

पूर्वार्चिका

अध्याय	खण्ड	प्रपाठक	अर्ध	दशति	ऋक्
आग्नेय काण्डम्					
१	१	१	१	१	१-१०
	२			२	११-२०
	३			३	२१-३४
	४			४	३५-५४
	५			५	४५-५४
	६		२	६	५५-६२
	७			७	६३-७२
	८			८	७३-८०
	९			९	८१-९०
	१०			१०	९१-९६
	११	२	१	१	९७-१०६
	१२			२	१०७-११४
ऐन्द्र काण्डम्					
२	१			३	११५-१२४
	२			४	१२५-१३४
	३			५	१३५-१४४
	४		२	६	१४५-१५५
	५			७	१५६-१६४
	६			८	१६५-१७४
	७			९	१७५-१८४
	८			१०	१८५-१९३
	९	३	१	१	१९४-२०३
	१०			२	२०४-२१३
	११			३	२१४-२२२
	१२			४	२२३-२३२

३	१	३	१	५	२३३-२४२
	२		२	६	२४३-२५२
	३			७	२५३-२६२
	४			८	२६३-२७२
	५			९	२७३-२८२
	६			१०	२८३-२९२
	७		४	१	२९३-३०२
	८			२	३०३-३१२
	९			३	३१३-३२२
	१०			४	३२३-३३१
	११			५	३३२-३४१
	१२			६	३४२-३५१
	४	१		७	३५२-३५९
		२		८	३६०-३६९
		३		९	३७०-३८०
		४		१०	३८१-३९०
		५	५	१	३९१-३९८
		६		२	३९९-४०८
		७		३	४०९-४१८
		८		४	४१९-४२६
		९		५	४२७-४३६
१०			२	४३७-४४६	
११		७	४४७-४५६		
१२		८	४५७-४६६		
पावमान काण्डम्					
५	१			९	४६७-४७६
	२			१०	४७७-४८६

	३	६	१	१	४८७-४९६
	४			२	४९७-५१०
	५			३	५११-५२२
	६			४	५२३-५३२
	७			५	५३३-५४४
	८		२	६	५४५-५५३
	९			७	५५४-५६५
	१०			८	५६६-५७७
	११			९	५७८-५८५
आरण्य काण्डम्					
६	१	-	-	१	५८६-५९४
	२			२	५९६-६०१
	३			३	६०२-६१४
	४			४	६१५-६२६
	५			५	६२७-६४०
महानाम्न्यार्चिका					
-	-	-	-	-	६४१-६५०

उत्तरार्चिका

अध्याय	प्रपाठक	अर्ध	खण्ड	सूक्त	ऋक्
१	१	१	१-६	१-२३	६५१-७१२
२		२	१-६	१-२२	७१३-७७४
३	२	१	१-६	१-१९	७७५-८२९
४		२	१-६	१-१९	८३०-८८५
५	३	१	१-७	१-२२	८८६-९५४
६		२	१-७	१-२३	९५५-१०३०
७	४	१	१-७	१-२४	१०३१-१११५
८		२	१-६	१-१४	१११६-११७४
९	५	१	१-९	१-२०	११७५-१२५२
१०		२	१-१२	१-२३	१२५३-१३४६
११	६	१	१-३	१-११	१३४७-१३७८
१२		२	१-६	१-२०	१३७९-१४३४
१३		३	१-६	१-१८	१४३५-१४८८
१४	७	१	१-४	१-१६	१४८९-१५३४
१५		२	१-४	१-१४	१५३५-१५७२
१६		३	१-४	१-२१	१५७३-१६१६
१७	८	१	१-४	१-१७	१६१७-१६५६
१८		२	१-४	१-१९	१६५७-१७१०
१९		३	१-५	१-१८	१७११-१७६४
२०	९	१	१-५	१-१८	१७६५-१८१५
		२	१-२	१-१३	१८१६-१८४८
२१		३	१-७	१-९	१८४९-१८७५

ppn

सामवेदसंहिता

पूर्वार्चिकः (छन्द आर्चिकः)

सामवेदसंहिता

पूर्वार्चिकः (छन्द आर्चिकः)

आग्नेयं काण्डम् ।

अथ प्रथमोऽध्यायः ॥

अथ प्रथमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ १-१ ॥

दशतिः (१)

(१-१०) १-२, ४, ७, ९ भारद्वाजो बार्हस्पत्यः, ३ मेधातिथिः काण्वः, ५ उशनाः काव्यः;
६ सुदीतिपुरुमीढावाङ्गिरसौ तयोर्वान्यतरः; ८ वत्सः काण्वः, १० वामदेवः ॥ अग्निः ॥ गायत्री ॥

१. अ॒ग्न आ॑ या॒हि वी॒तये॑ गृ॒णानो॑ ह॒व्यदा॑तये ।
नि॑ होता॒ सत्सि॑ ब॒र्हिषि॑ ॥ १ ॥ १.१.१.१^१
२. त्वम॒ग्ने य॒ज्ञानां॑ होता॒ विश्वे॑षां॒ हितः॑ ।
दे॒वेभिर्मा॑नु॒षे ज॑ने १.१.१.२
३. अ॒ग्निं दू॒तं वृ॒णीमहे॑ होता॒रं वि॒श्ववे॑दसम् ।
अस्य॑ य॒ज्ञस्य॑ सु॒क्रतु॑म् ॥ ३ ॥ १.१.१.३
४. अ॒ग्निर्वृ॒त्राणि॑ ज॒ङ्घन॑द्रविणस्युर्वि॒पन्य॑या ।
समि॑द्धः शु॒क्र आ॑हुतः ॥ ४ ॥ १.१.१.४
५. प्रे॒ष्ठं वो॑ अ॒तिथि॑ स्तु॒षे मि॒त्रमि॑व प्रि॒यम् ।
अ॒ग्ने रथं॑ न वे॒द्यम् ॥ ५ ॥ १.१.१.५

^१अर्चिकसङ्ख्या, अध्यायः, खण्डः, ऋक्

६. त्वं नो अग्ने महोभिः पाहि विश्वस्या अरातेः ।
उत द्विषो मर्त्यस्य ॥ ६ ॥

१.१.१.६

७. एह्यु पु ब्रवाणि तेऽग्न इत्थेतरा गिरः ।
एभिर्वर्धास इन्दुभिः ॥ ७ ॥

१.१.१.७

८. आ ते वत्सो मनो यमत्परमाच्चित्सधस्थात् ।
अग्ने त्वां कामये गिरा ॥ ८ ॥

१.१.१.८

९. त्वामग्ने पुष्करादध्यथर्वा निरमन्थत ।
मूर्ध्नो विश्वस्य वाघतः ॥ ९ ॥

१.१.१.९

१०. अग्ने विवस्वदा भरास्मभ्यमूतये महे ।
देवो ह्यसि नो दृशे ॥ १० ॥

१.१.१.१०

इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[स्वरिताः ९ | उ० ना० | धा० ३७ | वे ॥]

दशतिः (२)

(१-१०) १ आयुष्माहिः (ऋ० विरूप आङ्गिरसः); २ वामदेवो गौतमः; ३, ८-९ प्रयोगो भार्गवः; ४ मधुछन्दा वैश्वामित्रः;
५, ७ शुनःशेष आजीगर्तिः; ६ मेधातिथिः काण्वः; १० वत्सः काण्वः ॥ अग्निः ॥ गायत्री ॥

१. नमस्ते अग्न ओजसे गृणन्ति देव कृष्टयः ।
अमैरमित्रमर्दय ॥ ११ ॥

१.१.२.१

२. दूतं वो विश्ववेदसं हव्यवाहममर्त्यम् ।
यजिष्ठमृञ्जसे गिरा ॥ १२ ॥

१.१.२.२

३. उप त्वा जामयो गिरो देदिशतीर्हविष्कृतः ।
वायोरनीके अस्थिरन् ॥ १३ ॥ १.१.२.३
४. उप त्वाग्ने दिवेदिवे दोषावस्तर्धिया वयम् ।
नमो भरन्त एमसि ॥ १४ ॥ १.१.२.४
५. जराबोध तद्विविद्धि विशेविशे यज्ञियाय ।
स्तोम रुद्राय दृशीकम् ॥ १५ ॥ १.१.२.५
६. प्रति त्यं चारुमध्वरं गोपीथाय प्र हूयसे ।
मरुद्विरग्न आ गहि ॥ १६ ॥ १.१.२.६
७. अश्वं न त्वा वारवन्तं वन्दध्या अग्निं नमोभिः ।
सम्राजन्तमध्वराणाम् ॥ १७ ॥ १.१.२.७
८. और्वभृगुवच्छुचिमप्रवानवदा हुवे ।
अग्निं समुद्रवाससम् ॥ १८ ॥ १.१.२.८
९. अग्निमिन्धानो मनसा धियं सचेत मर्त्यः ।
अग्निमिन्धे विवस्वभिः ॥ १९ ॥ १.१.२.९
१०. आदित्प्रत्नस्य रेतसो ज्योतिः पश्यन्ति वासरम् ।
परो यदिध्यते दिवि ॥ २० ॥ १.१.२.१०

इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[स्व० ६ | उ० २ | धा० ५२ | खा ॥]

दशतिः (३)

(१-१४) १ प्रयोगो भार्गवः; २, ५ भारद्वाजो बार्हस्पत्यः; ३, १० वामदेवो गौतमः; ४, ६ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ७ विरूप आङ्गिरसः; ८ शुनःशेष आजीगर्तिः; ९ गोपवन आत्रेयः; ११ प्रस्कण्वः काण्वः; १२ मेदातिथिः काण्वः; १३ सिन्धुद्वीप आम्बरीषः त्रित आत्यो वा; १४ उशना काव्यः; ॥ अग्निः ॥ गायत्री ॥

१. अग्निं वो वृधन्तमध्वराणां पुरूतमम् ।

अच्छा नग्ने सहस्वते ॥ २१ ॥

१.१.३.१

२. अग्निस्तिग्मेन शोचिषा यस्सद्विभं न्यऽत्रिणम् ।

अग्निर्नो वस्सते रयिम् ॥ २२ ॥

१.१.३.२

३. अग्ने मृड महास् अस्यय आ देवयुं जनम् ।

इयेथ बहिरासदम् ॥ २३ ॥

१.१.३.३

४. अग्ने रक्षा णो अस्हसः प्रति स्म देव रीषतः ।

तपिष्ठैरजरो दह ॥ २४ ॥

१.१.३.४

५. अग्ने युद्धा हि ये तवाश्वासो देव साधवः ।

अरं वहन्त्याशवः ॥ २५ ॥

१.१.३.५

६. नि त्वा नक्ष्य विशपते द्युमन्तं धीमहे वयम् ।

सुवीरमग्न आहुत ॥ २६ ॥

१.१.३.६

७. अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम् ।

अपास् रतास्सि जिन्वति ॥ २७ ॥

१.१.३.७

८. इमम् षु त्वमस्माकं सनिं गायत्रं नव्यास्सम् ।

अग्ने देवेषु प्र वोचः ॥ २८ ॥

१.१.३.८

९. तं^१ त्वा^२ गोपव^३नो^१ गिरा^२ जनि^३ष्ठदग्ने^२ अङ्गिरः ।
स^१ पावक^२ श्रुधी^३ हवम् ॥ २९ ॥ १.१.३.९
१०. परि^२ वाजपतिः^३ कविरग्नि^२हव्या^३न्यक्रमीत् ।
दधद्रत्नानि^२ दाशुषे^३ ॥ ३० ॥ १.१.३.१०
११. उदु^२ त्यं^३ जातवेदसं^२ देवं^३ वहन्ति^२ केतवः ।
दृशे^३ विश्वाय^२ सूर्यम्^३ ॥ ३१ ॥ १.१.३.११
१२. कविमग्निमुप^३ स्तुहि^२ सत्यधर्माणमध्वरे^३ ।
देवममीवचातनम्^३ ॥ ३२ ॥ १.१.३.१२
१३. शं^१ नो^२ देवीरभिष्टये^३ शं^१ नो^२ भवन्तु^३ पीतये ।
शं^२ योरभि^३ स्रवन्तु^२ नः ॥ ३३ ॥ १.१.३.१३
१४. कस्य^१ नूनं^२ परीणसि^३ धियो^२ जिन्वसि^३ सत्पते ।
गोषाता^१ यस्य^२ ते^३ गिरः^२ ॥ ३४ ॥ १.१.३.१४

इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

[स्व० ९ | उ० २ | धा० ५७ | थे ॥]

दशतिः (४)

(१-१०) १, ३, ७ शंयुर्बाहस्पत्यः; (७ तृणपाणीः;) २, ५, ८-९ भर्गः प्रगाथः ४ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः;
६ प्रस्कण्वः काण्वः; १० सोभरिः काण्वः ॥ अग्निः ॥ बृहती ॥

१. यज्ञायज्ञा^३ वो^२ अग्नये^३ गिरागिरा^२ च^३ दक्षसे ।
प्रप्र^१ वयममृतं^२ जातवेदसं^३ प्रियं^२ मित्रं^३ न शंसिषम्^२ ॥ ३५ ॥ १.१.४.१

२. पाहि॑ नो॒ अ॒ग्रे॑ ए॒कया॑ पा॒ह्य॒त॒ द्विती॑यया ।
पाहि॑ गी॒र्भिस्ति॑सृ॒भिर्रू॒र्जा प॑ते पाहि॑ च॒त॒सृ॒भिर्व॑सो ॥ ३६ ॥ १.१.४.२
३. बृ॒ह॒द्वि॒र॒ग्रे अ॒र्चि॒भिः शु॒क्रेण॑ दे॒व शो॒चिषा॑ ।
भ॒र॒द्वा॒जे स॒मि॒धानो॑ य॒विष्म॑ रे॒व॒त्पा॒वक॑ दी॒दिहि॑ ॥ ३७ ॥ १.१.४.३
४. त्वे॑ अ॒ग्रे स्वा॒हुत॑ प्रि॒यासः॑ सन्तु॑ सू॒रयः॑ ।
य॒न्ता॒रो ये म॒घवा॑नो ज॒नाना॑मूर्व॑ द॒यन्त॑ गो॒नाम् ॥ ३८ ॥ १.१.४.४
५. अ॒ग्रे ज॒रित॑वि॒श॒पति॑स्त॒पानो॑ दे॒व र॒क्षसः॑ ।
अ॒प्रोषि॑वान्गृ॒हप॑ते म॒हा॒ अ॒सि दि॒व॒स्पा॒युर्दु॒रोण॑युः ॥ ३९ ॥ १.१.४.५
६. अ॒ग्रे वि॒व॒स्वदु॑ष॒सश्चि॒त्र॒ रा॒धो अ॒मर्त्य॑ ।
आ दा॒शुषे॑ जा॒तवे॑दो व॒हा त्व॑म॒द्या दे॒वा॒ उप॑र्बुधः ॥ ४० ॥ १.१.४.६
७. त्वं न॒श्चि॒त्र ऊ॒त्या व॑सो रा॒धा॒सि चो॒दय॑ ।
अ॒स्य रा॑य॒स्त्वम॒ग्रे र॒थी॒र॒सि वि॒दा गा॒धं तु॒चे तु नः॑ ॥ ४१ ॥ १.१.४.७
८. त्वमि॒त्स॒प्र॒था अ॒स्य॒ग्रे त्रा॑त॒र्क॒तः क॒विः ।
त्वा॑ वि॒प्रा॒सः स॒मि॒धान॑ दी॒दिव॑ आ वि॒वा॒सन्ति॑ वे॒धसः॑ ॥ ४२ ॥ १.१.४.८
९. आ नो॑ अ॒ग्रे व॒योवृ॑ध॒ रयि॑ पा॒वक॑ श॒स्यम् ।
रा॒स्वा च न॑ उ॒पमा॑ते पु॒रु॒स्पृ॒ह॒ सु॒नी॒तो सु॑य॒शस्त॑रम् ॥ ४३ ॥ १.१.४.९
१०. यो वि॒श्वा द॑य॒ते व॑सु॒ होता॑ म॒न्द्रो ज॒नाना॑म् ।
म॒धोर्न॑ पा॒त्रा प्र॑थ॒मान्य॑स्मै प्र॒ स्तो॒मा य॑न्त्व॒ग्नये॑ ॥ ४४ ॥ १.१.४.१०

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

[स्व० ९ | उ० ३ | धा० ८३ | दी ॥]

दशतिः (५)

(१-१०) १ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः २ भर्गः प्रागाथः; ३,७ सौभरिः काण्वः; ४ मनुर्वैवस्वतः;
५ सुदीतिपुरुमीळावांगिरसौ; ६ प्रस्कण्वः काण्वः; ८ मेधातिथिमेध्यातिथी काण्वौ; ९ विश्वमित्रो गाथिनः;
१० कण्वो घोरः ॥ अग्निः; ८ इन्द्रः ॥ बृहती ॥

१. एना वो अग्निं नमसोर्जो नपातमा हुवे ।
प्रियं चेतिष्ठमरतिं स्वध्वरं विश्वस्य दूतममृतम् ॥ ४५ ॥ १.१.५.१
२. शेषे वनेषु मातृषु सं त्वा मर्तास इन्धते ।
अतन्द्रो हव्यं वहसि हविष्कृत आदिद्देवेषु राजसि ॥ ४६ ॥ १.१.५.२
३. अदर्शि गातुवित्तमो यस्मिन्ब्रतान्यादधुः ।
उपो षु जातमार्यस्य वर्धनमग्निं नक्षन्तु नो गिरः ॥ ४७ ॥ १.१.५.३
४. अग्निरुक्थे पुरोहितो ग्रावाणो बर्हिर्ध्वरे ।
ऋचा यामि मरुतो ब्रह्मणस्पते देवा अवो वरेण्यम् ॥ ४८ ॥ १.१.५.४
५. अग्निमीडिष्वावसे गाथाभिः शीरशोचिषम् ।
अग्निं राये पुरुमीढ श्रुतं नरोऽग्निः सुदीतये छर्दिः ॥ ४९ ॥ १.१.५.५
६. श्रुधिं श्रुत्कर्णं वह्निभिर्देवैरग्रे सयावभिः ।
आ सीदतु बर्हिषि मित्रो अर्यमा प्रातर्यावभिरध्वरे ॥ ५० ॥ १.१.५.६
७. प्र दैवोदासो अग्निर्देव इन्द्रो न मज्मना ।
अनु मातरं पृथिवीं वि वावृते तस्थौ नाकस्य शर्मणि ॥ ५१ ॥ १.१.५.७

८. अध॑ ज्मो॑ अध॑ वा दि॒वो बृ॒हतो रोच॑नादधि ।

अ॒या वर्ध॑स्व तन्वा गिरा॑ म॒मा जा॒ता सु॒क्रतो पृ॒ण ॥ ५२ ॥

१.१.५.८

९. का॒यमा॒नो व॒ना त्वं य॒न्मात॑रजगन्नपः ।

न त॑त्ते अ॒ग्ने प्र॒मृषे॑ नि॒वर्त॑नं यद्दूरे॑ स॒न्निहा॑भुवः ॥ ५३ ॥

१.१.५.९

१०. नि॑ त्वा॒मग्ने॑ म॒नु॒र्दधे॑ ज्योति॑र्जनाय श॒श्वते॑ ।

दी॒देथ॑ क॒ण्व ऋ॒तजा॑त उ॒क्षितो॑ यं न॒मस्य॑न्ति कृ॒ष्टयः॑ ॥ ५४ ॥

१.१.५.१०

इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

[स्व० उ० ६ | धा० ७१ | पा ॥]

इति प्रथमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥

अथ प्रथमप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः ॥ १-२ ॥

दशतिः (६)

(१-८) १, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ३, २, ३, ५ कण्वो घोरः; ४ सौभरिः काण्वः; ६ उत्कीलः कात्यः;

८ विश्वमित्रो गाथिनः ॥ अग्निः; २ ब्रह्मणस्पतिः ३ यूपः ॥ बृहती ॥

१. दे॒वो वो॑ द्रवि॒णोदाः॑ पूर्णा॑ वि॒वृष्टा॑सिचम् ।

उ॒द्वा सि॑ञ्चध्वमुप वा पृ॒णध्व॑मादि॒द्वो दे॒व ओ॒हते॑ ॥ ५५ ॥

१.१.६.१

२. प्रै॒तु ब्र॑ह्मणस्पतिः प्र दे॒व्येतु॑ सू॒नृता॑ ।

अ॒च्छा वी॑र न॒र्यं प॒ङ्क्ति॑राधसं दे॒वा य॒ज्ञं न॑यन्तु नः ॥ ५६ ॥

१.१.६.२

३. ऊ॒र्ध्वं ऊ॒ षु ण ऊ॒तये तिष्ठा दे॒वो न स॒विता ।
ऊ॒र्ध्वो वा॒जस्य॑ स॒निता यद॑ञ्जिभिर्वा॒घद्विर्वि॒ह्वयाम॑हे ॥ ५७ ॥ १.१.६.३
४. प्र॒ यो रा॒ये नि॒नीष॑ति म॒र्तो यस्ते॑ वसो दा॒शत् ।
स वी॒रं ध॑त्ते अ॒ग्न उ॒क्थ॑श॒सिने॑ त्मना॒ सह॑स्रपोषिणम् ॥ ५८ ॥ १.१.६.४
५. प्र॒ वो य॒ह्वं पु॒रूणां॑ वि॒शां दे॒वय॑तीनाम् ।
अ॒ग्निं सू॒क्तेभि॑र्वचोभिर्वृ॒णीम॑हे य॒समि॑दन्य इ॒न्धते॑ ॥ ५९ ॥ १.१.६.५
६. अ॒यम॑ग्निः सु॒वीर्य॑स्येशे हि सौ॒भग॑स्य ।
रा॒य ई॒शे स्व॑पत्यस्य गो॒मत ई॒शे वृ॒त्रह॑थानाम् ॥ ६० ॥ १.१.६.६
७. त्वम॑ग्ने गृ॒हप॑तिस्त्व॒ होता॑ नो अ॒ध्वरे॑ ।
त्वं पो॒ता वि॒श्ववार॑ प्र॒चेता॑ यक्षि॒ यासि॑ च वा॒र्यम् ॥ ६१ ॥ १.१.६.७
८. स॒खाय॑स्त्वा ववृ॒महे दे॒वं म॒र्तास॑ ऊ॒तये॑ ।
अपां॑ नपात॒ सु॒भग॑ सु॒द॒सस॑ सु॒प्रतू॑र्तिमनेहसम् ॥ ६२ ॥ १.१.६.८

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

[स्व० ११ । उ० २ । धा० ५७ । ख ॥]

दशतिः (७)

(१-१०) १ श्यावाश्वो वामदेवो वा; २ उपस्तुतो वार्हिष्ठ्यः; ३ बृहदुक्थो वामदेवः ४ कुत्स आंगिरसः; ५-६ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ७ वामदेवो गौतमः; ८, १० वसिष्ठो मैत्रवरुणिः ९ त्रिशिरास्त्वाष्ट्रः ॥ अग्निः ॥ १, ३, ५, ९ त्रिष्टुप्; २, ४ जगती; १० त्रिपाद्विराङ्गायत्री ॥

१. आ जुहोता हविषा मर्जयध्वं नि होतारं गृहपतिं दधिध्वम् ।
इडस्पदे नमसा रातहव्यं सपर्यता यजत पस्त्यानाम् ॥ ६३ ॥ १.१.७.१
२. चित्र इच्छिशोस्तरुणस्य वक्षथो न यो मातरावन्वेति धातवे ।
अनूधा यदजीजनदधा चिदा ववक्षत्सद्यो महि दूत्यांश्च चरन् ॥ ६४ ॥ १.१.७.२
३. इदं त एकं पर उ त एकं तृतीयेन ज्योतिषा सं विशस्व ।
संवेशनस्तन्वेश्च चारुरेधि प्रियो देवानां परमे जनित्रे ॥ ६५ ॥ १.१.७.३
४. इमं स्तोममर्हते जातवेदसे रथमिव सं महेमा मनीषया ।
भद्रा हि नः प्रमतिरस्य ससद्यग्ने सख्ये मा रिषामा वयं तव ॥ ६६ ॥ १.१.७.४
५. मूर्धानं दिवो अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृत आ जातमग्निम् ।
कविं सम्राजमतिथिं जनानामासन्नः पात्रं जनयन्त देवाः ॥ ६७ ॥ १.१.७.५
६. वि त्वदापो न पर्वतस्य पृष्ठादुक्थेभिरग्ने जनयन्त देवाः ।
तं त्वा गिरः सुष्टृतयो वाजयन्त्याजि न गिर्ववाहो जिग्युरश्वाः ॥ ६८ ॥ १.१.७.६
७. आ वो राजानमध्वरस्य रुद्रं होतारं सत्ययजं रोदस्योः ।
अग्निं पुरा तनयितोरचित्ताद्विरण्यरूपमवसे कृणुध्वम् ॥ ६९ ॥ १.१.७.७
८. इन्धे राजा समर्यो नमोभिर्यस्य प्रतीकमाहुतं घृतेन ।
नरो हव्येभिरीडते संबाध आग्निरग्रमुषसामशोचि ॥ ७० ॥ १.१.७.८
९. प्र केतुना बृहता यात्यग्निरा रोदसी वृषभो रोरवीति ।
दिवाश्चिदन्तादुपमामुदानडपामुपस्थे महिषो ववर्ध ॥ ७१ ॥ १.१.७.९
१०. अग्निं नरो दीधितिभिररण्योर्हस्तच्युतं जनयत प्रशस्तम् ।
दूरेदृशं गृहपतिमथव्युम् ॥ ७२ ॥ १.१.७.१०

इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥

[स्व० १५ । उ० ८ । धा० १०४ । वी ॥]

दशतिः (८)

(१-८) १ बुधगविष्टिरावात्रेयो; २, ५ वत्सप्रिर्भालन्दनः; ३ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ४, ७ विश्वामित्रो गाथिनः;
६ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ८ पायुर्भारद्वाजः ॥ अग्निः; ३ पूषा ॥ त्रिष्टुप् ॥

१. ^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २}अबोध्यग्निः समिधा जनानां प्रतिधेनुमिवायतीमुषासम् ।
^{३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २}यद्वा इव प्र वयामुञ्जिहानाः प्र भानवः सस्रते नाकमच्छ ॥ ७३ ॥ १.१.८.१
२. ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}प्र भूर्जयन्तं महां विपोधां मूरैरमूरं पुरां दर्माणम् ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}नयन्तं गीर्भिर्वना धियंथा हरिश्मश्रु न वर्मणा धनर्चिम् ॥ ७४ ॥ १.१.८.२
३. ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}शुक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यद्विषुरूपे अहनी द्यौरिवासि ।
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}विश्वा हि माया अवसि स्वधावन्भद्रा ते पूषन्निह रातिरस्तु ॥ ७५ ॥ १.१.८.३
४. ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}इडामग्रे पुरुदंसं सनिं गोः शश्वत्तमं हवमानाय साध ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}स्यान्नः सूनुस्तनयो विजावाग्रे सा ते सुमतिर्भूत्वस्मे ॥ ७६ ॥ १.१.८.४
५. ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}प्र होता जातो महान्नभोवित्रृषद्वा सीददपां विवर्ते ।
^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}दधद्यो धायी सुते वयांसि यन्ता वसूनि विधते तनूपाः ॥ ७७ ॥ १.१.८.५
६. ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}प्र सम्राजमसुरस्य प्रशस्तं पुंसः कृष्टीनामनुमाद्यस्य ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}इन्द्रस्येव प्र तवसस्कृतानि वन्दद्वारा वन्दमाना विवष्टु ॥ ७८ ॥ १.१.८.६
७. ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}अरण्योर्निहितो जातवेदा गर्भ इवेत्सुभृतो गर्भिणीभिः ।
^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}दिवेदिव ईड्यो जागृवद्भिर्हविष्मद्भिर्मनुष्येभिरग्निः ॥ ७९ ॥ १.१.८.७

८. ^{३ १ २} सनादग्ने ^{३ २ ३ २} यातुधानान्न ^{३ १ २} त्वा ^{३ १ २} रक्षांसि ^{३ १ २} पृतनासु जिग्युः ।

^{१ २} अनु ^{३ १ २} दह ^{३ २ ३} सहमूरान्कयादो ^{१ २} मा ^{३ १ २} ते ^{३ १ २} हेत्या ^{३ १ २} मुक्षत ^{३ १ २} दैव्यायाः ॥ ८० ॥

१.१.८.८

इति अष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ अष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥

[स्व० १३ । उ० १ । धा० ६ । टौ ॥]

दशतिः (९)

(१-१०) १ गय आत्रेयः; २ वामदेवः; ३, ४ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ५ द्वितो मृक्तवाहा आत्रेयाः; ६ वसूयव आत्रेयाः; ७, ९ गोपवन आत्रेयः; ८ पूरुरात्रेयः; १० वामदेवः कश्यपो वा मारीचो, मनुर्वा वैवस्वत, उभौ वा ॥ अग्निः ॥ अनुष्टुप् ॥

१. ^{२ ३} अग्न ^{१ २ ३ १ २} ओजिष्ठमा ^{३ २ ३ १ २} भर ^{३ २ ३ १ २} द्युम्रमस्मभ्यमग्निगो ।

^{१ २ ३ १ २ ३ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} प्र नो राये पनीयसे रत्सि वाजाय पन्थाम् ॥ ८१ ॥

१.१.९.१

२. ^{१ २ ३ ३ ३} यदि ^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} वीरो ^{३ १ २} अनु ^{३ १ २} प्यादग्निमिन्धीत ^{३ १ २} मर्त्यः ।

^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} आजुह्वद्व्यमानुषक्शर्म ^{३ १ २} भक्षीत ^{३ १ २} दैव्यम् ॥ ८२ ॥

१.१.९.२

३. ^{३ १ २ ३ १ २} त्वेषस्ते ^{३ २ ३} धूम ^{३ १ २ २ २} ऋण्वति ^{३ १ २} दिवि ^{३ १ २} सं ^{३ १ २} च्छुक्र ^{३ १ २} आततः ।

^{२ ३ २ ३ ३ २ ३ ३ १ २ ३ १ २} सूरौ न हि द्युता त्वं कृपा पावक रोचसे ॥ ८३ ॥

१.१.९.३

४. ^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वं ^{२ २ ३ १ २ ३ १ २} हि ^{२ २ ३ १ २ ३ १ २} क्षैतवद्यशोऽग्ने ^{३ १ २} मित्रो ^{३ १ २} न ^{२ २} पत्यसे ।

^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वं ^{२ २ ३ १ २ ३ १ २} विचर्षणे ^{२ २ ३ १ २ ३ १ २} श्रवो ^{२ २ ३ १ २ ३ १ २} वसो ^{२ २ ३ १ २ ३ १ २} पुष्टिं ^{२ २ ३ १ २ ३ १ २} न ^{२ २ ३ १ २ ३ १ २} पुष्यसि ॥ ८४ ॥

१.१.९.४

५. ^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} प्रातरग्निः ^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} पुरुप्रियो ^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} विश ^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} स्तवेतातिथिः ।

^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} विश्वे ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यस्मिन्नमर्त्ये ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} हव्यं ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मर्तास ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्धते ॥ ८५ ॥

१.१.९.५

६. यद्वाहिष्ठं तदग्रये बृहदर्च विभावसो ।
महिषीव त्वद्रयिस्त्वद्वाजा उदीरते ॥ ८६ ॥ १.१.९.६
७. विशोविशो वो अतिथिं वाजयन्तः पुरुप्रियम् ।
अग्निं वो दुर्यं वचः स्तुषे शूषस्य मन्मभिः ॥ ८७ ॥ १.१.९.७
८. बृहद्वयो हि भानवेऽर्चा देवायाग्रये ।
यं मित्रं न प्रशस्तये मर्तासो दधिरे पुरः ॥ ८८ ॥ १.१.९.८
९. अगन्म वृत्रहन्तमं ज्येष्ठमग्निमानवम् ।
य स्म श्रुतर्वन्नाक्षे बृहदनीक इध्यते ॥ ८९ ॥ १.१.९.९
१०. जातः परेण धर्मणा यत्संवृद्धिः सहाभुवः ।
पिता यत्कश्यपस्याग्निः श्रद्धा माता मनुः कविः ॥ ९० ॥ १.१.९.१०

इति नवमी दशतिः ॥ ९ ॥ नवमः खण्डः ॥ ९ ॥

[स्व० १४ । उ० ७ । धा० ५१। थ ॥]

दशतिः (१०)

(१-६) १ अग्निस्तापसः; २, ३ वामदेवः कश्यपः, असितो देवलो वा; ४ सोमाहुतिर्भागवः; ५ पायुर्भारद्वाजः;
६ प्रस्कण्वः काण्वः ॥ अग्निः, १ विश्वेदेवाः २ अङ्गिराः ॥ अनुष्टुप् ॥

१. सोमं राजानं वरुणमग्निमन्वारभामहे ।
आदित्यं विष्णुं सूर्यं ब्रह्माणं च बृहस्पतिम् ॥ ९१ ॥ १.१.१०.१
२. इत एत उदारुहन्दिवः पृष्ठान्या रुहन् ।
प्र भूर्जयो यथा पथोद्यामङ्गिरसो ययुः ॥ ९२ ॥ १.१.१०.२

३. राये अग्ने महे त्वा दानाय समिधीमहि ।

ईडिष्वा हि महे वृष द्यावा होत्राय पृथिवी ॥ १३ ॥

१.१.१०.३

४. दधन्वे वा यदीमनु वोचद्वहेति वेरु तत् ।

परि विश्वानि काव्या नेमिश्चक्रमिवाभुवत् ॥ १४ ॥

१.१.१०.४

५. प्रत्यग्ने हरसा हरः शृणाहि विश्वतस्परि ।

यातुधानस्य रक्षसो बलं न्युज्जवीर्यम् ॥ १५ ॥

१.१.१०.५

६. त्वमग्ने वसूँरिह रुद्राँ आदित्याँ उत ।

यजा स्वध्वर जनं मनुजातं घृतप्रुषम् ॥ १६ ॥

१.१.१०.६

इति दशमी दशतिः ॥ १० ॥ दशमः खण्डः ॥ १० ॥

[स्व० ४ । उ० ३ । धा० २० । दौ ॥]

इति प्रथमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः प्रथमः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥ १ ॥

अथ द्वितीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ २-१ ॥

दशतिः (१)

(१-१०) १ दीर्घतमा औचथ्यः; २, ४ विश्वामित्रो गाथिनः; ३ गोतमो राहूगणः; ५ त्रित आस्यः; ६ इरिम्बिठिः काण्वः; ७, ८, १० विश्वमना वैयश्वः; ९ ऋजिश्वा भारध्वाजः ॥ अग्निः; ५ पवमानः सोमः; ६ अदितिः; ९ विश्वेदेवाः ॥ उष्णिक् ॥

१. पुरु त्वा दाशिवाँ वोचेऽरिरग्ने तव स्विदा ।

तोदस्येव शरण आ महस्य ॥ १७ ॥

१.१.११.१

२. प्र^१ होत्रे^२ पूर्व्यं^३ वचोऽग्नये^४ भरता^५ बृहत् ।
विपां^६ ज्योतीं^७षि बिभ्रते^८ न वेधसे^९ ॥ ९८ ॥ १.१.११.२
३. अग्ने^१ वाजस्य^२ गोमत^३ ईशानः^४ सहस्रो^५ यहो ।
अस्मे^६ देहि^७ जातवेदो^८ महि^९ श्रवः^{१०} ॥ ९९ ॥ १.१.११.३
४. अग्ने^१ यजिष्ठो^२ अध्वरे^३ देवां^४ देवयते^५ यज ।
होता^६ मन्द्रो^७ वि राजस्यति^८ स्निधः^९ ॥ १०० ॥ १.१.११.४
५. जज्ञानः^१ सप्त^२ मातृभिर्मधामाशासत^३ श्रिये^४ ।
अयं^५ ध्रुवो^६ रयीणां^७ चिकेतदा^८ ॥ १०१ ॥ १.१.११.५
६. उत^१ स्या^२ नो दिवा^३ मतिरदितिरूत्यागमत् ।
सा^४ शन्ताता^५ मयस्करदप^६ स्निधः^७ ॥ १०२ ॥ १.१.११.६
७. ईडिष्वा^१ हि^२ प्रतीव्यां^३ यजस्व^४ जातवेदसम् ।
चरिष्णुधूममगृभीतशोचिषम्^५ ॥ १०३ ॥ १.१.११.७
८. न^१ तस्य^२ मायया^३ च न रिपुरीशीत^४ मर्त्यः ।
यो^५ अग्नये^६ ददाश^७ हव्यदातये^८ ॥ १०४ ॥ १.१.११.८
९. अप^१ त्यं वृजिनं^२ रिपुं^३ स्तेनमग्ने^४ दुराध्यम् ।
दविष्ठमस्य^५ सत्पते^६ कृधी^७ सुगम्^८ ॥ १०५ ॥ १.१.११.९
१०. श्रुष्ट्यग्ने^१ नवस्य^२ मे स्तोमस्य^३ वीर^४ विशपते ।
नि^५ मायिनस्तपसा^६ रक्षसो^७ दह^८ ॥ १०६ ॥ १.१.११.१०

इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ एकादशः खण्डः ॥ ११ ॥

[स्व० ९ । उ० ३ । धा० ४२ । दा ॥]

दशतिः (२)

(१-८) १ प्रयोगो भार्गवः (ऋ० सौभरिः काण्वः); २,३, ५-७ सौभरिः काण्वः; ४ प्रयोगो भार्गवः सौभरिः काण्वो वा;
८ विश्वमना वैयश्वः ॥ अग्निः ॥ उष्णिक् ॥

१. प्र म^१हि^२ष्टाय गायत ऋ^३ता^१न्ने बृ^३हते शु^३क्रशो^३चिषे ।
उप^३स्तुता^१सो अ^३ग्नये । ॥ १०७ ॥ १.१.१२.१
२. प्र सो अ^२ग्ने तवो^२तिभिः सु^३वीरा^३भिस्तरति वा^३जकर्मभिः ।
यस्य त्व^२संख्यमा^२विथ ॥ १०८ ॥ १.१.१२.२
३. तं गू^१र्धया स्व^२र्णरं दे^३वासो दे^३वमरति दध^३न्विरे ।
दे^३वत्रा हव्यमू^३हिषे ॥ १०९ ॥ १.१.१२.३
४. मा नो हृ^१णीथा अ^३तिथिं वसु^३रग्निः पुरु^३प्रशस्त एषः ।
यः सु^२होता स्व^३ध्वरः ॥ ११० ॥ १.१.१२.४
५. भद्रो नोअ^३ग्निराहुतो भद्रा रा^३तिः सु^३भग भद्रो अ^३ध्वरः ।
भद्रा उत प्र^३शस्तयः ॥ १११ ॥ १.१.१२.५
६. यजिष्ठं त्वा ववृ^३महे दे^३वं दे^३वत्रा होतारममर्त्यम् ।
अस्य यज्ञस्य सु^३क्रतुम् ॥ ११२ ॥ १.१.१२.६
७. तदग्ने द्यु^१म्रमा भर यत्सा^३साहा स^३दने कं चिदत्रिणम् ।
मन्युं जनस्य दू^३ढम् ॥ ११३ ॥ १.१.१२.७
८. यद्वा उ वि^२श्वपतिः शितः सु^३प्रीतो मनुषो वि^३शे ।
वि^२श्वेदग्निः प्रति रक्षा^३सि सेधति ॥ ११४ ॥ १.१.१२.८

इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ द्वादशः खण्डः ॥ १२ ॥

[स्व० १२ । उ० २ । धा० ४४ । डी ॥]

॥ इत्याग्नेयं पर्व काण्डं वा ॥ इति प्रथमोऽध्ययः ॥ इति प्रथमं पर्व ॥

आग्नेयकाण्डस्य मन्त्रसंख्या ११४

गायत्र्यः	३४	(१-३४)
बृहत्यः	२८	(३५-६२)
त्रिष्टुभः	१८	(६३-८०)
अनुष्टुभः	१६	(८१-९६)
उष्णिहः	१८	(९७-११४)
	<u>११४</u>	

अथ ऐन्द्रं काण्डम्

अथ द्वितीयोऽध्ययः ॥

दशतिः (३)

(१-१०) १ शंयुर्बाहस्पत्यः; २, श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आंगिरसः; ३ हर्यतः प्रागाथः; ४, ५ श्रुतकक्षः (ऋ० सुकक्षो वा, ५ सुकक्षः) आंगिरसः; ६ देवजामय इन्द्रमातरः ऋषिका; ७, ८ गोपूत्तश्चसूक्तिनौ काण्वायनौ; ९, १० मेदातिथिः काण्वः प्रियमेधश्चांगिरसः ॥ इन्द्रः (ऋ० ३ अग्निर्हवींषि वा)॥ गायत्री ॥

१. तद्वो गाय सुते सचा पुरुहूताय सत्वने ।

शं यद्रवे न शाकिने । ॥ ११५ ॥

१.२.१.१

२. यस्ते नूनं शतक्रतविन्द्र द्युम्नितमो मदः ।

तेन नूनं मदं मदः ॥ ११६ ॥

१.२.१.२

३. गाव उप वदावटे मही यज्ञस्य रप्सुदा ।

उभा कर्णा हिरण्यया ॥ ११७ ॥

१.२.१.३

४. अरमश्वाय गायत श्रुतकक्षारं गवे ।

अरमिन्द्रस्य धाम्ने ॥ ११८ ॥

१.२.१.४

५. तमिन्द्रं वाजयामसि महे वृत्राय हन्तवे ।

स वृषा वृषभो भुवत् ॥ ११९ ॥

१.२.१.५

६. त्वमिन्द्र बलादधि सहसो जात ओजसः ।

त्वसन्वृषन्वृषेदसि ॥ १२० ॥

१.२.१.६

७. य॒ज्ञ इन्द्र॑मवर्धयद्यद्भूमिं॑ व्यवर्तयत् ।

चक्रा॑ण ओप॒शं दि॒वि ॥ १२१ ॥

१.२.१.७

८. यदिन्द्रा॑हं यथा त्वमीशी॒य वस्व॑ एक इत् ।

स्तोता॑ मे गोसखा स्यात् ॥ १२२ ॥

१.२.१.८

९. पन्य॑पन्यमित्सोतार आ धावत मद्याय ।

सोमं॑ वीराय शूराय ॥ १२३ ॥

१.२.१.९

१०. इदं॑ वसो सुतमन्धः पिबा सुपूर्णमुदरम् ।

अनाभयि॑न्नरिमा ते ॥ १२४ ॥

१.२.१.१०

इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[स्व० १० । उ० ४ । धा० ४६ । भू ॥]

दशतिः (४)

(१-१०) १, २ सुकक्षश्रुतिकक्षौ (ऋ० सुकक्ष आंगिरसः); ३ भारद्वाजः (ऋ० शंयुर्बार्हस्पत्यः); ४ श्रुतकक्षः (ऋ० सुकक्षो वा आंगिरसः); ५, ६ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ७, ९, १० त्रिशोकः काण्वः; ८ वसिष्ठोः मैत्रावरुणिः ॥ इन्द्रः (९ (ऋ० अग्नीन्द्रौ) ॥ गायत्री ॥

१. उद्धेद॑भि श्रुतामघं वृषभं नर्यापसम् ।

अस्तार॑मेषि सूर्य ॥ १२५ ॥

१.२.२.१

२. यदद्य॑ कच्च वृत्रह॑न्नुदगा अभि सूर्य ।

सर्वं॑ तदिन्द्र ते वशे ॥ १२६ ॥

१.२.२.२

३. य^१ आनयत्परावतः^{२२ ३२ ३} सुनीती^{१ २} तुर्वशं^{३ ३ ३ १ २} यदुम् ।
इन्द्रः^{२ ३ २ ३ २ ३ १ २} स नो युवा सखा ॥ १२७ ॥ १.२.२.३
४. मा न इन्द्राभ्यां^{१ २ ३ २ ५ २ ३} दिशः^{१ २ ३ १} सूरौ^{२२} अक्तुष्वा यमत् ।
त्वा युजा वनेम तत् ॥ १२८ ॥ १.२.२.४
५. एन्द्रं^{१ २} सानसिं^{३ २} रयिं^{३ २} सजित्वानं^{३ १ २} सदासहम् ।
वर्षिष्ठमूतये भर ॥ १२९ ॥ १.२.२.५
६. इन्द्रं^{१ २ ३ १ २} वयं^{३ ३ ३} महाधनं^{३ १ २} इन्द्रमर्भे^{३ १ २} हवामहे ।
युजं^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} वृत्रेषु वज्रिणम् ॥ १३० ॥ १.२.२.६
७. अपिबत्कद्रुवः^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २} सुतमिन्द्रः^{३ १ २} सहस्रबाह्वे ।
तत्राददिष्टं^{१ २ ३ १ २} पौंस्यम् ॥ १३१ ॥ १.२.२.७
८. वयमिन्द्र त्वायवोऽभि प्र नोनुमो वृषन् ।
विद्धी त्वां^{३ १ २ ३ ३ ३ १ २} स्य नो वसो ॥ १३२ ॥ १.२.२.८
९. आ घा ये अग्निमिन्धते स्तृणन्ति बहिरानुषक् ।
येषामिन्द्रो युवा सखा ॥ १३३ ॥ १.२.२.९
१०. भिन्धि विश्वा अप द्विषः परि बाधो जही मृधः ।
वसु स्पाहं तदा भर ॥ १३४ ॥ १.२.२.१०

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[स्व° ८ । उ° ३ । धा° ३२ । डा ॥]

दशतिः (५)

(१-१०) १ कण्वो घोरः; २ त्रिशोकः काण्वः; ३ वत्सः काण्वः; ४ कुसीदी काण्वः; ५ मेदातिथिः काण्वः; ६ श्रुतकक्षः (ऋ० सुकक्षः) आंगिरसः; ७ श्यावश्च आत्रेयः; ८ प्रगाथः काण्वः; ९ वत्सः काण्वः; १० इरिबिठिः काण्वः ॥ इन्द्रः (ऋ० १ मरुतः; ४ विश्वे देवाः; ५ ब्रह्मणस्पतिः; ७ सविता) ॥ गायत्री ॥

१. ^{३ १ २}इहेव ^३शृण्व ^{२ ३}एषां ^{१ २ ३}कशा ^{१ २ ३}हस्तेषु ^{१ २ ३}यद्वदान् ।
^{१ २ ३}नि ^{२ ३}यामं ^{३ १ २}चित्रमृञ्जते ॥ १३५ ॥ १.२.३.१
२. ^{३ १ २}इम उ ^३त्वा ^{१ २ ३}वि ^३चक्षते ^{१ २ ३}सखाय ^{३ १ २}इन्द्र ^{३ १ २}सौमिनः ।
^{३ १ २}पुष्टावन्तो ^३यथा ^{१ २ ३}पशुम् ॥ १३६ ॥ १.२.३.२
३. ^{१ २}समस्य ^{३ २ ३}मन्यवे ^{२ ३}विशो ^{१ २}विश्वा ^{३ १ २}नमन्त ^{३ १ २}कृष्टयः ।
^{३ १ २ ३}समुद्रायेव ^{१ २}सिन्धवः ॥ १३७ ॥ १.२.३.३
४. ^{३ २ ३}देवानामिदवो ^{३ १ २ ३}महत्तदा ^{२ ३}वृणीमहे ^{३ २}वयम् ।
^{१ २ ३}वृष्णामस्मभ्यमृतये ॥ १३८ ॥ १.२.३.४
५. ^{३ २ ३}सोमानां ^{१ २}स्वरणं ^{३ १ २}कृणुहि ^{३ १ २}ब्रह्मणस्पते ।
^{३ १ २ ३}कक्षीवन्तं ^{१ २ ३}य औशिजः ॥ १३९ ॥ १.२.३.५
६. ^{१ २}बोधन्मना ^{३ १ २}इदस्तु ^{३ १ २ ३}नो वृत्रहा ^{२ ३}भूर्यासुतिः ।
^{३ १ २ ३}शृणोतु ^{३ २}शक्र ^{३ १ २}आशिषम् ॥ १४० ॥ १.२.३.६
७. ^{३ १ २}अद्य नो ^{३ १ २}देव सवितः ^{३ १ २}प्रजावत्सावीः ^{३ १ २}सौभगम् ।
^{१ २ ३}परा दुष्वप्र्य ^{१ २}सुव ॥ १४१ ॥ १.२.३.७
८. ^{२ ५}क्वांस्य ^{१ २ ३}वृषभो ^{२ ३}युवा ^{३ २ ३}तुविग्रीवो ^{१ २}अनानतः ।
^{३ १}ब्रह्मा ^{२ ३}कस्तं ^{२ ३}सपर्यति ॥ १४२ ॥ १.२.३.८

९. उपह्वे^३ गिरीणां^{२३१} सङ्गमे^{२३१} च नदीनाम्^{३१२} ।

धिया^{३१} विप्रो^{२२} अजायत ॥ १४३ ॥

१.२.३.९

१०. प्र^२ सम्राजं^{३१२} चर्षणीनामिन्द्रं^{३१२२} स्तोता^३ नव्यं^{१२} गीर्भिः^{३२} ।

नरं^{१२} नृषाहं^{३२३} मं^१हिष्ठम्^२ ॥ १४४ ॥

१.२.३.१०

इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

[स्व० १ । उ० ना । धा० ४४ । ली ॥]

इति द्वितीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥

अथ द्वितीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ २-२ ॥

दशतिः (६)

(१-१०) १ श्रुतकक्षः (ऋ० सुकक्षः) आङ्गिरसः; २ मेदातिथिः (ऋ० शंयुर्बार्हस्पत्यः) काण्वः; ३ गोतमो राहूगणः; ४ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ५ बिन्दुः पूतदक्षो वा आङ्गिरसः; ६, ७ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा (ऋ० सुकक्षः) आङ्गिरसः; ८ वत्सः काण्वः; ९ शुनःशेष आजीगर्तिः; १० शुनःशेषो आजीगर्तिः वामदेवो वा ॥ इन्द्रः (४ ऋ० इन्द्रापूषणौ); ५ मरुतः) ॥ गायत्री ॥

१. अपादु^{१२} शिष्यन्धसः^{३१२} सुदक्षस्य^{३१२} प्रहोषिणः^{३१२} ।

इन्द्रोरिन्द्रो^{२३२३} यवाशिरः^{३१२} ॥ १४५ ॥

१.२.४.१

२. इमा^{३१२} उ^२ त्वा^३ पुरुवसोऽभि^{३१} प्र^{२२} नौनवुर्गिरः^{३१२} ।

गावो^{१२} वत्सं^{३२३} न धेनवः^{३१२} ॥ १४६ ॥

१.२.४.२

३. अत्राह^{२३} गोरमन्वत^३ नाम^{१२} त्वष्टुरपीच्यम्^{३२३१२२} ।

इत्था^३ चन्द्रमसो^{३१२} गृहे^{३२} ॥ १४७ ॥

१.२.४.३

४. यदिन्द्रो अनयद्रितो महीरपो वृषन्तमः ।
तत्र पूषाभुवत्सचा ॥ १४८ ॥ १.२.४.४
५. गौर्धयति मरुताः श्रवस्युर्माता मघोनाम् ।
युक्ता वह्नी रथानाम् ॥ १४९ ॥ १.२.४.५
६. उप नो हरिभिः सुतं याहि मदानां पते ।
उप नो हरिभिः सुतम् ॥ १५० ॥ १.२.४.६
७. इष्टा होत्रा असृक्षतेन्द्रं वृधन्तो अध्वरे ।
अच्छावभृथमोजसा ॥ १५१ ॥ १.२.४.७
८. अहमिद्धि पितुष्परि मेधामृतस्य जग्रह ।
अहः सूर्य इवाजनि ॥ १५२ ॥ १.२.४.८
९. रेवतीर्नः सधमाद इन्द्रे सन्तु तुविवाजाः ।
क्षुमन्तो याभिर्मदेम ॥ १५३ ॥ १.२.४.९
१०. सोमः पूषा च चेतुर्विश्वासाः सुक्षितीनाम् ।
देवत्रा रथ्योर्हिता ॥ १५४ ॥ १.२.४.१०

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

[स्व० ८ । उ० ५ । धा० ४४ । णी ॥]

दशतिः (७)

(१-१०) १ , ४ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; २ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ३ मेधादिधि काण्वः; प्रियमेधश्चांगिरसः; ५ इरिम्बिठिः काण्वः; ६, १० मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ७ त्रिशोकः काण्वः; ८ कुसीदी काण्वः; ९ शुनःशेष आजीगर्तिः;
॥ इन्द्रः ॥ गायत्री ॥

१. पान्तमा वो अन्धस इन्द्रमभि प्र गायत ।
विश्वासाहं शतक्रतुं मंहिष्ठं चर्षणीनाम् ॥ १५५ ॥ १.२.५.१
२. प्र व इन्द्राय मादनं हर्यश्वाय गायत ।
सखायः सोमपात्रे ॥ १५६ ॥ १.२.५.२
३. वयमु त्वा तदिदथा इन्द्र त्वायन्तः सखायः ।
कणा उक्थेभिर्जरन्ते ॥ १५७ ॥ १.२.५.३
४. इन्द्राय मद्धने सुतं परि षोभन्तु नो गिरः ।
अर्कमर्चन्तु कारवः ॥ १५८ ॥ १.२.५.४
५. अयं त इन्द्र सोमो निपूतो अधि बर्हिषि ।
एहीमस्य द्रवा पिब ॥ १५९ ॥ १.२.५.५
६. सुरूपकृतमूतये सुदुघामिव गोदुहे ।
जुहूमसि द्यविद्यवि ॥ १६० ॥ १.२.५.६
७. अभि त्वा वृषभा सुते सुतं सृजामि पीतये ।
तृम्पा व्यश्रुही मदम् ॥ १६१ ॥ १.२.५.७
८. य इन्द्र चमसेष्वा सोमश्चमूषु ते सुतः ।
पिबेदस्य त्वमीशिषे ॥ १६२ ॥ १.२.५.८
९. योगेयोगे तवस्तरं वाजेवाजे हवामहे ।
सखाय इन्द्रमूतये ॥ १६३ ॥ १.२.५.९
१०. आ त्वेता नि षीदतेन्द्रमभि प्र गायत ।
सखायः स्तोमवाहसः ॥ १६४ ॥ १.२.५.१०

इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

[स्व० ५ । उ० २ । धा० ३९ । फो ॥]

दशतिः (८)

(१-१०) १ विश्वामित्रो गाथिनः; २ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ३ कुसिदी काण्वः; ४ प्रियमेध आंगिरसः; ५, ८ वामदेवो गौतमः; ६, ९ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आंगिरसः (९ ऋ० सुकक्ष आंगिरसः); ७ मेदतिथिः काण्वः; १० बिन्दुः पूतदक्षो वा आंगिरसः ॥ इन्द्रः (४ ऋ० ७ सदसस्पतिः; १० मरुतः) ॥ गायत्री ॥

१. इदं ह्यन्वोजसा सुतं राधानां पते ।
पिबा त्वांस्य गिर्वणः ॥ १६५ ॥ १.२.६.१
२. मह्यं इन्द्रः पुरश्च नो महित्वमस्तु वज्रिणे ।
द्यौर्न प्रथिना शवः ॥ १६६ ॥ १.२.६.२
३. आ तू न इन्द्र क्षुमन्तं चित्रं ग्राभं सं गृभाय ।
महाहस्ती दक्षिणेन ॥ १६७ ॥ १.२.६.३
४. अभि प्र गोपतिं गिरेन्द्रमर्च यथा विदे ।
सूनुं सत्यस्य सत्पतिम् ॥ १६८ ॥ १.२.६.४
५. कया नश्चित्र आ भुवदूती सदावृधः सखा ।
कया शचिष्ठया वृता ॥ १६९ ॥ १.२.६.५
६. त्यमु वः सत्रासाहं विश्वासु गीर्षायतम् ।
आ च्यावयस्यूतये । ॥ १७० ॥ १.२.६.६

७. स^{१२३}दसस्पतिम^{२३१२}द्भुतं प्रियमिन्द्रस्य^{३१२२३} काम्यम् ।

सनिं^{३२} मेधामयासिषम्^{३१२} ॥ १७१ ॥

१.२.६.७

८. ये तैपन्था^{२३१२} अधो दिवो^{३२} येभिर्व्यश्वमैरयः^{३२३ ३क२२ ३१२} ।

उत श्रोषन्तु नो भुवः^{३१२} ॥ १७२ ॥

१.२.६.८

९. भद्रंभद्रं न आ भरेषमूर्जः^{३१२ ३ २ ३२३१२} शतक्रतो ।

यदिन्द्र मृडयासि नः^{१२ ३१२} ॥ १७३ ॥

१.२.६.९

१०. अस्ति सोमो अयः^{२ ३ १२ ३२ ३१ २२} सुतः पिबन्त्यस्य मरुतः^{३१२} ।

उत स्वराजो अश्विना^{३२ ३१२ ३१२} ॥ १७४ ॥

१.२.६.१०

इति अष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

[स्व० १२ । उ० १ । धा० ४० । चौ ॥]

दशतिः (९)

(१-१०) १, देवजामय इन्द्रमातरः; २ गोधा ऋषिकाः; ४ दध्यङ्गाथर्वणः; ४ प्रस्कण्वः काण्वः; ५ गौतमो राहूगणः; ६ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ७ वामदेवो गौतमः; ८ वत्सः काण्वः; ९ शुनःशेष आजीगर्तिः; १० उलो वातायनः; ॥ इन्द्रः (ऋ० ४ अश्विनौ; १० वायुः) ॥ गायत्री ॥

१. ई^{३१२}द्वयन्तीरपस्युव^{३ २३ १२ ३१ २२} इन्द्रं जातमुपासते ।

वन्वानासः सुवीर्यम्^{३ १२ ३१२} ॥ १७५ ॥

१.२.७.१

२. न किं देवा इनीमसि^{१ २ ३ १ २२} न क्या योपयामसि ।

मन्त्रश्रुत्यं चरामसि^{३ १२} ॥ १७६ ॥

१.२.७.२

३. दोषो आगाद्धृहद्राय द्युमद्रामन्नाथर्वण ।
स्तुहि देवः सवितारम् ॥ १७७ ॥ १.२.७.३
४. एषो उषा अपूर्व्या व्युच्छति प्रिया दिवः ।
स्तुषे वामश्विना बृहत् । ॥ १७८ ॥ १.२.७.४
५. इन्द्रो दधीचो अस्थभिर्वृत्राण्यप्रतिष्कृतः ।
जघान नवतीर्नव ॥ १७९ ॥ १.२.७.५
६. इन्द्रेहि मत्स्यन्धसो विश्वेभिः सोमपर्वभिः ।
महाः अभिष्टिरोजसा ॥ १८० ॥ १.२.७.६
७. आ तू न इन्द्र वृत्रहन्नस्माकमर्धमा गहि ।
महान्महीभिरूतिभिः ॥ १८१ ॥ १.२.७.७
८. ओजस्तदस्य तित्विष उभे यत्समवर्तयत् ।
इन्द्रश्चर्मैव रोदसी ॥ १८२ ॥ १.२.७.८
९. अयमु ते समतसि कपोत इव गर्भधिम् ।
वचस्तच्चित्र ओहसे ॥ १८३ ॥ १.२.७.९
१०. वात आ वातु भेषजः शम्भु मयोभु नो हृदे ।
प्र न आयूषि तारिषत् ॥ १८४ ॥ १.२.७.१०

इति नवमी दशतिः ॥ ९ ॥ सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥

[स्व० १० । उ० २ । धा० ४५ । फु ॥]

दशतिः (१०)

(१-९) १ कण्वो घोरः; २, ३, ९ वत्सः (ऋ० २, ९ वशोऽश्वः) काण्वः; ४ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; ५ मदुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ६ वामदेवो गौतमः; ७ इरिम्बिठी काण्वः; ८ सत्यधृतिर्वारुणिः ॥ इन्द्रः (ऋ० वरुणमित्रार्यमणः ८ आदित्यः) ॥ गायत्री ॥

१. यं रक्षन्ति प्रचेतसो वरुणो मित्रो अर्यमा ।
न किः स दभ्यते जनः ॥ १८५ ॥

१.२.८.१

२. गव्यो षु णो यथा पुराश्वयोत रथया ।
वरिवस्या महोनाम् ॥ १८६ ॥

१.२.८.२

३. इमास्त इन्द्र पृश्नयो घृतं दुहत आशिरम् ।
एनामृतस्य पिप्पुषीः ॥ १८७ ॥

१.२.८.३

४. अया धिया च गव्यया पुरुणामन्युरुष्टुत ।
यत्सोमैसोम आभुवः ॥ १८८ ॥

१.२.८.४

५. पावका नः सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवती ।
यज्ञं वष्टु धियावसु ॥ १८९ ॥

१.२.८.५

६. क इमं नाहुषीष्वा इन्द्रं सोमस्य तर्पयात् ।
स नो वसून्या भरात् ॥ १९० ॥

१.२.८.६

७. आ याहि सुषुमा हि त इन्द्र सोमं पिबा इमम् ।
एदं बर्हिः सदो मम ॥ १९१ ॥

१.२.८.७

८. महि त्रीणामवरस्तु द्युक्षं मित्रस्यार्यम्णः ।
दुराधर्षं वरुणस्य ॥ १९२ ॥

१.२.८.८

१. त्वावतः^{१२} पुरुवसो^{३१२} वयमिन्द्र^{३१२} प्रणेतः ।

स्मसि^{१२} स्थातर्हरीणाम् ॥ १९३ ॥

१.२.८.९

इति दशमी दशतिः ॥ १० ॥ अष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥

[स्व० ६ । उ० ४ । धा० ३५ । धु ॥]

इति द्वितीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः द्वितीयः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥

अथ तृतीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ३-१ ॥

दशतिः (१)

(१-१०) १ प्रगाथः काण्वः; २, विश्वामित्रो गाथिनः; ३, १० वामदेवो गौतमः; ४, ६ श्रुतकक्षः आङ्गिरसः; (ऋ० ४ सुकक्षोः वा; ६ सुकक्ष आंगिरसः); ५ मदुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ७ गृत्समदः शौनकः; ८, ९ भरद्वाजः; (ऋ० ८ शंयुः) बार्हस्पत्यः; ॥ इन्द्रः (ऋ० इन्द्रापूषणौ) ॥ गायत्री ॥

१. उत्त्वा^{१२} मन्दन्तु^३ सोमाः^{१२} कृणुष्व^{३१} राधो^{२२} अद्रिवः ।

अव^{१२} ब्रह्मद्विषो^{३१२} जहि ॥ १९४ ॥

१.२.९.१

२. गिर्वणः^{१२} पाहि^{३१} नः^२ सुतं^{३३} मधोर्धाराभिरज्यसे ।

इन्द्र^{२३} त्वादातमिद्यशः^{१२३१२२} ॥ १९५ ॥

१.२.९.२

३. सदा^{१२} व इन्द्रश्च^{२३१२३२३} कृषदा^३ उपो^१ नु स सपर्यन् ।

न देवो^{२३२३२२} वृतः^{३१२} शूर इन्द्रः ॥ १९६ ॥

१.२.९.३

४. आ त्वा^{१२} विशन्तिवन्दवः^{३१२} समुद्रमिव^{३१२३} सिन्धवः^{१२} ।

न त्वामिन्द्राति^{२३} रिच्यते^{३१२} ॥ १९७ ॥

१.२.९.४

५. इन्द्रमिद्राथिनो बृहदिन्द्रमकेभिरकिणः ।
इन्द्रं वाणीरनूषत ॥ १९८ ॥ १.२.९.५
६. इन्द्र इषे ददातु न ऋभुक्षणमृभुरयिम् ।
वाजी ददातु वाजिनम् । ॥ १९९ ॥ १.२.९.६
७. इन्द्रो अङ्ग महद्भयमभी षदप चुच्यवत् ।
स हि स्थिरो विचर्षणिः ॥ २०० ॥ १.२.९.७
८. इमा उ त्वा सुतेसुते नक्षन्ते गिर्वणो गिरः ।
गावो वत्सं न धेनवः ॥ २०१ ॥ १.२.९.८
९. इन्द्रा नु पूषणा वयं सख्याय स्वस्तये ।
हुवेम वाजसातये ॥ २०२ ॥ १.२.९.९
१०. न किं इन्द्र त्वदुत्तरं न ज्यायो अस्ति वृत्रहन् ।
न क्येवं यथा त्वम् ॥ २०३ ॥ १.२.९.१०

इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ नवमः खण्डः ॥ ९ ॥

[स्व० ८ । उ० ७ । धा० ३५ । तु ॥]

दशतिः (२)

(१-१०) १, ४ त्रिशोकः काण्वः; २, मदुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ३ वत्सः काण्वः (ऋ० वशोऽश्व्यः); ५ सुकक्ष आंगिरसः; ६, ९ वामदेवो गौतमः; ७ विश्वामित्रो गाथिनः; ८ गोपूत्तश्चसूक्तिनो काण्वायनौ; १० श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः ॥ इन्द्रः ॥ गायत्री ॥

१. तरणिं वो जनानां त्रदं वाजस्य गोमतः ।
समानमु प्र शंसिषम् ॥ २०४ ॥ १.२.१०.१
२. असृग्रमिन्द्र ते गिरः प्रति त्वामुदहासत ।
सजोषा वृषभं पतिम् ॥ २०५ ॥ १.२.१०.२
३. सुनीथो घा स मर्त्यो यं मरुतो यमयमा ।
मित्रास्पान्त्यद्रुहः ॥ २०६ ॥ १.२.१०.३
४. यद्विडाविन्द्र यत्स्थिरे यत्पर्शिनो पराभृतम् ।
वसु स्पाहं तदा भर ॥ २०७ ॥ १.२.१०.४
५. श्रुतं वो वृत्रहन्तमं प्र शर्धं चर्षणीनाम् ।
आशिषे राधसे महे ॥ २०८ ॥ १.२.१०.५
६. अरं त इन्द्र श्रवसे गमेम शूर त्वावतः ।
अरं शक्र परेमणि । ॥ २०९ ॥ १.२.१०.६
७. धानावन्तं करम्भिणमपूपवन्तमुक्थिनम् ।
इन्द्र प्रातर्जुषस्व नः ॥ २१० ॥ १.२.१०.७
८. अपां फेनेन नमुचे शिर इन्द्रोदवर्तयः ।
विश्वा यदजय स्पृधः ॥ २११ ॥ १.२.१०.८
९. इमे त इन्द्र सोमाः सुतासो ये च सोत्वाः ।
तेषां मत्स्व प्रभूवसो ॥ २१२ ॥ १.२.१०.९
१०. तुभ्यं सुतासः सोमाः स्तीर्णं बर्हिर्विभावसो ।
स्तोतृभ्य इन्द्र मृडय ॥ २१३ ॥ १.२.१०.१०

इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ दशमः खण्डः ॥ १० ॥

[स्व० ८ । उ० २ । धा० ३३ । ठि ॥]

दशतिः (३)

(१-९) १ शुनःशेष आजीवर्तिः; २ श्रुतकक्ष आंगिरसः (ऋ० सुकक्षो आंगिरसो वा); ३ त्रिशोकः काण्वः; ४ मेदातिथिः काण्वः; ५ गौतमो राहूगणः; ६ ब्रह्मातिथिः काण्वः; ७ विश्वामित्रो गाथिनो जमदग्निर्वा; ८ प्रस्कण्वः काण्वः (ऋ० कण्वो घोरः); ९ मेदातिथिः काण्वः; ॥ इन्द्रः (ऋ० ५ विश्वेदेवाः); ६ अश्विनौ मित्रावरुणौ; ८ मरुतः; ९ विष्णुः ॥ गायत्री ॥

१. आ व इन्द्र कृवि यथा वाजयन्तः शतक्रतुम् ।
म० हिष्ठ० सिञ्च इन्दुभिः ॥ २१४ ॥ १.२.११.१
२. अतश्चिदिन्द्र न उपा याहि शतवाजया ।
इषा सहस्रवाजया ॥ २१५ ॥ १.२.११.२
३. आ बुन्द वृत्रहा ददे जातः पृच्छद्वि मातरम् ।
क उग्राः के ह शृण्विरे ॥ २१६ ॥ १.२.११.३
४. बृबदुक्थ० हवामहे सृप्रकरस्मृतये ।
साधः कृण्वन्तमवसे ॥ २१७ ॥ १.२.११.४
५. ऋजुनीती नो वरुणो मित्रो नयति विद्वान् ।
अर्यमा देवैः सजोषाः ॥ २१८ ॥ १.२.११.५
६. दूरादिहेव यत्सतोऽरुणप्सुरशिश्चित् ।
वि भानुं विश्वथातनत् ॥ २१९ ॥ १.२.११.६

७. आ^१ नो^२ मित्रावरुणा^३ घृतैर्गव्यूतिमुक्षतम् ।

मध्वा^२ रजा^३सि सुक्रतू ॥ २२० ॥

१.२.११.७

८. उदु^२ त्ये^३ सूनवो^२ गिरः^३ काष्ठा^२ यज्ञेष्वलत ।

वाश्रा^३ अभिज्ञु^२ यातवे ॥ २२१ ॥

१.२.११.८

९. इदं^३ विष्णुर्वि^२ चक्रमे^३ त्रेधा^२ नि दधे^३ पदम् ।

समूढमस्य पा^२सुले^३ ॥ २२२ ॥

१.२.११.९

इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ एकादशः खण्डः ॥ ११ ॥

[स्व० ६ । उ० १ । धा० ३९ । को ॥]

दशतिः (४)

(१-१०) १, ७, ८ मेदातिथिः काण्वः; २ वामदेवो गौतमः ३, ५ मेदातिथिः काण्वः प्रियमेधश्चाङ्गिरसः; ४ विश्वामित्रो गाथिनः; ६ दुर्मित्रः (सुमित्रो वा) कौत्सः; ९ विश्वामित्रो गाथिनोऽभीपाद् उदलो वा; १० श्रुतकक्षः (ऋ० सुकक्षो वा) आंगिरसः ॥ इन्द्रः ॥ गायत्री ॥

१. अतीहि^१ मन्युषाविण^२ सुषुवा^३समुपेरय ।

अस्य^३ रातौ^२ सुतं^३ पिब ॥ २२३ ॥

१.२.१२.१

२. कदु^२ प्रचेतसे^३ महे^२ वचो^३ देवाय^२ शस्यते ।

तदिध्यस्य^३ वर्धनम्^२ ॥ २२४ ॥

१.२.१२.२

३. उक्थं^३ च न^२ शस्यमानं^३ नागो^२ रयिरा^३ चिकेत ।

न^३ गायत्रं^२ गीयमानम्^३ ॥ २२५ ॥

१.२.१२.३

४. इन्द्र उक्थेभिर्मन्दिष्ठो वाजानां च वाजपतिः ।

हरिवान्त्सुतानां सखा ॥ २२६ ॥

१.२.१२.४

५. आ याह्युप नः सुतं वाजेभिर्मा हृणीयथाः ।

महा इव युवजानिः ॥ २२७ ॥

१.२.१२.५

६. कदा वसो स्तोत्रं हर्यत आ अव श्मशा रुधद्वाः ।

दीर्घं सुतम् वाताप्याय ॥ २२८ ॥

१.२.१२.६

७. ब्राह्मणादिन्द्र राधसः पिबा सोममृतून् ।

तवेदं सख्यमस्तुतम् ॥ २२९ ॥

१.२.१२.७

८. वयं घा ते अपि स्मसि स्तोतारं इन्द्र गिर्वणः ।

त्वं नो जिन्व सोमपाः ॥ २३० ॥

१.२.१२.८

९. एन्द्र पृक्षु कासु चित्रृष्णं तनूषु धेहि नः ।

सत्राजिदुग्रं पौंस्यम् ॥ २३१ ॥

१.२.१२.९

१०. एवा ह्यसि वीरयुरेवा शूर उत स्थिरः ।

एवा ते राध्यं मनः ॥ २३२ ॥

१.२.१२.१०

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ द्वादशः खण्डः ॥ १२ ॥

[स्व ° १२ । उ° ना । धा° ३० । थौ ॥]

इति द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

इत्येकसामि समाप्तम् ॥

अथ तृतीयोऽध्यायः ॥

दशतिः (५)

(१-१०) १, ६, ९ वसिष्ठो मैत्रवरुणिः; २ भरद्वाजः (ऋ० शंयुः); बार्हस्पत्यः; ३ प्रस्कण्वः काण्वः; ४ नोधा गौतमः;
५ कलिः प्रागाथः; ७ मेदातिथिः काण्वः; ८ भर्गः प्रागाथः; १० प्रगाथो घौरः काण्वः ॥ इन्द्रः ९ मरुतः ॥ बृहती ॥

१. अभि^{३ १} त्वा^२ शूर^{३ १ २} नोनुमो^{३ १ २}ऽदुग्धा^{३ १ २} इव^{३ १ २} धेनवः ।
ईशानमस्य^{१ २ ३ १ २ २} जगतः^{३ २ ३ १ २} स्वर्दशमीशानमिन्द्र^{३ १ २} तस्थुषः ॥ २३३ ॥ १.३.१.१
२. त्वामिद्धि^{१ २ ३ १ २ २} हवामहे^{३ १ २ २} सातौ^{३ १ २} वाजस्य^{३ १ २} कारवः ।
त्वां^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३} वृत्रे^{३ १ २}ष्विन्द्र^{३ १ २} सत्पतिं^{३ १ २} नरस्त्वां^{३ १ २} काष्ठास्वर्वतः ॥ २३४ ॥ १.३.१.२
३. अभि^{३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} प्र वः^{३ १ २ ३ २} सुराधसमिन्द्रमर्च^{३ १ २ ३ २} यथा^{३ १ २ ३ २} विदे ।
यो^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} जरितृभ्यो^{३ १ २ ३ २} मघवा^{३ १ २ ३ २} पुरूवसुः^{३ १ २ ३ २} सहस्रेणेव^{३ १ २ ३ २} शिक्षति ॥ २३५ ॥ १.३.१.३
४. तं^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ २} वो^{३ १ २ २ २} दस्ममृतीषहं^{३ १ २ २ २} वसोर्मन्दानमन्धसः ।
अभि^{३ २ ३ १ २ २ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वत्सं^{३ १ २ ३ २} न स्वसरेषु^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} धेनवं^{३ १ २ ३ २} इन्द्रं^{३ १ २ ३ २} गीर्भिर्नवामहे ॥ २३६ ॥ १.३.१.४
५. तरोभिर्वो^{१ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} विदद्वसुमिन्द्रं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सबाध^{३ १ २ ३ १ २} ऊतये ।
बृहद्वायन्तः^{३ २ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सुतसोमे^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अध्वरे^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} हुवे^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} भरं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} न कारिणम् ॥ २३७ ॥ १.३.१.५
६. तरणिरित्सिषासति^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वाजं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पुरन्ध्या^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} युजां ।
आ^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} व इन्द्रं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पुरुहूतं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} नमे^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} गिरा^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} नेमिं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} तष्टेव^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सुद्रुवम् ॥ २३८ ॥ १.३.१.६
७. पिबा^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सुतस्य^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} रसिनो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मत्स्वा^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} न इन्द्रं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} गोमतः ।
आपिर्नो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} बोधि^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सधमाद्ये^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वृधेऽस्मा^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अवन्तु^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ते धियः ॥ २३९ ॥ १.३.१.७

८. त्व॑ह्येहि॑ चेरवे॑ विदा॑ भगं॑ वसु॑त्तये ।

उद्वा॑वृष॒स्व मघ॑व॒न्गवि॑ष्टये उ॒दिन्द्रा॑श्चमिष्टये ॥ २४० ॥

१.३.१.८

९. न॑ हि व॒श्चर॑मं च न॑ वसि॒ष्ठः परि॑म॒सते॑ ।

अ॒स्माक॑मद्य मरुतः सुते सचा॑ विश्वे॑ पिबन्तु॑ कामिनः॑ ॥ २४१ ॥

१.३.१.९

१०. मा॑ चिद॒न्यद्वि॑ श॒सत॑ सखायो॑ मा॑ रिष॒ण्यत॑ ।

इन्द्र॑मि॒त्स्तोता॑ वृष॒णस॑चा सुते मुहुरु॒क्था च॑ श॒सत॑ ॥ २४२ ॥

१.३.१.१०

इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[स्व० १२ । उ० ५ । धा० ७३ । नि ॥]

इति तृतीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥

अथ तृतीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ३-२ ॥

दशतिः (६)

(१-१०) १, पुरुहन्मा आंगिरसः; २, ३ मेदातिथि-मेध्यातिथी काण्वौ; ४ विश्वामित्रो गाथिनः ५ गोतमो (गौतमो वा) राहूगणः; ६ नृमेधपुरुमेधावांगिरसौ; ७, ८, ९ मेदातिथिर्मेध्यातिथिर्वा (ऋ० मेध्यातिथिः) काण्वः; १० देवातिथिः काण्वः ॥ इन्द्रः ॥

बृहती ॥

१. न॑ कि॒ष्टं क॑र्मणा न॒शद्य॑श्चकार॒ सदा॑वृधम् ।

इन्द्र॑ न॒ यज्ञैर्वि॑श्वगूर्त॒मृभ्व॑समधृष्टं धृष्णु॑मोजसा ॥ २४३ ॥

१.३.२.१

२. य॑ ऋ॒ते चि॑दभि॒श्रिषः॑ पु॒रा ज॑त्रुभ्य॒ आतृ॑दः ।

स॒न्धाता॑ स॒न्धि म॑घवा पुरु॒वसु॑र्निष्क॒ता वि॑हृतं पुनः ॥ २४४ ॥

१.३.२.२

३. आ त्वा सहस्रमा शतं युक्ता रथे हिरण्यये ।
ब्रह्मयुजो हरय इन्द्र केशिनो वहन्तु सोमपीतये ॥ २४५ ॥ १.३.२.३
४. आ मन्द्रैरिन्द्र हरिभिर्याहि मयूररोमभिः ।
मा त्वा के चिन्नि येमुनिन्न पाशिनोऽति धन्वेव तां इहि ॥ २४६ ॥ १.३.२.४
५. त्वमङ्ग प्र शंसिषो देवः शविष्ठ मर्त्यम् ।
न त्वदन्यो मघवन्नस्ति मर्दितेन्द्र ब्रवीमि ते वचः ॥ २४७ ॥ १.३.२.५
६. त्वमिन्द्र यशा अस्यृजीषी शवसस्पतिः ।
त्वं वृत्राणि हस्यप्रतीन्येक इत्पुर्वनुत्तश्चर्षणीधृतिः ॥ २४८ ॥ १.३.२.६
७. इन्द्रमिदेवतातय इन्द्रं प्रयत्यध्वरे ।
इन्द्रसमीके वनिनो हवामह इन्द्रं धनस्य सातये ॥ २४९ ॥ १.३.२.७
८. इमा उ त्वा पुरुवसो गिरो वर्धन्तु या मम ।
पावकवर्णाः शुचयो विपश्चितोऽभिस्तोमैरनूषत ॥ २५० ॥ १.३.२.८
९. उदु त्ये मधुमत्तमा गिरं स्तोमास ईरते ।
सत्राजितो धनसा अक्षितोतयो वाजयन्तो रथा इव ॥ २५१ ॥ १.३.२.९
१०. यथा गौरो अपा कृतं तृष्यन्नेत्यवेरिणम् ।
आपित्वे नः प्रपित्वे तूयमा गहि कण्वेषु सु सचा पिब ॥ २५२ ॥ १.३.२.१०

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[स्व० ११ । उ० ७ । धा० ७२ । खा ॥]

दशतिः (७)

(१-१०) १, भर्गः प्रागाथः; २, ८ रेभः काश्यपः; ३ जमदग्निर्भार्गवः; ४, ६ मेदातिथिः काण्वः (ऋ० मेध्यातिथिः काण्वः); ५, ६ नृमेधपुरुमेधावांगिरसौ; ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १० भारद्वाजः (ऋ० शंयुः) बार्हस्पत्यः काण्वः; ॥
इन्द्रः ३ मित्रावरुणादित्याः ॥ बृहती ॥

१. शङ्खू३षु शचीपत इन्द्र विश्वाभिरूतिभिः ।
भर्ग न हि त्वा यशसं वसुविदमनु शूर चरामसि ॥ २५३ ॥ १.३.३.१
२. या इन्द्र भुज आभरः स्वर्वा२असुरेभ्यः ।
स्तोतारमिन्मघवन्नस्य वर्धय ये च त्वे वृक्तबर्हिषः ॥ २५४ ॥ १.३.३.२
३. प्र मित्राय प्रायम्णे सचथ्यमृतावसो ।
वरूथ्ये३वरुणे छन्द्यं वचः स्तोत्र२राजसु गायत ॥ २५५ ॥ १.३.३.३
४. अभि त्वा पूर्वपीतय इन्द्र स्तोमेभिरायवः ।
समीचीनास ऋभवः समस्वरनुद्रा गृणन्त पूर्व्यम् ॥ २५६ ॥ १.३.३.४
५. प्र व इन्द्राय बृहते मरुतो ब्रह्मार्चत ।
वृत्र२हनति वृत्रहा शतक्रतुर्वज्रेण शतपर्वणा ॥ २५७ ॥ १.३.३.५
६. बृहदिन्द्राय गायत मरुतो वृत्रहन्तमम् ।
येन ज्योतिरजनयनृतावृधो देवं देवाय जागृवि ॥ २५८ ॥ १.३.३.६
७. इन्द्र क्रतुं न आ भर पिता पुत्रेभ्यो यथा ।
शिक्षा णो अस्मिन्पुरुहूत यामनि जीवा ज्योतिरशीमहि । ॥ २५९ ॥ १.३.३.७
८. मा न इन्द्र परा वृणग्भवा नः सधमाद्ये ।
त्व न ऊती त्वमिन्न आप्य मा न इन्द्र परावृणक् ॥ २६० ॥ १.३.३.८

१. वयं घ त्वा सुतावन्त आपो न वृक्तबर्हिषः ।

पवित्रस्य प्रस्रवणेषु वृत्रहन्परि स्तोतार आसते ॥ २६१ ॥

१.३.३.९

१०. यदिन्द्र नाहुषीष्वा ओजो नृम्णं च कृष्टिषु ।

यद्वा पञ्च क्षितीनां द्युम्नमा भर सत्रा विश्वानि पौंस्या ॥ २६२ ॥

१.३.३.१०

इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

[स्व० १० । उ० १ । धा० ६२ । पा ॥]

दशतिः (८)

(१-१०) १, मेदातिथिः (ऋ० मेध्यातिथिः) काण्वः; २ रेभः काश्यपः; ३ वत्सः (ऋ० वशोऽश्व्यः); ४ भरध्वाजः (शंयुः) बार्हस्पत्यः; ५ नृमेध आंगिरसः; ६ पुरुहन्मा आंगिरसः; ७ नृमेध-पुरुमेधावांगिरसौ; ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ९ मेदातिथि-मेध्यातिथी काण्वौ १० कलिः प्रागाथः ॥ इन्द्रः ॥ बृहती ॥

१. सत्यमित्था वृषेदसि वृषजूतिर्नोऽविता ।

वृषा ह्युग्र शृण्विषे परावति वृषो अर्वावति श्रुतः ॥ २६३ ॥

१.३.४.१

२. यच्छक्रासि परावति यदर्वावति वृत्रहन् ।

अतस्त्वा गीर्भिर्द्युगदिन्द्र केशिभिः सुतावाँआ विवासति ॥ २६४ ॥

१.३.४.२

३. अभि वो वीरमन्धसो मदेषु गाय गिरा महा विचेतसम् ।

इन्द्र नाम श्रुत्यँ शाकिनं वचो यथा ॥ २६५ ॥

१.३.४.३

४. इन्द्र त्रिधातु शरणं त्रिवरूथँस्वस्तये ।

छुर्दिर्यच्छ मघवद्भ्यश्च मह्यं च यावया दिद्युमेभ्यः ॥ २६६ ॥

१.३.४.४

५. श्रायन्त इव सूर्य विश्वेदिन्द्रस्य भक्षत ।
वसूनि जातो जनिमान्योजसा प्रति भागं न दीधिमः ॥ २६७ ॥ १.३.४.५
६. न सीमदेव आप तदिषं दीर्घायो मर्त्यः ।
एतग्वा चिद्य एतशो युयोजत इन्द्रो हरी युयोजते ॥ २६८ ॥ १.३.४.६
७. आ नो विश्वासु हव्यमिन्द्रसमत्सु भूषत ।
उप ब्रह्माणि सवनानि वृत्रहन्परमज्या ऋचीषम ॥ २६९ ॥ १.३.४.७
८. तवेदिन्द्रावमं वसु त्वं पुष्यसि मध्यमम् ।
सत्रा विश्वस्य परमस्य राजसि न किष्वा गोषु वृण्वते ॥ २७० ॥ १.३.४.८
९. क्वेयथ क्वेदसि पुरुत्रा चिद्धि ते मनः ।
अलर्षि युध्म खजकृत्पुरन्दरं प्र गायत्रा अगासिषु ॥ २७१ ॥ १.३.४.९
१०. वयमेनमिदा ह्योपीपेमेह वज्रिणम् ।
तस्मा उ अद्य सवने सुतं भरा नूनं भूषत श्रुते ॥ २७२ ॥ १.३.४.१०

इति अष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

[स्व० १४ । उ० १ । धा० ७४ । ती ॥]

दशतिः (९)

(१-१०) १ पुरुहन्मा आंगिरसः; २ भर्गः प्रागाथः ३ इरिम्बिठिः काण्वः; ४ जमदग्निर्भार्गवः; ५, ७ देवादितिः काण्वः;
८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ९ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; १० मेध्यः काण्वः ॥ इन्द्रः (ऋ० ३ वाम्तोष्पतिर्वा; ४ सूर्यः; ९
इन्द्राग्नी) ॥ बृहती ॥

१. यो^१ राजा^{२२} चर्षणीनां^{३२३} यातां^३ रथेभिर^{१२}धिगु^{३१२} ।
विश्वासां^{१२} तरुतां^{३१} पृतनानां^{२२} ज्येष्ठो^३ यो वृत्रहा^{२३} गृणे ॥ २७३ ॥ १.३.५.१
२. यत^{१२} इन्द्र^३ भयामहे^{१२} ततो^३ नो^{१२} अभयं^३ कृधि ।
मघवञ्छग्धि^{१२} तव^{३२३} तन्न^३ ऊतये^{१२} वि द्विषो^{३२३} वि मृधो^{२३} जहि ॥ २७४ ॥ १.३.५.२
३. वास्तोष्पते^{१२} ध्रुवा^{३१} स्थूणां^{२२} सत्रं^३ सोम्यानाम् ।
द्रप्सः^{३२} पुरां^{३२} भेत्ता^{३१} शश्वतीनामिन्द्रो^{२२} मुनीनां^{३२} सखा ॥ २७५ ॥ १.३.५.३
४. बण्महा^{२३} असि^१ सूर्यं^२ बडादित्यं^{३१} महा^३ असि ।
महस्ते^{३१} सतो^{३१} महिमा^{२३} पनिष्ठम^{३१} महा^३ देव^२ महा^{३१} असि ॥ २७६ ॥ १.३.५.४
५. अश्वी^{३२} रथी^{३१} सुरूप^२ इद्रोमां^{३१} यदिन्द्र^३ ते सखा ।
श्वात्रभाजा^{३२} वयसा^{३१} सचते^३ सदा^{३१} चन्द्रैर्याति^२ सभामुप ॥ २७७ ॥ १.३.५.५
६. यद्याव^{१२} इन्द्र^{३२} ते शतं^{३१} शतं^{२२} भूमोरुत^{३२} स्युः ।
न त्वा^{१२} वज्रिन्त्सहस्रं^{३२} सूर्या^{२३} अनु^{३२} न जातमष्ट^{३१} रोदसी ॥ २७८ ॥ १.३.५.६
७. यदिन्द्र^{१२} प्रागपागुदग्याग्व^{३२} हूयसे^{३२} नृभिः^{३१} ।
सिमां^{१२} पुरू^{३१} नृषूतो^{२२} अस्यानवेऽसि^{३२} प्रशर्ध^{३१} तुर्वशे ॥ २७९ ॥ १.३.५.७
८. कस्तमिन्द्र^{१२} त्वा^{२२} वसवां^{३१} मर्त्यो^{२२} दधर्षति ।
श्रद्धा^{३१} हि ते^{२२} मघवन्पार्ये^{३१} दिवि^{३२} वाजी^{३१} वाजं^{२२} सिषासति ॥ २८० ॥ १.३.५.८
९. इन्द्राग्नी^{१२} अपादियं^{३२} पूर्वागात्पद्वतीभ्यः^{२२} ।
हित्वा^{३१} शिरो^{२२} जिह्वा^{३२} रारपच्चरन्नि^{३१} शत्पदा^{२२} न्यक्रमीत् । ॥ २८१ ॥ १.३.५.९
१०. इन्द्र^{२३} नेदीयं^{३१} एदिहि^{३१} मितमेधाभिरूतिभिः^{३१} ।
आ^{१२} शं तमं^{३१} शतमाभिरभिष्टिभिरा^{३१} स्वापे^{२२} स्वापिभिः^{३१} ॥ २८२ ॥ १.३.५.१०

इति नवमी दशतिः ॥ ९ ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

[स्व० १६ । उ० ५ । धा० ७२ । डा ॥]

दशतिः (१०)

(१-१०) १ नृमेध आंगिरसः; २, ३ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ४ भरद्वाजः (ऋ० शंयुः); बार्हस्पत्यः; ५ परुच्छेपो दैवोदासिः; ६ वामदेवो गौतमः; ७ मेध्यातिथिः काण्वः; ८ भर्गः प्रागाथः; ९, १० मेधातिथि-मेध्यातिथी काण्वौ ॥ इन्द्रः (५ ऋ० आश्विनौ) ॥ बृहती ॥

१. इत ऊती वो अजरं प्रहेतारमप्रहितम् ।
आशुं जेतारं हेतारं रथीतममतूर्तं तुग्रियावृधम् ॥ २८३ ॥ १.३.६.१
२. मो षु त्वा वाघतश्च नारे अस्मन्नि रीरमन् ।
आरात्ताद्वा सधमादं न आ गहीह वा सन्नुप श्रुधि ॥ २८४ ॥ १.३.६.२
३. सुनोत सोमपात्रे सोममिन्द्राय वज्रिणे ।
पचता पक्तीरवसे कृणुध्वमित्पृणन्नित्पृणते मयः ॥ २८५ ॥ १.३.६.३
४. यः सत्राहा विचर्षणिरिन्द्रं तं हूमहे वयम् ।
सहस्रमन्यो तुविनृम्ण सत्पते भवा समत्सु नो वृधे । ॥ २८६ ॥ १.३.६.४
५. शचीभिर्नः शचीवसू दिवानक्तं दिशस्यतम् ।
मा वां रातिरुप दसत्कदाचनास्मद्रातिः कदाचन ॥ २८७ ॥ १.३.६.५
६. यदा कदा च मीढुषे स्तोता जरेत मर्त्यः ।
आदिद्वन्देत वरुणं विपां गिरा धर्तारं विव्रतानाम् ॥ २८८ ॥ १.३.६.६

७. पाहिं गा अन्धसो मद इन्द्राय मेध्यातिथे ।

यः सम्मिश्रो ह्योर्यो हिरण्यय इन्द्रो वज्री हिरण्ययः ॥ २८९ ॥

१.३.६.७

८. उभयः शृणवच्च न इन्द्रो अर्वागिदं वचः ।

सत्राच्या मघवान्सोमपीतये धिया शविष्ठ आ गमत् ॥ २९० ॥

१.३.६.८

९. महे च न त्वाद्विवः परा शुल्काय दीयसे ।

न सहस्राय नायुताये वज्रिवो न शताय शतामघ ॥ २९१ ॥

१.३.६.९

१०. वस्याः इन्द्रासि मे पितुरुत भ्रातुरभुञ्जतः ।

माता च मे छदयथः समा वसो वसुत्वनाय राधसे ॥ २९२ ॥

१.३.६.१०

इति दशमी दशतिः ॥ १० ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

[स्व० १५ । उ० ४ । धा० ७३ । भू ॥]

इति तृतीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः, तृतीयः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥

अथ चतुर्थप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ४-१ ॥

दशतिः (१)

(१-१०) १ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; २, ६, ७ वामदेवो गौतमः; ३ मेधातिथि-मेध्यातिथी काण्वौ, विश्वामित्र इत्येके ४ नोधा गौतमः ५ मेधातिथिः (ऋ० मेध्यातिथिः) काण्वः ८ श्रुष्टिगुः काण्वः ९ मेध्यातिथिः (मेध्यातिथिर्वा) काण्वः; १० नृमेध आंगिरसः ॥ इन्द्रः, ७ बहुः ॥ बृहती ॥

१. इम इन्द्राय सुन्विरे सोमासो दध्याशिरः ।

ताः आ मदाय वज्रहस्त पीतये हरिभ्यां याह्योक आ ॥ २९३ ॥

१.३.७.१

२. इमं इन्द्रं मदाय ते सोमाश्चिकित्र उक्थिनः ।
मधोः पपान उप नो गिरः शृणु रास्व स्तोत्राय गिर्वणः ॥ २९४ ॥ १.३.७.२
३. आ त्वा३द्य सबर्दुघा२हुवे गायत्रवेपसम् ।
इन्द्रं धेनु२सुदुघामन्यामिषमुरुधारामरङ्कृतम् ॥ २९५ ॥ १.३.७.३
४. न त्वा बृहन्तो अद्रयो वरन्त इन्द्र वीडवः ।
यच्छिक्षसि स्तुवते मावते वसु न किष्टदा मिनाति ते ॥ २९६ ॥ १.३.७.४
५. क ई वेद सुते सचा पिबन्तं कद्वयो दधे ।
अयं यः पुरो विभिनत्योजसा मन्दानः शिष्यन्धसः ॥ २९७ ॥ १.३.७.५
६. यदिन्द्र शासो अत्रतं च्यावया सदसस्परि ।
अस्माकम२शु मघवन्पुरुस्पृहं वसव्ये अधि बर्हय ॥ २९८ ॥ १.३.७.६
७. त्वष्टा नो दैव्यं वचः पर्जन्यो ब्रह्मणस्पतिः ।
पुत्रैर्भ्रातृभिरदितिर्नु पातु नो दुष्टरं त्रामणं वचः ॥ २९९ ॥ १.३.७.७
८. कदा चन स्तरीरसि नेन्द्र सश्वसि दाशुषे ।
उपोपेन्नु मघवन्भूय इन्नु ते दानं देवस्य पृच्यते ॥ ३०० ॥ १.३.७.८
९. युद्धा हि वृत्रहन्तम हरी इन्द्र परावतः ।
अर्वाचीनो मघवन्सोमपीतय उग्र ऋष्वेभिरा गहि ॥ ३०१ ॥ १.३.७.९
१०. त्वामिदा ह्यो नरोऽपीष्यन्वज्जिन्भूर्णयः ।
स इन्द्र स्तोमवाहस इह श्रुध्युप स्वसरमा गहि ॥ ३०२ ॥ १.३.७.१०

इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥

दशतिः (२)

(१-१०) १, २, ७, ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ३ अश्विनौ वैवस्वतौ; ४ प्रस्कण्वः काण्वः; ५ मेधातिथि-मेध्यातिथी काण्वौ;
६ देवातिथिः काण्वः; ९ नृमेध आंगिरसः; १० नोधाः गौतमः ॥ इन्द्रः, १ उषा; २, ३ (ऋ० ४) अश्विनौ ॥ बृहती ॥

१. प्रत्यु^{१ २} अदश्यायत्यू^{३ २ ५}च्छन्ती^{१ २} दुहिता^{३ २} दिवः^{३ २} ।
अपो^{१ २} मही^{३ १} वृणुते^{२ ३} चक्षुषा^{१ २ ३} तमो^{२ ३} ज्योतिष्कृणोति^{३ १ २} सूनरी ॥ ३०३ ॥ १.३.८.१
२. इमा^{३ १} उ^२ वां^३ दिविष्टय^{१ २} उस्मा^{३ १} हवन्ते^२ अश्विना ।
अयं^{३ १} वामहे^{२ ३ १}ऽवसे^{२ ३} शचीवसू^३ विशं^{१ २} विशं^{३ १}हि^{२ ३} गच्छथः^{२ ३} ॥ ३०४ ॥ १.३.८.२
३. कुष्ठः^{२ ३} को^{१ २} वामश्विना^{३ १} तपानो^{२ ३} देवा^{३ १} मर्त्यः^{२ ३} ।
घ्नता^{३ १} वामश्मया^{२ ३} क्षपमाणो^{३ १}ऽशुनेत्यमु^{२ ३} आदुन्यथा ॥ ३०५ ॥ १.३.८.३
४. अयं^{३ २} वां^३ मधुमत्तमः^{३ २ ३} सुतः^३ सोमो^{३ १} दिविष्टिषु ।
तमश्विना^{३ १} पिबतं^{३ १} तिरो^{२ ३} अह्वं^{३ १} धत्तं^{२ ३}रत्नानि^{३ १} दाशुषे ॥ ३०६ ॥ १.३.८.४
५. आ^२ त्वा^३ सोमस्य^{३ १ २} गल्दया^{३ १ २} सदा^{३ २ ३} याचन्नहं^{३ १ २ ३ १} ज्या ।
भूर्णिं^{३ १} मृगं^{३ १} न^{२ ३} सवनेषु^{३ १} चुक्रुधं^{३ १} क^{२ ३} ईशानं^{३ १} याचिषत् । ॥ ३०७ ॥ १.३.८.५
६. अध्वर्यो^{३ २} द्रावया^{३ २} त्वं^{३ २ ३} सोममिन्द्रः^{३ १ २} पिपासति ।
उपो^{३ १} नूनं^{३ १} युयुजे^{३ १ २} वृषणा^{३ १ २} हरी^{३ १} आ^{३ १} च^{३ १} जगाम^{३ १} वृत्रहा । ॥ ३०८ ॥ १.३.८.६
७. अभीषतस्तदा^{३ २ ३ ३} भरेन्द्र^{३ २ ३} ज्यायः^{३ १ २} कनीयसः ।
पुरूवसुहिं^{३ २ ३ १} मघवन्बभूविथं^{३ १ २ ३} भरेभरे^{३ १ २} च^{३ १} हव्यः ॥ ३०९ ॥ १.३.८.७

८. यदिन्द्र^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २} यावतस्त्वमेतावदहमीशीय ।

स्तोतारमिद्वधिषे^{३ २ ३ १ २} रदावसो^{३ १ २ ३ १ २} न पापत्वाय र२सिषम् ॥ ३१० ॥

१.३.८.८

९. त्वमिन्द्र^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ २} प्रतूर्तिष्वभि^{३ १ २} विश्वा^{३ १ २} असि^{३ १ २} स्पृधः ।

अशस्तिहा^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} जनिता वृत्रतूरसि^{३ १ २} त्वं तूर्य तरुष्यतः ॥ ३११ ॥

१.३.८.९

१०. प्र यो रिरिक्ष^{१ २ ३ १ २ २} ओजसा^{३ १ २ ३ १ २} दिवः सदोभ्यस्परि ।

न त्वा विव्याच^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} रज इन्द्र^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पार्थिवमति विश्वं ववक्षिथ ॥ ३१२ ॥

१.३.८.१०

इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ अष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥

[स्व० १० । उ० ३ । धा० ७७ । वे ॥]

इति बृहती समाप्ताः ॥

दशतिः (३)

(१-१०) १, २, ६ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ३ गातुरात्रेयः; ४ पृथुर्वैन्यः; ५ सप्तगुरांगिरसः; ७ गौरिवीतिः शाक्त्यः; ८ वेनो भार्गवः; ९ बृहपतिर्नकुलो वा; १० सुहोत्रो भारद्वाजः; ॥ इन्द्रः (ऋ० ५ इन्द्रो वैकुण्ठः) ८ वेनः ॥ त्रिष्टुप् ॥

१. असावि^{१ २ ३ १ २ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} देवं गोऋजीकमन्धो^{३ १ २} न्यस्मिन्निन्द्रो^{३ १ २} जनुषेमुवोच ।

बोधामसि^{१ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वा हर्यश्च यज्ञैर्बोधा^{३ १ २} न स्तोममन्धसो^{३ १ २} मदेषु ॥ ३१३ ॥

१.३.९.१

२. योनिष्ट^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ २} इन्द्रं सदनं अकारि^{३ १ २} तमा नृभिः पुरुहूतं^{३ १ २} प्र याहि ।

असो^{२ ३ १} यथा नोऽविता^{३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वृधश्चिद्दो^{३ १ २} वसूनि ममदश्च सोमैः ॥ ३१४ ॥

१.३.९.२

३. अददरुत्समसृजो^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३} वि खानि^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वमर्णवान्बद्धधानां^{३ १ २} अरम्णाः ।

महान्तमिन्द्र^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३} पर्वतं वि यद्वः^{३ २ ३ ३ २ ३ १ २ ३ २} सृजद्धारा अव यद्दानवान्हन् ॥ ३१५ ॥

१.३.९.३

४. सु॒ष्वाणा॑सं इन्द्र॒ स्तुम॑सि त्वा सनि॒ष्यन्तश्चि॑त्तुवि॒नृम्णं॑ वा॒जम् ।
आ नो॑ भर सु॒वित॑ यस्य को॒ना तना॑ त्मना॒ सहा॑मा॒त्वोताः॑ ॥ ३१६ ॥ १.३.९.४
५. जगृ॒ह्मा ते दक्षि॑णमिन्द्र॒ हस्तं॑ वसू॒यवो॑ वसु॒पते॑ वसू॒नाम् ।
वि॒द्वा हि त्वा गो॑पति॒शूर॑ गो॒नाम॑स्मभ्यं चि॒त्रं वृष॑ण॒रयि॑ दाः ॥ ३१७ ॥ १.३.९.५
६. इन्द्र॒ नरो॑ नेम॒धिता॑ हवन्ते यत्पा॒र्यो यु॑नजते धि॒यस्ताः॑ ।
शू॒रो नृ॑षा॒ता श्रव॑सश्च का॒म आ गो॑मति॒ ब्रजे॑ भजा त्वं नः । ॥ ३१८ ॥ १.३.९.६
७. वयः॑ सु॒पर्णा उप॑ सेदु॒रिन्द्रं॑ प्रि॒यमे॒धा ऋष॑यो नाध॒मानाः॑ ।
अप॑ ध्वान्तमू॒र्णहि॑ पूर्धि॒ चक्षु॑र्मु॒ग्ध्याऽस्मा॑न्नि॒धये॒व ब॒द्धान् ॥ ३१९ ॥ १.३.९.७
८. नाके॑ सु॒पर्णमु॑प यत्पतन्त॒हृदा॑ वे॒नन्तो॑ अभ्यचक्षत त्वा ।
हि॒रण्य॑पक्षं वरु॒णस्य॑ दू॒तं यम॑स्य यो॒नौ शकु॑नं भु॒रण्युम् ॥ ३२० ॥ १.३.९.८
९. ब्रह्म॑ जज्ञा॒नं प्रथ॑मं पु॒रस्ता॑द्वि सी॒मतः॑ सु॒रुचो॑ वे॒न आवः॑ ।
स बु॒ध्या उप॑मा अस्य वि॒ष्टाः स॑तश्च यो॒निम॑सतश्च वि॒वः ॥ ३२१ ॥ १.३.९.९
१०. अपूर्॒व्या पुरु॑त॒मान्य॑स्मै महे॒ वीरा॑य तवसे तुरा॒य ।
वि॒र॒षि॒ने व॒ज्रि॒णे श॑न्त॒मानि॑ वचा॒स्यास्मै॑ स्थ॒वि॒राय॑ तक्षुः ॥ ३२२ ॥ १.३.९.१०

इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ नवमः खण्डः ॥ ९ ॥

[स्व० १३ । उ० ६ । धा० ९१ । ट ॥]

दशतिः (४)

(१-९) १, २, ४ द्युतानो मारुतः (ऋ० तिरश्चीराङ्गिरसः); ३ बृहदुक्थो वामदेव्यः; ५ वामदेवोः गौतमः; ६, ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ७ विश्वामित्रो गाथिनः; ९ गोरिवीतिः शात्तघ्नः; ॥ इन्द्रः ॥ त्रिष्टुप् (६ ऋ० विराट्) ॥

१. अव॑ द्रप्सो॑ अ॒श्मुती॑मतिष्ठदीयानः॑ कृ॒ष्णो दश॑भिः सहस्रैः॑ ।
आव॑त्तमिन्द्रः॒ शच्या॑ ध॒मन्त॑मप॒ स्त्रीहि॑तिं नृ॒मणा॑ अध॒द्राः ॥ ३२३ ॥ १.३.१०.१
२. वृ॒त्रस्य॑ त्वा श्व॒सथा॑दीषमाणा॒ विश्वे॑ दे॒वा अज॑हुर्ये सखायः॑ ।
मरु॑द्विरिन्द्र सख्यं ते अस्त्व॒थेमा॑ विश्वाः॒ पृत॑ना जया॒सि ॥ ३२४ ॥ १.३.१०.२
३. वि॒धु द॒द्राण॑स्समने॒ बहू॑ना॒ युवा॑न॒स्सन्तं॑ प॒लितो॑ जगार ।
दे॒वस्य॑ पश्य का॒व्यं म॑हि॒त्वाद्या॑ म॒मार स॑ ह्यः स॒मान ॥ ३२५ ॥ १.३.१०.३
४. त्व॑ह॒ त्यत्स॑प्त॒भ्यो जा॑यमानोऽश॒त्रुभ्यो॑ अभवः॒ शत्रु॑रिन्द्र ।
गूढे॑ द्यावापृ॒थिवी॑ अन्व॒विन्दो॑ वि॒भुम॑न्त्यो भुवने॒भ्यो रणं॑ धाः ॥ ३२६ ॥ १.३.१०.४
५. मै॒दि न त्वा व॑ज्रिणं॒ भृष्टि॑मन्तं॒ पुरु॑धस्मानं॒ वृष॑भ॒स्थिर॑प्सुम् ।
करो॑ष्य॒र्यस्त॑रु॒षीर्दु॑वस्युरिन्द्र द्यु॒क्षं वृ॑त्रहणं॒ गृणी॑षे ॥ ३२७ ॥ १.३.१०.५
६. प्र॒ वो म॑हे म॒हेवृ॑धे भ॒रध्वं॑ प्र॒चेत॑से प्र॒ सुम॑तिं कृ॒णुध्व॑म् ।
वि॒शः पूर्वी॑ प्र॒ चर॑ च॒र्षणि॑प्राः ॥ ३२८ ॥ १.३.१०.६
७. शुन॑ह्वेम म॒घवा॑नमिन्द्रमस्मिन्भरे॒ नृत॑मं वाज॒सातौ॑ ।
शृ॒ण्वन्त॑मु॒ग्रमू॑तये॒ सम॑त्सु ध्र॒न्तं वृ॑त्राणि स॒जितं॑ ध॒नानि ॥ ३२९ ॥ १.३.१०.७
८. उ॒दु ब्र॑ह्मा॒ण्यैर॑त श्रव॒स्येन्द्र॑स्सम॒र्ये म॑हया वसिष्ठ ।
आ॒ यो वि॒श्वानि॑ श्रव॒सा त॑तानोप॒श्रोता॑ म॒ ईव॑तो वचा॒सि ॥ ३३० ॥ १.३.१०.८
९. च॒क्रं यद॑स्याप्स्वा निष॒त्तमु॑तो तदस्मै म॒ध्विच्च॑च्छद्यात् ।
पृ॒थिव्या॑मति॒षितं॑ यदू॒धः प॑यो गो॒ष्वद॑धा ओष॒धीषु॑ ॥ ३३१ ॥ १.३.१०.९

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ दशमः खण्डः ॥ १० ॥

दशतिः (५)

(१-१०) १ अरिष्टनेमिस्ताक्षर्यः; २ भरद्वाजः (ऋ० गर्गो भारद्वाजः); ३ विमद ऐन्द्रः, वसुकृद्वा वासुकः (ऋ० प्राजापत्यो वा); ४-६, ९ वामदेवो गौतमः (ऋ० यमी वैवस्वती); ७ विश्वामित्रो गाथिनः; ८ रेणुर्वैश्वामित्रः; १० गौतमो राहूगणः ॥ इन्द्रः (ऋ० १ ताक्षर्यः; ७ पर्वतेन्द्रो; ९ यमो वैवस्वतः) ॥ त्रिष्टुप् ॥

१. ^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} त्यमू षु वाजिनं देवजूतं सहीवानं तरुतारं रथानाम् ।
^{१ २ ३ १ २ २ ३ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} अरिष्टनेमिं पृतनाजमाशुं स्वस्तये ताक्षर्यमिहा हुवेम ॥ ३३२ ॥ १.३.११.१
२. ^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवेहवे सुहवं शूरमिन्द्रम् ।
^{३ ३ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} हुवे नु शक्रं पुरुहूतमिन्द्रमिदं हविर्मघवा वैत्विन्द्रः ॥ ३३३ ॥ १.३.११.२
३. ^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} यजामह इन्द्रं वज्रदक्षिणं हरीणां रथ्याश्च विव्रतानाम् ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्र श्मश्रुभिर्दोधुवदूर्ध्वधा भुवद्वि सेनाभिर्भयमानो वि राधसा ॥ ३३४ ॥ १.३.११.३
४. ^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३} सत्राहणं दधृषि तुम्रमिन्द्रं महामपारं वृषभं सुवज्रम् ।
^{२ ३ २ ३ १ २ २ ३ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} हन्ता यो वृत्रं सनितीत वाजं दाता मघानि मघवा सुराधाः ॥ ३३५ ॥ १.३.११.४
५. ^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यो नो वनुष्यन्नभिदाति मर्त उगणा वा मन्यमानस्तुरो वा ।
^{३ २ ३ १ २ २ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} क्षिधी युधा शवसा वा तमिन्द्राभी प्याम वृषमणस्त्वोताः ३३६ ॥ १.३.११.५
६. ^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यं वृत्रेषु क्षितयं स्पर्धमाना यं युक्तेषु तुरयन्तो हवन्ते ।
^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यं शूरसातौ यमपामुपज्मन्य विप्रासो वाजयन्ते स इन्द्रः ॥ ३३७ ॥ १.३.११.६
७. ^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्रापर्वता बृहता रथेन वामीरिष आ वहतं सुवीराः ।
^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वीतं हव्यान्यध्वरेषु देवा वर्धेथां गीर्भीरिडया मदन्ता ॥ ३३८ ॥ १.३.११.७

८. इन्द्राय गिरो अनिशितसर्गा अपः प्रैरयत्सगरस्य बुध्नात् ।

यो अक्षणेव चक्रियौ शचीभिर्विष्वक्तस्तम्भ पृथिवीमुत द्याम् ॥ ३३९ ॥

१.३.११.८

९. आ त्वा सखायः सख्या ववृत्युस्तिरः पुरू चिदर्णवा जगम्याः ।

पितुर्नपातमा दधित वेधा अस्मिन्क्षये प्रतरा दीद्यानः ॥ ३४० ॥

१.३.११.९

१०. को अद्य युक्ते धुरि गा ऋतस्य शिमीवतो भामिनो दुर्हणायून् ।

आसन्नेषामप्सुवाहो मयोभून्य एषां भृत्यामृणधत्स जीवात् ॥ ३४१ ॥

१.३.११.१०

इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ एकादशः खण्डः ॥ ११ ॥

[स्व० १८ । उ० ४ । धा० ८३ । ढू ॥]

इति त्रिष्टुप् समाप्ता ॥

इति चतुर्थप्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥

अथ चतुर्थप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ४-२ ॥

दशतिः (६)

(१-१०) १ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; २ जेता माधुच्छन्दसः; ३, ६ गोतमो राहूगणः; ४ अत्रिर्भौमः; ५, ८ तिरश्चीराङ्गिरसः;

७ नीपातिथिः काण्वः; ९ विश्वामित्रो गाथिनः; १० तिरश्चीराङ्गिरसः शंयुर्बार्हस्पत्यो वा;

॥ इन्द्रः ॥ अनुष्टुप् ॥

१. गायन्ति त्वा गायत्रिणोऽर्चन्त्यर्कमर्किणः ।

ब्रह्माणस्त्वा शतक्रत उद्व॑शमिव येमिरे ॥ ३४२ ॥

१.३.१२.१

२. इन्द्रं विश्वा अवीवृधन्त्समुद्रव्यचसं गिरः ।

रथीतम॑रथीनां वाजाना॑सत्पतिं पतिम् । ॥ ३४३ ॥

१.३.१२.२

३. इममिन्द्र सुतं पिब ज्येष्ठममर्त्यं मदम् ।
शुक्रस्य त्वाभ्यक्षरन्धारा ऋतस्य सादने ॥ ३४४ ॥ १.३.१२.३
४. यदिन्द्र चित्र म इह नास्ति त्वादातमद्रिवः ।
राधस्तन्नो विदद्वस उभयाहस्त्या भर ॥ ३४५ ॥ १.३.१२.४
५. श्रुधी हव तिरश्च्या इन्द्र यस्त्वा सपर्यति ।
सुवीर्यस्य गोमतो रायस्पूधि महा असि ॥ ३४६ ॥ १.३.१२.५
६. असावि सोम इन्द्र ते शविष्ठ धृष्णावा गहि ।
आ त्वा पृणक्लिन्द्रियरजः सूर्यो न रश्मिभिः ॥ ३४७ ॥ १.३.१२.६
७. एन्द्र याहि हरिभिरुप कण्वस्य सुष्टुतिम् ।
दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ ३४८ ॥ १.३.१२.७
८. आ त्वा गिरो रथीरिवास्थुः सुतेषु गिर्वणः ।
अभि त्वा समनूषत गावो वत्सं न धेनवः ॥ ३४९ ॥ १.३.१२.८
९. एतो न्विन्द्रस्तवाम शुद्धशुद्धेन साम्ना ।
शुद्धैरुक्थैर्वावृध्वांसशुद्धैराशीर्वान्ममत्तु ॥ ३५० ॥ १.३.१२.९
१०. यो रयिं वो रयिन्तमो यो द्युमैद्युम्वत्तमः ।
सोमः सुतः स इन्द्र तेऽस्ति स्वधापते मदः ॥ ३५१ ॥ १.३.१२.१०

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ द्वादशः खण्डः ॥ १२ ॥

[स्व० ४ । उ० ४ । धा० ५४ । धी ॥]

इति तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

अथ चतुर्थोऽध्यायः ॥

दशतिः (७)

(१-८) १ भद्राजो बार्हस्पत्यः; २ वामदेवो गौतमः शाकपूतो वा; ३ प्रियमेध आङ्गिरसः; ४ प्रगाथः काण्वः; ५ श्यावाश्व आत्रेयः; ६ शंयुर्बार्हस्पत्यः; ७ वामदेवो गौतमः; ८ जेता माधुच्छन्दसः ॥ इन्द्रः; ५ मरुतः; ७ दधिका वा ॥ अनुष्टुप् ॥

१. प्रत्यस्मै^{१ २ ३} पिपीषते^{१ २ ३} विश्वानि^{१ २} विदुषे^{३ १ २} भर ।
अरङ्गमाय^३ जग्मयेऽपश्चादध्वने^{२ ३ १ २} नरः ॥ ३५२ ॥ १.४.१.१
२. आ^१ नो^२ वयो^{३ २} वयःशयं^{३ १ २} महान्तं^{३ २} गह्वरेष्ठां^{३ १ २} महान्तं^{३ २} पूर्वनेष्ठाम् ।
उग्रं^{३ ३} वचो^३ अपावधी ॥ ३५३ ॥ १.४.१.२
३. आ^२ त्वा^३ रथं^{२ ३} यथोतये^{२ ३ १ २} सुम्नाय^{३ १ २} वर्तयामसि ।
तुविकूर्मिमृतीषहमिन्द्रं^{१ २ ३ २ ३ १ २} शविष्ठं^३ सत्पतिम् । ॥ ३५४ ॥ १.४.१.३
४. स^२ पूर्व्यो^३ महोनां^{३ १ २} वेनः^{३ १} ऋतुभिरानजे ।
यस्य^{२ ३} द्वारा^{२ ३} मनुः^{१ २} पिता^{३ २} देवेषु^{३ २ ३ १ २} धियं^{३ २} आनजे ॥ ३५५ ॥ १.४.१.४
५. यदी^{२ ३} वहन्त्याशवो^{१ २} भ्राजमाना^{३ २ ३} रथेष्वाम् ।
पिबन्तो^{१ २} मदिरं^{३ ३} मधु^३ तत्र^३ श्रवांसि^{२ ३ १ २} कृण्वते ॥ ३५६ ॥ १.४.१.५
६. त्यमु^{१ २} वो^३ अप्रहणं^{१ २} गृणीषे^{३ १} शवसस्पतिम् ।
इन्द्रं^{१ २} विश्वासाहं^{३ २ ३} नरं^{१ २} शचिष्ठं^{३ १ २} विश्ववेदसम् ॥ ३५७ ॥ १.४.१.६

७. दधि॑क्रा॒व्णो॑ अ॒कारि॑षं जि॒ष्णो॑र॒श्वस्य॑ वा॒जिनः॑ ।

सुर॑भि नो॒ मुखा॑ कर॒त्प्र न॑ आ॒यू॒षि तारि॑षत् ॥ ३५८ ॥

१.४.१.७

८. पुरां॑ भिन्दु॒र्युवा॑ क॒विर॑मि॒तौजा॑ अजायत ।

इन्द्रो॑ वि॒श्वस्य॑ क॒र्मणो॑ ध॒र्ता व॒ज्री पुरु॑ष्टतः ॥ ३५९ ॥

१.४.१.८

इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[स्व० ५ । उ० २ । धा० ४५ । पु ॥]

दशतिः (८)

(१-१०) १, ३, ५ प्रियमेध आङ्गिरसः; २, १० वामदेवो गौतमः; ४ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ६ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः;
७ अत्रिर्भौमः; ८ प्रस्कण्वः काण्वः; ९ त्रित आस्य (ऋ० कुत्स आंगिरसो वा) ॥ इन्द्रः (६ ऋ० अग्निः) ८ उपाः; ९
विश्वेदेवाः ॥ अनुष्टुप् ॥

१. प्र॒प्र व॒स्त्रिष्टु॑भ॒मिषं॑ व॒न्दद्वा॑राये॒न्दवे॑ ।

धि॒या वो॑ मे॒धसा॑तये॒ पुर॑न्ध्या॒ विवा॑सति । ॥ ३६० ॥

१.४.२.१

२. क॒श्यप॑स्य स्व॒र्विदो॑ या॒वाहुः॑ स॒युजा॑विति ।

य॒योर्वि॑श्व॒मपि॑ व्र॒तं य॒ज्ञं धी॑रा॒ निचा॑य्य ॥ ३६१ ॥

१.४.२.२

३. अ॒र्चत॑ प्रा॒र्चता॑ नरः प्रि॒यमे॑धासो अ॒र्चत॑ ।

अ॒र्चन्तु॑ पु॒त्रका॑ उ॒त पु॒रमि॑द् धृ॒ष्णव॑र्चत ॥ ३६२ ॥

१.४.२.३

४. उ॒क्थ॑मिन्द्रा॒य श॑स्य॒ वर्ध॑नं पु॒रुनिः॑षिधे ।

श॒क्रो यथा॑ सु॒तेषु॑ नो रा॒रणत्स॑ख्येषु च ॥ ३६३ ॥

१.४.२.४

५. विश्वानरस्य वस्पतिमनानतस्य शवसः ।

एवैश्च चर्षणीनामूती हुवे रथानाम् ॥ ३६४ ॥

१.४.२.५

६. स घा यस्ते दिवो नरो धिया मर्तस्य शमतः ।

ऊती स बृहतो दिवो द्विषो अ॒हो न तरति ॥ ३६५ ॥

१.४.२.६

७. विभोष्ट इन्द्र राधसो विभ्वी रातिः शतक्रतो ।

अथा नो विश्वचर्षणे द्युम्न॑ सुदत्र म॒ह्य ॥ ३६६ ॥

१.४.२.७

८. वयश्चित्ते पतत्रिणो द्विपाच्चतुष्पादर्जुनि ।

उषः प्रार॒न्तू॒रनु दिवो अन्तेभ्यस्परि । ॥ ३६७ ॥

१.४.२.८

९. अमी ये देवा स्थन मध्य आ रोचने दिवः ।

कद्व ऋतं कदमृतं का प्रला व आहुतिः ॥ ३६८ ॥

१.४.२.९

१०. ऋच॑ साम यजामहे याभ्यां कर्माणि कृण्वते ।

वि ते सदसि राजतो यज्ञं देवेषु वक्षतः ॥ ३६९ ॥

१.४.२.१०

इति अष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥ इत्यनुष्टुभः ॥

[स्व० ७ । उ० ३ । धा० ५४ । जी ॥]

दशतिः (९)

(१-११) १ रेभः काश्यपः; २ सुवेदाः शैलूषिः; ३ वामदेवो गौतमः; ४, ७, ८ सव्य आङ्गिरसः; ५ विश्वामित्रो गाथिनः;
६ कृष्ण आङ्गिरसः; ९ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; १० मेधातिथिः काण्वः (ऋ० मान्धाता यौवनाश्वः); ११ कुत्स आङ्गिरसः
॥ इन्द्रः; ९ द्यावापृथिवी ॥ जगती; १ अति जगती; १० महापङ्क्तिः ॥

१. विश्वाः पृतना अभिभूतरं नरः सजुस्ततक्षुरिन्द्रं जजनुश्च राजसे ।
क्रत्वे वरे स्थेमन्यामुरीमुतोग्रमोजिष्ठं तरसं तरस्विनम् ॥ ३७० ॥ १.४.३.१
२. श्रुते दधामि प्रथमाय मन्यवेऽहन्यदस्युं नर्यं विवेरपः ।
उभे यत्वा रोदसी धावतामनु भ्यसात्ते शुष्मात्पृथिवी चिदद्रिवः ॥ ३७१ ॥ १.४.३.२
३. समेत विश्वा ओजसा पतिं दिवो य एक इद्भूरतिथिर्जनानाम् ।
स पूर्वो नूतनमाजिगीषं तं वर्तनीरनु वावृत एक इत् ॥ ३७२ ॥ १.४.३.३
४. इमे त इन्द्र ते वर्यं पुरुष्टुत ये त्वारभ्य चरामसि प्रभूवसो ।
न हि त्वदन्यो गिर्वणो गिरः सघत्क्षोणीरिव प्रति तद्धर्यं नो वचः ॥ ३७३ ॥ १.४.३.४
५. चर्षणीधृतं मघवानमुक्थ्याऽमिन्द्रं गिरो बृहतीरभ्यनूषत ।
वावृधानं पुरुहूतं सुवृक्तिभिरमत्यं जरमाणं दिवेदिवे ॥ ३७४ ॥ १.४.३.५
६. अच्छा व इन्द्रं मतयः स्वर्युवः सध्रीचीविश्वा उशतीरनूषत ।
परि ष्वजन्तं जनयो यथा पतिं मर्यं न शुन्युं मघवानमूतये ॥ ३७५ ॥ १.४.३.६
७. अभि त्यं मेघं पुरुहूतमृगिमिमिन्द्रं गीर्भिर्मदता वस्वो अर्णवम् ।
यस्य द्यावो न विचरन्ति मानुषं भुजे म॑हिष्ठमभि विप्रमर्चत ॥ ३७६ ॥ १.४.३.७
८. त्यं सु मेघं महया स्वविदं शतं यस्य सुभुवः साकमीरते ।
अत्यं न वाजं हवनस्यदं रथमिन्द्रं ववृत्यामवसे सुवृक्तिभिः ॥ ३७७ ॥ १.४.३.८
९. घृतवती भुवनानामभिश्चियोर्वी पृथ्वी मधुदुधे सुपेशसा ।
द्यावापृथिवी वरुणस्य धर्मणा विष्कभिते अजरे भूरिरेतसा ॥ ३७८ ॥ १.४.३.९
१०. उभे यदिन्द्र रोदसी आपप्राथोषा इव । महान्तं त्वा महीनां स॒म्राजं चर्षणीनाम् ।
देवी जनित्र्यजीजनद्भद्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ ३७९ ॥ १.४.३.१०

११. प्र मन्दिने पितुमदचैता वचो यः कृष्णगर्भा निरहृजिश्चना ।

अवस्यवो वृषणं वज्रदक्षिणं मरुत्वन्तः सख्याय हुवेमहि ॥ ३८० ॥

१.४.३.११

इति नवम दशतिः ॥ ९ ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३॥

[स्व० १४ । उ० ७ । धा० ९३ । थि ॥]

इति जगत्यः ॥

दशतिः (१०)

(१-१०) १ नारदः काण्वः; २, ३ गोपूतयश्चसूक्तिनौ काण्वायनौ; ४ पर्वतः काण्वः;

५-७, १० विस्वमना वैयश्च; ८ नृमेध आङ्गिरसः; ९ गोतमो राहूगणः ॥ इन्द्रः ॥ उष्णिक् ॥

१. इन्द्र सुतेषु सोमेषु ऋतुं पुनीष उक्थ्यम् ।

विदे वृधस्य दक्षस्य महाँहि षः ॥ ३८१ ॥

१.४.४.१

२. तमु अभि प्र गायत पुरुहूतं पुरुष्टुतम् ।

इन्द्रं गीर्भिस्तवीषमा विवासत । ॥ ३८२ ॥

१.४.४.२

३. तं ते मदं गृणीमसि वृषणं पृक्षु सासहिम् ।

उ लोककृलुमद्रिवो हरिश्चियम् ॥ ३८३ ॥

१.४.४.३

४. यत्सोममिन्द्र विष्णवि यद्वा घ त्रित आस्ये ।

यद्वा मरुत्सु मन्दसे समिन्दुभिः ॥ ३८४ ॥

१.४.४.४

५. एदु मधोर्मदिन्तरं सिञ्चाध्वर्यो अन्धसः ।

एवा हि वीरस्तवते सदावृधः ॥ ३८५ ॥

१.४.४.५

६. ए॒न्दुमिन्द्राय॑ सिञ्चत॑ पि॒बाति॑ सोम्य॑ मधु॑ ।
प्र॑ राधा॑सि चोदयते महित्वना ॥ ३८६ ॥

१.४.४.६

७. ए॒तो न्विन्द्र॑स्य स्तवाम॑ सखायः॑ स्तोम्यं॑ नरम् ।
कृ॒ष्टीर्यो॑ विश्वा॑ अभ्यस्त्येक॑ इत् ॥ ३८७ ॥

१.४.४.७

८. इन्द्राय॑ साम॑ गायत॑ विप्राय॑ बृहते॑ बृहत् ।
ब्र॒ह्मकृ॑ते विपश्चिते॑ पनस्यवे ॥ ३८८ ॥

१.४.४.८

९. य॑ एक॑ इद्विदयते॑ वसु॑ मर्ताय॑ दाशुषे॑ ।
ई॒शानो॑ अप्रतिष्कृत॑ इन्द्रो॑ अङ्ग॑ ॥ ३८९ ॥

१.४.४.९

१०. सखाय॑ आ॑ शिषामहे॑ ब्रह्मेन्द्राय॑ वज्रिणे॑ ।
स्तु॒ष ऊ॑ षु॒ वो नृ॑तमाय॑ धृ॒ष्णवे॑ ॥ ३९० ॥

१.४.४.१०

इति दशमी दशतिः ॥ १० ॥ चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

[स्व० १० । उ० ४ । धा० ६२ । खा ॥]

इति चतुर्थप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः, चतुर्थः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥

अथ पञ्चमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ५-१ ॥

दशतिः (१)

(१-१०) १ प्रगाथो घोरः काण्वः; २ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ३ नृमेध आङ्गिरसः; ४ पर्वतः काण्वः; ५, ७ इरिम्बिठिः काण्वः; ६ विश्वमना वैयश्च; ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ॥ इन्द्रः; ५, ७ आदित्याः ॥ उष्णिक्; ८ विराडुष्णिक् ॥

१. गृ॒णे तदिन्द्र॑ ते शव॑ उपमां॑ देवता॑तये ।
य॒द्धसि॑ वृ॒त्रमो॑जसा॑ शची॑पते

१.४.५.१

२. य^२स्य^३ त्यच्छ^{२४३}म्बरं^{२३} मदं^{१२} दिवोदासाय^३ रन्धयन्^{१२} ।
अयं^{३१}स सोम^{२४} इन्द्र^३ ते सुतः^१ पिब^{२४} ॥ ३९२ ॥ १.४.५.२
३. एन्द्र^{१२} नो गधि^३ प्रियं^{१२} सत्राजिदगोह्य^३ ।
गिरिर्न^{३२३} विश्वतः^३ पृथुः^{१२} पतिर्दिवः^{२४} ॥ ३९३ ॥ १.४.५.३
४. य इन्द्र^{१२} सोमपातमो^३ मदः^{१२} शविष्ठ^३ चेतति^{१२} ।
येना^२ हंसि^२ न्यार^२त्रिणं^३ तमीमहे^{१२} ॥ ३९४ ॥ १.४.५.४
५. तुचे^{३१} तुनाय^{२४} तत्सु^३ नो द्राघीय^{१२} आयुर्जीवसे^{३१२} ।
आदित्यासः^{१२} समहसः^३ कृणोतन^{१२} ॥ ३९५ ॥ १.४.५.५
६. वेत्था^२ हि निऋतीनां^३ वज्रहस्त^३ परिवृजम्^{३१२} ।
अहरहः^{१२} शुन्ध्युः^२ परिपदामिव^{१२} ॥ ३९६ ॥ १.४.५.६
७. अपामीवामप^१ स्त्रिधमप^{२४} सेधत^{२३} दुर्मतिम्^{१२} ।
आदित्यासो^{१२} युयोतना^३ नो अहसः^{१२} ॥ ३९७ ॥ १.४.६.७
८. पिबा^२ सोममिन्द्र^३ मन्दतु^{१२} त्वां यं^३ ते सुषाव^{३१२} हर्यश्वाद्रिः^{१२} ।
सोतुर्बाहुभ्यां^{३२} सुयतो^३ नार्वा^{१२} ॥ ३९८ ॥ १.४.५.८

इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥ इत्युष्णिहः ॥

[स्व० ५ । उ० २ । धा० ५१ । फ ॥]

दशतिः (२)

(१-१०) १ सौभरिः काण्वः; ७, ८ नृमेध आंगिरसः; ॥ इन्द्रः; ३, ६ मरुतः ॥ ककुप् ॥

१. अ॒भ्रातृ॒व्यो अ॒ना त्वम॑नापि॒रिन्द्र॑ जनुषा॒ सना॑दसि ।
यु॒धेदा॑पि॒त्वमिच्छ॑से ॥ ३९९ ॥ १.४.६.१
२. यो न इ॒दमि॑दं पु॒रा प्र वस्य॑ आ॒निनाय॑ तमु व स्तु॒षे ।
सखाय॑ इन्द्र॒मूतये॑ ॥ ४०० ॥ १.४.६.२
३. आ गन्ता॑ मा रि॒षण्य॑त प्र॒स्थावा॑नो माप॒ स्थात॑ समन्यवः ।
दृ॒ढा चि॒द्यम॑यिष्णवः ॥ ४०१ ॥ १.४.६.३
४. आ या॒ह्यय॑मिन्द्र॒वेऽश्व॑पते गो॒पत॑ उर्वरा॒पते ।
सोम॑ꣳ सोम॒पते॑ पिब ॥ ४०२ ॥ १.४.६.४
५. त्वया॑ ह स्विद्यु॒जा वयं॑ प्रति॒ श्वसन्तं॑ वृष॒भ ब्रु॑वीमहि ।
सꣳस्थे॑ जन॒स्य गो॑म॒तः ॥ ४०३ ॥ १.४.६.५
६. गाव॑श्चि॒द्धा सम॑न्यवः स॒जात्ये॑न मरु॒तः सब॑न्धवः ।
रि॒हते॑ ककु॒भो मि॒थः ॥ ४०४ ॥ १.४.६.६
७. त्वं न इन्द्रा॑ भर ओजो॒ नृम्णꣳ॑शत॒क्रतो॑ विचर्षणे ।
आ वी॒रं पृ॑तनासहम् ॥ ४०५ ॥ १.४.६.७
८. अधा॑ हीन्द्र॒ गिर्व॑ण उप॒ त्वा का॑म ईमहे॒ ससृ॑ग्महे ।
उदे॒व ग॑मन्त॒ उद॑भिः ॥ ४०६ ॥ १.४.६.८
९. सीद॑न्तस्ते वयो यथा गो॒श्रीते॑ मधौ मदि॒रे वि॒वक्ष॑णे ।
अभि॑ त्वामिन्द्र॒ नोनु॑मः ॥ ४०७ ॥ १.४.६.९
१०. वय॑मु त्वाम॒पूर्व्य॑ स्थू॒रं न क॑च्चि॒द्वर॑न्तोऽवस्यवः ।
वज्रि॑चित्रꣳ हवामहे ॥ ४०८ ॥ १.४.६.१०

इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥ इति ककुभः ॥ ६ ॥

[स्व० २ । उ० २ । धा० ४१ । छ ॥]

दशतिः (३)

(१-१०) १-८ गोतमो (सम्मदो वा) राहूगणः; ९ त्रितः आस्यः (ऋ० कुत्स आंगिरसो वा); १० अवस्युरात्रेयः ॥ इन्द्रः;
१ विश्वेदेवाः; १० आश्विनौ ॥ पङ्क्तिः ॥

१. स्वादोरि^{३ २ ३ १ २ ३ ३ १ २}त्था विषूवतो मधोः पिबन्ति^{३ २ २} गौर्यैः ।
या इन्द्रेण^{१ २ २ ३ १ २ ३ ३ १ २} सयावरीवृष्णा मदन्ति शोभथा^{३ २ ३ २ ३ १ २} वस्वीरनु स्वराज्यम् ॥ ४०९ ॥ १.४.७.१
२. इत्था हि सोम इन्मदो ब्रह्म चकार^{३ २ ३ ३ २ ३ १ २} वर्धनम् ।
शविष्ठ^{२ ३ २} वज्रिन्नोजसा पृथिव्या निः शशा^{३ २ ३ २ ३ १ २} अहिमर्चन्ननु स्वराज्यम् ॥ ४१० ॥ १.४.७.२
३. इन्द्रो मदाय वावृधे^{२ ३ १ २ ३ १ २} शवसे वृत्रहा^{३ २ २} नृभिः ।
तमिन्महत्स्वाजिषूतिमर्भे^{२ २ ३ २ ३ २ २} हवामहे स वाजेषु^{३ १ २ ३} प्र नोऽविषत् ॥ ४११ ॥ १.४.७.३
४. इन्द्र तुभ्यमिदद्विबोनुत्तं^{२ ३ २ ३ १ ३ २} वज्रिन्वीक्यम् ।
यद्ध^{२ २ ३ २ ३ १ २ ३ ३ ३ २ ३ २ ३ २} त्यं मायिनं मृगं तव त्यन्माययावधीरर्चन्ननु स्वराज्यम् ॥ ४१२ ॥ १.४.७.४
५. प्रेह्यभीहि धृष्णुहि^{२ ३ १ २ ३ २ ३} न ते वज्रो नि यः सते ।
इन्द्र नृमण्यहि^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ ३ १ २} ते शवो हनो वृत्रं जया अपोऽर्चन्ननु स्वराज्यम् ॥ ४१३ ॥ १.४.७.५
६. यदुदीरत आजयो धृष्णवे^{२ ३ १ २ ३ १ २} धीयते धनम् ।
युङ्क्ता मदच्युता हरी कः हनः^{३ १ २ ३ २ ३ २ ३ ३ १ २ २ ३ १ २} कं वसौ दधोऽस्मा इन्द्र वसौ दधः ॥ ४१४ ॥ १.४.७.६
७. अक्षन्नमीमदन्त ह्यव प्रिया अधूषत ।
अस्तोषत स्वभानवो विप्रा नविष्ठया^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ ३ २ २} मती योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ ४१५ ॥ १.४.७.७

८. उपो षु शृणुही गिरो मघवन्मातथा इव ।

कदा नः सूनुतावतः कर इदर्थयास इद्योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ ४१६ ॥

8.8.6.6

१. चन्द्रमा अप्स्वाऽऽन्तरा सुपर्णो धावते दिवि ।

न^१ वो^२ हिरण्यनेमयः^३ पदं^४ विन्दन्ति^५ विद्युतो^६ वित्तं^७ मे^८ अस्य^९ रोदसी ॥ ४१७ ॥

१.४.७.१

१०. प्रति^{१ २} प्रियतम^{३ १ २ ३}रथं^{३ २} वृषणं^{१ २} वसुवाहनम् ।^{३ १ २}

स्तोता^{३ १} वामश्विनावृशि^२ स्तोमेभिर्भूषति^{३ २ ३} प्रति^{१ २} माध्वी^३ मम^{२ ३} श्रुत^२ हवम्^{३ १ २} ॥ ४१८ ॥

१.४.७.१०

इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥

[स्व० १३ । उ० ५ । धा० ७५ । णु ॥]

दशतिः (४)

(१-८) १, ७ वसुश्रुत आत्रेयः; २, ४ विमद ऐन्द्रः (ऋ० प्राजापत्यो वा , वसुकृद्वा वासुकः); ३ सत्वश्रवा आत्रेयः; ५, ६ गोतमो राहूगणः; ८ अंहोमुग्ग्वामदेव्यः (ऋ० कुल्मलबर्हिषः शैलूषिर्वा) ॥ अग्निः; ३ उषा; ४ सोमः; ५, ६ इन्द्रः; ८ विश्वेदेवाः ॥ पङ्क्तिः; ८ बृहती ॥

१. आ^१ ते^२ अग्न^३ इधीमहि^२ द्युमन्तं^३ देवा^३जरम्^{१२} ।

युद्ध^{२३} स्या^२ ते^३ पनीयसी^{१२} समिद्दीदयति^{३२३१२३} द्यवीषः^{१२४} स्तोतृभ्य^{३२३क} आ^१ भर^२ । ॥ ४१९ ॥

8.8.6.8

२. आग्निं न स्ववृत्तिभिर्होतारं त्वा वृणीमहे ।

शीरं पावकशोचिषं वि वो मदं यज्ञेषु स्तीर्णबर्हिषं विवक्षसे ॥ ४२० ॥

১.৪.৮.২

३. महे नो अद्य बोधयोषो राये दिवित्मती ।

यथा^{० २} चिन्त्रो^३ अबोधयः^{१ २} सत्यश्रवसि^{३ १ २} वाय्ये^{३ १} सुजाते^{२ ४ ३} अश्वसूनुते^{१ २} ॥ ४२१ ॥

१.४.८.३

४. भद्रं नो अपि वातय मनो दक्षमुत क्रतुम् ।
 अथा ते सख्ये अन्धसो वि वो मदे रणा गावो न यवसे विवक्षसे ॥ ४२२ ॥ १.४.८.४
५. क्रत्वा महा५ अनुष्वधं भीम आ वावृते शवः ।
 श्रिय ऋष्व उपाकयोर्नि शिप्री हरिवां दधे हस्तयोर्वज्रमायसम् ॥ ४२३ ॥ १.४.८.५
६. स घा तं वृषण५ रथमधि तिष्ठाति गोविदम् ।
 यः पात्र५ हारियोजनं पूर्णमिन्द्रा चिकेतति योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ ४२४ ॥ १.४.८.६
७. अग्निं तं मन्ये यो वसुरस्तं यं यन्ति धेनवः ।
 अस्तमर्वन्त आशवोऽस्तं नित्यासो वाजिन इष५ स्तोतृभ्य आ भर ॥ ४२५ ॥ १.४.८.७
८. न तम५हो न दुरितं देवासो अष्ट मर्त्यम् ।
 सजोषसो यमयमा मित्रो नयति वरुणो अति द्विषः ॥ ४२६ ॥ १.४.८.८

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ अष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥

[स्व० ७ । उ० ३ । धा० ५७ । जे ॥]

इति पङ्क्तयः ॥

दशतिः (५)

(१-१०) ऋण त्रसदस्युः (ऋ० १, ३-५, १० अग्नेयो धिष्ण्या ऐश्वराः; २, ६ त्र्यरुणस्त्रैवृष्णाः, त्रसदस्युः पौरुकुत्सः) ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ८ वामदेवो गोतमः; ॥ पवमानः सोमः; ७ मरुतः; ८ अग्निः; ९ वाजिनः ॥ द्विपदा विराट् ८ पदपङ्क्तिः; ९ पुर उष्णिक्; २, ६ त्रिपदा अनुष्टुप्पिपीलिकामध्या ॥

१. परि प्र धन्वेन्द्राय सोम स्वादुर्मित्राय पूष्णे भगाय ॥ ४२७ ॥ १.४.९.१

२. पर्यु पु प्र धन्व वाजसातये परि वृत्राणि संक्षणिः ।
द्विषस्तरध्या ऋणया न ईरसे ॥ ४२८ ॥ १.४.९.२
३. पवस्व सोम महान्तसमुद्रः पिता देवानां विश्वाभि धाम ॥ ४२९ ॥ १.४.९.३
४. पवस्व सोम महे दक्षायाश्चो न नित्तो वाजी धनाय ॥ ४३० ॥ १.४.९.४
५. इन्दु पविष्ट चारुर्मदायापामुपस्थे कविर्भगाय ॥ ४३१ ॥ १.४.९.५
६. अनु हि त्वा सुतः सोम मदामसि महे समर्यराज्ये ।
वाजाः अभि पवमानं प्र गाहसे । ॥ ४३२ ॥ १.४.९.६
७. क ई व्यक्ता नरः सनीडा रुद्रस्य मर्या अथा स्वश्वाः ॥ ४३३ ॥ १.४.९.७
८. अग्ने तमद्याश्वं न स्तोमैः क्रतुं न भद्रः हृदिस्पृशम् ।
ऋध्यामा त ओहैः ॥ ४३४ ॥ १.४.९.८
९. आविर्मर्या आ वाजं वाजिनो अगमं देवस्य सवितुः सवम् ।
स्वर्गाः अर्वन्तो जयत ॥ ४३५ ॥ १.४.९.९
१०. पवस्व सोम द्युम्नी सुधारो महाः अवीनामनुपूर्व्यः ॥ ४३६ ॥ १.४.९.१०

इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ नवमः खण्डः ॥ ९ ॥

[स्व० ८ । उ० २ । धा० ३५ । तु ॥]

इति पञ्चमप्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥

अथ पञ्चमप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः ॥ ५-२ ॥

दशतिः (६)

(१-१०) त्रसदस्युः ७ संवर्त आंगिरसः; ॥ इन्द्रः; ६ विश्वेदेवाः; ७ उषाः ॥ द्विपदा विराट् ॥

१. विश्वतोदावन्विश्वतो न आ भर यं त्वा शविष्ठमीमहे ॥ ४३७ ॥ १.४.१०.१
२. एष ब्रह्मा य ऋत्विय इन्द्रो नाम श्रुतो गृणे ॥ ४३८ ॥ १.४.१०.२
३. ब्रह्माण इन्द्रं मह्यन्तो अकैरवर्धयन्नहये हन्तवा उ ॥ ४३९ ॥ १.४.१०.३
४. अनवस्ते रथमश्वाय तक्षुस्त्वष्टा वज्रं पुरुहूत द्युमन्तम् ॥ ४४० ॥ १.४.१०.४
५. शं पदं मघं रयीषिणो न काममव्रतो हिनोति न स्पृशद्रयिम् ॥ ४४१ ॥ १.४.१०.५
६. सदा गावः शुचयो विश्वधायसः सदा देवा अरेपसः ॥ ४४२ ॥ १.४.१०.६
७. आ याहि वनसा सह गावः सचन्त वर्तन्ति यदूधभिः ॥ ४४३ ॥ १.४.१०.७
८. उप प्रक्षे मधुमति क्षियन्तः पुष्ये म रयिं धीमहे त इन्द्र ॥ ४४४ ॥ १.४.१०.८
९. अर्चन्त्यर्कं मरुतः स्वर्का आ स्तोभति श्रुतो युवा स इन्द्रः ॥ ४४५ ॥ १.४.१०.९
१०. प्र व इन्द्राय वृत्रहन्तमाय विप्राय गार्थं गायत यं जुजोषते ॥ ४४६ ॥ १.४.१०.१०

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ दशमः खण्डः ॥ १० ॥

[स्व० ७ । उ० २ । धा० ४२ । ष्टा ॥]

दशतिः (७)

(१-१०) १ पृषधः काण्वः; २, ३, ४ बन्धुः सुबन्धुः श्रुतवन्धुर्विप्रबन्धुश्च क्रमेण गोपायना लौपायना व; ५ संवर्त आंगिरसः; ६ भुवन आत्यः, साधनो वा भौवनः; ७ कवष ऐलूषः; ८ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ९ आत्रेयः; १० वसिष्ठो मैत्रावरुणिः ॥ अग्निः; ५ उषाः; ६, ७, ९ विश्वेदेवाः; ३, ४, ८, १० इन्द्रः ॥ द्विपदा विराट्; १० एकपदा ॥

१. अचेत्यग्निश्चिकितिर्हव्यवाङ् सुमद्रथः ॥ ४४७ ॥ १.४.११.१
२. अग्ने त्वं नो अन्तम उत त्राता शिवो भुवो वरूथ्यः ॥ ४४८ ॥ १.४.११.२
३. भगो न चित्रो अग्निर्महोना दधाति रत्नम् ॥ ४४९ ॥ १.४.११.३
४. विश्वस्य प्र स्तोभ पुरो वा सन्यदि वेह नूनम् ॥ ४५० ॥ १.४.११.४
५. उषा अप स्वसुष्टमः सं वर्तयति वर्त्तनिः सुजातता ॥ ४५१ ॥ १.४.११.५
६. इमा नु कं भुवना सीषधेमेन्द्रश्च विश्वे च देवाः ॥ ४५२ ॥ १.४.११.६
७. वि स्तुतयो यथा पथा इन्द्र त्वद्यन्तु रातयः । ॥ ४५३ ॥ १.४.११.७
८. अया वाजं देवहितं सनेम मदेम शतहिमाः सुवीराः ॥ ४५४ ॥ १.४.११.८
९. ऊर्जा मित्रो वरुणः पिन्वतेडाः पीवरीमिषं कृणुही न इन्द्र ॥ ४५५ ॥ १.४.११.९
१०. इन्द्रो विश्वस्य राजति ॥ ४५६ ॥ १.४.११.१०

इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ एकादशः खण्डः ॥ ११ ॥

[स्व० ५ । उ० ४ । धा० ४१ । भ ॥]

दशतिः (८)

(१-१०) १ , १० गृत्समदः शौनकः; २ गौरांगिरसः; ३, ५, ९ परुच्छेपो दैवोदासिः; ४ रेभः काश्यपः; ६ एवयामरुदात्रेयः; ७ अनानतः पारुच्छेपिः; ८ नकुलः ॥ १, ३, ४, १० इन्द्रः; २ सूर्यः ५ विश्वेदेवाः; ६ मरुतः; ७ पवमानः सोमः; ८ सविता; ९ अग्निः ॥ १, १० अष्टिः (१० अतिशक्करी वा); ३, ५, ७-९ अत्यष्टिः; २, ४, ६ अतिजगती (अष्टिर्वा ?) ॥

१. त्रिकद्रुकेषु महिषो यवाशिरं तुविशुष्मस्तुम्पत्सोममपिबद्विष्णुना सुतं यथावशम् ।
स ई ममाद महि कर्म कर्त्तवे महामुरुसैनसश्चदेवो देवसत्य इन्दुः सत्यमिन्द्रम् ॥ ४५७ ॥
१.४.१२.१
२. अयसहस्रमानवो दृशः कवीनां मतिर्ज्योतिर्विधर्म ।
ब्रध्नः समीचीरुपसः समैरयदरेपसः स चेतसः स्वसरे मन्युमन्तश्चिता गोः ॥ ४५८ ॥ १.४.१२.२
३. एन्द्र याह्युप नः परावतो नायमच्छा विदथानीव सत्पतिरस्ता राजेव सत्पतिः ।
हवामहे त्वा प्रयस्वन्तः सुतेष्वा पुत्रासो न पितरं वाजसातये मंहिष्ठं वाजसातये ॥ ४५९ ॥
१.४.१२.३
४. तमिन्द्रं जोहवीमि मघवानमुग्रसत्रा दधानमप्रतिष्कृतश्रवांसि भूरि ।
मंहिष्ठो गौर्भिरा च यज्ञियो ववर्त्त राये नो विश्वा सुपथा कृणोतु वज्री ॥ ४६० ॥ १.४.१२.४
५. अस्तु श्रौषट् पुरो अग्निं धिया दध आ नु त्यच्छर्धो दिव्यं वृणीमह इन्द्रवायू वृणीमहे ।
यद्ध क्राणा विवस्वते नाभा सन्दाय नव्यसे । अ
ध प्र नूनमुप यन्ति धीतयो देवासच्छा न धीतयः ॥ ४६१ ॥ १.४.१२.५
६. प्र वो महे मतयो यन्तु विष्णवे मरुत्वते गिरिजा एवयामरुत् ।
प्र शर्धाय प्र यज्यवे सुखादये तवसे भन्ददिष्टये धुनिव्रताय शवसे ॥ ४६२ ॥ १.४.१२.६
७. अया रुचा हरिण्या पुनानो विश्वा द्वेषांसि तरति सयुग्वभिः सूरौ न सयुग्वभिः ।
धारा पृष्ठस्य रोचते पुनानो अरुषो हरिः ।
विश्वा यद्रूपा परियास्यृकभिः सप्तास्येभिर्ऋकभिः ॥ ४६३ ॥ १.४.१२.७
८. अभि त्यं देवसवितारमोण्योः कविक्रतुमर्चामि सत्यसव रत्नधामभि प्रियं मतिम् ।
ऊर्ध्वा यस्यामतिर्भा अदिद्युतत्सवीमनि हिरण्यपाणिरमिमीत सुक्रतुः कृपा स्वः ॥ ४६४ ॥ १.४.१२.८

९. अग्नि॑हो॒तारं॑ म॒न्ये दा॑स्वन्तं॒ वसोः॑ सूनु॑ सहसो जा॒तवे॑दसं वि॒प्रं न जा॑तवे॒दसम् ।

य ऊ॒र्ध्वया॑ स्व॒ध्वरो॑ दे॒वो दे॒वाच्या॑ कृ॒पा ।

घृ॒तस्य॑ वि॒भ्राष्टि॑मनु शु॒क्रशो॑चिष आ॒जुह्वा॑नस्य सर्पि॑षः ॥ ४६५ ॥

१.४.१२.९

१०. तव॑ त्य॒न्नर्यं॑ नृ॒तोऽप॑ इन्द्र॒ प्रथ॑मं पू॒र्व्यं दि॒वि प्र॑वाच्यं कृ॒तम् ।

यो दे॒वस्य॑ शव॒सा प्रा॑रिणा अ॒सु रि॑णन्नपः ।

भु॒वो वि॒श्वम॑भ्यदे॒वमो॑जसा वि॒देदूर्ज॑शत॒क्रतु॑र्वि॒देदि॑षम् ॥ ४६६ ॥

१.४.१२.१०

इति अष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ द्वादशः खण्डः ॥ १२ ॥

[स्व० ३ । उ० ६ । धा० १० । ट ॥]

॥ इत्यैन्द्रं पर्व काण्डां वा समाप्तम् ॥

इति चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

ऐन्द्रकाण्डस्य मन्त्रसंख्या ११४

	तत्र
गायत्र्यः	४६७-५१० (४४)
बृहत्यः	५११-५२२ (१२)
त्रिष्टुभः	५२३-५४४ (२२)
अनुष्टुभः	५४५-५५३ (९) [तत्र "आहर्त्यत" इति ५५१ बृहती]
जगत्यः	५५४-५६५ (१२)
उष्णिक्कुभः	५६६-५८५ (२०)
	११९

॥ अथ पावमानं काण्डम् ॥

अथ पञ्चमोऽध्यायः ॥

दशतिः (९)

(१-१०) १, ४ अमहीयुराङ्गिरसः; २ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ३ भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्भार्गवो वा; ५ त्रित आत्य; ६ काश्यपोः मारीचः; ७ जमदग्निर्भार्गवः; ८ दृढच्युत आगस्त्यः; ९, १० असितः काश्यपो देवलो वा ॥ पवमानः सोमः ॥ गायत्री ॥

१. उच्चा ते जातमन्धसो दिवि सद्भूम्या ददे ।
उग्रशर्म महि श्रवः ॥ ४६७ ॥ १.५.१.१
२. स्वादिष्ठया मदिष्ठया पवस्व सोम धारया ।
इन्द्राय पातवे सुतः ॥ ४६८ ॥ १.५.१.२
३. वृषा पवस्व धारया मरुत्वते च मत्सरः ।
विश्वा दधान ओजसा ॥ ४६९ ॥ १.५.१.३
४. यस्ते मदो वरेण्यस्तेना पवस्वान्धसा ।
देवावीरघशसहा ॥ ४७० ॥ १.५.१.४
५. तिस्रो । वाच उदीरते गावो मिमन्ति धेनवः ।
हरिरेति कनिक्रदत् ॥ ४७१ ॥ १.५.१.५
६. इन्द्रायेन्दो मरुत्वते पवस्व मधुमत्तमः ।
अर्कस्य योनिमासदम् ॥ ४७२ ॥ १.५.१.६

७. असाव्यश्शुर्मदायाप्सु दक्षो गिरिष्ठाः ।

श्येनो न योनिमासदत् ॥ ४७३ ॥

१.५.१.७

८. पवस्व दक्षसाधनो देवेभ्यः पीतये हरे ।

मरुद्ध्यो वायवे मदः ॥ ४७४ ॥

१.५.१.८

९. परि स्वानो गिरिष्ठाः पवित्रे सोमो अक्षरत् ।

मदेषु सर्वधा असि ॥ ४७५ ॥

१.५.१.९

१०. परि प्रिया दिवः कविर्वयासि नस्योहितः ।

स्वानैर्याति कविक्रतु ॥ ४७६ ॥

१.५.१.१०

इति नवमी दशतिः ॥ ९ ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[स्व० ६ । उ० ३ । धा० ४२ । गा ॥]

दशतिः (१०)

(१-१०) १ (कविर्मधावी) श्यावाश्व आत्रेयः; २ त्रित आस्यः; ३, ८ अमहीयुराङ्गिरसः; ४ भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्भागवो वा; ५, ६ कश्यपो मारीचः; ७ निध्रुविः काश्यपः ९, १० असितः काश्यपो देवलो वा ॥ पवमानः सोमः ॥ गायत्री ॥

१. प्र सोमासो मदच्युतः श्रवसे नो मघोनाम् ।

सुता विदथे अक्रमुः ॥ ४७७ ॥

१.५.२.१

२. प्र सोमासो विपश्चितोऽपो नयन्त ऊर्मयः ।

वनानि महिषा इव ॥ ४७८ ॥

१.५.२.२

३. पवस्वेन्दो वृषा सुतः कृधी नो यशसो जने ।

विश्वा अप द्विषो जहि ॥ ४७९ ॥

१.५.२.३

४. वृषा^{२ ३} ह्यसि^{१ २} भानुना^{३ १ २} द्युमन्तं^{३ १ २} त्वा हवामहे ।
पवमान^{१ २} स्वर्दृशम्^{३ १ २} ॥ ४८० ॥ १.५.२.४
५. इन्दुः^{१ २} पविष्ट^{३ १ २} चेतनः^{३ १ २ ३ २} प्रियः^{३ १ २ ३ २} कवीनां^{३ १ २} मतिः ।
सृजदश्च^{३ १ २ २} रथीरिव^{३ १ २} ॥ ४८१ ॥ १.५.२.५
६. असृक्षत^{१ २ ३ २} प्र वाजिनो^{३ १ २ ३ १ २ २} गव्या सोमासो^{३ २} अश्वया ।
शुक्रासो^{३ १ २} वीरयाशवः^{३ १ २ २} ॥ ४८२ ॥ १.५.२.६
७. पवस्व^{१ २} देव आयुषगिन्द्रं^{३ १ २ ३ १ २ २} गच्छतु^{३ १ २} ते मदः ।
वायुमा^{३ १ २ २} रोह धर्मणा^{३ १ २} ॥ ४८३ ॥ १.५.२.७
८. पवमानो^{१ २} अजीजनद्वि^{३ २ ३ १ २ २ ३ २} श्वित्रं^{२ २ ३ २} न तन्यतुम् ।
ज्योतिर्वै^{१ २} श्वानरं^{३ २ ३ २} बृहत् ॥ ४८४ ॥ १.५.२.८
९. परि स्वानास^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} इन्द्रवो मदाय^{३ १ २ ३ २} बर्हणा गिरा ।
मधो^{१ २} अर्षन्ति^{३ १ २} धारया ॥ ४८५ ॥ १.५.२.९
१०. परि प्रासिष्यदत्कविः^{३ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ २} सिन्धोरूमावधि श्रितः ।
कारु^{३ १ २ २ ३ १ २} बिभ्रत्पुरुस्पृहम् ॥ ४८६ ॥ १.५.२.१०

इति दशमी दशतिः ॥ १० ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[स्व० ११ । उ० ना । धा० ४९ । हो ॥]

इति पञ्चमप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः, पञ्चमः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥

अथ षष्ठप्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥ ६-१ ॥

मेध्यातिथि:

मेध्यातिथि:

- ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

९. अया वीती परि स्रव यस्त इन्दो मदेष्वा ।
अवाहन्नवतीर्नव ॥ ४९५ ॥

१.५.३.९

१०. परि द्युक्षः सनद्रायि भरद्वाजं नो अन्धसा ।
स्वानो अर्ष पवित्र आ ॥ ४९६ ॥

१.५.३.१०

इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

[स्व० ९ । उ० ६ । धा० ३५ । तु ॥]

दशतिः (२)

(१-१४) १ मेधातिथिः काण्वः; २, ७ भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्भार्गवो वा; ३ उचथ्य आङ्गिरसः; ४ अवत्सारः काशपः; ५ निध्रुविः काश्यपः; ६, १० असितः काश्यपो देवलो वा; ८, ९ कश्यपो मारीचः; ११ कविर्भार्गवः; १२ जमदग्निर्भार्गवः; १३ अयास्य आंगिरसः; १४ अमहीयुरांगिरसः ॥ पवमानः सोमः ॥ गायत्री ॥

१. अचिक्रदद्वृषा हरिर्महान्मित्रो न दर्शतः ।
संसूर्येण दिद्युते ॥ ४९७ ॥

१.५.४.१

२. आ ते दक्षं मयोभुवं वह्निमद्या वृणीमहे ।
पान्तमा पुरुस्पृहम् ॥ ४९८ ॥

१.५.४.२

३. अध्वर्यो अद्रिभिः सुतः सोमं पवित्र आ नय ।
पुनीहीन्द्राय पातवे ॥ ४९९ ॥

१.५.४.३

४. तरत्स मन्दी धावति धारा सुतस्यान्धसः ।
तरत्स मन्दी धावति ॥ ५०० ॥

१.५.४.४

५. आ पवस्व सहस्रिणः रयिः सोम सुवीर्यम् ।
अस्मे श्रवांसि धारय ॥ ५०१ ॥

१.५.४.५

६. अनु^{१२} प्रलास^{३१२} आयवः^{३१२} पदं^{३१} नवीयो^{२२} अक्रमुः ।
रुचे^{३१} जनन्त^२ सूर्यम्^{३१२} ॥ ५०२ ॥ १.५.४.६
७. अर्षा^{१२} सोम^{३१२} द्युमत्तमोऽभि^१ द्रोणानि^{२२} रोरुवत्^{३१२} ।
सीदन्योनौ^{२३} व^२ नेष्वा^{३१२} ॥ ५०३ ॥ १.५.४.७
८. वृषा^{१२} सोम^{३१} द्युमा^२ असि^{३१२} वृषा^३ देव^{३१२} वृषव्रतः ।
वृषा^{१३} धर्माणि^२ दग्धिषे ॥ ५०४ ॥ १.५.४.८
९. इषे^{३१} पवस्व^२ धारया^{३१२} मृज्यमानो^३ मनीषिभिः^२ ।
इन्दो^{१२} रुचाभि^{३१} गा^{२२} इहि ॥ ५०५ ॥ १.५.४.९
१०. मन्द्रया^{३१२} सोम^३ धारया^{१२} वृषा^{३१२} पवस्व^{३२} देवयुः ।
अव्या^२ वारिभिरस्मयुः^{१२} ॥ ५०६ ॥ १.५.४.१०
११. अया^{३१} सोम^२ सुकृत्यपा^३ महान्तस्त्रभ्यवर्धथाः^{३२३ ३३२२} ।
मन्दान^३ इदृषायसे^{१२२} ॥ ५०७ ॥ १.५.४.११
१२. अयं^{३१} विचर्षणिर्हितः^{२२} पवमानः^{३१} स चेतति ।
हिन्वानं^३ आप्यं^१ बृहत्^{२२} ॥ ५०८ ॥ १.५.४.१२
१३. प्र^{१२} न इन्दो^{३१} महे^{२२} तु न ऊर्मिं^{३१} न बिभ्रदर्षसि^{२२} ।
अभि^{३२} देवा^{३२} अयास्यः^{३१२} ॥ ५०९ ॥ १.५.४.१३
१४. अपघ्नन्पवते^{३१२} मृधोऽप^{३२३} सोमो^३ अराव्यः^{२३१२} ।
गच्छन्निन्द्रस्य^२ निष्कृतम्^{३१२} ॥ ५१० ॥ १.५.४.१४

इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

[स्व० १५ । उ० २ । धा० ५७ । फो ॥]

इति गायत्र्यः ॥

दशतिः (३)

(१-१२) सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; २ कश्यपो मारीचः ; ३ गोतमो राहूगणः; ४ अत्रिर्भौमः; ५ विश्वामित्रो गाथिनः; ६ जमदग्निर्भार्गवः; ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः) ॥ पवमानः सोमः ॥ बृहती ॥

१. पुनानः^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ४} सोम धारयापो वसानो अर्षसि ।
आ रत्नधा^{१ २ ३ १ २ ४ ३ १ २ ३} योनिमृतस्य सीदस्युत्सो देवो हिरण्ययः ॥ ५११ ॥ १.५.५.१
२. परीतो^{२ ३ १ २} पिश्वता सुतः^{३ ३ १ २} सोमो य उत्तमः^{३ १ २ ३ २ ३ २} हविः ।
दधन्वा^{३ १ २ ४ ३ २ ४ ३ २ ३ २ ३ १ २} यो नर्यो अप्स्वाऽन्तरा सुषाव सोममद्रिभिः ॥ ५१२ ॥ १.५.५.२
३. आ सोम स्वानो^{३ १ २ ४ ३ १ २ ४ ३ १ २} अद्रिभिस्तिरो वाराण्यव्यया ।
जनो न पुरि चम्बोर्विशद्धरिः^{२ ३ २ ३ २ ३ ४ २ ४ ३ २ ३ २ ३ १ २} सदो वनेषु दधिषे ॥ ५१३ ॥ १.५.५.३
४. प्र सोम देववीतये^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} सिन्धुर्न पिप्ये अर्णसा ।
अःशोः^{३ १ २ ४ ३ १ २ ४ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} पयसा मदिरा न जागृविरच्छा कोशं मधुश्चुतम् ॥ ५१४ ॥ १.५.५.४
५. सोम उ प्वाणः^{१ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} सौतृभिरधि णुभिरवीनाम् ।
अश्वयेव^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} हरिता याति धारया मन्द्रया याति धारया ॥ ५१५ ॥ १.५.५.५
६. तवाहः^{२ ३ १ २} सोम रारण सख्य इन्द्रो दिवेदिवे ।
पुरूणि^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ४ ३ २ ३ १ २} बभ्रो नि चरन्ति मामव परिधोऽरति ताऽइहि ॥ ५१६ ॥ १.५.५.६
७. मृज्यमानः^{३ १ २ ३ १ २ ४} सुहस्त्या समुद्रे वाचमिन्वसि ।
रयिं^{३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ ४ २ ४} पिशङ्गं बहुलं पुरुस्पृहं पवमानाभ्यर्षसि ॥ ५१७ ॥ १.५.५.७

८. अभि^{३ १} सोमास^{२२} आयवः^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} पवन्तो मद्यं मदम् ।

समुद्रस्याधि^{३ १} विष्टपे^{२२ ३ १ २} मनीषिणो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मत्सरासो मदच्युतः ॥ ५१८ ॥

१.५.५.८

९. पुनानः^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ २} सोम जागृविरव्या वारैः परि प्रियः ।

त्वं विप्रो^१ अभवोऽङ्गिरस्तमं^{३ १ २ ३ १} मध्वा यज्ञं मिमिक्ष णः ॥ ५१९ ॥

१.५.५.९

१०. इन्द्राय पवते^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} मदः सोमो मरुत्वते सुतः ।

सहस्रधारो^{३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २} अत्यव्यमर्षति तमी मृजन्त्यायवः ॥ ५२० ॥

१.५.५.१०

११. पवस्व वाजसातमोऽभि^{३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २} विश्वानि वार्या ।

त्व॑ समुद्रः प्रथमे विधर्मं^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २} देवेभ्यः सोम मत्सरः । ॥ ५२१ ॥

१.५.५.११

१२. पवमाना असृक्षत पवित्रमति^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} धारया ।

मरुत्वन्तो मत्सरा इन्द्रिया ह्या मेधामभि^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} प्रयासि च ॥ ५२२ ॥

१.५.५.१२

इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

[स्व० १९ । उ० ३ । धा० ११ । द ॥]

इति बृहत्यः ॥

दशतिः (४)

(१-१०) १, ९ उशनाकाव्यः; २ वृषगणो वासिष्ठः; ३, ७ पराशरः शाक्त्यः; ४, ६ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ५, १० प्रतर्दनो देवोदासिः; ८ प्रस्कण्वः काण्वः ॥ पवमानः सोमः ॥ त्रिष्टुप् ॥

१. प्र तु द्रव परि कोशं नि षीद नृभिः पुनानो अभि वाजमर्ष ।

अश्वं न त्वा वाजिनं मर्जयन्तोऽच्छा बर्ही रशनाभिर्नयन्ति ॥ ५२३ ॥

१.५.६.१

२. प्र काव्यमुशनेव ब्रुवाणो देवो देवानां जनिमा विवक्ति ।
महिप्रतः शुचिबन्धुः पावकः पदा वराहो अभ्येति रेभन् ॥ ५२४ ॥ १.५.६.२
३. तिस्रो वाच ईरयति प्र वहिर्ऋतस्य धीतिं ब्रह्मणो मनीषाम् ।
गावो यन्ति गोपतिं पृच्छमानाः सोमं यन्ति मतयो वावशानाः ॥ ५२५ ॥ १.५.६.३
४. अस्य प्रेषा हेमना पूयमानो देवो देवेभिः समपृक्त रसम् ।
सुतः पवित्रं पर्येति रेभन् मितेव सद्यः पशुमन्ति होता ॥ ५२६ ॥ १.५.६.४
५. सोमः पवते जनिता मतीनां जनिता दिवो जनिता पृथिव्याः ।
जनिताग्नेर्जनिता सूर्यस्य जनितेन्द्रस्य जनितात विष्णोः ॥ ५२७ ॥ १.५.६.५
६. अभि त्रिपृष्ठं वृषणं वयोधामाङ्गोषिणमवावशन्त वाणी ।
वना वसानो वरुणो न । सिन्धूर्वि रत्नधा दयते वार्याणि ॥ ५२८ ॥ १.५.६.६
७. अक्रान्त्समुद्रः प्रथमे विधर्म जनयन् प्रजा भुवनस्य गोपाः ।
वृषा पवित्रे अधि सानो अव्ये बृहत्सोमो वावृधे स्वानो अद्रिः ॥ ५२९ ॥ १.५.६.७
८. कनिक्रन्ति हरिरा सृज्यमानः सीदन्वनस्य जठरे पुनानः ।
नृभिर्यतः कृणुते निर्णिजं गामतो मतिं जनयत स्वधाभिः ॥ ५३० ॥ १.५.६.८
९. एष स्य ते मधुमाꣳ इन्द्र सोमो वृषा वृष्णः परि पवित्रे अक्षाः ।
सहस्रदाः शतदा भूरिदावा शश्वत्तमं बहिरा वाज्यस्थात् ॥ ५३१ ॥ १.५.६.९
१०. पवस्व सोम मधुमाꣳ ऋतावापो वसानो अधि सानो अव्ये ।
अव द्रोणानि घृतवन्ति रोह मदन्तमो मत्सर इन्द्रपानः ॥ ५३२ ॥ १.५.६.१०

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

[स्व० १८ । उ० ३ । धा० ८७ । डे ॥]

दशतिः (५)

(१-१२) १ प्रतर्दनो दैवोदासिः; २, १० पराशरः शाक्त्यः; ३ इन्द्रप्रमतिर्वासिष्ठः; ४ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ५ कर्णश्रुद्वासिष्ठः;
६ नोधा गौतमः; ७ कण्वो घोरः; ८ मन्युर्वासिष्ठः; ९ कुत्स आङ्गिरसः; ११ कश्यपो मारीचः; १२ प्रस्कण्वः काण्वः ॥
पवमानः सोमः ॥ त्रिष्टुप् ॥

१. प्र^{१ २ ३ २३} सेनानीः शूरो^{३ २ ३ १ २} अग्रे^{३ १ २ ३ १ २} रथानां^{३ १ २} गव्यन्नेति^{३ १ २} हर्षते^{३ १ २} अस्य^{३ १ २} सेना ।
भद्रान्^{३ २ ३ १ २ ३ १} कृण्वन्निन्द्रहवान्तसखिभ्य आ^{२ २ ३ २३} सोमो^{३ १ २ ३ १ २} वस्त्रा रभसानि दत्ते ॥ ५३३ ॥ १.५.७.१
२. प्र^{२ ३ २ ३ १ २} ते धारा^{३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ २} मधुमतीरसृग्रन्वारं^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} यत्पूतो^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} अत्येष्यव्यम् ।
पवमान^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} पवसे^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} धाम गोनां^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} जनयन्त्सूर्यमपिन्वो^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} अर्केः ॥ ५३४ ॥ १.५.७.२
३. प्र^{१ २ ३ २ २ २} गायताभ्यर्चाम^{३ १ २ २ २} देवान्तसोमं^{३ १ २ २} हिनोत^{३ १ २ २} महते^{३ १ २ २} धनाय ।
स्वादुः^{३ १ २ ३ ३ २ ३ २ ३ १ २} पवतामति^{३ १ २ ३ १ २ २} वारमव्यमा^{३ १ २ ३ १ २ २} सीदतु^{३ १ २ ३ १ २ २} कलशं^{३ १ २ ३ १ २ २} देव इन्दुः ॥ ५३५ ॥ १.५.७.३
४. प्र^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ २ ३ १ २ २ ३ १ २} हिन्वानो^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} जनिता^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} रोदस्यो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} रथो न^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वाजं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सनिषन्नयासीत् ।
इन्द्रं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} गच्छन्नायुधा^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सशिशानो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} विश्वा वसु^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} हस्तयोरादधानः ॥ ५३६ ॥ १.५.७.४
५. तंक्षद्यदी^{२ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मनसो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वेनतो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वाग्ज्येष्ठस्य^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} धर्मं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} द्युक्षोरनीके ।
आदीमायन्वरमा^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वावशाना^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} जुष्टं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पतिं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} कलशे^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} गाव इन्दुम् ॥ ५३७ ॥ १.५.७.५
६. साकमुक्षो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मर्जयन्तं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} स्वसारो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} दशं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} धीरस्य^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} धीतयो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} धनुत्रीः ।
हरिः^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पर्यद्रवज्जाः^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सूर्यस्य^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} द्रोणं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ननक्षे^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अत्यो न^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वाजी ॥ ५३८ ॥ १.५.७.६
७. अधि^{२ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} यदस्मिन्वाजिनीव^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} शुभः^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} स्पर्धन्ते^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} धियः^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सूरं न^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} विशः ।
अपो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वृणानः^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पवते^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} कवीयन्त्रजं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} न पशुवर्धनाय^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} मन्म ॥ ५३९ ॥ १.५.७.७
८. इन्दुर्वाजी^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पवते^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} गोन्योघा^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्द्रे^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सोमः^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} सह^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} इन्वन्मदाय ।
हन्ति^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} रक्षो^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} बाधते^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पर्यरातिं^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} वरिवस्कृण्वन्वृजनस्य^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} राजा ॥ ५४० ॥ १.५.७.८

१. अया पवा पवस्वेना वसूनि मा॑श्चत्व इन्द्रो सरसि॑ प्र धन्व ।
ब्रघ्नश्चिद्यस्य वातो न जूतिं पुरुमेधाश्चित्तकवे नरं धात् ॥ ५४१ ॥

१.५.७.९

१०. महत्तत्सोमो महिषश्चकारापां यद्गर्भोवृणीत देवान् ।
अदधादिन्द्रे पवमान ओजोजनयत्सूर्यं ज्योतिरिन्दुः । ॥ ५४२ ॥

१.५.७.१०

११. असर्जि वक्त्रा रथ्ये यथाजौ धिया मनोता प्रथमा मनीषा ।
दश स्वसारो अधि सानो अव्ये मृजन्ति वह्नि॑सदनेष्वच्छ ॥ ५४३ ॥

१.५.७.११

१२. अपामिवेदूर्मयस्तर्तुराणाः प्र मनीषा ईरते सोममच्छ ।
नमस्यन्तीरुप च यन्ति स चाच विशन्त्युशतीरुशन्तम् ॥ ५४४ ॥

१.५.७.१२

इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥

[स्व० १९ । उ० ३ । धा० ८२ दा ॥]

इति त्रिष्टुभः ॥

इति षष्ठप्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥

अथ षष्ठप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः ॥ ६-२ ॥

दशतिः (६)

(१-९) १ अन्भीगुः श्यावाश्विः; २ नहुषो मानवः; ३ ययातिर्नाहुषः; ४ मनु सांवरणः; ५, ८ अम्बरीषो वार्षागिरः ऋजिष्वा
भारद्वाजश्च; ६, ७ रेभसूनु काश्यपौ; ९ प्रजापतिर्वैश्वामित्रो वाच्यो वा ॥ पवमानः सोमः ॥ अनुष्टुप्; ७ बृहती ॥

१. पुरोजिती वो अन्धसः सुताय मादयिष्वे ।
अप श्वान॑श्चथिष्टन सखायो दीर्घजिह्वम् ॥ ५४५ ॥

१.५.८.१

२. अयं पूषा रयिउभगः सोमः पुनानो अर्षति ।
पतिर्विश्वस्य भूमनो व्यख्यद्रोदसी उभे ॥ ५४६ ॥ १.५.८.२
३. सुतासो मधुमत्तमाः सोमा इन्द्राय मन्दिनः ।
पवित्रवन्तो अक्षरन् देवान् गच्छन्तु वो मदाः ॥ ५४७ ॥ १.५.८.३
४. सोमाः पवन्त इन्द्रवोऽस्मभ्यं गातुवित्तमाः ।
मित्राः स्वाना अरेपसः स्वाध्यः स्वर्विदः ॥ ५४८ ॥ १.५.८.४
५. अभी नो वाजसातमं रयिमर्ष शतस्पृहम् ।
इन्दो सहस्रभर्णसं तुविद्युमं विभासहम् ॥ ५४९ ॥ १.५.८.५
६. अभी नवन्ते अद्रुहः प्रियमिन्द्रस्य काम्यम् ।
वत्सं न पूर्वं आयुनि जातं रिहन्ति मातरः ॥ ५५० ॥ १.५.८.६
७. आ हर्यताय धृष्णवे धनुष्टन्वन्ति पौंस्यम् ।
शुक्रा वि यन्त्यसुराय निर्णिजे विपामग्रे महीयुवः ॥ ५५१ ॥ १.५.८.७
८. परि त्यं हर्यतं हरिं बभ्रुं पुनन्ति वारेण ।
यो देवान्विश्वा इत्परि मदेन सह गच्छति ॥ ५५२ ॥ १.५.८.८
९. प्र सुन्वानास्यान्धसो मतो न वष्ट तद्वचः ।
अप श्वानमराधसं हता मखं न भृगवः ॥ ५५३ ॥ १.५.८.९

इति षष्ठी दशतिः ॥ ६ ॥ अष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥

[स्व० १० । उ० ५ । धा० ६१ । म ॥]

॥ इत्यनुष्टुभः (एका बृहती) ॥

दशतिः (७)

(१-१२) १-३, ५ कविर्भार्गवः; ४, ६ सिकता निवावरी ७ रेणुर्वैश्वामित्रः; ८ वेनो भार्गवः; ९ वसुभार्गवः; १० वत्सप्रिर्भालन्दः; ११ गृत्समदः शौनकः; १२ पवित्र आङ्गिरसः ॥ पवमानः सोमः ॥ जगती ॥

१. अभि^{३ २} प्रियाणि^{३ १ २} पवते^{३ १ २} चनोहितो^{३ १ २} नामानि^{३ २ ३} यद्वा^{३ २ ३} अधि^{३ २ ३} येषु^{३ २ ३} वर्धते ।
आ^{१ २} सूर्यस्य^{३ २} बृहतो^{३ २} बृहन्नधि^{३ २ ३} रथं^{३ २ ३} विष्वश्चमरुहद्विचक्षणः^{३ २} ॥ ५५४ ॥ १.५.९.१
२. अचोदसो^{३ १ २} नो धन्वन्त्विन्दवः^{३ १ २ ३} प्र स्वानासो^{३ १ २} बृहद्देवेषु^{३ २ ३ २ ३} हरयः ।
वि^{१ २} चिदश्राना^{३ २} इषयो^{३ २ ३} अरातयोऽर्यो^{१ २} नः^{३ २} सन्तु^{३ १ २} सनिषन्तु^{३ १ २} नो धियः^{३ १ २} ॥ ५५५ ॥ १.५.९.२
३. एष^{३ २} प्र कोशे^{३ १ २} मधुमा^{३ १ २} अचिक्रददिन्द्रस्य^{३ १ २ ३} वज्रो^{३ २ ३} वपुषो^{३ १ २ ३} वपुष्टमः ।
अभ्यृ^{२ १ २}तस्य^{३ १ २} सुदुघा^{३ १ २} घृतश्चुतो^{३ १ २} वाश्रा^{३ १ २} अर्षन्ति^{३ १ २} पयसा^{३ १ २} च घेनवः^{३ १ २} ॥ ५५६ ॥ १.५.९.३
४. प्रो^{१ २} अयासीदिन्द्रस्य^{३ २ ३ १ २} निष्कृत^{३ २} सखा^{३ २} संख्युर्न^{३ २ ३ १} प्र मिनाति^{३ १ २} सङ्गिरम् ।
मर्य^{१ २} इव^{३ २ ३} युवतिभिः^{३ १ २ ३} समर्षति^{३ १ २} सोमः^{३ १ २} कलशे^{३ १ २} शतयामना^{३ १} पथा ॥ ५५७ ॥ १.५.९.४
५. धर्ता^{३ १} दिवः^{३ १ २ ३} पवते^{३ २ ३} कृत्व्यो^{३ २ ३} रसो^{३ १ २ ३} दक्षो^{३ १ २ ३} देवानामनुमाद्यो^{३ २ ३} नृभिः^{३ १ २} ।
हरिः^{१ २} सृजानो^{३ २ ३} अत्यो^{३ १} न सत्वभिर्वृथा^{३ २ ३ १ २} पाजा^{३ १ २} सि^{३ २} कृणुषे^{३ २} नदीष्वा ॥ ५५८ ॥ १.५.९.५
६. वृषा^{१ २} मतीनां^{३ १ २} पवते^{३ २ ३} विचक्षणः^{३ २ ३} सोमो^{३ १ २} अहां^{३ १ २} प्रतरीतोषसां^{३ १ २ ३} दिवः^{३ २} ।
प्राणा^{३ १} सिन्धूनां^{३ १ २} कलशां^{३ १ २} अचिक्रददिन्द्रस्य^{३ १ २ ३} हार्द्याविशन्मनीषिभिः^{३ १ २ ३ १ २ ३} ॥ ५५९ ॥ १.५.९.६
७. त्रिरस्मै^{१ २} सप्त^{३ २ ३ १ २} धेनवो^{३ २ ३} दुदुहिरे^{३ २ ३} सत्यामाशिरं^{३ १ २} परमे^{३ १} व्योमनि ।
चत्वार्यन्या^{३ २ ३} भुवनानि^{३ १ २} निर्णिजे^{३ २ ३} चारूणि^{३ १ २} चक्रे^{३ २ ३ १ २} यदृतैरवर्धत ॥ ५६० ॥ १.५.९.७
८. इन्द्राय^{१ २} सोम^{३ १ २ ३} सुषुतः^{३ १ २ ३} परि^{३ १ २} स्रवापामीवा^{३ १ २} भवतु^{३ १ २} रक्षसा^{३ २} सह ।
मा^{२ ३} ते^{३ १ २} रसस्य^{३ २ ३} मत्सत^{३ १ २} द्रवाविनो^{३ २ ३} द्रविणस्वन्त^{३ १ २} इह^{३ २} सन्त्विन्दवः^{३ १ २} ॥ ५६१ ॥ १.५.९.८

९. ^{१ २ ३} असावि ^{१ २} सोमो ^{२ २ ३} अरुषो ^{३ २ ३} वृषा ^{१ २} हरी ^{३ २} राजेव ^{३ १} दस्मो ^{३ १} अभि ^{२ २} गा ^{३ २} अभिक्रदत् ।
^{३ २ ३} पुनानो ^{३ १ २} वारमत्येष्यव्ययं ^{३ १} श्येनो ^{२ २} न ^{३ १ २} योनिं ^{३ १ २} घृतवन्तमासदत् ॥ ५६२ ॥

१.५.९.९

१०. ^{२ ३ ३} प्र ^{३ १ २} देवमच्छा ^{३ २ ३} मधुमन्त ^{३ १ २} इन्दवोऽसिष्यदन्त ^{३ २ ३} गाव ^{३ १ २} आ ^{३ १ २} न ^{३ १ २} धेनवः ।
^{३ १ २} बर्हिषदो ^{३ १ २} वचनावन्त ^{३ १ २} ऊधभिः ^{३ १ २} परिस्रुतमुस्त्रिया ^{३ १ २} निर्णिजं ^{३ १ २} धिरे ॥ ५६३ ॥

१.५.९.१०

११. ^{३ ३ २ २} अञ्जते ^{३ १ २} व्यञ्जते ^{३ १ २} समञ्जते ^{३ २ ३ २ २} क्रतुं ^{३ २ ३ २ २} रिहन्ति ^{३ २ ३ २ २} मध्वाभ्यञ्जते ।
^{१ २} सिन्धोरुऽश्चक्ष्वासे ^{३ २ ३ १ २} पतयन्तमुक्षणं ^{३ १ २} हिरण्यपावाः ^{३ २ ३ २ ३ १ २} पशुमप्सु ^{३ १ २} गृभ्णते ॥ ५६४ ॥

१.५.९.११

१२. ^{३ १ २} पवित्रं ^{३ १ २} ते ^{३ १ २} विततं ^{३ १ २} ब्रह्मणस्पते ^{३ १ २} प्रभुर्गात्राणि ^{३ १ २} पर्येषि ^{३ १ २} विश्वतः ।
^{१ २} अतप्ततनूनं ^{३ १ २} तदामो ^{३ २ ३ १ २ २} अश्रुते ^{३ १ २} श्रुतास ^{३ १ २} इद्वहन्तः ^{३ १ २} सं ^{३ १ २} तदाशत ॥ ५६५ ॥

१.५.९.१२

इति सप्तमी दशतिः ॥ ७ ॥ नवमः खण्डः ॥ ९ ॥

[स्व० १५ । उ० ११ । धा० १३७ । पे ॥]

इति जगत्यः ॥

दशतिः (८)

(१-१२) १, ७, ११ अग्निश्चाक्षुषः; २ चक्षुर्मानवः; ३, ४, ९, १० पर्वतनारदौ काण्वौ; (३, १० शिखण्डिन्यावाप्सरसौ काश्यपौ वा) ५ त्रित आस्यः; ६ मनुराप्सवः; ८, १२ द्वित आस्यः ॥ पवमानः सोमः ॥ उष्णिक् ॥

१. ^{२ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ २} इन्द्रमच्छ ^{३ १ २} सुता ^{३ १ २} इमे ^{३ १ २} वृषणं ^{३ १ २} यन्तु ^{३ १ २} हरयः ।
^{३ २} श्रुष्टे ^{३ २ ३ १ २} जातास ^{३ १ २} इन्दवः ^{३ १ २} स्वर्विदः ॥ ५६६ ॥

१.५.१०.१

२. ^{१ २} प्र ^{३ १ २} धन्वा ^{३ १ २} सोम ^{३ १ २} जागृविरिन्द्रायेन्दो ^{३ १ २} परि ^{३ १ २} स्रव ।
^{३ २ ३} द्युमन्तं ^{२ ३ १ २} शुष्ममा ^{३ १ २} भर ^{३ १ २} स्वर्विदम् ॥ ५६७ ॥

१.५.१०.२

३. सखाय आ नि षौदत पुनानाय प्र गायत ।
शिशुं न यज्ञैः परि भूषत श्रिये ॥ ५६८ ॥ १.५.१०.३
४. तं वः सखायो मदाय पुनानमभि गायत ।
शिशुं न हव्यैः स्वदयन्त गूर्तिभिः । ॥ ५६९ ॥ १.५.१०.४
५. प्राणा शिशुर्महीनाः हिन्वन्वृतस्य दीधितिम् ।
विश्वा परि प्रिया भुवदध द्विता ॥ ५७० ॥ १.५.१०.५
६. पवस्व देववीतय इन्दो धाराभिरोजसा ।
आ कलशं मधुमान्तसोम नः सदः । ॥ ५७१ ॥ १.५.१०.६
७. सोमः पुनान ऊर्मिणाव्यं वारं वि धावति ।
अग्रे वाचः पवमानः कनिक्रदत् ॥ ५७२ ॥ १.५.१०.७
८. प्र पुनानाय वेधसे सोमाय वच उच्यते ।
भूर्ति न भरा मतिभिर्जुजोषते ॥ ५७३ ॥ १.५.१०.८
९. गोमन्त्र इन्दो अश्ववत्सुतः सुदक्ष धनिव ।
शुचिं च वर्णमधि गोषु धारय ॥ ५७४ ॥ १.५.१०.९
१०. अस्मभ्यं त्वा वसुविदमभि वाणोरनूषत ।
गोभिष्टे वर्णमभि वासयामसि ॥ ५७५ ॥ १.५.१०.१०
११. पवते हर्यतो हरिरति ह्वराः सि रः ह्या ।
अभ्यर्ष स्तोतृभ्यो वीरवद्यशः ॥ ५७६ ॥ १.५.१०.११
१२. परि कोशं मधुश्चुतः सोमः पुनानो अर्षति ।
अभि वाणीर्ऋषीणाः सप्ता नूषत ॥ ५७७ ॥ १.५.१०.१२

॥ इत्यष्टमी दशतिः ॥ ८ ॥ दशमः खण्डः ॥ १० ॥

[स्व० ८ । उ० ३ । धा० ४३। ठ ॥]

दशतिः (९)

(१-८) १ गौरवीतिः शाक्त्यः; २ उर्ध्वसद्मा आङ्गिरसः; ३, ८ ऋजिश्वा भारद्वाजः; ४ कृतयशा आंगिरसः; ५ ऋणंचयो राजर्षिः; ६ शक्तिर्वासिष्ठः; ७ ऊरुरांगिरसः ॥ पवमानः सोमः ॥ ककुप्, ५ यवमध्या गायत्री ॥

१. पवस्व मधुमत्तम इन्द्राय सोम ऋतुवित्तमो मदः ।
महि द्युक्षतमो मदः ॥ ५७८ ॥ १.५.११.१
२. अभि द्युम्नं बृहद्यश इषस्पते दिदीहि देव देवयुम् ।
वि कोशं मध्यमं युव ॥ ५७९ ॥ १.५.११.२
३. आ सोता परि पिश्वताश्च न स्तोममसुररजस्तुरम् ।
वनप्रक्षमुदप्रुतम् ॥ ५८० ॥ १.५.११.३
४. एतमु त्वं मदच्युतं सहस्रधारं वृषभं दिवोदुहम् ।
विश्वा वसूनि बिभ्रतम् ॥ ५८१ ॥ १.५.११.४
५. स सुन्वे यो वसूनां यो रायामानेता य इडानाम् ।
सोमो यः सुक्षितीनाम् ॥ ५८२ ॥ १.५.११.५
६. त्वं ह्याङ्गं दैव्यं पवमानं जनिमानि द्युमत्तमः ।
अमृतत्वाय घोषयन् ॥ ५८३ ॥ १.५.११.६
७. एष स्य धारया सुतोऽव्यो वारिभिः पवते मदिन्तमः ।
क्रौडन्नूर्मिरपामिव ॥ ५८४ ॥ १.५.११.७

८. य उ॒स्त्रिया॑ अ॒पि या अ॒न्तर॑श्मनि॒ निर्गा॑ अ॒कृन्त॑दोजसा ।

अ॒भि ब्र॑जं त॒न्निषे॑ ग॒व्यम॑भ्यं व॒र्माव॑ धृ॒ष्णवा॑ रुज ।

ओ॑३म् व॒र्माव॑ धृ॒ष्णवा॑ रुज ॥ ५८५ ॥

१.५.११.८

इति नवमी दशतिः ॥ ९ ॥ एकदशः खण्डः ॥ ११ ॥

[स्व० ७ । उ० १ । धा० ४३। चि ॥]

॥ इत्युष्णिक् ककुभः ॥

इति षष्ठप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः षष्ठप्रपाठकश्च समाप्तः ॥

इति पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

इति छन्दोगप्रकृतिऋक् समाप्ता ॥

इति सौम्यं पावमानं काण्डं पर्व वा समाप्तम् ॥

इति पूर्वार्चिकः (छन्द आर्चिकः) समाप्तः ॥

पावमानकाण्डस्य मन्त्रसंख्या ११९

	तत्र	
गायत्र्यः	४६७-५१०	(४४)
बृहत्यः	५११-५२२	(१२)
त्रिष्टुभः	५२३-५४४	(२२)
अनुष्टुभः	५४५-५५३	(९)
जगत्यः	५५४-५६५	(१२)
उष्णिक्ककुभः	५६६-५८५	(२०)
		<hr/> ११९

[तत्र 'आहर्यत' इति ५५१ बृहती]

आरण्यार्चिकः ॥ अथ आरण्यं काण्डम् ॥

अथ षष्ठोऽध्यायः ॥

दशतिः (१)

(१-९) १ शंयुर्बार्हस्पत्यः (भरद्वाजः); २ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ३, ६ वामदेवो गौतमः; ४ शुनःशेष आजीगर्तिः कृत्रिमो देवरातो वैश्वामित्रो वा; ५ कुत्स आंगिरसः (गृत्समदः); ७, ८ अमहीयुरांगिरसः; ९ आत्मा ॥ इन्द्रः; ४ वरुणः; ५, ७, ८ पवमानः सोमः; ६ विश्वे देवाः; ९ अन्नम् ॥ बृहती; २, ४, ५, ९ त्रिष्टुप्; ३, ७-८ गायत्री; ६ एकपाञ्चगती ॥

१. इन्द्रं ज्येष्ठं न आ भर ओजिष्ठं पुपुरि श्रवः ।
यदिधृक्षेम वज्रहस्त रोदसी उभे सुशिप्र पप्राः ॥ ५८६ ॥ १.६.१.१
२. इन्द्रो राजा जगतश्चर्षणीनामधिक्षमा विश्वरूपं यदस्य ।
ततो ददाति दाशुषे वसूनि चोदब्राध उपस्तुतं चिदर्वाक् ॥ ५८७ ॥ १.६.१.२
३. यस्येदमा रजोयुजस्तुजे जने वनस्वः ।
इन्द्रस्य रन्त्यं बृहत् ॥ ५८८ ॥ १.६.१.३
४. उदुत्तमं वरुण पाशमस्मदवाधमं वि मध्यमं श्रथाय ।
अथादित्य व्रते वयं तवानागसो अदितये स्याम ॥ ५८९ ॥ १.६.१.४
५. त्वया वयं पवमानेन सोम भरे कृतं वि चिनुयाम शश्वत् ।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्ता मदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्यौः ॥ ५९० ॥ १.६.१.५
६. इमं वृषणं कृणुतैमिन्माम् । ॥ ५९१ ॥ १.६.१.६

७. स न इन्द्राय यज्यवे वरुणाय मरुद्भ्यः ।

वरिवोवित्परिस्त्रव ॥ ५९२ ॥

१.६.१.७

८. एना विश्वान्यर्य आ द्युम्नानि मानुषाणाम् ।

सिषासन्तो वनामहे ॥ ५९३ ॥

१.६.१.८

९. अहमस्मि प्रथमजा ऋतस्य पूर्व देवेभ्यो अमृतस्य नाम ।

यो मा ददाति स इदेवमावदहमन्नमन्नमदन्तमद्भि ॥ ५९४ ॥

१.६.१.९

इति प्रथमा दशतिः ॥ १ ॥ प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

दशतिः (२)

(१-७) १ श्रुतकक्ष आङ्गिरसः; २ पवित्र आङ्गिरसः; ३, ४ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ५ प्रथो वासिष्ठः; ६ गृत्समदः शौनकः; ६ नृमेधपुरुमेधावांगिरसौ ॥ इन्द्रः; २ पवमानः सोमः; ५ विश्वे देवाः; ६ वायुः ॥ गायत्री, २ जगती, ५ त्रिष्टुप्, ७ अनुष्टुप् ॥

१. त्वमेतदधारयः कृष्णासु रोहिणीषु च ।

परुष्णीषु रुशत्पयः ॥ ५९५ ॥

१.६.२.१

२. अरूरुचदुषसः पृश्निरग्रिय उक्षा मिमेति भुवनेषु वाजयुः ।

मायाविनो ममिरे अस्य मायया नृचक्षसः पितरो गर्भमादधुः ॥ ५९६ ॥

१.६.२.२

३. इन्द्र इद्धर्योः सचा सम्मिश्र आ वचोयुजा ।

इन्द्रो वज्री हिरण्ययः ॥ ५९७ ॥

१.६.२.३

४. इन्द्र वाजेषु नोऽव सहस्रप्रधनेषु च ।

उग्र उग्राभिरूतिभिः ॥ ५९८ ॥

१.६.२.४

५. ^{१ २ ३} यस्य ^{३ १ २ ३} सप्रथश्च ^{१ २ २} नामानुष्टुभस्य ^{३ १ २ ३ २} हविषो हविर्यत् ।
^{३ १ २ २} धातुर्द्युतानात्सवितुश्च ^{३ २ ३} विष्णो ^{३ १ २} रथन्तरमा ^{२ २} जभारा ^{३ १ २} वसिष्ठः ॥ ५९९ ॥ १.६.२.५
६. ^{३ १ २ २} नियुत्वान्वायवा ^{३ १ २ ३ २} गह्वयं ^{३ १ २} शुक्रो अयामि ते ।
^{१ २} गन्तासि ^{३ २ ३ २} सुन्वतो ^{३ २} गृहम् ॥ ६०० ॥ १.६.२.६
७. ^{१ २ २} यज्ञायथा अपूर्व्यं ^{३ १ २} मघवन्वृत्रहत्याय ।
^{१ २ ३ १ २} तत्पृथिवीमप्रथयस्तदस्तम्ना ^{३ १ २} उतो ^{२ २} दिवम् ॥ ६०१ ॥ १.६.२.७

इति द्वितीया दशतिः ॥ २ ॥ द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

दशतिः (३)

(१-१३) १, ५, ७, १० वामदेवो गौतमः; २, ३ गोतमो राहूगणः; ४ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ६ गृत्समदः शौनकः; ८ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ९ ऋजिश्वा भारद्वाजः; ११ हिरण्यस्तूप आंगिरसः; १२, १३ विश्वामित्रो गाथिनः (१२ ब्रह्मा) ॥
 १ प्रजापतिः; २, ३ सोमः; ४, ५, ८, १३ अग्निः; ६ अपानपात्; ७ रात्रिः; ९ विश्वेदेवाः; १० लिंगोक्ता; ११ इन्द्रः;
 १२ आत्मा अग्निर्वा ॥ त्रिष्टुप्; १, ७ अनुष्टुप्, ४ गायत्री; ८, ९ जगती; १० महापंक्तिः ॥

१. ^{२ ३} मयि ^{२ ३} वर्चो ^{२ ३} अथो यशोऽथो ^{१ २ २} यज्ञस्य ^{२ २} यत्पयः ।
^३ परमेष्ठी ^{३ १ २} प्रजापतिर्दिवि ^{३ १} द्यामिव ^{२ २} दृहत् ॥ ६०२ ॥ १.६.३.१
२. ^{२ ३} सं ते ^{३ १ २} पयांसि ^{३ १ २} समु यन्तु ^{३ २ ३} वाजाः ^{३ १ २} सं वृष्यान् ^{२ २} अभिमातिषाहः ।
^{३ १ २} आप्यायमानो ^{३ १ २} अमृताय ^{३ १} सोम दिवि ^{२ २} श्रवा ^{३ १ २} स्युत्तमानि ^{३ १ २} धिष्व । ॥ ६०३ ॥ १.६.३.२
३. ^{२ ३} त्वमिमा ^{२ २} ओषधीः ^३ सोम ^{२ ३} विश्वास्त्वमपो ^{२ ३ १} अजनयस्त्वं ^{३ १} गाः ।
^{१ २ २} त्वमातनोरुर्वा ^{३ २ ३} ऽन्तरिक्षं ^{१ २ ३} त्वं ^{२ २} ज्योतिषा ^{३ १} वि तमो ^{२ २} ववर्थ ॥ ६०४ ॥ १.६.३.३

४. अग्निमीडे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् ।

होततरं रत्नधातमम् ॥ ६०५ ॥

१.६.३.४

५. ते मन्वत प्रथमं नाम गोनां त्रिः सप्त परमं नाम जनान् ।

ता जानतीरभ्यनूषत क्षा आविर्भुवन्नरुणीर्यशसा गावः ॥ ६०६ ॥

१.६.३.५

६. समन्या यन्त्युपयन्त्यन्याः समानमूर्वं नद्यस्पृणन्ति ।

तमू शुचिं शुचयो दीदिवाः समपात्रपातमुप यन्त्यापः ॥ ६०७ ॥

१.६.३.६

७. आ प्रागाद्भद्रा युवतिरहः केतूत्समीर्त्सति ।

अभूद्भद्रा निवेशनी विश्वस्य जगतो रात्री ॥ ६०८ ॥

१.६.३.७

८. प्रक्षस्य वृष्णो अरुषस्य नू महः प्र नो वचो विदथा जातवेदसे ।

वैश्वानराय मतिर्नव्यसे शुचिः सोम इव पवते चारुरग्नये ॥ ६०९ ॥

१.६.३.८

९. विश्वे देवा मम शृण्वन्तु यज्ञमुभे रोदसी अपां नपाच्च मन्म ।

मा वो वचांसि परिचक्ष्याणि वोचं सुमेध्विद्वो अन्तमा मदेम ॥ ६१० ॥

१.६.३.९

१०. यशो मा द्यावापृथिवी यशो मेन्द्रबृहस्पती ।

यशो भगस्य विन्दतु यशो मा प्रतिमुच्यताम् ।

यशस्व्यास्याः स सदोऽहं प्रवदिता स्याम् ॥ ६११ ॥

१.६.३.१०

११. इन्द्रस्य नु वीर्याणि प्रवोचं यानि चकार प्रथमानि वज्री ।

अहन्नहिमन्वपस्ततर्दं प्र वक्षणा अभिनत्पर्वतानाम् ॥ ६१२ ॥

१.६.३.११

१२. अग्निरस्मि जन्मना जातवेदा घृतं मे चक्षुरमृतं म आसन् ।

त्रिधातुरको रजसो विमानोजस्रं ज्योतिर्हविरस्मि सर्वम् ॥ ६१३ ॥

१.६.३.१२

१३. पात्यग्निर्विपो अग्रं पदं वे पाति यहृश्चरणः सूर्यस्य ।

पाति नाभा सप्तशीर्षाणमग्निः पाति देवानामुपमादमृष्वः ॥ ६१४ ॥

१.६.३.१३

इति तृतीया दशतिः ॥ ३ ॥ तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

दशतिः (४)

(१-१२) वामदेवो गौतमः; ३-७ नारायणः ॥ १-२ अग्निः; ३-७ पुरुषः; ८ द्यावापृथिवी; ९-११ इन्द्रः; १२ गावः ॥
अनुष्टुप्; १-२ पंक्तिः; ८, ११, १२ त्रिष्टुप् ॥

१. भ्राजन्त्यग्ने समिधान दीदिवो जिह्वा चरत्यन्तरासनि ।

स त्वं नो अग्ने पयसा वसुविद्रयि वर्चो दृशेऽदाः ॥ ६१६ ॥

१.६.४.१

२. वसन्त इन्नु रन्त्यो ग्रीष्म इन्नु रन्त्यः ।

वर्षाण्यनु शरदो हेमन्तः शिशिर इन्नु रन्त्यः । ॥ ६१६ ॥

१.६.४.२

३. सहस्रशीर्षाः पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।

स भूमिः सर्वतो वृत्वात्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् ॥ ६१७ ॥

१.६.४.३

४. त्रिपादूर्ध्वं उदैत्पुरुषः पदोऽस्येहाभवत्पुनः ।

तथा विष्वङ् व्यक्रामदशनानशने अभि ॥ ६१८ ॥

१.६.४.४

५. पुरुष एवेदः सर्वं यद्धृतं यच्च भाव्यम् ।

पादोऽस्य सर्वा भूतानि त्रिपादस्यामृतं दिवि ॥ ६१९ ॥

१.६.४.५

६. तावानस्य महिमा ततो ज्यायाःश्च पूरुषः ।

उतामृतत्वस्थेशानो यदन्नेनातिरोहति ॥ ६२० ॥

१.६.४.६

७. ततो^{१ २} विराडजायत^{३ २ ३} विराजो^{२ ३} अधि^{१ २} पूरुषः ।

स जातो^{२ ३ १} अत्यरिच्यत^{२ २} पश्चाद्भूमिमथो^{३ २ ३} पुरः^{३ १ २} ॥ ६२१ ॥

१.६.४.७

८. मन्ये^{१ २} वां द्यावापृथिवी^{३ १ २ ३} सुभोजसौ^{३ १} ये अप्रथेथाममितमभि^{२ २} योजनम् ।

द्यावापृथिवी^{१ २} भवतः^{३ १ २} स्योने^{३ १} ते नो^{२ २} मुञ्चतमंहसः^{३ १ २} ॥ ६२२ ॥

१.६.४.८

९. हरी^{१ २} त इन्द्र^३ श्मश्रूण्युतो^{३ १ २ ३} ते हरितौ^{३ २ ३} हरी^{१ २} ।

तं त्वा^१ स्तुवन्ति^२ कवयः^{३ १ २} पुरुषासो^{३ १ २} वनर्गवः^{३ १ २} ॥ ६२३ ॥

१.६.४.९

१०. यद्वर्चो^{२ ३} हिरण्यस्य^{३ १ २} यद्वा^{३ २ ३} वर्चो^{३ १ २ ३} गवामुत ।

सत्यस्य^{३ २ ३} ब्रह्मणो^{३ १ २ ३} वर्चस्तेन^{२ ३} मा सः^{३ १ २} सृजामसि^{१ १} ॥ ६२४ ॥

१.६.४.१०

११. सहस्तत्र^{२ ३} इन्द्र^{३ १ २} दध्योज^{३ ३ २ ३} ईशे^{३ ३} ह्यस्य^{२ ३ १} महतो^२ विरष्णिन् ।

ऋतुं^{२ ३} न नृम्णः^{२ ३} स्थविरं^{३ १ २} च वाजं^{३ २ ३} वृत्रेषु^{३ १ २} शत्रून्त्सुहना^{३ १ २} कृधी नः ॥ ६२५ ॥

१.६.४.११

१२. सहर्षभाः^{३ १ २} सहवत्सा^{३ १ २} उदेत^{३ २ ३} विश्वा^{३ १ २} रूपाणि^{३ २ ३} बिभ्रतीर्द्विद्री ।

उरुः^{३ २} पृथुरयं^{३ २ ३} वो अस्तु^{३ २} लोक इमा^{३ १} आपः^{२ २} सुप्रपाणा^{३ २ ३} इह स्त ॥ ६२६ ॥

१.६.४.१२

इति चतुर्थी दशतिः ॥ ४ ॥ चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

दशतिः (५)

(१-१४) १ शतं वैखानसाः; २ विभ्राट् सौर्यः; ३ कुत्स आङ्गिरसः; ४-६ सार्षपाङ्गी; ७-१४ प्रस्कण्वः काण्वः ॥ सूर्यः;
१ अग्निः पवमानः; ४-६ आत्मा वा ॥ गायत्री; २ जगती; ३ त्रिष्टुप् ॥

१. अग्रं^{२ ३} आयूँषि^{३ १ २} पवसं^३ आसुवोर्जमिषं^{२ ३ २ ३} च नः ।

आरं^{३ १} बाधस्व^२ दुच्छुनाम्^{३ १ २} ॥ ६२७ ॥

१.६.५.१

२. विभ्राड् बृहत्पिबतु सोम्यं मध्वायुर्दधद्यज्ञपतावविहुतम् ।
वातजूतो यो अभिरक्षति त्मना प्रजाः पिपति बहुधा वि राजति ॥ ६२८ ॥ १.६.५.२
३. चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्रे ।
आप्रा द्यावापृथिवी अन्तरीक्षं सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च ॥ ६२९ ॥ १.६.५.३
४. आयं गौः पृश्निरक्रमीदसदन्मातरं पुरः ।
पितरं च प्रयन्त्स्वः ॥ ६३० ॥ १.६.५.४
५. अन्तश्चरति रोचनास्य प्राणादपानती ।
व्यख्यन्महिषो दिवम् ॥ ६३१ ॥ १.६.५.५
६. त्रिंशषद्धामं वि राजति वाक्पतङ्गाय धीयते ।
प्रति वस्तोरहं द्युभिः ॥ ६३२ ॥ १.६.५.६
७. अप त्वे तायवो यथा नक्षत्रा यन्त्यक्तुभिः ।
सूराय विश्वचक्षसे ॥ ६३३ ॥ १.६.५.७
८. अदृश्रन्नस्य केतवो वि रश्मयो जनाः अनु ।
भ्राजन्तो अग्नयो यथा ॥ ६३४ ॥ १.६.५.८
९. तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य ।
विश्वमाभासि रोचनम् ॥ ६३५ ॥ १.६.५.९
१०. प्रत्यङ् देवानां विशः प्रत्यङ्मुदेषि मानुषान् ।
प्रत्यङ् विश्वं स्वर्दृशे ॥ ६३६ ॥ १.६.५.१०
११. येना पावकं चक्षसा भुरण्यन्तं जनाः अनु ।
त्वं वरुण पश्यसि । ॥ ६३७ ॥ १.६.५.११

१२. उ॒द्यामे॑षि रजः पृ॒थ्व॒हा मि॑मानो अ॒क्तुभिः॑ ।

प॒श्य॒ञ्ज॒न्मानि॑ सूर्य ॥ ६३८ ॥

१.६.५.१२

१३. अ॒यु॒क्त स॑प्त शु॒न्ध्यु॒वः सू॒रो रथ॑स्य न॒त्र्यः ।

ताभि॑र्याति स्वयु॒क्तिभिः॑ ॥ ६३९ ॥

१.६.५.१३

१४. स॑प्त त्वा हरि॒तो रथे॑ वह॒न्ति दे॒व सूर्य॑ ।

शोचि॑ष्केशं विचक्षण ॥ ६४० ॥

१.६.५.१४

इति पञ्चमी दशतिः ॥ ५ ॥ पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

इति षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

इति सामवेद-संहितायामारण्यं काण्डं पर्व वा समाप्तम् ॥

अथ महानाम्यार्चिकः ॥

(१-१०) प्रजापतिः ॥ इन्द्रसैलोक्यात्मा ॥ त्रिकं = [१ प्रथमं द्विपदा + (२) ततस्त्रयः शाकराः पादाः + (३) तत उपसर्गो + (३) उभयं (शाकरोपसर्गो) + (५) ततः शाकरास्त्रयः पादाः + (६) उपसर्गः]

१. विदा^{३ १ २} मघवन्^{३ २} विदा^{३ १ २ २} गातुमनुशंसिषो^{३ १ २} दिशः ।
शिक्षा^{१ २} शचीनां^{३ २} पते^{३ १ २} पूर्वीणां^{३ १ २} पुरूवसो ॥ ६४१ ॥ १.६.६.१
२. आभिष्टुमभिष्टिभिः^{३ २ ३} स्वाऽऽर्त्तांशुः^{३ १ २ ३} ।
प्रचेतनं^{१ २ ३} प्रचेतयेन्द्रं^{१ २ ३ १ २} द्युम्नाय^{३ १ २} न इषे ॥ ६४२ ॥ १.६.६.२
३. एवा^{३ २ ३} हि शक्रो^{३ २} राये^{३ १} वाजाय^{२ २} वज्रिवः ।
शविष्ठं^{१ २} वज्रिन्नुञ्जसे^{१ २ ३} मंहिष्ठं^{१ २} वज्रिन्नुञ्जसे^{३ २ ३} ।
आ^{१ २ ३} याहि^{२ ३} पिब^{१ २} मत्स्व ॥ ६४३ ॥ १.६.६.३
४. विदा^{३ २} राये^{३ २} सुवीर्यं^{३ २ ३} भुवो^{२ ३} वाजानां^{१ २ ३} पतिर्वशांशुः^{२ ३ ३ ३ १ २} अनु ।
मंहिष्ठं^{१ २} वज्रिन्नुञ्जसे^{३ २ ३} यः^{१ २} शविष्ठः^{२ २ ३} शूराणाम् ॥ ६४४ ॥ १.६.६.४
५. यो^{१ २} मंहिष्ठो^{२ २} मघोनामंशुर्न^{२ २} शोचिः ।
चिकित्वो^{१ २} अभि^{३ १} नो^२ नयेन्द्रो^{३ १ २} विदे^{३ २} तमु^{२ २} स्तुहि ॥ ६४५ ॥ १.६.६.५
६. ईशे^{२ ३} हि शक्रस्तमूतये^{३ २ ३} हवामहे^{३ १ २} जेतारमपराजितम् ।
स नः^{१ २} स्वर्षदति^{३ २ ३} द्विषः^{२ ३} ऋतुश्छन्दं^{२ ३} ऋतं^{१ २} बृहत् ॥ ६४६ ॥ १.६.६.६
७. इन्द्रं^{२ ३} धनस्य^{१ २ ३} सातये^{१ २} हवामहे^{३ १ २} जेतारमपराजितम् ।
स नः^{१ २} स्वर्षदति^{३ २ ३} द्विषः^{२ ३} स नः^{१ २} स्वर्षदति^{३ २ ३} द्विषः ॥ ६४७ ॥ १.६.६.७

८. पूर्वस्य यत्ते अद्रिवोऽशुर्मदाय ।
 सुम्न आ धेहि नो वसो पूर्तिः शविष्ठ शस्यते ।
 वशी हि शक्रो नूनं तन्नव्यं संन्यसे ॥ ६४८ ॥

१.६.६.८

९. प्रभो जनस्य वृत्रहन् त्समर्येषु ब्रवावहै ।
 शूरो यो गोषु गच्छति संखा सुशेवो अद्वयुः ॥ ६४९ ॥

१.६.६.९

अथ पञ्च पुरीषपदानि ॥

१०. एवाह्येऽऽऽऽऽव । एवा ह्यग्ने । एवाहीन्द्र ।
 एवा हि पूषन् । एवा हि देवाः । ॐ एवाहि देवाः ॥ ६५० ॥

१.६.६.१०

इति पञ्च पुरीषपदानि ॥

इति महानाम्यार्चिका समाप्तः ॥

इति सामवेदसंहितायां पूर्वार्चिकः समाप्तः ॥

पूर्वार्चिकस्य मन्त्रसंख्या

१	आग्नेयस्य काण्डस्य	(१-११४)	१९४
२	ऐन्द्रस्य काण्डस्य	(११५-४६६)	३५२
३	पावमानस्य काण्डस्य	(४६७-५८५)	११९
४	आरण्यकस्य काण्डस्य	(५८६-६४०)	५५
५	महानाम्यार्चिकस्य	(६४१-६५०)	१०
सर्वयोगः			६५०

सामवेद संहिता

उत्तरसंहिता (उत्तरार्चिकः)

सामवेद संहिता

उत्तरसंहिता (उत्तरार्चिकः)

अथ प्रथमोऽध्यायः ॥

अथ प्रथमप्रपाठके प्रथमोऽर्घः ॥ १-१ ॥

(१-२३) १ असितः काश्यपो देवलो वा; २ कश्यपो मारीचः; ३ शतं वैखानसः; ४, २१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ५, ७ विश्वामित्रो गाथिनः; ५ जमदग्निर्वा; ६ इरिम्बिठिः काण्वः; ८ अमहीयुरांगिरसः; ९ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः, ३ गोतमो राहूगणः, ४ अत्रिर्भौमः, ५ विश्वामित्रो गाथिनः, ६ जमदग्निर्भार्गवः, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); १० उशना काव्यः; ११ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १२ वामदेवो गौतमः; १३ नोधा गौतमः; १४ कलिः प्रागाथः; १५ मदुच्छन्दा वैश्वामित्रः; १६ गौरवीतिः शाक्त्यः; १७ अग्निश्चाक्षुषः; १८ अन्धीगुः श्यावाश्विः; १९ कविर्भार्गवः; २० शंयुर्बार्हस्पत्यः; (तृणपाणिः); २२ सोभरिः काण्वः; २३ नृमेध आंगिरसः ॥ १-३, ८-१०, १५-१९ पवमानः सोमः; ४, २०, २१ अग्निः; ५ मित्रावरुणौ; ७ इन्द्राग्नी; ६, ११-१४, २२-२३ इन्द्रः ॥ १-८, १२ (१-२), १५, १८ २-३), २१ गायत्री; ९, ११, १३, १४, २० प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा तो बृहती); १० त्रिष्टुप्; १२ (३) पादनिचृत्; १६, २२ काकुभः प्रगाथः = (विषमा ककुप्, समा सतो बृहती); १७ उष्णिक्; १८ अनुष्टुप्; १९ जगती; २३ (१) ककुप्, (२) उष्णिक्, (३) पुर उष्णिक् ॥

सूक्तं (१)

१. ^{१ २}उपास्मै ^३गायता ^{१ २}नरः ^{३ १ २}पवमानायेन्दवे ।

^{३ २}अभि ^{३ १}देवाँ ^{२ २}इयक्षते ॥ ६५१ ॥

२.१.१.१^२

२. ^{३ २}अभि ^३ते ^{३ १ २}मधुना ^{३ १}पयोऽथर्वाणो ^{२ २}अशिश्रयुः ।

^{३ ३}देवं ^{३ १ २}देवाय ^{३ २}देवयु ॥ ६५२ ॥

२.१.१.२

^२अर्चिकसङ्ख्या, अध्यायः, खण्डं, ऋक्

३. स^१ नः^२ पवस्व^{३ २३} शं^३ गवे^१ शं^{२२ ३} जनाय^{१ ३२} शमवते ।

शं^१ राजन्नोषधीभ्यः^{२ ३ १ २} ॥ ६५३ ॥

॥ १(ती)॥

२.१.१.३

सूक्तं (२)

१. दविद्युतत्या^{१ २} रुचा^{३ १ २ ३ १ २} परिष्टोभन्त्या^{३ २} कृपा ।

सोमाः^{१ २} शुक्रा^{३ २} गवाशिरः^{२२} ॥ ६५४ ॥

२.१.१.४

२. हिन्वानो^३ हेतुभिर्हित^{२ ३ १ २ ३ १} आ वाजं^{२२ ३क २२} वाज्यक्रमीत् ।

सीदन्तो^{१ २} वनुषो^{३ १ २} यथा ॥ ६५५ ॥

२.१.१.५

३. ऋधक्सोम^{३ १ २} स्वस्तये^{३ १ २} संजग्मानो^{३ २} दिवा^{३ १} कवे ।

पवस्व^{१ २ ३} सूर्यो^{१ २ ३} दृशे^{३ २} ॥ ६५६ ॥

॥ २(यि)॥

२.१.१.६

सूक्तं (३)

१. पवमानस्य^{१ २} ते कवे^३ वाजिन्त्सर्गा^{२ ३ १ २} असृक्षत ।

अर्वन्तो^{१ २ ३} न श्रवस्यवः^{१ २ ३ १ २} ॥ ६५७ ॥

२.१.१.७

२. अच्छा^{२ ३} कोशं^{१ २} मधुक्षुतमसृग्रं^{३ २ ३ १ २ ३} वारे^{१ २} अव्यये ।

अवावशन्त^{१ २} धीतयः^{३ १ २} ॥ ६५८ ॥

२.१.१.८

३. अच्छा^{१ २} समुद्रमिन्दवोऽस्तं^{३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} गावो न धेनवः ।

अग्ननृतस्य^{१ २ ३ २ ३} योनिमा^{२ ३ २} ॥ ६५९ ॥

॥ ३(कौ)॥

२.१.१.९

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (४)

१. अ॒ग्न आ॑ या॒हि वी॒तये॑ गृ॒णानो॑ ह॒व्यदा॑तये ।
नि॑ हो॒ता स॒त्सि ब॑र्हिषि ॥ ६६० ॥

२.१.२.१

२. तं॑ त्वा॒ स॒मि॒द्विर॑ङ्गि॒रो घृ॑तेन॒ वर्ध॑यामसि ।
बृ॒ह॒च्छो॒चा य॑वि॒ष्ठ ॥ ६६१ ॥

२.१.२.२

३. स॒ नः॑ पृथु॒ श्रवा॑य्यम॒च्छा दे॒व वि॒वास॑सि ।
बृ॒ह॒द॒ग्ने सु॑वीर्यम् ॥ ६६२ ॥

॥१५(ल)॥

२.१.२.३

सूक्तं (५)

१. आ॑ नो॒ मि॒त्राव॑रुणा॒ घृ॒तैर्ग॑व्यू॒तिमु॑क्षतम् ।
म॒ध्वा र॑जा॒सि सु॑क्रतू ॥ ६६३ ॥

२.१.२.४

२. उ॒रुश॑सा॒ नमो॑वृ॒धा म॒ह्ना द॑क्षस्य॒ राज॑थः ।
द्रा॒घि॒ष्ठाभिः॑ शु॒चि॒व्रता॑ ॥ ६६४ ॥

२.१.२.५

३. गृ॒णाना॑ ज॒मद॑ग्निना॒ योना॑वृ॒तस्य॑ सी॒दतम्॑ ।
पा॒त॒ सोम॑मृ॒तावृ॑धा ६६५ ॥

॥५ (यि)॥

२.१.२.६

सूक्तं (६)

१. आ॑ या॒हि सु॑षुमा॒ हि तं॑ इ॒न्द्र सोमं॑ पि॒बा इ॒मम् ।
ए॒दं ब॑र्हिः स॒दो म॑म ॥ ६६६ ॥

२.१.२.७

२. आ त्वा^१ ब्रह्मयुजा^२ हरी^३ वहतामिन्द्र^४ केशिना^५ ।

उप^६ ब्रह्माणि नः शृणु ॥ ६६७ ॥

२.१.२.८

३. ब्रह्माणस्त्वा युजा^१ वयं^२ सोमपामिन्द्र^३ सोमिनः^४ ।

सुतावन्तो हवामहे ॥ ६६८ ॥

॥६(फौ)॥

२.१.२.९

सूक्तं (७)

१. इन्द्राग्नी^१ आ गतं^२ सुतं^३ गीर्भिर्नभो^४ वरेण्यम्^५ ।

अस्य पातं^६ धियेषिता ॥ ६६९ ॥

२.१.२.१०

२. इन्द्राग्नी^१ जरितुः^२ सचा यज्ञो^३ जिगाति^४ चेतनः^५ ।

अया पातमिमं^६ सुतम् ॥ ६७० ॥

२.१.२.११

३. इन्द्रमग्निं^१ कविच्छदा^२ यज्ञस्य^३ जूत्या^४ वृणे ।

ता सोमस्येह^५ तृप् ॥ ६७१ ॥

॥७(ता)॥

२.१.२.१२

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (८)

१. उच्चा^१ ते जातमन्धसो^२ दिवि सद्भूम्या^३ ददे ।

उग्रं^४ शर्म^५ महि^६ श्रवः ॥ ६७२ ॥

२.१.३.१

२. स न इन्द्राय^१ यज्यवे^२ वरुणाय^३ मरुद्भ्यः^४ ।

वरिवोवित्परि^५ स्रव ॥ ६७३ ॥

२.१.३.२

३. एना विश्वान्यर्ये आ द्युम्नानि मानुषाणाम् ।

सिषासन्तो वनामहे ॥ ६७४ ॥

॥८(ठी)॥

२.१.३.३

सूक्तं (९)

१. पुनानः सोम धारयापो वसानो अर्षसि ।

आ रत्नधा योनिमृतस्य सीदस्युत्सो देवो हिरण्ययः ॥ ६७५ ॥

२.१.३.४

२. दुहान ऊर्धदिव्यं मधु प्रियं प्रत्नं सधस्थमासदत् ।

आपृच्छं धरुणं वाज्यर्षसि नृभिर्धौतो विचक्षणः ॥ ६७६ ॥

॥९(लु)॥

२.१.३.५

सूक्तं (१०)

१. प्र तु द्रव परि कोशं नि षीद नृभिः पुनानो अभि वाजमर्ष ।

अश्वं न त्वा वाजिनं मर्जयन्तोऽच्छा बर्ही रशनाभिर्नयन्ति ॥ ६७७ ॥

२.१.३.६

२. स्वायुधः पवते देव इन्दुरशस्तिहा वृजना रक्षमाणः ।

पिता देवानां जनिता सुदक्षो विष्टम्भो दिवो धरुणः पृथिव्याः ॥ ६७८ ॥

२.१.३.७

३. ऋषिर्विप्रः पुरणता जनानामृभुर्धीर उशना काव्येन ।

स चिद्विवेद निहितं यदासामपीच्याः गुह्यं नाम गोनाम् ॥ ६७९ ॥

॥१०(हु)॥

२.१.३.८

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (११)

१. अभि॑ त्वा॒ शूर॑ नोनु॑मोऽदु॒ग्धा इव॑ धेनवः॑ ।

इ॒शान॑मस्य॒ जगतः॑ स्व॒र्द॒शमी॑शानमिन्द्र॒ तस्थुषः॑ ॥ ६८० ॥

२.१.४.१

२. न त्वावा॑ अन्यो॒ दिव्यो॑ न पार्थि॒वो न जातो॑ न जनिष्यते ।

अ॒श्वाय॑न्तो मघवन्निन्द्र॒ वाजिनो॑ गव्यन्तस्त्वा हवामहे ॥ ६८१ ॥

॥११(यी)॥

२.१.४.२

सूक्तं (१२)

१. कया॑ नश्चि॒त्र आ भुव॑दूती सदावृधः सखा ।

कया॑ शचिष्ठया वृता ॥ ६८२ ॥

२.१.४.३

२. कस्त्वा॑ सत्यो॒ मदानां॑ म॒हिष्ठो मत्स॑दन्धसः ।

दृढा॑ चिदारुजे वसु ॥ ६८३ ॥

२.१.४.४

३. अभी॑ षु णः सखीनामविता जरितृणाम् ।

शत॑ भवास्यूतये ॥ ६८४ ॥

॥१२(टा)॥

२.१.४.५

सूक्तं (१३)

१. तं वो॑ दस्ममृतीषहं वसोर्मन्दानमन्धसः ।

अभि॑ वत्सं न स्वसरेषु धेनवं इन्द्रं गीर्भिर्नवामहे ॥ ६८५ ॥

२.१.४.६

२. द्युक्षं॑ सुदानुं तविषीभिरावृतं गिरिं न पुरुभोजसम् ।

क्षुमन्तं॑ वाजं॒ शतिनं॑ सहस्रिणं॒ मक्षू गोम॑न्तमीमहे ॥ ६८६ ॥

॥१३(ही)॥

२.१.४.७

सूक्तं (१४)

१. तरोभिर्वो विदद्वसुमिन्द्रः सबाध ऊतये ।
 बृहद्वायन्तः सुतसोमे अध्वरे हुवे भरं न कारिणम् ॥ ६८७ ॥

२. न यं दुध्रा वरन्ते न स्थिरा मुरो मदेषु शिप्रमन्धसः ।
 य आदृत्या शशमानाय सुन्वते दाता जरित्र उक्थ्यम् ॥ ६८८ ॥ ॥१४(जु)॥ २.१.४.९

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

सूक्तं (१५)

१. स्वादिष्ठया मदिष्ठया पवस्व सोम धारया ।
 इन्द्राय पातवे सुतः ॥ ६८९ ॥ २.१.५.१

२. रक्षोहा विश्वचर्षणिरभि योनिमयोहते ।
 द्रोणे सधस्थमासदत् ॥ ६९० ॥ २.१.५.२

३. वरिवोधातमो भुवो म॑हिष्ठो वृत्रहन्तमः ।
 पर्षि राधो मघोनाम् ॥ ६९२ ॥ ॥१५(पौ)॥ २.१.५.३

सूक्तं (१६)

१. पवस्व मधुमत्तम इन्द्राय सोम ऋतुवित्तमो मदः ।
 महि द्युक्षतमो मदः ॥ ६९२ ॥ २.१.५.४

२. यस्य ते पीत्वा वृषभो वृषायतेऽस्य पीत्वा स्वविदः ।
 स सुप्रकेतो अभ्यक्रमीदिषोऽच्छा वाजं नैतशः ॥ ६९३ ॥ ॥१६(प)॥ २.१.५.५

सूक्तं (१७)

१. इन्द्रमच्छ सुता इमे वृषणं यन्तु हरयः ।
श्रुष्टे जातास इन्द्रवः स्वर्विदः ॥ ६९४ ॥ २.१.५.६
२. अयं भराय सानसिरिन्द्राय पवते सुतः ।
सोमो जैत्रस्य चेतति यथा विदे ॥ ६९५ ॥ २.१.५.७
३. अस्थेदिन्द्रो मदेष्वा ग्राभं गृभ्णाति सानसिम् ।
वज्रं च वृषणं भरत्समप्सुजित् ॥ ६९६ ॥ ॥१७(कि)॥ २.१.५.८

सूक्तं (१८)

१. पुरोजिती वो अन्धसः सुताय मादयित्वे ।
अप श्वानश्च श्रथिष्ठन सखायो दीर्घजिह्वयम् ॥ ६९७ ॥ २.१.५.९
२. यो धारया पावकया परिप्रस्यन्दते सुतः ।
इन्दुरश्वो न कृत्यः ॥ ६९८ ॥ २.१.५.१०
३. तं दुरोषमभी नरः सोमं विश्वाच्या धिया ।
यज्ञाय सन्त्वद्रयः ॥ ६९९ ॥ ॥१८(यि)॥ २.१.५.११

सूक्तं (१९)

१. अभि प्रियाणि पवते चनोहितो नामानि यहो अधि येषु वर्धते ।
आ सूर्यस्य बृहतो बृहन्नधि रथं विष्वश्चमरुहद्विचक्षणः ॥ ७०० ॥ २.१.५.१२

२. ऋतस्य जिह्वा पवते मधु प्रियं वक्ता पतिर्धियो अस्या अदाभ्यः ।
 दधाति पुत्रः पित्रोरपीच्यां३ नाम तृतीयमधि रोचनं दिवः ॥ ७०१ ॥ २.१.५.१३
३. अव द्युतानः कलशा५ अचिक्रदन्तृभिर्येमाणः कोश आ हिरण्यये ।
 अभी ऋतस्य दोहना अनूषताधि त्रिपृष्ठ उषसो वि राजसि ॥ ७०२ ॥ ॥११(दि)॥ २.१.५.१४

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

सूक्तं (२०)

१. यज्ञायज्ञा वो अग्नये गिरागिरा च दक्षसे ।
 प्रप्र वयममृतं जातवेदसं प्रियं मित्रं न शःसिषम् ॥ ७०३ ॥ २.१.६.१
२. ऊर्जा नपातः स हिनायमस्मयुर्दशेम हव्यदातये ।
 भुवद्वाजेष्वविता भुवद्वध उत त्राता तनूनाम् ॥ ७०४ ॥ ॥२०(यु)॥ २.१.६.२

सूक्तं (२१)

१. एह्यू षु ब्रवाणि तेऽग्न इत्येतरा गिरः ।
 एभिर्वर्धास इन्दुभिः ॥ ७०५ ॥ २.१.६.३
२. यत्र क्व च ते मनो दक्षं दधस उत्तरम् ।
 तत्र योनिं कृणवसे ॥ ७०६ ॥ २.१.६.४
३. न हि ते पूर्वमक्षिपद्भुवन्नेमानां पते ।
 अथा दुवो वनवसे ॥ ७०७ ॥ ॥२१(यी)॥ २.१.६.५

सूक्तं (२२)

१. वयमु^{३ २ ३} त्वाम^{१ २}पूर्व्यं^{३ ३} स्थूरं^{३ १ २} न कच्चि^{३ १ २}द्वरन्तोऽव^{३ १ २}स्यवः ।
वज्रिं^{१ २} चित्रं^{३ १ २}हवामहे ॥ ७०८ ॥

२.१.६.६

२. उप त्वा^{१ २} कर्म^{३ १ २ ३ २ ३}नूतये^{२ ३} स नो^{२ ३ १ २} युवो^{३ २ ३ २}ग्रश्चक्राम^{३ २ ३ २} यो धृषत् ।
त्वामि^{१ २ २ ३ १ २}ध्यवितारं^{३ २ ३ १ २} ववृमहे^{३ २} सखाय इन्द्र सानसिम् ॥ ७०९ ॥

॥२२(च)॥

२.१.६.७

सूक्तं (२३)

१. अधा^{२ ३ ३ २ २} हीन्द्र^{३ १ २} गिर्वण^{३ १ २} उप त्वा^{३ १ २} काम^{३ १ २} ईमहे^{३ १ २} ससृग्महे ।
उदेव^{३ २ ३ १ २} ग्मन्त उदभिः^{३ १ २} ॥ ७१० ॥

२.१.६.८

२. वार्ण^{१ २} त्वा^{२ २ ३ २ ३ २ ३} यव्याभिर्वर्धन्ति^{३ १ २} शूर^{३ १ २} ब्रह्माणि ।
वावृ^{३ १ २}ध्वांसं^{३ १ २} चिदद्रिवो^{३ १ २} दिवेदिवे ॥ ७११ ॥

२.१.६.९

३. युञ्जन्ति^{३ २ ३ १ २} हरी^{३ २ ३ १ २} इषिरस्य^{३ २ ३ १ २} गाथयोरो^{२ २ ३ १ २} रथ उरुयुगे^{३ १ २} वचोयुजा ।
इन्द्रवाहा^{३ १ २} स्वर्विदा^{३ १ २} ॥ ७१२ ॥

॥२३(यि)॥

२.१.६.१०

इति षष्ठः खण्डः ॥ १ ॥

इति प्रथमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ १ ॥

इति प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

अथ द्वितीयोऽध्यायः ॥

अथ प्रथमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ १ -२ ॥

(१-२२) १, ४ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; २, ८, १३-१५ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ३ मेधातिथिः; काण्वः प्रियमेधश्चाङ्गिरसः; ५ इरिम्बिठिः काण्वः; ६ कुसीदी काण्वः; ७ त्रिशोकः काण्वः; ९ विश्वामित्रो गाथिनः; १० मदुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ११ शुनःशेष आजीगर्तिः; १२ नारदः काण्वः; १६ अवत्सारः काश्यपः; १७ (१) शुनःशेष आजीगर्तिः स देवरातः कृत्रिमो वैश्वामित्रः; १७ (२-३) मेधातिथिः काण्वः ; १८ (१, ३) असितः काश्यपो देवलो वा; १८ (२) अमहीयुराङ्गिरसः; १९ त्रित आत्यः; २० सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः, ३ गोतमो राहूगणः, ४ अत्रिर्भौमः, ५ विश्वामित्रो गाथिनः, ६ जमदग्निर्भार्गवः, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); २१ शावाश्व आत्रेयः; २२ (१-२) अग्निश्चाक्षुषः; २२ (३) प्रजापतिर्वैश्वामित्रो वाच्यो वा ॥ १-१२ इन्द्रः; १३ अग्निः; १४ उपौ; १५ अश्विनौ; १६-२२ पवमानः सोमः ॥ १ (२-३)-११, १६-१९, २१ गायत्री; १२, २२ (१-२) उष्णिक्; १३-१५, २० प्रगाथः = विषमा बृहती, समा सतोबृहती); १ (१), २२ (३) अनुष्टुप् ॥

सूक्तं (१)

१. पान्तमा वो अन्धस इन्द्रमभि प्र गायत ।
विश्वासाहं शतक्रतुं मंहिष्ठं चर्षणीनाम् ॥ ७१३ ॥ २.२.१.१
२. पुरुहूतं पुरुष्टुतं गाथान्या३ सनश्रुतम् ।
इन्द्र इति ब्रवीतन ॥ ७१४ ॥ २.२.१.२
३. इन्द्र इन्नो महोनां दाता वाजानां नृतुः ।
महाअभिश्वा यमत् ॥ ७१५ ॥ ॥१(वा)॥ २.२.१.३

सूक्तं (२)

१. प्र व इन्द्राय मादनं हर्यश्वाय गायत ।

सखायः सोमपात्रे ॥ ७१६ ॥

२.२.१.४

२. शंसेदुक्थं सुदानव उत द्युक्षं यथा नरः ।

चकृमा सत्यराधसे ॥ ७१७ ॥

२.२.१.५

३. त्वं न इन्द्र वाजयुस्त्वं गव्युः शतक्रतो ।

त्वंहिरण्ययुर्वसो ॥ ७१८ ॥

॥२(गौ)॥

२.२.१.६

सूक्तं (३)

१. वयमु त्वा तदिदथा इन्द्र त्वायन्तः सखायः ।

कण्वा उक्थेभिर्जरन्ते ॥ ७१९ ॥

२.२.१.७

२. न घेमन्यदा पपन वज्रिन्नपसो नविष्टौ ।

तवेदु स्तोमैश्चिकेत ॥ ७२० ॥

२.२.१.८

३. इच्छन्ति देवाः सुन्वन्तं न स्वप्राय स्पृहयन्ति ।

यन्ति प्रमादमतन्द्राः ॥ ७२१ ॥

॥३(पा)॥

२.२.१.९

सूक्तं (४)

१. इन्द्राय मद्धने सुतं परि षोभन्तु नो गिरः ।

अर्कमर्चन्तु कारवः ॥ ७२२ ॥

२.२.१.१०

२. यस्मिन्विश्वा अधि श्रियो रणन्ति सप्त संसदः ।

इन्द्रं सुते हवामहे ॥ ७२३ ॥

२.२.१.११

३. त्रिकद्रुकेषु चेतनं देवासो यज्ञमन्नत ।

तमिद्वर्धन्तु नो गिरः ॥ ७२४ ॥

॥४(ला)॥

२.२.१.१२

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (५)

१. अयं त इन्द्र सोमो निपूतो अधि बर्हिषि ।

एहीमस्य द्रवा पिब ॥ ७२५ ॥

२.२.२.१

२. शाचिगो शाचिपूजनाय रणाय ते सुतः ।

आखण्डल प्र हूयसे ॥ ७२६ ॥

२.२.२.२

३. यस्ते शृङ्गवृषो णपात्प्रणपात्कुण्डपाय्यः ।

न्यस्मिं दध्र आ मनः ॥ ७२७ ॥

॥५(दि)॥

२.२.२.३

सूक्तं (६)

१. आ तू न इन्द्र क्षुमन्तं चित्रं ग्राभ र सं गृभाय ।

महाहस्ती दक्षिणेन ॥ ७२८ ॥

२.२.२.४

२. विद्वा हि त्वा तुविकूर्मि तुविदेष्णं तुवीमघम् ।

तुविमात्रमवोभिः ॥ ७२९ ॥

२.२.२.५

३. न हि त्वा शूर देवा न मर्तोसो दित्सन्तम् ।

भीमं न गां वारयन्ते ॥ ७३० ॥

॥६(के)॥

२.२.२.६

सूक्तं (७)

१. अ॒भि त्वा॑ वृष॒भा सु॒ते सु॒तं॑ सृ॒जामि॑ पी॒तये॑ ।
तृ॒म्पा व्य॑श्रु॒ही म॒दम् ॥ ७३१ ॥

२.२.२.७

२. मा॑ त्वा॒ मू॒रा अ॒विष्य॑वो मोप॒हस्वान् आ॑ द॒भन् ।
मा॑ की॒ ब्रह्म॑द्विषं वनः ॥ ७३२ ॥

२.२.२.८

३. इ॒ह त्वा॑ गो॒परी॑णसं म॒हे म॑न्दन्तु रा॒धसे॑ ।
स॒रो गौ॒रो यथा॑ पि॒ब ॥ ७३३ ॥

॥७(या)॥

२.२.२.९

सूक्तं (८)

१. इ॒दं व॒सो सु॒तम॑न्धः पि॒बा सु॒पूर्ण॑मु॒दर॑म् ।
अ॒नाभ॑यि॒न्नरि॑मा ते ॥ ७३४ ॥

२.२.२.१०

२. नृ॒भिर्धौ॑तः सु॒तो अ॒श्वैर॑व्या॒ वारैः॑ प॒रिपू॑तः ।
अ॒श्वो न॑ नि॒क्तो न॑दीषु ॥ ७३५ ॥

२.२.२.११

३. तं ते॑ य॒वं यथा॑ गो॒भिः स्वा॑दु॒मक॑र्म श्री॒णन्तः॑ ।
इ॒न्द्र त्वा॑स्मि॒त्सध॑मादे ॥ ७३६ ॥

॥८(थौ)॥

२.२.२.१२

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (९)

१. इ॒दं॑ ह्यन्वो॒जसा॑ सु॒तं॑ रा॒धानां॑ प॒ते ।

पि॒बा॑ त्वा॒स्य॑ गि॒र्वणः॑ ॥ ७३७ ॥

२.२.३.१

२. य॒स्ते॑ अ॒नु॒ स्व॒धाम॑स॒त्सु॒ते॑ नि॒ यच्छ॑ त॒न्वम् ।

स॑ त्वा॒ म॒म॒त्तु॑ सो॒म्य ॥ ७३८ ॥

२.२.३.२

३. प्र॑ ते॒ अ॒श्रो॒तु॒ कु॒क्ष्योः॑ प्रे॒न्द्र॒ ब्र॒ह्म॒णा॑ शि॒रः॑ ।

प्र॑ बा॒हू॒ शू॒र रा॒धसा॑ ॥ ७३९ ॥

॥१(पी)॥

२.२.३.३

सूक्तं (१०)

१. आ॒ त्वे॒ता॒ नि॒ षी॒द॒ते॒न्द्र॒म॒भि॒ प्र॒ गा॒य॒त ।

स॒खा॒य॒ स्तो॒म॒वा॒ह॒सः॑ ॥ ७४० ॥

२.२.३.४

२. पु॒रू॒त॒मं॑ पु॒रू॒णा॒मी॒शा॒नं॑ वा॒र्या॑णाम् ।

इ॒न्द्रं॑ सो॒मे स॒चा॒ सु॒ते॑ ॥ ७४१ ॥

२.२.३.५

३. स॑ घा॒ नो॒ यो॒गं॑ आ॒ भु॒व॒त्स॒ रा॒ये॑ स॒ पु॒र॒न्ध्या॑ ।

ग॒म॒द्वा॒जे॒भि॒रा॒ स॒ नः॑ ॥ ७४२ ॥

॥१०(टी)॥

२.२.३.६

सूक्तं (११)

१. यो॒गे॒यो॒गे॒ तव॑स्तरं॒ वा॒जे॒वा॒जे॒ ह॒वाम॑हे ।

स॒खा॒य॒ इ॒न्द्र॒मू॒त॒ये॑ ॥ ७४३ ॥

२.२.३.७

२. अ॒नु॒ प्र॒त्न॒स्यो॒क॒सो॒ हु॒वे॑ तु॒वि॒प्र॒ति॑ न॒रम् ।

यं॑ ते॒ पूर्वं॑ पि॒ता॒ हु॒वे॑ ॥ ७४४ ॥

२.२.३.८

३. आ^१ घा^२ गमद्यदि^{३ २ ३} श्रवत्सहस्रिणीभि^{१ २}रूतिभिः^{३ १ २} ।

वाजेभिरुप नो^{१ २} हवम्^{३ १ २} ॥ ७४५ ॥

॥११(ला)॥

२.२.३.९

सूक्तं (१२)

१. इन्द्र^{१ २} सुतेषु^{३ २ ३} सोमेषु^{२ ३ २} ऋतुं^{१ २} पुनीष^{३ २} उक्थ्यम् ।

विदे^{३ २} वृधस्य^{३ १ २} दक्षस्य^{३ २} महा^{३ २}हि षः ॥ ७४६ ॥

२.२.३.१०

२. स^{१ २ ३ १} प्रथमे^२ व्योमनि^{३ २ ३} देवानां^{१ २} सदने^{३ २} वृधः ।

सुपारः^{३ २} सुश्रवस्तमः^{३ १ २} समप्सुजित् ॥ ७४७ ॥

२.२.३.११

३. तमु^{१ २} हुवे^{३ १ २} वाजसातय^{३ २ ३} इन्द्र^{१ २} भराय^{३ १ २} शुष्मिणम् ।

भवा^{१ २} नः^{३ १} सुम्ने^{२ २} अन्तमः^{३ १ २} सखा^{३ २} वृधे ॥ ७४८ ॥

॥१२(वा)॥

२.२.३.१२

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (१३)

१. एना^{३ १ २} वो^{३ १} अग्निं^{२ २} नमसोर्जो^{३ १} नपातमा^{२ २} हुवे ।

प्रियं^{३ १} चेतिष्ठमरतिं^{२ २} स्वध्वरं^{३ १} विश्वस्य^{२ ३ १} दूतममृतम् ॥ ७४९ ॥

२.२.४.१

२. स^{१ २} योजते^{३ २} अरुषा^{३ १ २} विश्वभोजसा^{३ १} स^{२ ३ २} दुद्रवत्स्वाहुतः ।

सुब्रह्मा^{३ १} यज्ञः^{२ २} सुशमी^{३ २} वसूनां^{३ १ २} देव^{३ २} राधो^{३ १} जनानाम् ॥ २ ॥ ७५० ॥

॥१९(तु)॥

२.२.४.२

सूक्तं (१४)

१. प्रत्यु^{१ २} अदर्श्यायत्यू^{३ ३ ५}च्छन्ती^{१ २} दुहिता^{३ २} दिवः^{३ २} ।

अपो^{१ २} मही^{३ १} वृणुते^{१ २} चक्षुषा^{३ २} तमो^{३ १} ज्योतिष्कृणोति^{३ १} सूनरी^{३ १} ॥ ७५१ ॥

२.२.४.३

२. उदुस्त्रियाः^{२ ३} सृजते^{१ २} सूर्यः^{३ २} सचा^{३ १} उद्यन्नक्षत्रमर्चिवत्^{३ २} ।

तवेदुषो^{१ २} व्युषि^{३ १} सूर्यस्य^{३ १} च सं^{३ १} भक्तेन^{३ १} गमेमहि^{३ १} ॥ ७५२ ॥

॥१४(वा)॥

२.२.४.४

सूक्तं (१५)

१. इमा^{३ १} उ^{३ १} वा^{३ १} दिविष्टय^{३ १} उस्मा^{३ १} हवन्ते^{३ १} अश्विना^{३ १} ।

अयं^{३ १} वामह्वे^{३ १} ऽवसे^{३ १} शचीवसू^{३ १} विशंविशं^{३ १} हि^{३ १} गच्छथः^{३ १} ॥ ७५३ ॥

२.२.४.५

२. युवं^{३ १} चित्रं^{३ १} ददथुर्भोजनं^{३ १} नरा^{३ १} चोदेथां^{३ १} सूनृतावते^{३ १} ।

अर्वाग्रथं^{३ १} समनसा^{३ १} नि^{३ १} यच्छतं^{३ १} पिबतं^{३ १} सोम्यं^{३ १} मधु^{३ १} ॥ ७५४ ॥

॥१५(चा)॥

२.२.४.६

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

सूक्तं (१६)

१. अस्य^{३ १} प्रत्नामनु^{३ १} द्युतं^{३ १} शुक्रं^{३ १} दुदुहे^{३ १} अंहयः^{३ १} ।

पयः^{३ १} सहस्रसामृषिम्^{३ १} ॥ ७५५ ॥

२.२.५.१

२. अयं^{३ १} सूर्यं^{३ १} इवोपदृगयं^{३ १} सरां^{३ १} सि^{३ १} धावति^{३ १} ।

सप्त^{३ १} प्रवत^{३ १} आ^{३ १} दिवम्^{३ १} ॥ ७५६ ॥

२.२.५.२

३. अयं^{३ १} विश्वानि^{३ १} तिष्ठति^{३ १} पुनानो^{३ १} भुवनोपरि^{३ १} ।

सोमो^{३ १} देवो^{३ १} न सूर्यः^{३ १} ॥ ७५७ ॥

॥१६(ते)॥

२.२.५.३

सूक्तं (१७)

१. एष प्रलेन जन्मना देवो देवेभ्यः सुतः ।
हरिः पवित्रे अर्षति ॥ ७५८ ॥

२.२.५.४

२. एष प्रलेन मन्मना देवो देवेभ्यस्परि ।
कविर्विप्रेण वावृधे ॥ ७५९ ॥

२.२.५.५

३. दुहानः प्रलमित्पयः पवित्रे परि षिच्यसे ।
ऋन्दं देवाँ अजीजनः ॥ ७६० ॥

॥१७(हा)॥

२.२.५.६

सूक्तं (१८)

१. उप शिक्षापतस्थुषो भियसमा धेहि शत्रवे ।
पवमान विदा रयिम् ॥ ७६१ ॥

२.२.५.७

२. उपो षु जातमसुरं (गोभिर्भङ्गं परिष्कृतम् ।
इन्दुं देवाँ अयासिषु)* ॥ ७६२ ॥

२.२.५.८

३. उपास्मै गायता नरः (पवमानायेन्दवे ।
अभि देवाँ इयक्षते)* ॥ ७६३ ॥

॥१८(वौ)॥

२.२.५.९

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

सूक्तं (१९)

१. प्र सोमासो विपश्चितोऽपो नयन्त ऊर्मयः ।

वनानि महिषा इव ॥ ७६४ ॥

२.२.६.१

२. अभि द्रोणानि बभ्रवः शुक्रा ऋतस्य धारया ।

वाजं गोमन्तमक्षरन् ॥ ७६५ ॥

२.२.६.२

३. सुता इन्द्राय वायवे वरुणाय मरुद्भ्यः ।

सोमा अर्षन्तु विष्णवे ॥ ७६६ ॥

॥१९(वि)॥

२.२.६.३

सूक्तं (२०)

१. प्र सोम देववीतये सिन्धुर्न पिप्ये अर्णसा ।

अंशोः पयसा मदिरो न जागृविरच्छा कोशं मधुश्चुतम् ॥ ७६७ ॥

२.२.६.४

२. आ हर्यतो अर्जुनो अत्के अव्यत प्रियः सूनूर्न मर्ज्यः ।

तमीं हिन्वन्त्यपसो यथा रथं नदीष्वा गभस्त्योः ॥ ७६८ ॥

॥२० (रु)॥

२.२.६.५

सूक्तं (२१)

१. प्र सोमासो मदच्युतः श्रवसे नो मघोनाम् ।

सुता विदथे अक्रमुः ॥ ७६९ ॥

२.२.६.६

२. आदीं हंसो यथा गणं विश्वस्यावीवशन्मतिम् ।

अत्यो न गोभिरज्यते ॥ ७७० ॥

२.२.६.७

३. आदीं त्रितस्य योषणो हरिं हिन्वन्त्यद्रिभिः ।

इन्दुमिन्द्राय पीतये ॥ ७७१ ॥

॥२१(ली)॥

२.२.६.८

सूक्तं (२२)

१. अया पवस्व देवयु रेभन्पवित्रं पर्येषि विश्वतः ।
मधोर्धारा असृक्षत ॥ ७७२ ॥

२.२.६.९

२. पवते हर्यतो हरिं (रतिं ह्वरांसि रं ह्या ।
अभ्यर्ष स्तोतृभ्यो वीरवद्यशः)* ॥ ७७३ ॥

२.२.६.१०

३. प्र सुन्वानास्यान्धसो (मर्तो न वष्ट तद्वचः ।
अप श्वानमराधसं हता मखं न भृगवः)* ॥ ७७४ ॥

॥२२(लि)॥

२.२.६.११

इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

इति प्रथमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः प्रथमप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ १ ॥

इति द्वितीऽध्यायः ॥ २ ॥

अथ तृतीयोऽध्यायः ॥

अथ द्वितीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ २-१ ॥

(१-१९) १ जमदग्निर्भार्गवः; २, ५, १५ अमहीयुराङ्गिरसः; ३ कश्यपो मारीचः; ४, १० भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्भार्गवो वा; ६-७ मेदातिथिः काण्वः; ८ मधुच्छन्दा वैश्वमित्रः; ९ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ११ उपमन्युर्वासिष्ठः; १२ शंयुर्बार्हस्पत्यः; १३ वालखिल्याः, प्रस्कण्वः काण्वः; १४ नृमेध आङ्गिरसः; १६ नहुषो मानवः; १७ (१-२) सिकता विवावरी, १७ (३) पृश्नियोऽजाः; १८ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; १९ जेता माधुच्छन्दसः ॥ १-५, १०-११, १५-१७ पवमानः सोमः; ६ अग्निः; ७ मित्रावरिणौ; ८, १२-१४, १८-१९ इन्द्रः; ९ इन्द्राग्नी ॥ १-१०, १५, १८ गायत्री; ११ त्रिष्टुप्; १२-१४ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); १६, १९ अनुष्टुप्; १७ जगती ॥

सूक्तं (१)

१. ^{१२}पवस्व ^{३१}वाचो ^{२३१}अग्रियः ^{२२}सोम ^{३१२३१२}चित्राभिरूतिभिः ।
^{३१}अभि ^{२२३}विश्वानि ^{१२}काव्या ॥ ७७५ ॥ २.३.१.१
२. ^{१२३१२}त्व॑समुद्रिया ^{३२३१}अपोऽग्रियो ^{२२}वाच ^{३१२}ईरयन् ।
^{१२}पवस्व ^{२२}विश्वचर्षणे ॥ ७७६ ॥ २.३.१.२
३. ^{२३१२२}तुभ्येमा ^{३१}भुवना ^२कवे ^{३१२}महिम्ने ^२सोम ^२तस्थिरे ।
^{१२}तुभ्यं ^२धावन्ति ^{३१२}धेनवः ॥ ७७७ ॥ ॥१ (यी)॥ २.३.१.३

सूक्तं (२)

१. ^{१२}पवस्वेन्दो ^{३१२}वृषा ^{३२}सुतः ^{३१२}कृधी ^२नो ^{३२३}यशसो ^{१२}जने ।
^{२३}विश्वा ^{२३}अप ^{१२}द्विषो ^२जहि ॥ ७७८ ॥ २.३.१.४

२. यस्य ते सख्ये वयससासह्याम पृतन्यतः ।

तवेन्दो द्युम्न उत्तमे ॥ ७७९ ॥

२.३.१.५

३. या ते भीमान्यायुधा तिग्मानि सन्ति धूर्वणे ।

रक्षा समस्य नो निदः ॥ ७८० ॥

॥२(ह)॥

२.३.१.६

सूक्तं (३)

१. वृषा सोम द्युमासि वृषा देव वृषव्रतः ।

वृषा धर्माणि दध्रिषे ॥ ७८१ ॥

२.३.१.७

२. वृष्णास्ते वृष्णयशवो वृषा वनं वृषा सुतः ।

स त्वं वृषन्वृषेदसि ॥ ७८२ ॥

२.३.१.८

३. अश्वो न चक्रदो वृषा सं गा इन्दो समर्वतः ।

वि नो राये दुरो वृधि ॥ ७८३ ॥

॥३ (लु)॥

२.३.१.९

सूक्तं (४)

१. वृषा ह्यसि भानुना द्युमन्तं त्वा हवामहे ।

पवमान स्वर्दृशम् ॥ ७८४ ॥

२.३.१.१०

२. यदद्भिः परिषिच्यसे मर्मज्यमान आयुभिः ।

द्रोणे सधस्थमश्रुषे ॥ ७८५ ॥

२.३.१.११

३. आ पवस्व सुवीर्यं मन्दमानः स्वायुध ।

इहो विन्दवा गहि ॥ ७८६ ॥

॥४ (यौ)॥

२.३.१.१२

सूक्तं (५)

१. पवमानस्य ते वयं पवित्रमभ्युन्दतः ।
सखित्वमा वृणीमहे ॥ ७८७ ॥

२.३.१.१३

२. ये ते पवित्रमूर्मयोऽभिक्षरन्ति धारया ।
तैर्भिर्नः सोम मृडय ॥ ७८८ ॥

२.३.१.१४

३. स नः पुनान आ भर रयिं वीरवतीमिषम् ।
ईशानः सोम विश्वतः ॥ ७८९ ॥

॥५ (ला)॥

२.३.१.१५

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (६)

१. अग्निं दूतं वृणीमहे होतारं विश्ववेदसम् ।
अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम् ॥ ७९० ॥

२.३.२.१

२. अग्निमग्निं हवीमभिः सदा हवन्त विश्वपतिम् ।
हव्यवाहं पुरुप्रियम् ॥ ७९१ ॥

२.३.२.२

३. अग्ने देवाः इहा वह जज्ञानो वृक्तबर्हिषे ।
असिं होता न ईड्यः ॥ ७९२ ॥

॥६ (यौ)॥

२.३.२.३

सूक्तं (७)

१. मित्रं वयं हवामहे वरुणं सोमपीतये ।

या जाता पूतदक्षसा ॥ ७९३ ॥

२.३.२.४

२. ऋतेन यावृतावृधावृतस्य ज्योतिषस्पती ।

ता मित्रावरुणा हुवे ॥ ७९४ ॥

२.३.२.५

३. वरुणः प्राविता भुवन्मित्रो विश्वाभिरूतिभिः ।

करतां नः सुराधसः ॥ ७९५ ॥

॥७ (वा)॥

२.३.२.६

सूक्तं (८)

१. इन्द्रमिद्राथिनो बृहदिन्द्रमर्केभिरर्किणः ।

इन्द्रं वाणीरनूषत ॥ ७९६ ॥

२.३.२.७

२. इन्द्र इद्धर्योः सचा सम्मिश्र आ वचोयुजा ।

इन्द्रो वज्री हिरण्ययः ॥ ७९७ ॥

२.३.२.८

३. इन्द्र वाजेषु नोऽव सहस्रप्रधनेषु च ।

उग्र उग्राभिरूतिभिः ॥ ३ ॥ ७९८ ॥

२.३.२.९

४. इन्द्रो दीर्घाय चक्षस आ सूर्यं रोहयद्विवि ।

वि गोभिरद्रिमैरयत् ॥ ७९९ ॥

॥८ (खा)॥

२.३.२.१०

सूक्तं (९)

१. इन्द्रे अग्रा नमो बृहत्सुवृत्तिमैरयामहे ।

धिया धेना अवस्यवः ॥ ८०० ॥

२.३.२.११

२. तां हि शश्वन्त ईडत इत्था विप्रास ऊतये ।
सबाधो वाजसातये ॥ ८०१ ॥

२.३.२.१२

३. तां वां गीर्भिर्विपन्युवः प्रयस्वन्तो हवामहे ।
मेधसाता सनिष्यवः ॥ ८०२ ॥

॥१ (हु)॥

२.३.२.१३

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (१०)

१. वृषा पवस्व धारया मरुत्वते च मत्सरः ।
विश्वा दधान ओजसा ॥ ८०३ ॥

२.३.३.१

२. तं त्वा धर्तारमोण्योः पवमान स्वर्दशम् ।
हिन्वे वाजेषु वाजिनम् ॥ ८०४ ॥

२.३.३.२

३. अया चित्तो विपानया हरिः पवस्व धारया ।
युजं वाजेषु चोदय ॥ ८०५ ॥

॥१०(ट)॥

२.३.३.३

सूक्तं (११)

१. वृषा शोणो अभिकनिऋदद्वा नदयन्नेषि पृथिवीमुत द्याम् ।
इन्द्रस्येव वशुरा शृण्व आजौ प्रचोदयन्नर्षसि वाचमेमाम् ॥ ८०६ ॥

२.३.३.४

२. रसाय्यः पयसा पिन्वमान ईरयन्नेषि मधुमन्तमशुम् ।
पवमान सन्तनिमेषि कृण्वन्निन्द्राय सोम परिषिच्यमानः ॥ ८०७ ॥

२.३.३.५

३. ए॒वां प॒वस्व॑ म॒दिरो॑ म॒दायो॑द॒ग्राभ॑स्य नम॒यन्व॑ध॒स्तुम् ।

परि॑ वर्णं भर॒माणो॑ रु॒शन्तं॑ ग॒व्युर्नो॑ अ॒र्षे परि॑ सोम॒ सिक्तः॑ ॥ ८०८ ॥ ॥११ (रि)॥ २.३.३.६

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (१२)

१. त्वा॒मि॒द्धि ह॒वाम॑हे सा॒तौ वा॒जस्य॑ का॒रवः॑ ।

त्वां वृ॒त्रेष्वि॒न्द्र स॑त्पतिं नर॒स्त्वां का॒ष्ठास्व॑र्वतः ॥ ८०९ ॥ २.३.४.१

२. स त्वं न॒श्चि॒त्र व॒ज्रह॑स्त धृ॒ष्णुया॑ महं स्त॒वानो॑ अ॒द्रिवः॑ ।

गा॒मश्च॑र॒थ्यमि॒न्द्र सं कि॑र स॒त्रा वा॒जं न जि॑ग्युषे ॥ ८१० ॥ ॥१२ (फु)॥ २.३.४.२

[धा० १० । उ० २ । स्व० ५ ।]

सूक्तं (१३)

१. अ॒भि प्र वः॑ सु॒राध॑समि॒न्द्रम॑र्च॒ यथा॑ वि॒दे ।

यो ज॒रितृ॑भ्यो म॒घवा॑ पुरु॒वसुः॑ स॒हस्रे॑णैव शि॒क्षति॑ ॥ ८११ ॥ २.३.४.३

२. श॒ता॒नी॒केव॑ प्र जि॒गाति॑ धृ॒ष्णुया॑ ह॒न्ति वृ॒त्राणि॑ दा॒शुषे॑ ।

गि॒रेरि॑व प्र र॒सा अ॒स्य पि॒न्विरे॑ द॒त्राणि॑ पुरु॒भोज॑सः ॥ ८१२ ॥ ॥१३ (हि)॥ २.३.४.४

[धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० ३]

सूक्तं (१४)

१. त्वा॑मिदा॑ ह्यो नरोऽप्य॑न्वज्जिन्भू॑र्णयः ।

स इन्द्र॑ स्तोम॑वाह॒स इह॑ श्रु॒ध्युप॑ स्व॒सर॑मा ग॒हि ॥ ८१३ ॥

२.३.४.५

२. मत्स्वा॑ सु॒शिप्रि॑न्ह॒रिव॑स्तमीमहे॑ त्वया॑ भूष॑न्ति वे॒धसः॑ ।

तव॑ श्रवा॑स्युप॒मान्यु॑क्थ्य सु॒तेष्विन्द्र॑ गिर्व॑णः ॥ ८१४ ॥

॥१४ (ल)॥

२.३.४.६

[धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० १]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

सूक्तं (१५)

१. यस्ते॑ म॒दो वरे॑ण्यस्तेना॑ पव॒स्वान्ध॑सा ।

दे॒वावीर॑घ॒शस॑हा ॥ ८१५ ॥

२.३.५.१

२. ज॒घ्निर्वृ॑त्रम॒मित्रि॑यस॒स्त्रिर्वा॑जं दि॒वेदि॑वे ।

गो॒षाति॑रश्व॒सा अ॑सि ॥ ८१६ ॥

२.३.५.२

३. स॒म्मिश्रो॑ अरु॒षो भुवः॑ सू॒पस्था॑भिर्न॒ धेनु॑भिः ।

सीदं॑ च्छे॒नो न यो॑निमा॒ ॥ ८१७ ॥

॥१५ (चौ)॥

२.३.५.३

[धा० १२ । उ० १ । स्व० नास्ति ।]

सूक्तं (१६)

१. अयं॑ पू॒षा रयि॑र्भगः॒ सोमः॑ पु॒नानो॑ अ॒र्षति॑ ।

पति॑र्वि॒श्वस्य॑ भूम॒नो व्य॑ख्यद्रो॒दसी॑ उ॒भे ॥ ८१८ ॥

२.३.५.४

२. स॒मु॒ प्रि॒या अ॒नूष॑त गा॒वो म॒दाय॑ घृ॒ष्वयः॑ ।

सो॒मासः॑ कृ॒ण्वते॑ पथः पव॒माना॑स इ॒न्द्रवः॑ ॥ ८१९ ॥

२.३.५.५

३. य ओजि॑ष्ठस्त॒मा भर॑ पव॒मान॑ श्रवा॒य्यम् ।

यः प॒ञ्च च॑र्षणी॒रभि॑ रयि॑ येन वना॒महे ॥ ८२० ॥

॥१६(फु)॥

२.३.५.६

[धा० १९ । उ० २ । स्व० ५ ।]

सूक्तं (१७)

१. वृ॒षा म॒तीनां॑ पव॒ते वि॒चक्ष॑णः सो॒मो अ॒ह्नां प्र॒तरी॑तो॒षसां॑ दि॒वः ।

प्रा॒णा सि॒न्धूनां॑ कल॒शाꣳ अ॒चि॒क्रद॑दि॒न्द्रस्य॑ हा॒र्द्यावि॑शन्मनी॒षिभिः॑ ॥ ८२१ ॥

२.३.५.७

२. म॒नीषि॑भिः पव॒ते पू॒र्व्यः क॒विर्नृ॑भि॒र्यतः॑ परि॒ को॒शाꣳ अ॒सि॒ष्यद॑त् ।

त्रि॒तस्य॑ ना॒म ज॒नय॑न्मधु॒ क्षर॑न्नि॒न्द्रस्य॑ वा॒युꣳ स॒ख्याय॑ वर्धयन् ॥ ८२२ ॥

२.३.५.८

३. अ॒यं पु॒नान॑ उ॒षसो॑ अ॒रोच॑यद॒यꣳ सि॒न्धुभ्यो॑ अ॒भवदु॑ लो॒ककृ॑त् ।

अ॒यं त्रिः॑ सप्त॒ दुदु॑हान आ॒शिरꣳ सो॒मो हृ॒दे प॒वते॑ चा॒रु म॒त्सरः॑ ॥ ८२३ ॥ ॥१७ (गी)॥ २.३.५.९

[धा० ३६ । उ ३ । स्व० ४ ।]

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

सूक्तं (१८)

१. ए॒वा ह्य॒सि वी॒रयु॑रे॒वा शू॒र उ॒त स्थि॑रः ।

ए॒वा ते रा॒ध्यं म॒नः ॥ ८२४ ॥

२.३.६.१

२. ए॒वां रा॒तिस्तु॒विमघं॑ वि॒श्वेभिर्धा॑यि धातृभिः ।

अ॒धा चिदिन्द्र॑ नः सचा ॥ ८२५ ॥

२.३.६.२

३. मौ॒ षु ब्र॒ह्मेव॑ तन्द्रयु॒र्भवो॑ वा॒जानां॑ पते ।

मत्स्वा सुतस्य॑ गोमतः ॥ ८२६ ॥

॥१८ (ति)॥

२.३.६.३

[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१९)

१. इन्द्र॑ वि॒श्वा अवी॑वृधन्त्समु॒द्रव्य॑चसं गिरः ।

रथी॑तमꣳ रथी॑नां वा॒जानाꣳ स॒त्पतिं॑ पतिम् ॥ ८२७ ॥

२.३.६.४

२. स॒ख्ये त इन्द्र॑ वा॒जिनो॑ मा भेम॑ शवसस्पते ।

त्वामभि॑ प्र नो॒नुमो॑ जेतारमपराजितम् ॥ ८२८ ॥

२.३.६.५

३. पूर्वी॑रिन्द्रस्य रातयो न वि दस्यन्त्यूतयः ।

यदा॑ वा॒जस्य॑ गोमत॒ स्तोतृ॑भ्यो मꣳहते मघम् ॥ ८२९ ॥

॥१९ (ली)॥

२.३.६.६

[धा १८ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

इति द्वितीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ २ ॥

इति तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

अथ चतुर्थोऽध्यायः ॥

अथ द्वितीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ २-२ ॥

(१-१९) १ जमदग्निर्भागवः; २ भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्भागवो वा ; ३ कविर्भागवः; ४ कश्यपो मरीचः; ५ मेदतिथिः काण्वः; ६-७ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ८ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ९ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो मरीचः, ३ गोतमो राहूगणः, ४ अत्रिर्भौमः, ५ विश्वामित्रो गाथिनः, ६ जमदग्निर्भागवः, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); १० पराशरः शात्तवः; ११ पुरुहन्मा आङ्गिरसः; १२ मेध्यातिथिः काण्वः; १३ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १४ त्रित आत्यः; १५ यथातिर्नाहुषः; १६ पवित्र आङ्गिरसः; १७ सौभरिः काण्वः; १८ गोषूत्तश्चसूक्तिनौ काण्वायनौ; १९ तिरश्चीराङ्गिरसौ ॥ १-४, ९, १०, १४-१६ पवमानः सोमः ; ५, १७ अग्निः; ६ मित्रावरुणौ; ७ मरुतः ७ (१,३) इन्द्रश्च; ८ इन्द्राग्नी; ११-१३, १८-१९ इन्द्रः ॥ १-८, १४ गायत्री; ९ (३) द्विपदा विराट्; १० त्रिष्टुप्; ९ (१-२), ११, १३ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); १२ बृहती; १५, १९ अनुष्टुप्; १६ जगती; १७ प्रगाथः = (विषमा ककुप् , समा सतोबृहती); १८ उष्णिक् ॥

सूक्तं (१)

१. एत असृग्रमिन्दवस्तिरः पवित्रमाशवः ।

विश्वान्यभि सौभगा ॥ ८३० ॥

२.४.१.१

२. विघ्नन्तो दुरिता पुरु सुगा तोकाय वाजिनः ।

त्मना कृण्वन्तो अर्वतः ॥ ८३१ ॥

२.४.१.२

३. कृण्वन्तो वरिवो गवेऽभ्यर्षन्ति सुष्टुतिम् ।

इडामस्मभ्यं संयतम् ॥१ (या)॥ ॥ ८३२ ॥

॥१ (या)॥

२.४.१.३

[धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (२)

१. राजा^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} मेधाभिरीयते^{३ १ २} पवमानो^{३ १ २ २} मनावधि ।
अन्तरिक्षेण^{३ १ २ ३ १ २} यातवे ८३३ ॥

२.४.१.४

२. आ^{१ २} नः सोम^{३ २ ३ १ २ ३ १} सहो जुवो^{२ २} रूपं न वर्चसे भर ।
सुष्वाणो^{३ १ २ ३ १ २} देववीतये ॥ ८३४ ॥

२.४.१.५

३. आ^{१ २} न इन्द्रो^{३ २ ३ २ ३ २ ३} शातग्विनं^{१ २} गवां पोषं^{२ ३} स्वश्वम् ।
वहा^{२ ३ १ २ ३ १ २} भगत्तिमूतये ॥ ८३५ ॥

॥ २ (ला) ॥

२.४.१.६

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (३)

१. तं त्वा^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} नृम्णानि^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} बिभ्रतं संधस्थेषु^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} महो दिवः ।
चारुं^{१ २ ३ १ २} सुकृत्ययेमहे ॥ ८३६ ॥

२.४.१.७

२. संवृक्तधृष्णुमुक्थ्यं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} महामहिप्रतं^{३ १ २} मदम् ।
शतं^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} पुरो रुरुक्षणिम् ॥ ८३७ ॥

२.४.१.८

३. अतस्त्वा^{१ २ ३ ३ १ २ ३ १ २} रयिरभ्ययद्राजानं^{३ १ २} सुक्रतो दिवः ।
सुपर्णो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} अव्यथी भरत् ॥ ८३८ ॥

२.४.१.९

४. अधा^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} हिन्वान इन्द्रियं^{२ २ ३ १ २} ज्यायो महित्वमानशे ।
अभिष्टिकृद्विचर्षणिः^{३ १ २ ३ १ २} ॥ ८३९ ॥

२.४.१.१०

५. विश्वस्मा^{१ २ ३} इत्स्वदृशे^{१ २ ३ ४ ५} साधारणं^{२ ४} रजस्तुरम् ।

गोपामृतस्य^{३ २ ३ २ ३} विभरत् ॥ ८४० ॥

॥३ (हू)॥

२.४.१.११

[धा० २६ । उ० नास्ति । स्व० ६ ।]

सूक्तं (४)

१. इषे^{३ १ २ ३} पवस्व^{३ १ २} धारया^{३ १ २} मृज्यमानो^{३ १ २} मनीषिभिः ।

इन्दो^{१ २ ३ १} रुचाभि^{२ ४} गा इहि ॥ ८४१ ॥

२.४.१.१२

२. पुनानो^{३ १ २ ३} वरिवस्कृध्यूर्जं^{३ २ ३} जनाय^{१ २} गिर्वणः ।

हरे^{१ २} सृजान^{३ २} आशिरम् ॥ ८४२ ॥

२.४.१.१३

३. पुनानो^{३ १ २ ३} देववीतय^{३ १ २} इन्द्रस्य^{३ १ २} याहि^{३ २} निष्कृतम् ।

द्युतानो^{३ १ २ ३} वाजिभिहितः ॥ ८४३ ॥

॥४ (या)॥

२.४.१.१४

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २ ॥]

सूक्तं (५)

१. अग्निनाग्निः^{३ २ ३ १} समिध्यते^{२ ४} कविर्गृहपतिर्युवा ।

हव्यवाङ्मुह्यस्यः^{३ ३ २ ४} ॥ ८४४ ॥

२.४.२.१

२. यस्त्वामग्ने^{१ २ ३} हविष्पतिर्दूतं^{३ १ २} देव^{३ १ २} सपर्यति ।

तस्य^{१ २} स्म प्राविता^{३ १ २} भव ॥ ८४५ ॥

२.४.२.२

३. यो^२ अग्निं^३ देववीतये^३ हविष्मा^२ आविवासति ।

तस्मै^१ पावक मृडय ॥ ८४६ ॥

॥५ (रि)॥

२.४.२.३

[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (६)

१. मित्रं^३ हुवे^२ पूतदक्षं^३ वरुणं^३ च रिशादसम् ।

धियं^१ घृताचीं^३ साधन्ता ८४७ ॥

२.४.२.४

२. ऋतेन^३ मित्रावरुणावृतावृधावृतस्पृशा ।

ऋतुं^१ बृहन्तमाशाथे ॥ ८४८ ॥

२.४.२.५

३. कवी नो मित्रावरुणा तुविजाता उरुक्षया ।

दक्षं^१ दधाते अपसम् ॥ ८४९ ॥

॥६ (व)॥

२.४.२.६

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (७)

१. इन्द्रेण संहि^१ दृक्षसे^२ सजग्मानो^३ अबिभ्युषा ।

मन्दू^३ समानवर्चसा ॥ ८५० ॥

२.४.२.७

२. आदह स्वधामनु पुनर्गर्भत्वमेरिरे ।

दधाना नाम यज्ञियम् ॥ ८५१ ॥

२.४.२.८

३. वीडु चिदारुजलुभिर्गुहा चिदिन्द्र वह्निभिः ।

अविन्द उस्त्रिया अनु ॥ ८५२ ॥

॥७ (ति)॥

२.४.२.९

[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (८)

१. ता^१ हुवे^{२३} ययोरिदं^{१ २ ३ २ ३ १} पप्रे^{२४} विश्वं^{३ २ ३ २} पुरा^{३ २} कृतम् ।

इन्द्राग्नी^३ न मर्धतः^{१ २४} ॥ ८५३ ॥

२.४.२.१०

२. उग्रा^{३ १} विघनिना^{२ ३ २ ३ १ २} मृधे^{३ १} इन्द्राग्नी^२ हवामहे ।

ता^१ नो^२ मृडात^{३ १ २} ईदृशे^{३ १ २} ॥ ८५४ ॥

२.४.२.११

३. हथो^{३ २ ३ १} वृत्राण्यार्या^{२४ ३ १} हथो^{२४} दासानि^{३ १} सत्पती ।

हथो^{३ २ ३} विश्वा^३ अप^{२ ३} द्विषः^{१ २} ॥ ८५५ ॥

॥८ (पी)॥

२.४.२.१२

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[धा० १० । उ० १ । स्व० ४ ॥]

सूक्तं (९)

१. अभि^{३ १} सोमास^{२४} आयवः^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} पवन्ते^{३ १} मद्यं^{२४} मदम् ।

समुद्रस्याधि^{३ १} विष्टपे^{२४ ३ १ २} मनीषिणो^{३ १ २} मत्सरासो^{३ १ २} मदच्युतः^{३ १ २} ॥ ८५६ ॥

२.४.३.१

२. तरत्समुद्रं^{१ २} पवमान^{३ १ २४} ऊर्मिणा^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ २} राजा^{३ २} देव^{३ २} ऋतं^{३ २} बृहत् ।

अर्षा^{१ २} मित्रस्य^{३ २ ३ १ २} वरुणस्य^{३ १ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ २} धर्मणा^{३ १} प्र हिन्वान^{३ १} ऋतं^{२४} बृहत् ॥ ८५७ ॥

२.४.३.२

३. नृभिर्येमाणो^{१ २ ३ १} हर्यतो^{२ ३ १} विचक्षणो^{२ ३ १} राजा^{२४ ३ १} देवः^{३ १} समुद्यः^{३ १} ॥ ८५८ ॥

॥९ (वु)॥

२.४.३.३

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० ५ ॥]

सूक्तं (१०)

१. ति॒स्रो॑ वाच॒ ईर॒यति॑ प्र॒ वह्नि॑र्ऋतस्य॒ धीति॑ ब्रह्म॒णो मनी॑षाम् ।
गावो॑ यन्ति॒ गोप॑तिं पृ॒च्छमा॑नाः सोमं॒ यन्ति॑ मतयो॒ वाव॑शानाः ॥ ८५९ ॥ २.४.३.४
२. सोमं॒ गावो॑ धेनवो॒ वाव॑शानाः सोमं॒ विप्रा॑ मतिभिः पृ॒च्छमा॑नाः ।
सोमः॒ सुत॑ ऋच्यते पू॒यमा॑नः सोमे॒ अर्का॑स्त्रिष्टुभः सं नवन्ते ॥ ८६० ॥ २.४.३.५
३. ए॒वा नः॑ सोम॒ परि॑षिच्यमान॒ आ प॑वस्व पू॒यमा॑नः स्व॒स्ति ।
इन्द्र॑मा॒ विश॑ बृ॒हता॑ मदेन॒ वर्ध॑या वाचं॒ जन॑या पु॒रन्धि॑म् ॥ ८६१ ॥ ॥१० (पी)॥ २.४.३.६

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

[धा० १० । उ० १ । स्व० ४ ॥]

सूक्तं (११)

१. यद्वा॑व इन्द्र॒ ते शत॑श्शतं॒ भूमी॑रुत॒ स्युः ।
न त्वा॑ वज्रि॒न्सह॑स्रं॒ सूर्या॑ अनु॒ न जा॑तमष्ट॒ रोद॑सी ॥ ८६२ ॥ २.४.४.१
२. आ प॑प्राथ॒ महि॑ना वृ॒ष्ण्या वृ॑षन्वि॒श्वो श॑विष्ठ॒ शव॑सा ।
अस्मा॑व॒ मघ॑वन् गोमति॒ ब्रजे॑ वज्रि॒चित्रा॑भिरू॒तिभिः॑ ॥ ८६३ ॥ ॥११ (ली)॥ २.४.४.२
- [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (१२)

१. वयं॑ घ त्वा सु॒ताव॑न्त॒ आपो॑ न वृ॒क्तब॑र्हिषः ।
प॒वित्र॑स्य प्र॒स्रव॑णेषु वृ॒त्रह॑न्यरि॒ स्तोता॑र आसते ॥ ८६४ ॥ २.४.४.३

२. स्वरन्ति त्वा सुते नरो वसो निरेक उक्थिनः ।

कदा सुतं तृषाण ओक आ गमदिन्द्र स्वब्दीव वःसगः ॥ ८६५ ॥

२.४.४.४

३. कण्वेभिर्धृष्णावा धृषद्वाजं दर्षि सहस्रिणम् ।

पिशङ्गरूपं मघवन्विचर्षणे मक्षू गोमन्तमीमहे ॥ ८६६ ॥

॥१२ (छा)॥

२.४.४.५

[धा० २७ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१३)

१. तरणिरित्तिषासति वाजं पुरंध्या युजा ।

आ व इन्द्रं पुरुहूतं नमे गिरा नेमिं तष्टेव सुद्रुवम् ॥ ८६७ ॥

२.४.४.६

२. न दुष्टतिर्द्रविणोदेषु शस्यते न स्नेधन्तः रयिर्नशत् ।

सुशक्तिरिन्मघवं तुभ्यं मावते देष्णं यत्पार्यं दिवि ॥ ८६८ ॥

॥१३ (यि)॥

२.४.४.७

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ३ ॥]

सूक्तं (१४)

१. तिस्रो वाच उदीरते गावो मिमन्ति धेनवः ।

हरिरेति कनिक्रदत् ॥ ८६९ ॥

२.४.५.१

२. अभि ब्रह्मीरनूषत यद्हीर्ऋतस्य मातरः ।

मर्जयन्तीर्दिवः शिशुम् ॥ ८७० ॥

२.४.५.२

३. रायः समुद्राश्चतुरोऽस्मभ्यः सोम विश्वतः ।

आ पवस्व सहस्रिणः ॥ ८७१ ॥

॥१४ (टा)॥

२.४.५.३

[धा० १८ । उ० १ । स्व० २ ॥]

सूक्तं (१५)

१. सुतासो मधुमत्तमाः सोमा इन्द्राय मन्दिनः ।

पवित्रवन्तो अक्षरं देवान्नाच्छन्तु वो मदाः ॥ ८७२ ॥

२.४.५.४

२. इन्दुरिन्द्राय पवत इति देवासो अब्रुवन् ।

वाचस्पतिर्मखस्यते विश्वस्येशान ओजसः ॥ ८७३ ॥

२.४.५.५

३. सहस्रधारः पवते समुद्रो वाचमीङ्गयः ।

सोमस्पती रयीणाः सखेन्द्रस्य दिवेदिवे ॥ ८७४ ॥

॥१५ (लि)॥

२.४.५.६

[धा० २९ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (१६)

१. पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पते प्रभुर्गात्राणि पर्येषि विश्वतः ।

अतप्ततनूर्न तदामो अश्रुते श्रुतास इद्वहन्तः सं तदाशत ॥ ८७५ ॥

२.४.५.७

२. तपोष्पवित्रं विततं दिवस्पदेऽर्चन्तो अस्य तन्तवा व्यस्थिरन् ।

अवन्त्यस्य पवितारमाशवो दिवः पृष्ठमधि रोहन्ति तेजसा ॥ ८७६ ॥

२.४.५.८

३. अरूरुचदुषसः पृश्निरेग्रिय उक्षा मिमेति भुवनेषु वाजयुः ।

मायाविनो ममिरे अस्य मायया नृचक्षसः पितरो गर्भमा दधुः ॥ ८७७ ॥ ॥१६ (टु)॥ २.४.५.९

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

[धा० ३८ । उ० १ । स्व० ५ ॥]

सूक्तं (१७)

१. प्र॑ म॒हि॒ष्ठाय॑ गायत॒ ऋता॑न्ने बृ॒हते॑ शुक्रशोचिषे ।
उप॑स्तुतासो अ॒ग्नये॑ ॥ ८७८ ॥ २.४.६.१
२. आ॑ व॒सते॑ मघवा॒ वीर॑वद्यशः॒ समि॑द्धो द्यु॒म्याहुतः॑ ।
कु॒वि॒त्रो अस्य॑ सु॒मति॑र्भवीयस्यच्छा॒ वाजे॑भिरागमत् ॥ ८७९ ॥ ॥१७ (या)॥ २.४.६.२
[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (१८)

१. तं॑ ते॒ म॒दं गृ॑णीमसि॒ वृष॑णं पृ॒क्षु सा॑सहिम् ।
उ॒ लोक॑कृलुमद्रिवो ह॒रि॒श्रिय॑म् ॥ ८८० ॥ २.४.६.३
२. येन॑ ज्योती॒ष्याय॑वे॒ मन॑वे च विवेदिथ ।
म॒न्दानो॑ अस्य॒ ब॒र्हिषो॑ वि॒ राज॑सि ॥ ८८२ ॥ २.४.६.४
३. तद॑द्या चित्त॒ उक्थि॑नोऽनु॒ष्टुव॑न्ति पूर्वथा ।
वृष॑पत्नीरपो॒ जया॑ दि॒वैदे॑वे ॥ ८८२ ॥ ॥१८ (ह)॥ २.४.६.५
[धा० २१ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (१९)

१. श्रुधी हवँ तिरश्च्या इन्द्र यस्त्वा सपर्यति ।

सुवीर्यस्य गोमतो रायस्पूर्धि महा५असि ॥ ८८३ ॥

२.४.६.६

२. यस्त इन्द्र नवीयसीं गिरं मन्द्रामजीजनत् ।

चिकित्विन्मनसं धियं प्रत्यामृतस्य पिप्युषीम् ॥ ८८४ ॥

२.४.६.७

३. तमु ष्टवाम यं गिर इन्द्रमुक्थानि वावृधुः ।

पुरूण्यस्य पौ५स्या सिषासन्तो वनामहे ॥ ८८५ ॥

॥१९ (फा)॥

२.४.६.८

[धा० १५ । उ० २ । स्व० २ ॥]

इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

इति द्वितीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः द्वितीयप्रपाठकश्च समाप्तः॥ २ ॥

इति चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

अथ पञ्चमोऽध्यायः ॥

अथ तृतीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ३-१ ॥

(१-२२) १ अकृष्टा माषाः; २ अमहीयुराङ्गिरसः ; ३ मेदतिथिः काण्वः ; ४, १२ बृहन्मातिराङ्गिरसः;
५ भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्भार्गवो वा; ६ सुतंभर आत्रेयः; ७ गृत्समदः शौनकः ; ८, २१ गोतमो
राहूगणः; ९, १३ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १० हृढच्युत आगस्त्यः; ११ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः,
२ कश्यपो मारीचः, ३ गोतमो राहूगणः, ४ अत्रिर्भौमः, ५ विश्वामित्रो गाथिनः, ६ जमदग्निर्भार्गवः,
७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); १४ रेभः काश्यपः; १५ पुरुहन्मा आङ्गिरसः; १६ असितः काश्यपो देवलो
वा; १७ (१) शक्तिर्वसिष्ठः; १७ (२) उरुराङ्गिरसः; १८ अग्निश्चाक्षुषः; १९ प्रतर्दनो दैवोदासिः;
२० प्रयोगो भार्गवः; २१ पावकोऽग्निर्बार्हस्पत्यो वा, गृहपतियविष्ठौ सहसः पुत्रावन्यतरो वा; २२,
॥ १-५, १०-१२, १६-१९ पवमानः सोमः ; ६, २० अग्निः; ७ मित्रावरुणौ; ८, १३-१५, २१
इन्द्रः; ॥ १, ६ जगती; २-५, ७-१०, १२, १६, २० गायत्री; ११, १५ प्रगाथः = (विषमा बृहती,
समा सतोबृहती); १३ विराट्; १४ (१) अति जगती; १४ (२-३) उपरिष्ठाद् बृहती; १७ काकुभः
प्रगाथः = (विषमा ककुप्, समा सतोबृहती) १८ उष्णिक्; १९ त्रिष्टुप्; २१ अनुष्टुप् ॥

सूक्तं (१)

१. प्र^२ त^३ आ^१श्वि^२नीः पवमान^३ धेनवो^३ दिव्या^३ असृ^१ग्रन्पयसा^२ धरीमणि ।
प्रान्तरिक्षात्स्थाविरीस्ते असृक्षत^३ ये त्वा^३ मृजन्त्यृषिषाण^३ वैधसः ॥ ८८६ ॥ २.५.१.१
२. उभयतः^३ पवमानस्य^३ रश्मयो^३ ध्रुवस्य^३ सतः^३ परि^३ यन्ति^३ केतवः^३ ।
यदो^१ पवित्रे^३ अधि^३ मृज्यते^३ हरिः^३ सत्ता^३ नि^३ योनौ^३ कलशेषु^३ सीदति ॥ ८८७ ॥ २.५.१.२
३. विश्वा^३ धामानि^३ विश्वचक्ष^३ ऋभ्वसः^३ प्रभोष्टे^३ सतः^३ परि^३ यन्ति^३ केतवः^३ ।
व्यानशी^३ पवसे^३ सोम^३ धर्मणा^३ पतिर्विश्वस्य^३ भुवनस्य^३ राजसि ॥ ८८८ ॥ ॥१ (वी)॥ २.५.१.३

[धा० ३५ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (२)

१. पवमानो अजीजनद्विवाश्चित्रं न तन्यतुम् ।

ज्योतिर्वैश्वानरं बृहत् ॥ ८८९ ॥

२.५.१.४

२. पवमान रसस्तव मदो राजन्नदुच्छुनः ।

वि वारमव्यमर्षति ॥ ८९० ॥

२.५.१.५

३. पवमानस्य ते रसो दक्षो वि राजति द्युमान् ।

ज्योतिर्विश्वं स्वदृशे ॥ ८९१ ॥

॥२ (पा)॥

२.५.१.६

[धा० २० । उ० १ । स्व० २ ।]

सूक्तं (३)

१. प्र यद्वावो न भूर्णयस्त्वेषा अयासो अक्रमुः ।

घ्नन्तः कृष्णामप त्वचम् ॥ ८९२ ॥

२.५.१.७

२. सुवितस्य वनामहेऽति सेतुं दुराय्यम् ।

साह्याम दस्युमव्रतम् ॥ ८९३ ॥

२.५.१.८

३. शृण्वे वृष्टेरिव स्वनः पवमानस्य शुष्मिणः ।

चरन्ति विद्युतो दिवि ॥ ८९४ ॥

२.५.१.९

४. आ पवस्व महीमिषं गोमदिन्दो हिरण्यवत् ।

अश्ववत्सोम वीरवत् ॥ ८९५ ॥

२.५.१.१०

५. पवस्व विश्वचर्षण आ मही रोदसी पृण ।

उषाः सूर्यो न रश्मिभिः ॥ ८९६ ॥

२.५.१.११

६. परि^{१२} नः शर्मयन्त्या^{३२} धारया^{१२} सोम विश्वतः^{३१२} ।

सरा^{१२} रसेव^{३१२} विष्टपम्^{३१२} ॥ ८९७ ॥

॥३ (भी)॥

२.५.१.१२

[धा० ३५ । उ० ४ । स्व० ४ ॥]

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (४)

१. आशुरर्ष^{३१२} बृहन्मते^{३१२} परि^{३२३} प्रियेण^{१२} धाम्ना ।

यत्रा^{१२} देवा^{३२३} इति^{३१२} ब्रुवन् ॥ ८९८ ॥

२.५.२.१

२. परिष्कृण्वन्ननिष्कृतं^{३१२} जनाय^{३२३} यातयन्निषः^{१२} ।

वृष्टि^{३२} दिवः^{३१} परि^{३२} स्रव ॥ ८९९ ॥

२.५.२.२

३. अयं^{३२३} स यो दिवस्प^{३१}रि रघुयामा^{३१२} पवित्र आ^{३२३} ।

सिन्धोरूमा^{१२} व्यक्षरत्^{३२} ॥ ९०० ॥

२.५.२.३

४. सुत एति^{३१२} पवित्र आ^{३२३} त्विषि^{३२३} दधान ओजसा^{१२} ।

विचक्षाणो^{३१२} विरोचयन्^{३१२} ॥ ९०१ ॥

२.५.२.४

५. आविवासम्परावतो^{३१२} अथो^{३२३} अर्वावतः^{१२} सुतः^{३१२} ।

इन्द्राय^{१२} सिच्यते^{३१२} मधु ॥ ९०२ ॥

२.५.२.५

६. समीचीना^{३१२} अनूषत^{१२} हरिः^{३१२} हिन्वन्त्यद्रिभिः^{३१२} ।

इन्दुमिन्द्राय^{२३१२} पीतये^{३१२} ॥ ९०३ ॥

॥४ (जी)॥

२.५.२.६

[धा० ३२ । उ० ३ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (५)

१. हिन्वन्ति सूरमुस्रयः स्वसारो जामयस्पतिम् ।

महामिन्दुं महीयुवः ॥ १०४ ॥

२.५.२.७

२. पवमान रुचारुचा देवो देवेभ्यः सुतः ।

विश्वा वसून्या विश ॥ १०५ ॥

२.५.२.८

३. आ पवमान सुष्टुतिं वृष्टिं देवेभ्यो दुवः ।

इषे पवस्व संयतम् ॥ १०६ ॥

॥५ (ह)॥

२.५.२.९

[धा० ११ । उ० ना । स्व० १ ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (६)

१. जनस्य गोपा अजनिष्ट जागृविरग्निः सुदक्षः सुविताय नव्यसे ।

घृतप्रतीको बृहता दिविस्पृशा द्युमद्वि भाति भरतेभ्यः शुचिः ॥ १०७ ॥

२.५.३.१

२. त्वामग्ने अङ्गिरसो गुहा हितमन्वविन्दञ्छिश्रियाणं वनेवने ।

स जायसे मथ्यमानः सहो महत्वामाहुः सहसस्पुत्रमङ्गिरः ॥ १०८ ॥

२.५.३.२

३. यज्ञस्य केतुं प्रथमं पुरोहितमग्निं नरस्त्रिषधस्थे समिन्धते ।

इन्द्रेण देवैः सरथः स बर्हिषि सीदन्नि होता यजथाय सुक्रतुः ॥ १०९ ॥ ॥६ (वे)॥ २.५.३.३

[धा० ३० । उ० नास्ति । स्व० ७ ।]

सूक्तं (७)

१. अ॒यं वां॑ मि॒त्रावरु॑णा सु॒तः सोम॑ ऋ॒तावृ॑धा ।
ममे॒दिह॑ श्रु॒तः ह॒वम् ॥ ११० ॥

२.५.३.४

२. रा॒जा॒ना॒वन॑भि॒द्रुहा॑ ध्रु॒वे सद॑स्यु॒त्तमे॑ ।
सह॑स्र॒स्थूण॑ आ॒शाते ॥ १११ ॥

२.५.३.५

३. ता॒ स॒म्रा॒जा॒ घृ॒तासु॑ती आ॒दित्या॑ दानु॒नस्प॑ती ।
स॒चेते॑ अन॒वह्व॑रम् ॥ ११२ ॥

॥७ (पि)॥

२.५.३.६

[धा० १५ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (८)

१. इन्द्रो॑ दधी॒चो अ॒स्थभि॑र्वृ॒त्राण्य॑प्रतिष्कु॒तः ।
ज॒घान॑ नव॒तीर्न॑व ॥ ११३ ॥

२.५.३.७

२. इच्छ॑न्न॒श्वस्य॑ यच्छि॒रः पर्व॑तेष्वप॒श्रितम्॑ ।
तद्वि॑दच्छ॒र्यणा॑वति ॥ ११४ ॥

२.५.३.८

३. अ॒त्राह॑ गो॒रम॑न्व॒त नाम॑ त्वष्टु॒रपी॑च्यम् ।
इ॒त्था च॑न्द्र॒मसो॑ गृ॒हे ॥ ११५ ॥

॥८ (ठी)॥

२.५.३.९

[धा० १३ । उ० २ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (९)

१. इयं वामस्य मन्मन इन्द्राग्नी पूर्व्यस्तुतिः ।

अभ्राद्वृष्टिर्वाजनि ॥ ११६ ॥

२.५.३.१०

२. शृणुतं जरितुर्हवमिन्द्राग्नी वनतं गिरः ।

ईशाना पिप्यतं धियः ॥ ११७ ॥

२.५.३.११

३. मा पापत्वाय नो नरेन्द्राग्नी माभिश्स्तये ।

मा नो रीरधतं निदे ॥ ११८ ॥

॥९ (चा)॥

२.५.३.१२

[धा० १२ । उ० १ । स्व० २ ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (१०)

१. पवस्व दक्षसाधनो देवेभ्यः पीतये हरे ।

मरुद्ध्यो वायवे मदः ॥ ११९ ॥

२.५.४.१

२. सं देवैः शोभते वृषा कविर्योनावधि प्रियः ।

पवमानो अदाभ्यः ॥ १२० ॥

२.५.४.२

३. पवमान धियां हितोऽभि योनिं कनिक्रदत् ।

धर्मणा वायुमारुहः ॥ १२१ ॥

॥१० (ख)॥

२.५.४.३

[धा० ११ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (११)

१. तवाहं सोम रारण संख्य इन्दो दिवेदिवे ।

पुरुणि बभ्रो नि चरन्ति मामव परिधोऽरति तां इहि ॥ १२२ ॥

२.५.४.४

२. तवाहं नक्तमुत सोम ते दिवा दुहानो बभ्र ऊधनि ।

घृणा तपन्तमति सूर्य परः शकुना इव पतिम ॥ १२३ ॥

॥११ (ति)॥

२.५.४.५

[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१२)

१. पुनानो अक्रमीदभि विश्वा मृधो विचर्षणिः ।

शुम्भन्ति विप्रं धीतिभिः ॥ १२४ ॥

२.५.४.६

२. आ योनिमरुणो रुहद्रमदिन्द्रो वृषा सुतम् ।

ध्रुवे सदसि सीदतु ॥ १२५ ॥

२.५.४.७

३. नू नो रयिं महामिन्दोऽस्मभ्यं सोम विश्वतः ।

आ पवस्व सहस्रिणम् ॥ १२६ ॥

॥१२ (चा)॥

२.५.४.८

[धा० १२ । उ० २ । स्व० २ ॥]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

सूक्तं (१३)

१. पिबा सोममिन्द्र मदन्तु त्वा यं ते सुषाव हर्यश्वाद्रिः ।

सोतुर्बाहुभ्यां सुयतो नार्वी ॥ १२७ ॥

२.५.५.१

२. यस्ते^{२ ३} मदो^{२ ३} युज्यश्चारुरस्ति^{२ ३ ३ २} येन^{३ १ २} वृत्राणि^{३ १ २} हर्यश्च^{३ १ २} ह॑सि^{३ १ २} ।

स^१ त्वामिन्द्र^{२ २} प्रभूवसो^{२ २} ममत्तु ॥ १२८ ॥

२.५.५.२

३. बोधा^{२ ३} सु^{१ २} मे^{३ २ ३ ३} मघवन्वाचमेमां^{३ १ २ ३} यां^{३ १ २ ३} ते^{३ १ २ ३} वसिष्ठो^{३ १ २ ३} अर्चति^{३ १ २} प्रशस्तिम् ।

इमा^{३ १ २ २} ब्रह्म^{३ १ २} सधमादे^{३ १ २} जुषस्व ॥ १२९ ॥

२.५.५.३

[धा० १२ । उ० १ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१४)

१. विश्वाः^{२ ३} पृतना^{३ १ २} अभिभूतरं^{३ १ २ ३} नरः^{३ १ २} सजूस्ततक्षुरिन्द्रं^{३ १ २} जजनुश्च^{३ १ २} राजसे ।

क्रत्वे^{२ ३} वरे^{३ १ २} स्थेमन्यामुरीमुतोग्रमोजिष्ठं^{३ १ २ ३} तरसं^{३ १ २} तरस्विनम् ॥ १३० ॥

२.५.५.४

२. नेमिं^{३ १} नमन्ति^{३ १ २} चक्षसा^{३ १} मेषं^{३ १} विप्रा^{३ १} अभिस्वरे ।

सुदीतयो^{३ १ २} वो^{३ १ २} अद्रुहोऽपि^{३ १ २} कर्णे^{३ १ २} तरस्विनः^{३ १ २} समृक्कभिः ॥ १३१ ॥

२.५.५.५

३. समु^{१ २} रेभासो^{३ १ २} अस्वरन्निन्द्रं^{३ १ २} सोमस्य^{३ १ २} पीतये ।

स्वःपतिर्यदी^{२ २} वृधे^{३ १ २} धृतव्रतो^{३ १ २} ह्योजसा^{३ १ २} समूर्तिभिः ॥ १३२ ॥

२.५.५.६

[धा० २२ । उ० १ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (१५)

१. यो^१ राजा^{२ २} चर्षणीनां^{३ २ ३} याता^{३ १ २} रथेभिरघ्निगुः ।

विश्वासां^{१ २} तरुता^{३ १ २ २} पृतनानां^{३ १ २} ज्येष्ठं^{३ १ २} यो^{३ १ २} वृत्रहा^{३ १ २} गृणे ॥ १३३ ॥

२.५.५.७

२. इन्द्रं^{२ ३} तं^१ शुम्भ^२ पुरुहन्मन्त्रवसे^{३ १ २ ३} यस्य^{३ १ २} द्वितां^{३ १ २} विधर्तरि ।

हस्तेन^{१ २ ३} वज्रः^{३ १ २} प्रति^{३ १ २} धायि^{३ १ २} दर्शतो^{३ १ २} महां^{३ १ २} देवो^{३ १ २} न सूर्यः ॥ १३४ ॥

॥१५ (चि)॥

२.५.५.८

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

[धा० १७ । उ० १ । स्व० ३ ॥]

सूक्तं (१६)

१. परि^{१२} प्रिया^{३२} दिवः^{३२} कविर्वया^{३१२२}सि^{३३} नस्योहितः^{३२} ।

स्वानैर्याति^{३१२} कविकृतुः^{३१२} ॥ १३५ ॥

२.५.६.१

२. स^२ सूनुमातरा^{३२३३} शुचिर्जातो^{१२३२} जाते^{३१} अरोचयत्^२ ।

महान्मही^{३२३१} ऋतावृधा^{२३१२} ॥ १३६ ॥

२.५.६.२

३. प्रप्र^{२३} क्षयाय^{१२३} पन्यसे^{१२३} जनाय^{१२३} जुष्टो^{३१२} अद्रुहः^{३१२} ।

वीत्यर्ष^{३३२३} पनिष्टये^{१२} ॥ १३७ ॥

॥१६ (रि)॥

२.५.६.३

[धा० ३ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१७)

१. त्व^२ ह्या^{३३} दैव्य^{१२३} पवमान^{३१२} जनिमानि^{३१२} द्युमत्तमः^{३१२} ।

अमृतत्वाय^{३१२} घोषयन्^{३१२} ॥ १३८ ॥

२.५.६.४

२. येना^{२३} नवंग्वा^{३१२} दध्यङ्गु^{३३}पोर्णुते^{३१२} येन^३ विप्रांस^{१२} आपिरे^{३२} ।

देवानां^{३१२} सुम्ने^{३२} अमृतस्य^{३१२} चारुणो^{१२३} येन^{२३} श्रवांस्याशत^{३१२} ॥ १३९ ॥

॥१७ (पौ)॥

२.५.६.५

[धा० १० । उ० २ । स्व० २]

सूक्तं (१८)

१. सोमः पुनान ऊर्मिणाव्यं वारं वि धावति ।

अग्रे वाचः पवमानः कनिक्रदत् ॥ १४० ॥

२.५.६.६

२. धीभिर्मृजन्ति वाजिनं वने क्रीडन्तमत्यविम् ।

अभि त्रिपृष्ठं मतयः समस्वरन् ॥ १४१ ॥

२.५.६.७

३. असर्जि कलशाः अभि मीढ्वात्ससिर्न वाजयुः ।

पुनानो वाचं जनयन्नसिष्यदत् ॥ १४२ ॥

॥१८ (फा)॥

२.५.६.८

[धा० १० । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१९)

१. सोमः पवते जनिता मतीनां जनिता दिवो जनिता पृथिव्याः ।

जनिताग्नेर्जनिता सूर्यस्य जनितेन्द्रस्य जनितोत विष्णोः ॥ १४३ ॥

२.५.६.९

ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनामृषिर्विप्राणां महिषो मृगाणाम् ।

श्येनो गृध्राणां स्वधितिर्वनानां सोमः पवित्रमत्येति रेभन् ॥ १४४ ॥

२.५.६.१०

२. प्रावीविपद्वाच ऊर्मिं न सिन्धुर्गिरं स्तोमान्यवमानो मनीषाः ।

अन्तः पश्यन्वृजनेमावराण्या तिष्ठति वृषभो गोषु जानन् ॥ १४५ ॥ ॥१९ (फू)॥ २.५.६.११

[धा० ३० । उ० २ । स्व० ६ ।]

इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

सूक्तं (२०)

१. अ॒ग्नि॑ वो वृ॒धन्त॑मध्व॒राणां॑ पु॒रूत॑मम् ।

अच्छा॑ न॒म्रे स॒हस्व॑ते ॥ १४६ ॥

२.५.६.१२

२. अयं॑ यथा॒ न आ॑भुवत्त्व॒ष्टा रू॒पेव॑ तक्ष्या ।

अस्य॑ ऋ॒त्वा यश॑स्वतः ॥ १४७ ॥

२.५.६.१३

३. अयं॑ वि॒श्वा अ॒भि श्रि॒योऽग्नि॑र्दे॒वेषु॑ पत्यते ।

आ॒ वाजै॑रुप॒ नो ग॑मत् ॥ १४८ ॥

॥२० (डा)॥

२.५.६.१४

[धा० ८ । उ० ३ । स्व० २ ।]

सूक्तं (२१)

१. इ॒ममि॑न्द्र॒ सुतं॑ पिब॒ ज्येष्ठ॑ममर्त्यं॒ मद॑म् ।

शुक्र॑स्य॒ त्वाभ्य॑क्षरन्धारा॒ ऋत॑स्य॒ साद॑ने ॥ १४९ ॥

२.५.६.१५

२. न॒ कि॒ष्ट्व॒द्रथी॑तरो॒ हरी॑ यदिन्द्र॒ यच्छ॑से ।

न॒ कि॒ष्ट्वानु॑ मज्मना॒ न किः॑ स्व॒श्व आ॑नशे ॥ १५० ॥

२.५.६.१६

३. इन्द्रा॑य नूनमर्चतो॒क्त्यानि॑ च ब्रवीतन ।

सुता॑ अमत्सुरिन्द्रवो॒ ज्येष्ठ॑ नमस्यता॒ सहः॑ ॥ १५१ ॥

॥२१ (र)॥

२.५.६.१७

[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (२२)

१. इन्द्र॑ जुषस्व प्र॒ वहा॑ याहि॒ शूर॑ हरिह ।

पिबा॑ सुतस्य॒ मति॑र्न॒ मधो॑श्चकानश्चरुर्मदाय ॥ १५२ ॥

२.५.६.१८

२. इन्द्र जठरं नव्यं न पृणस्व मधोर्दिवो न ।

अस्य सुतस्य स्वाश्नोप त्वा मदाः सुवाचो अस्थुः ॥ १५३ ॥

२.५.६.१९

३. इन्द्रस्तुराषाणिमत्रो न जघान वृत्रं यतिर्न ।

बिभेद वलं भृगुर्न ससाहे शत्रून्मदे सोमस्य ॥ १५४ ॥

॥२२ (ङ)॥

२.५.६.२०

इति सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥

[धा० ११ । उ० ५ । स्व० १ ॥]

इति तृतीयप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ३ ॥

इति पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

अथ षष्ठोऽध्यायः ॥

अथ तृतीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ३-२ ॥

(१-२३) १ (अकृष्टा माषादयः) त्रयः ऋषयः; २ कश्यपो मारीचः; ३, ४, १३ असितः काश्यपो देवलो वा; ५ अवत्सारः काश्यपः; ६, १६ जमदग्निर्भागवः; ७ अरुणो वैतहव्यः; ८ उरुचक्रिरात्रेयः; ९ कुरुसुतिः काण्वः; १० भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ११ भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्भागवो वा; १२ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; २ कश्यपो मारीचः; ३ गोतमो राहूगणः; ४ अग्निर्भौमः; ५ विश्वामित्रो गाथिनः; ६ जमदग्निर्भागवः; ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); १४, १५ २३ गोतमो राहूगणः; १७ (१) ऊर्ध्वसद्मा आङ्गिरसः; १७ (२) कृतयशा आङ्गिरसः; १८ त्रित आत्यः; १९ रेभसूनू काश्यपौ; २० मन्युर्वसिष्ठः; २१ वसुश्रुत आत्रेयः; २२ नृमेध आङ्गिरसः; ॥ १-६, ११-१३, १६-२० पवमानः सोमः; ७, २१ अग्निः; ८ मित्रावरुणौ; ९, १४-१५, २२-२३ इन्द्रः; १० इन्द्राग्नी ॥ १, ७ जगती; २-६, ८-११, १३, १६ गायत्री; १२ बृहती; १४, १५, २१ पंक्तिः; १७ काकुभः प्रगाथ = (विषमा ककुप्, समा सतो बृहती); १८, २२ उष्णिक्; १९, २३ अनुष्टुप्; २० त्रिष्टुप् ॥

सूक्तं (१)

१. गोवि॒त्पव॑स्व वसु॒विद्धि॑रण्यवि॒द्रेतो॑धा इ॒न्दो भुव॑नेष्वर्पितः ।
त्व॑ सु॒वीरो॑ असि सोम विश्व॒वित्तं॑ त्वा नर उप गिरेम आसते ॥ १५५ ॥ २.६.१.१
२. त्वं नृ॒चक्षा॑ असि सोम विश्व॒तः पव॑मान वृषभं ता वि धाव॑सि ।
स नः पव॑स्व वसु॒मद्धि॑रण्यवद्वयं स्याम भुव॑नेषु जीवसे ॥ १५६ ॥ २.६.१.२
३. ईशान॑ इमा भुवनानि ईयसे युजान इ॒न्दो हरि॑तः सुप॒र्ण्यः ।
तास्ते क्षर॑न्तु मधुमद्धृ॒तं पय॑स्तव व्रते सोम तिष्ठ॑न्तु कृ॒ष्टयः॑ ॥ १५७ ॥ ॥१ (खी)॥ २.६.१.३

[धा० ४१ । उ० २ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (२)

१. पवमानस्य विश्ववित्रं ते सर्गा असृक्षत ।
सूर्यस्येव न रश्मयः ॥ १५८ ॥

२.६.१.४

२. केतुं कृण्वं दिवस्परि विश्वा रूपाभ्यर्षसि ।
समुद्रः सोम पिन्वसे ॥ १५९ ॥

२.६.१.५

३. जज्ञानो वाचमिष्यसि पवमान विधर्मणि ।
क्रन्दं देवो न सूर्यः ॥ १६० ॥

॥२ (पा)॥

२.६.१.६

[धा० १५ । उ० १ । स्व० २ ।]

सूक्तं (३)

१. प्र सोमासो अधन्विषुः पवमानास इन्द्रवः ।
श्रीणाना अप्सु वृञ्जते ॥ १६१ ॥

२.६.१.७

२. अभि गावो अधन्विषुरापो न प्रवता यतीः ।
पुनाना इन्द्रमाशत ॥ १६२ ॥

२.६.१.८

३. प्र पवमान धन्वसि सोमेन्द्राय मादनः ।
नृभिर्यतो वि नीयसे ॥ १६३ ॥

२.६.१.९

४. इन्द्रो यदद्रिभिः सुतः पवित्रं परिदीयसे ।
अरमिन्द्रस्य धाम्ने ॥ १६४ ॥

२.६.१.१०

५. त्वं सोम नृमादनः पवस्व चर्षणीधृतिः ।
सस्त्रियो अनुमाद्यः ॥ १६५ ॥

२.६.१.११

६. पवस्व वृत्रहन्तम उक्थेभिरनुमाद्यः ।

शुचिः पावको अद्भुतः ॥ १६६ ॥

२.६.१.१२

७. शुचिः पावक उच्यते सोमः सुतः स मधुमान् ।

देवावीरघशंसहा ॥ १६७ ॥

॥ ३ (है) ॥

२.६.१.१३

[धा० ४१ । उ० नास्ति । स्व० ८ ॥]

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (४)

१. प्र कविदेववीतयेऽव्या वारेभिरव्यत ।

साह्वान्विश्वा अभि स्पृधः ॥ १६८ ॥

२.६.२.१

२. स हि ष्मा जरितृभ्य आ वाजं गोमन्तमिन्वति ।

पवमानः सहस्रिणम् ॥ १६९ ॥

२.६.२.२

३. परि विश्वानि चेतसा मृज्यसे पवसे मती ।

स नः सोम श्रवो विदः ॥ १७० ॥

२.६.२.३

४. अभ्यर्ष बृहद्यशो मघवद्भ्यो ध्रुवं रयिम् ।

इषं स्तोतृभ्य आ भर ॥ १७१ ॥

२.६.२.४

५. त्वं राजेव सुव्रतो गिरः सोमाविवेशिथ ।

पुनानो वह्ने अद्भुत ॥ १७२ ॥

२.६.२.५

६. स^१ वहि^२रप्सु^३ दुष्ट^४रो मृज्यमानो^५ गभस्त्योः^६ ।

सोमश्च^१मूषु^२ सीदति ॥ ९७३ ॥

२.६.२.६

७. क्रीडु^३र्मखो^४ न म^२ह्युः^३ पवित्र^४ सोम गच्छसि ।

दधत्सो^१त्रे सुवीर्य^२म् ॥ ९७४ ॥

॥४ (को)॥

२.६.२.७

[धा० २१ । उ० १ । स्व० १ ।]

सूक्तं (५)

१. यव^१यवं नो^३ अन्धसा^४ पुष्ट^५पुष्टं^६ परि स्रव ।

विश्वा^१ च सोम^३ सौभगा ॥ ९७५ ॥

२.६.२.८

२. इन्द्रो^२ यथा तव^३ स्तवो^४ यथा ते जातमन्धसः^५ ।

नि^२ बर्हिषि^३ प्रिये^४ सदः ॥ ९७६ ॥

२.६.२.९

३. उत^३ नो गोविद^४श्ववित्पवस्व^५ सोमान्धसा^६ ।

मक्षूतमेभि^३रहभिः ॥ ९७७ ॥

२.६.२.१०

४. यो जिनाति^२ न जीयते^३ हन्ति^४ शत्रुमभीत्य^५ ।

सं पवस्व^१ सहस्रजित् ॥ ९७८ ॥

॥५ (हि)॥

२.६.२.११

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (६)

१. यास्ते^२ धारा^३ मधुश्चुतो^४ऽसृग्रमिन्द^५ ऊतये ।

ताभिः^१ पवित्रमांसदः ॥ ९७९ ॥

२.५.२.१२

२. सो अर्षेन्द्राय पीतये तिरो वाराण्यव्यया ।

सीदन्तृतस्य योनिमा ॥ १८० ॥

२.६.२.१३

३. त्वं सोम परि स्रव स्वादिष्ठो अङ्गिरोभ्यः ।

वरिवोविद्धृतं पयः ॥ १८१ ॥

॥६ (हि)॥

२.६.२.१४

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ३ ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (७)

१. तव श्रियो वर्ष्यस्येव विद्युतोऽग्नेश्चिकित्र उपसामिवेतयः ।

यदोषधीरभिसृष्टो वनानि च परि स्वयं चिनुषे अन्नमासनि ॥ १८२ ॥

२.६.३.१

२. वातोपजूत इषितो वशां अनु तृषु यदन्ना वेविषद्वितिष्ठसे ।

आ ते यतन्ते रथ्यो यथा पृथक्शर्धां स्यग्ने अजरस्य धक्षतः ॥ १८३ ॥

२.६.३.२

३. मैधाकारं विदथस्य प्रसाधनमग्निं होतारं परिभूतरं मतिम् ।

त्वामर्भस्य हविषः समानमित्वां महो वृणते नान्यं त्वत् ॥ १८४ ॥

॥७ (वु)॥

२.६.३.३

[धा० ३५ । उ ३ । स्व० ५।]

सूक्तं (८)

१. पुरूरुणा चिच्छस्त्यवो नूनं वां वरुण ।

मित्रं वंसि वा सुमतिम् ॥ १८५ ॥

२.६.३.४

२. ता^१ वा^२ सम्यगद्रुह्वाणेषमश्याम^{३ १ २ ३ १ २} धाम^{३ १ २} च ।

वयं^{३ १} वा^२ मित्रा^३ स्याम ॥ ९८६ ॥

२.६.३.५

३. पातं^{३ १} नो^२ मित्रा^{३ १ २ ३ १} पायुभिरुत^२ त्रायेथा^{३ २} सुत्रात्रा^{३ २} ।

साह्याम^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} दस्यू^{३ १ २} तनूभिः^{३ १ २} ॥ ९८७ ॥

॥८ (य)॥

२.६.३.६

[धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० १।]

सूक्तं (९)

१. उत्तिष्ठन्नोजसा^{३ २ ३ १ २} सह^{३ २} पीत्वा^{३ १} शिप्रे^{२ ४} अवेपयः ।

सोममिन्द्र^{१ २} चमू^{३ २ ३ २} सुतम् ॥ ९८८ ॥

२.६.३.७

२. अनु^{१ २} त्वा^३ रोदसी^{३ १ २} उभे^{३ १} स्पर्धमानमददेताम्^{२ ४} ।

इन्द्र^{२ ३ १ २ ३ १ २} यद्वस्युहाभवः ॥ ९८९ ॥

२.६.३.८

३. वाचमष्टापदीमहं^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ४} नवस्रक्तिमृतावृधम्^{३ १ २} ।

इन्द्रात्परितन्वं^{२ ३ १ ३ १ २ ४} ममे ॥ ९९० ॥

॥९ (ही)॥

२.६.३.९

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (१०)

१. इन्द्राग्नी^{१ २} युवामिमे^{३ २ ३ २} ऽभि^{३ १} स्तोमा^{२ ४} अनूषत ।

पिबत^{१ २} शम्भुवा^{३ २} सुतम् ॥ ९९१ ॥

२.६.३.१०

२. या^२ वा^३ सन्ति^{३ १ २} पुरुस्पृहो^{३ १ २} नियुतो^{३ १ २} दाशुषे^{३ १ ३} नरा ।

इन्द्राग्नी^{१ २ ३} ताभिरा^{२ ३ १ २} गतम् ॥ ९९२ ॥

२.६.३.११

३. ताभि॑रा गच्छ॑तं नरो॑पेद॑सवन॑सुतम् ।

इन्द्रा॑ग्नी सोम॑पीतये ॥ ११३ ॥

॥१० (हा)॥

२.६.३.१२

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ३ ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (११)

१. अर्षा॑ सोम॑ द्युमत्त॑मोऽभि॑ द्रोणा॑नि रो॒रुवत् ।

सीद॑न्योनौ वने॑ष्वा ॥ ११४ ॥

२.६.४.१

२. अप्सा॑ इन्द्रा॑य वाय॑वे वरु॑णाय मरु॑द्भ्यः ।

सोमा॑ अर्ष॑न्तु विष्ण॑वे ॥ ११५ ॥

२.६.४.२

३. इ॒षं तो॑काय॑ नो दध॑दस्मभ्य॑सोम॑ विश्व॑तः ।

आ प॑वस्व स॒हस्रि॑णम् ॥ ११६ ॥

॥११ (ला) ॥

२.६.४.३

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (१२)

१. सोम॑ उ॒ ष्वाणः॑ सोतृ॑भिर॑धि णु॑भिर॒वीनाम् ।

अश्व॑येव ह॒रिता॑ याति॑ धार॑या मन्द्र॑या याति॑ धार॑या ॥ ११७ ॥

२.६.४.४

२. अनू॑पे गोमा॑न्गोभिर॑क्षाः सोमो॑ दुग्धा॑भिर॒क्षाः ।

समु॑द्रं न संवर॑णान्यग्मन्म॑न्दी मदा॑य तोश॑ते ॥ ११८ ॥

॥१२ (फ)॥

२.६.४.५

[धा० १५ । उ० २ । स्व० १ ।]

सूक्तं (१३)

१. यत्सोम चित्रमुक्थ्यं दिव्यं पार्थिवं वसु ।
तन्नः पुनान आ भर ॥ १११ ॥

२.६.४.६

२. वृषा पुनान आयूँषि स्तनयन्नधि बर्हिषि ।
हरिः सन्योनिमासदः ॥ १००० ॥

२.६.४.७

३. युवँ हि स्थः स्वःपती इन्द्रश्च सोम गोपती ।
इशाना पिप्यत धियः ॥ १००१ ॥

॥१३ (पु)॥

२.६.४.८

[धा० १५ । उ० १ । स्व० ५ ॥]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

सूक्तं (१४)

१. इन्द्रो मदाय वावृषे शवसे वृत्रहा नृभिः ।
तमिन्महत्स्वाजिषूतिमर्भे हवामहे स वाजेषु प्र नोऽविषत् ॥ १००२ ॥

२.६.५.१

२. असि हि वीर सेन्योऽसि भूरि पराददिः ।
असि दभ्रस्य चिद्वृधो यजमानाय शिक्षसि सुन्वते भूरि ते वसु ॥ १००३ ॥

२.६.५.२

३. यदुदीरत आजयोः (धृष्णवे धीयते धनाम् ।
युङ्क्वा मदच्युता हरी कँ हनः कँ वसौ दधोऽस्माँ इन्द्र वसौ दधः)* ॥ १००४ ॥

॥१४ (खु)॥

२.६.५.३

[धा० २६ । उ० २ । स्व० ५ ।]

सूक्तं (१५)

१. स्वादोरित्था विषूवतो (मध्वः पिबन्ति गौर्यः ।
या इन्द्रेण सयावरीवृष्णा मदन्ति शोभसे वस्वीरनु स्वराज्यम् ॥)* ॥ १००५ ॥ २.६.५.४
२. ता अस्य पृशनायुवः सोमः श्रीणन्ति पृश्रयः ।
प्रिया इन्द्रस्य धेनवो वज्रः हिन्वन्ति सायकं वस्वीरनु स्वराज्यम् ॥ १००६ ॥ २.६.५.५
३. ता अस्य नमसा सहः सपर्यन्ति प्रचेतसः ।
व्रतान्यस्य सश्चिरे पुरूणि पूर्वचित्तये वस्वीरनु स्वराज्यम् ॥ १००७ ॥ ॥१५ (व)॥ २.६.५.६

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० १ ॥]

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

सूक्तं (१६)

१. असाव्यः शुर्मदायाप्सु दक्षो गिरिष्ठाः ।
श्येनो न योनिमासदत् ॥ १००८ ॥ २.६.६.१
२. शुभ्रमन्धो देववातमप्सु धौतं नृभिः सुतम् ।
स्वदन्ति गावः पयोभिः ॥ १००९ ॥ २.६.६.२
३. आदीमश्वं न हेतारमशूशुभन्नमृताय ।
मधो रसः सधमादे ॥ १०१० ॥ ॥१६ (चु)॥ २.६.६.३

[धा० १२ । उ० १ । स्व० ५ ।]

सूक्तं (१७)

१. अ॒भि॒ द्यु॒भ्रं॑ बृ॒हद्य॑श इ॒षस्प॑ते दी॒दिहि॑ दे॒व दे॒वयु॑म् ।
वि॑ को॒शं म॒ध्यमं॑ यु॒व ॥ १०११ ॥

२.६.६.४

२. आ व॒च्यस्व॑ सु॒दक्ष॑ च॒म्बोः सु॒तो वि॒शां वह्नि॑र्न वि॒शप॑तिः ।

वृ॒ष्टि॑ दि॒वः प॒वस्व॑ री॒तिम॑पो जि॒न्वन्ग॑वि॒ष्टये॑ धि॒यः ॥ १०१२ ॥

॥१७ (डा)॥

२.६.६.५

[धा० १८ । उ० ३ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१८)

१. प्रा॒णा शि॒शुर्म॑ही॒नाः हि॒न्वन्वृ॑तस्य दी॒धिति॑म् ।
वि॒श्वा परि॑ प्रि॒या भु॒वद॑ध द्वि॒ता ॥ १०१३ ॥

२.६.६.६

२. उप॑ त्रि॒तस्य॑ पा॒ण्योऽभ॑क्तं यद्गु॒हा प॑दम् ।

य॒ज्ञस्य॑ स॒प्त धा॑मभि॒रध॑ प्रि॒यम् ॥ १०१४ ॥

२.६.६.७

३. त्री॒णि त्रि॒तस्य॑ धा॒रया॑ पृ॒ष्ठेज्वै॑रय॒द्रयि॑म् ।

मि॒मीते॑ अ॒स्य यो॒जना॑ वि॒ सु॒क्रतुः॑ ॥ १०१५ ॥

॥१८ (री)॥

२.६.६.८

[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (१९)

१. प॒वस्व॑ वा॒जसा॑तये प॒वित्रे॑ धा॒रया॑ सु॒तः ।

इ॒न्द्राय॑ सो॒म वि॑ष्णवे दे॒वेभ्यो॑ म॒धुम॑त्तरः ॥ १०१६ ॥

२.६.६.९

२. त्वां रिहन्ति धीतयो हरिं पवित्रे अद्रुहः ।

वत्सं जातं न मातरः पवमान विधर्मणि ॥ १०१७ ॥

२.६.६.१०

३. त्वं द्यां च महिष्रत पृथिवीं चाति जग्निषे ।

प्रति द्रापिममुश्चथाः पवमान महित्वना ॥ १०१८ ॥

॥१९ (फू)॥

२.६.६.११

[धा० २४ । उ० १ । स्व० २ ।]

सूक्तं (२०)

१. इन्दुर्वाजी पवते गोन्योघा इन्द्रे सोमः सह इन्वन्मदाय ।

हन्ति रक्षो बाधते पर्यरातिं वरिवस्कृण्वन्वृजनस्य राजा ॥ १०१९ ॥

२.६.६.१२

२. अध धारया मध्वा पृचानस्तिरो रोम पवते अद्रिदुग्धः ।

इन्दुरिन्द्रस्य सख्यं जुषाणो देवो देवस्य मत्सरो मदाय ॥ १०२० ॥

२.६.६.१३

३. अभि व्रतानि पवते पुनानो देवो देवान्त्स्वेन रसेन पृश्चन् ।

इन्दुर्धर्माण्यृतुथा वसानो दश क्षिपो अव्यत सानो अव्ये ॥ १०२१ ॥ ॥२० (पी)॥ २.६.६.१४

[धा० २० । उ० १ । स्व० ४ ॥]

इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

सूक्तं (२१)

१. आ ते अग्र इधीमहि द्युमन्तं देवाजरम् ।

यद्ध स्या ते पनीयसी समिद्धीदयति द्यवीषं स्तोतृभ्य आ भर ॥ १०२२ ॥

२.६.७.१

२. आ ते अग्र ऋचा हविः शुक्रस्य ज्योतिषस्पते ।

सुश्वन्द्र दस्म विशपते हव्यवाट् तुभ्यः हूयत इषः स्तोतृभ्य आ भर ॥ १०२३ ॥ २.६.७.२

३. ओभे सुश्वन्द्र विशपते दर्वी श्रीणीष आसनि ।

उतो न उत्पुपूर्या उक्थेषु शवसस्पत इषः स्तोतृभ्य आ भर ॥ १०२४ ॥ ॥२१ (रा)॥ २.६.७.३

[धा० २८ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (२२)

१. इन्द्राय साम गायत विप्राय बृहते बृहत् ।

ब्रह्मकृते विपश्चिते पनस्यवे ॥ १०२५ ॥ २.६.७.४

२. त्वमिन्द्राभिभूरसि त्वः सूर्यमरोचयः ।

विश्वकर्मा विश्वदेवो महाः असि ॥ १०२६ ॥ २.६.७.५

३. विभ्राजं ज्योतिषा स्वः रगच्छो रोचनं दिवः ।

देवास्त इन्द्र संख्याय येमिरे ॥ १०२७ ॥ ॥२२ (व)॥ २.६.७.६

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (२३)

१. असावि सोम इन्द्र ते शविष्ठ धृष्णावा गहि ।

आ त्वा पृणक्तिन्द्रियः रजः सूर्यो न रश्मिभिः ॥ १०२८ ॥ २.६.७.७

२. आ तिष्ठ वृत्रहन्त्रथ युक्ता ते ब्रह्मणा हरी ।

अर्वाचीनः सु ते मनो ग्रावा कृणोतु वय्मुना ॥ १०२९ ॥ २.६.७.८

३. इन्द्रमिद्धरो वहतोऽप्रतिधृष्टशवसम् ।

ऋषीणां सुष्टीरुप यज्ञं च मानुषाणाम् ॥ १०३० ॥

॥२३ (पा)॥

२.६.७.९

[धा० १० । उ० १ । स्व० २ ॥]

इति सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥

इति तृतीयप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ३ ॥

तृतीयप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ३ ॥

इति षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

अथ सप्तमोऽध्यायः ॥

अथ चतुर्थप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ४-१ ॥

(१-२४) १ (अकृष्टमाषदयः) त्रयः; २, ११ कश्यपो मारीचः; ३ मेदातिथिः काण्वः; ४ हिरण्यस्तूप आङ्गिरसः; ५ अवत्सारः काश्यपः; ६ जमदग्निर्भागवः; ७, २१ कुत्स आङ्गिरसः; ८ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ९ त्रिशोकः काण्वः; १० श्यावाश्व आत्रेयः; १२ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः, ३ गोतमो राहूगणः, ४ अत्रिर्भौमः, ५ विश्वामित्रो गाथिनः, ६ जमदग्निर्भागवः, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); १३ अमहीयुरांगिरसः; १४ शुनःशेष आजीगर्तिः; १५ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; १६ (१, ३ २-पूर्वार्धः) मान्धाता यौवनाश्वः; १६ (२ उत्तरार्धः) गोधा ऋषिका १७ असितः काश्यपो देवलो वा; १८ (१) ऋणचयो राजर्षिः; १८ (२) शक्तिर्वासिष्ठः; १९ पर्वतनारदौ काण्वौ; २० मनुः सांवरणः; २२ बन्धुः सुबन्धुः श्रुतबन्धुर्विप्रबन्धुश्च क्रमेण गोपायना लौपायना वा; २३ भुवन अत्यः साधनो वा भौवनः ॥ १-६, ११-१३, १७-२१ पवमानः सोमः; ७, २२ अग्निः; ८ आदित्यः; ९, १४-१६ इन्द्रः; १० इन्द्राग्नी; २३ विश्वे देवाः; २४ ॥ १, ७ जगती; २-६, ८-११, १३-१५, १७ गायत्री; १२ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); १६ महर्षिः; १८ (१) यवमध्या गायत्री; १८ (२) सतो बृहती १९ उष्णिक्; २० अनुष्टुप्; २१ त्रिष्टुप्; २२ द्विपदा विराट्; २३ द्विपदा त्रिष्टुप्; २४ ॥

सूक्तं (१)

१. ज्योतिर्यज्ञस्य पवते मधु प्रियं पिता देवानां जनिता विभूवसु ।
दधाति रत्नं स्वधयोरपीच्यं मदिन्तमो मत्सर इन्द्रियो रसः ॥ १०३१ ॥ २.७.१.१
२. अभिक्रन्दन्कलशं वाज्यर्षति पतिर्दिवः शतधारो विचक्षणः ।
हरिमित्रस्य सदनेषु सीदति मर्मजानोऽविभिः सिन्धुभिर्वृषा ॥ १०३२ ॥ २.७.१.२
३. अग्रे सिन्धूनां पवमानो अर्षस्यग्रे वाचो अग्नियो गोषु गच्छसि ।
अग्रे वाजस्य भजसे महद्धनं स्वायुधः सोतृभिः सोम सूयसे ॥ १०३३ ॥ ॥२ (लु)॥ २.७.१.३

[धा० २९ । उ० नास्ति । स्व० ५ ।]

सूक्तं (२)

१. अ॒सृक्ष॑त प्र वाजि॒नो ग॑व्या सोमा॒सो अ॒श्वया॑ ।
शु॒क्रासो॑ वीरयाशवः ॥ १०३४ ॥ २.७.१.४
२. शु॒म्भमा॑ना ऋ॒तायु॑भिर्मृ॒ज्यमा॑ना ग॒भस्त्योः॑ ।
पव॑न्ते वारे॒ अव्यये॑ ॥ १०३५ ॥ २.७.१.५
३. ते वि॒श्वा दा॑शुषे वसु सोमा दि॒व्यानि॑ पा॒थिवा॑ ।
पव॑न्तामा॒न्तरि॑क्ष्या ॥ १०३६ ॥ ॥२ (वी)॥ २.७.१.६
- [धा० २० । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (३)

१. प॒वस्व दे॒ववी॑रति पवि॒त्रं सोम॑ र॒ह्या ।
इन्द्र॑मिन्द्रो वृषा वि॒श ॥ १०३७ ॥ २.७.१.७
२. आ व॒च्यस्व॑ महि॒ प्सरो॑ वृषेन्द्रो द्यु॒म्वत्त॑मः ।
आ योनिं॑ धर्ण॒सिः सदः॑ ॥ १०३८ ॥ २.७.१.८
३. अधु॑क्षत प्रियं मधु धारा सु॒तस्य॑ वे॒धसः॑ ।
अपो॑ वसिष्ट सु॒क्रतुः॑ ॥ १०३९ ॥ २.७.१.९
४. म॒हान्तं॑ त्वा म॒हीर॑न्वापो अ॒र्षन्ति॑ सि॒न्धवः॑ ।
य॒द्रोभि॑र्वासयिष्यसे ॥ १०४० ॥ २.७.१.१०
५. समु॑द्रो अ॒प्सु मा॑मृजे विष्ट॒म्भो धरु॑णो दि॒वः ।
सोमः॑ पवि॒त्रे अ॒स्मयुः॑ ॥ १०४१ ॥ २.७.१.११

६. अचि॒क्रद॒दृषा॑ हरि॒र्महान्मि॒त्रो न दर्श॑तः ।

सं॑ सूर्ये॒ण दि॒द्युते ॥ १०४२ ॥

२.७.१.१२

७. गिर॑स्त इ॒न्द ओज॑सा म॒र्मृज्यन्ते॑ अप॒स्युवः॑ ।

याभि॑र्म॒दाय॑ शु॒म्भसे ॥ १०४३ ॥

२.७.१.१३

८. तं त्वा॑ म॒दाय॑ घृ॒ष्वय॑ उ॒ लोक॑कृ॒तुमी॑महे ।

तव॑ प्र॒शस्त॑ये म॒हे ॥ १०४४ ॥

२.७.१.१४

९. गो॒षा इ॒न्दो नृ॒षा अ॒स्यश्व॑सा वा॒जसा॑ उ॒त ।

आ॒त्मा य॒ज्ञस्य॑ पू॒र्व्यः ॥ १०४५ ॥

२.७.१.१४

१०. अ॒स्मभ्य॑मि॒न्दवि॒न्द्रियं॑ म॒धोः प॒वस्व॑ धा॒रया॑ ।

प॒र्जन्यो॑ वृ॒ष्टिमा॑ङ्ग॒ इव ॥ १०४६ ॥

॥३ (कै)॥

२.७.१.१६

[धा० ५१ । उ० १ । स्व० ८ ॥]

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (४)

१. सना॑ च सोमं॑ जे॒षि च॑ प॒वमान॑ म॒हि श्र॑वः ।

अथा॑ नो॒ वस्य॑स॒स्कृधि॑ ॥ १०४७ ॥

२.७.२.१

२. सना॑ ज्योतिः॑ सना॑ स्व॒र्वाश्वा॑ च सोमं॑ सौ॒भगा॑ ।

अथा॑ नो॒ वस्य॑स॒स्कृधि॑ ॥ १०४८ ॥

२.७.२.२

३. ^{२ ३ १ २ ३ ३ १ २ ३ १ २} सना दक्षमुत क्रतुमप सोम मृधो जहि ।
^{१ २ ३ १ २} अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ १०४९ ॥ २.७.२.३
४. ^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} पवीतारः पुनीतन सोममिन्द्राय पातवे ।
^{१ २ ३ १ २} अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ १०५० ॥ २.७.२.४
५. ^{१ २ ३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} त्वं सूर्ये न आ भज तव क्रत्वा तवोतिभिः ।
^{१ २ ३ १ २} अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ १०५१ ॥ २.७.२.५
६. ^{२ ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} तव क्रत्वा तवोतिभिर्ज्योक्पश्येम सूर्यम् ।
^{१ २ ३ १ २} अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ १०५२ ॥ २.७.२.६
७. ^{३ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} अभ्यर्ष स्वायुध सोम द्विबर्हसं रयिम् ।
^{१ २ ३ १ २} अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ १०५३ ॥ २.७.२.७
८. ^{३ २ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} अभ्यर्षानपच्युतो वाजिन्समत्सु सासहिः ।
^{१ २ ३ १ २} अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ १०५४ ॥ २.७.२.८
९. ^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} त्वां यज्ञैरवीवृधन्पवमानं विधर्मणि ।
^{१ २ ३ १ २} अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ १०५५ ॥ २.७.२.९
१०. ^{३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} रयिं नश्चित्रमश्विनमिन्दो विश्वायुमा भर ।
^{१ २ ३ १ २} अथा नो वस्यसस्कृधि ॥ १०५६ ॥ ॥४ (चा)॥ २.७.२.१०

[धा० २२ । उ० १ । स्व० २ ।

सूक्तं (५)

१. तरत्स मन्दी धावति धारा सुतस्यान्धसः ।

तरत्स मन्दी धावति ॥ १०५७ ॥

२.७.२.११

२. उस्मा वेद वसूनां मर्त्तस्य देव्यवसः ।

तरत्स मन्दी धावति ॥ १०५८ ॥

२.७.२.१२

३. ध्वस्त्रयोः पुरुषन्त्योरा सहस्राणि दद्महे ।

तरत्स मन्दी धावति ॥ १०५९ ॥

२.७.२.१३

४. आ ययोस्त्रिंशतं तना सहस्राणि च दद्महे ।

तरत्स मन्दी धावति ॥ १०६० ॥

॥५ (हा)॥

२.७.२.१४

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (६)

१. एते सोमा असृक्षत गृणानाः शवसे महे ।

मदिन्तमस्य धारया ॥ १०६१ ॥

२.७.२.१५

२. अभि गव्यानि वीतये नृम्णा पुनानो अर्षसि ।

सनद्वाजः परि स्रव ॥ १०६२ ॥

२.७.२.१६

३. उत नो गोमतीरिषो विश्वा अर्ष परिष्टुभः ।

गृणानो जमदग्निना ॥ १०६३ ॥

॥६ (वि)॥

२.७.२.१७

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (७)

१. इमं स्तोममर्हते जातवेदसे रथमिव सं महेमा मनीषया ।
भद्रा हि नः प्रमतिरस्य संसद्यग्रे संख्ये मा रिषामा वयं तव ॥ १०६४ ॥ २.७.२.१८
२. भरामेधं कृणवामा हवींषि ते चितयन्तः पर्वणापर्वणा वयम् ।
जीवातवे प्रतरां साधया धियोऽग्रे संख्ये मा रिषामा वयं तव ॥ १०६५ ॥ २.७.२.१९
३. शकेम त्वा समिधं साधया धियस्त्वे देवा हविरदन्त्याहुतम् ।
त्वमादित्यां आ वह तान्ह्युश्मस्यग्रे संख्ये मा रिषामा वयं तव ॥ १०६६ ॥ ॥७ (छौ)॥
२.७.२.२०

[धा० ३६ । उ० २ । स्व० १० ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (८)

१. प्रति वांसूर उदिते मित्रं गृणीषे वरुणम् ।
अर्यमणं रिशादसम् ॥ १०६७ ॥ २.७.३.१
२. राया हिरण्यया मतिरियमवृकाय शवसे ।
इयं विप्रा मेधसातये ॥ १०६८ ॥ २.७.३.२
३. ते स्याम देव वरुण ते मित्र सूरिभिः सह ।
इषं स्वश्च धीमहि ॥ १०६९ ॥ ॥८ (हा)॥ २.७.३.३

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (९)

१. भिन्धि विश्वा अप द्विषः परि बाधो जही मृधः ।

वसु स्पाहं तदा भर ॥ १०७० ॥

२.७.३.४

२. यस्य ते विश्वमानुषग्भूरेदत्तस्य वेदति ।

वसु स्पाहं तदा भर ॥ १०७१ ॥

२.७.३.५

३. यद्विडाविन्द्र यत्स्थिरे यत्पर्शानि पराभृतम् ।

वसु स्पाहं तदा भर ॥ १०७२ ॥

॥९ (चू)॥

२.७.३.६

[धा० १२ । उ० १ । स्व० ६ ॥]

सूक्तं (१०)

१. यज्ञस्य हि स्थ ऋत्विजा संस्त्री वाजेषु कर्मसु ।

इन्द्राग्नी तस्य बोधतम् ॥ १०७३ ॥

२.७.३.७

२. तोशासा रथयावाना वृत्रहणापराजिता ।

इन्द्राग्नी तस्य बोधतम् ॥ १०७४ ॥

२.७.३.८

३. इदं वां मदिरं मध्वधुक्षत्रद्रिभिर्नरः ।

इन्द्राग्नी तस्य बोधतम् ॥ १०७५ ॥

॥१० (टा)॥

२.७.३.९

[धा० ८ । उ० १ । स्व० २ ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (११)

१. इन्द्रायेन्दो मरुत्वते पवस्व मधुमत्तमः ।

अर्कस्य योनिमासदम् ॥ १०७६ ॥

२.७.४.१

२. तं त्वा विप्रा वचोविदः परिष्कृण्वन्ति धर्णसिम् ।

सं त्वा मृजन्त्यायवः ॥ १०७७ ॥

२.७.४.२

३. रसं ते मित्रो अर्यमा पिबन्तु वरुणः कवे ।

पवमानस्य मरुतः ॥ १०७८ ॥

॥१ (ल)॥

२.७.४.३

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (१२)

१. मृज्यमानः सुहस्त्य समुद्रे वाचमिन्वसि ।

रयिं पिशङ्गं बहुलं पुरुस्पृहं पवमानाभ्यर्षसि ॥ १०७९ ॥

२.७.४.४

२. पुनानो वारे पवमानो अव्यये वृषो अचिक्रदद्वने ।

देवानांसोम पवमान निष्कृतं गोभिरञ्जानो अर्षसि ॥ १०८० ॥

॥१२ (ति)॥

२.७.४.५

[धा० २४ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१३)

१. एतमु त्वं दश क्षिपो मृजन्ति सिन्धुमातरम् ।

समादित्येभिरख्यत ॥ १०८१ ॥

२.७.४.६

२. समिन्द्रेणोत वायुना सुत एति पवित्र आ ।

सं सूर्यस्य रश्मिभिः ॥ १०८२ ॥

२.७.४.७

३. स नो भगाय वायवे पूष्णे पवस्व मधुमान् ।

चारुर्मित्रे वरुणे च ॥ १०८३ ॥

॥१३ (टि)॥

२.७.४.८

[धा० ८ । उ० १ । स्व० ३ ॥]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

सूक्तं (१४)

१. रेवतीर्नः सधमाद इन्द्रे सन्तु तुविवाजाः ।

क्षुमन्तो याभिर्मदम ॥ १०८४ ॥

२.७.५.१

२. ओ घ त्वावां त्मना युक्तः स्तोतृभ्यो धृष्णवीयानः ।

ऋणोरक्षं न चक्रयोः ॥ २ ॥ ॥ १०८५ ॥

२.७.५.२

३. ओ यद्दुवः शतक्रतवां कामं जरितृणाम् ।

ऋणोरक्षं न शचीभिः ॥ १०८६ ॥

॥१४ (ठी)॥

२.७.५.३

[धा० ११८ । उ० २ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (१५)

१. सुरूपकृतुमूतये सुदुघामिव गोदुहे ।

जुहूमसि द्यविद्यवि ॥ १०८७ ॥

२.७.५.४

२. उप नः सवनां गहिं सोमस्य सोमपाः पिब ।

गोदा इद्रेवतो मदः ॥ १०८८ ॥

२.७.५.५

३. अथा ते अन्तमानां विद्याम् सुमतीनाम् ।

मा नो अति ख्य आ गहि ॥ १०८९ ॥

॥१५ (कौ)॥

२.७.५.६

[धा० ११ । उ० १ । स्व० नास्ति]

सूक्तं (१६)

१. उभे यदिन्द्र रोदसी आपप्राथोषा इव ।

महान्तं त्वा महीनां सभ्राजं चर्षणीनाम् ।

देवी जनित्र्यजीजनद्भद्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ १०९० ॥

२.७.५.७

२. दीर्घं ह्यङ्कुशं यथा शक्तिं बिभर्षि मन्तुमः ।

पूर्वेण मघवन्पदा वयामजो यथा यमः ।

देवी जनित्र्यजीजनद्भद्रा जनित्र्यजीजनत् ॥२॥ ॥ १०९१ ॥

२.७.५.८

३. अव स्म दुर्हणायतो मर्त्तस्य तनुहि स्थिरम् ।

अधस्पदं तर्मी कृधि यो अस्मां अभिदासति ।

देवी जनित्र्यजीजनद्भद्रा जनित्र्यजीजनत् ॥ १०९२ ॥

॥१६ (यौ)॥

२.७.५.९

[धा० ४२ । उ० ना । स्व० १० ॥]

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

सूक्तं (१७)

१. परि स्वानो गिरिष्ठाः पवित्रे सोमो अक्षरत् ।

मदेषु सर्वधा असि ॥ १०९३ ॥

२.७.६.१

२. त्वं विप्रस्त्वं कविर्मधु प्र जातमन्धसः ।

मदेषु सर्वधा असि ॥ १०९४ ॥

२.७.६.२

३. त्वे विश्वे सजोषसो देवासः पीतिमाशत ।

मदेषु सर्वधा असि ॥ १०९५ ॥

॥१७ (खा)॥

२.७.६.३

[धा० ११ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१८)

१. स सुन्वे यो वसूनां यो रायामानेता य इडानाम् ।

सोमो यः सुक्षितीनाम् ॥ १०९६ ॥

२.७.६.४

२. यस्य त इन्द्रः पिबाद्यस्य मरुतो यस्य वार्यमणा भगः ।

आ येन मित्रावरुणा करामह एन्द्रमवसे महे ॥ १०९७ ॥

॥१८ (ली)॥

२.७.६.५

(१९)

१. तं वः सखायो मदाय पुनानमभि गायत ।

शिशुं न हव्यैः स्वदयन्त गूर्तिभिः ॥ १०९८ ॥

२.७.६.६

२. सं वत्स इव मातृभिरिन्दुर्हिन्वानो अज्यते ।

देवावीर्मदो मतिभिः परिष्कृतः ॥ १०९९ ॥

२.७.६.७

३. अयं दक्षाय साधनोऽयं शर्धाय वीतये ।

अयं देवेभ्यो मधुमत्तरः सुतः ॥ ११०० ॥

॥१९ (यि)॥

२.७.६.८

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (२०)

१. सोमाः पवन्त इन्द्रवोऽस्मभ्यं गातुवित्तमाः ।
मित्राः स्वाना अरेपसः स्वाध्यः स्वर्विदः ॥ ११०१ ॥ २.७.६.९
२. ते पूतासो विपश्चितः सोमासो दध्याशिरः ।
सूरासो न दर्शतासो जिगल्वो ध्रुवा घृते ॥ ११०२ ॥ २.७.६.१०
३. सुष्वाणासो व्यद्रिभिश्चिताना गोरधि त्वचि ।
इषमस्मभ्यमभितः समस्वरन्वसुविदः ॥ ११०३ ॥ ॥२० (वा)॥ २.७.६.११
[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (२१)

१. अया पवा पवस्वेना वसूनि मांश्चत्व इन्द्रो सरसि प्र धन्व ।
ब्रघ्नश्चिद्यस्य वातो न जूति पुरुमेधाश्चित्तकवे नरं धात् ॥ ११०४ ॥ २.७.६.१२
२. उत न एना पवया पवस्वाधि श्रुते श्रवाय्यस्य तीर्थे ।
षष्टि सहस्रा नैगुतो वसूनि वृक्षं न पक्वं धूनवद्रणाय ॥ ११०५ ॥ २.७.६.१३
३. महीमे अस्य वृष नाम शूषे मांश्चत्वे वा पृशने वा वधत्रे ।
अस्वापयन्निगुतः स्नेहयच्चापामित्रा अपाचितो अचेतः ॥ ११०६ ॥ ॥२१ (कि)॥ २.७.६.१४

इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

[धा० १६ । उ० १ । स्व० ३ ॥]

सूक्तं (२२)

१. अग्ने त्वं नो अन्तम उत त्राता शिवो भुवो वरूथ्यः ॥ ११०७ ॥ २.७.७.१
२. वंसुरग्निरवसुश्रवा अच्छा नक्षि द्युमत्तमो रयिं दाः ॥ ११०८ ॥ २.७.७.२
३. तं त्वा शोचिष्ठ दीदिवः सुम्राय नूनमीमहे सखिभ्यः ॥ ११०९ ॥ ॥२२ (वा)॥ २.७.७.३
- [धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (२३)

१. इमा नु कं भुवना सीषधेमेन्द्रश्च विश्वे च देवाः ॥ १११० ॥ २.७.७.४
२. यज्ञं च नस्तन्वं च प्रजां चादित्यैरिन्द्रः सह सीषधातु ॥ ११११ ॥ २.७.७.५
३. आदित्यैरिन्द्रः संगणो मरुद्विरस्मभ्यं भेषजां करत् ॥ १११२ ॥ ॥२३ (छा)॥ २.७.७.६
- [धा० १२ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (२४)

१. प्र वोऽर्चोप (प्र व इन्द्राय वृत्रहन्तमाय विप्राय गार्थं गायत यं जुजोषते ॥)* ॥ १११३ ॥ २.७.७.७
२. प्र वोऽर्चोप (अर्चन्त्यर्कं मरुतः स्वर्का आ स्तोभति श्रुतो युवा सं इन्द्रः ॥)* ॥ १११४ ॥ २.७.७.८
३. प्र वोऽर्चोप (उप प्रक्षे मधुमति क्षियन्तः पुष्येम रयिं धीमहे त इन्द्र ॥)* ॥ १११५ ॥ ॥२४ (य)॥ २.७.७.९

[धा० २ । उ० नास्ति । स्व० १ ॥]

इति सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥

इति चतुर्थप्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥ ७ ॥

इति सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

अथ अष्टमोऽध्यायः ॥

अथ चतुर्थप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ४-२ ॥

(१-१४) १ (१-३) वृषगणो वासिष्ठः; १ (४-१२), २ (१-९) असितः काश्यपो देवलो वा; २ (१०-१२), ११ भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्भार्गवो वा; ३, ६ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ४ यजत आत्रेयः ५ मधुच्छन्दा वैश्वामित्रः; ७ सिकता निवावरी; ८ पुरुहन्मा आंगिरसः; ९ पर्वतनारदौ काण्वौ शिखण्डिन्यावप्सरसौ काश्यपौ वा; १० अग्नये धिष्णयो ऐश्वराः; १२ वत्सः काण्वः; १३ नृमेध आंगिरसः; १४ अत्रिर्भौमः ॥ १-२, ७, ९-११ पवमानः सोमः ; ३, १२ अग्निः; ४ मित्रावरुणौ; ५, ८, १३-१४ इन्द्रः; ७ इन्द्राग्नी ॥ (१-३) त्रिष्टुप्; १ (४-१२), २, ४-६, ११-१२ गायत्री; ७ जगती; ८ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतो बृहती); ९ उष्णिक्; १० द्विपदा विराट्; १३ (१-२) ककुप्; १३ (३) पुर उष्णिक् ; १४ अनुष्टुप् ॥

सूक्तं (१)

१. प्र काव्यमुशनेव ब्रुवाणो देवो देवानां जनिमा विवक्ति ।
महिब्रतः शुचिबन्धुः पावकः पदा वराहो अभ्येति रेभन् ॥ १११६ ॥ २.८.१.१
२. प्र ह॑सासस्तृपला व॒श्रुमच्छा॑मादस्तं वृषगणा अयासुः ।
आङ्गोषिणं पवमानं सखायो दुर्मर्षं वाणं प्र वदन्ति साकम् ॥ १११७ ॥ २.८.१.२
३. स योजत उरुगायस्य जूतिं वृथा क्रीडन्तं मिमते न गावः ।
परीणसं कृणुते तिग्मशृङ्गो दिवा हरिर्ददृशे नक्तमृजः ॥ १११८ ॥ २.८.१.३
४. प्र स्वानासो रथा इवार्वन्तो न श्रवस्यवः ।
सोमासो राये अक्रमुः ॥ १११९ ॥ २.८.१.४

५. हि॒न्वा॒नासो॑ र॒था इ॒व दध॑न्विरे॒ गभ॑स्त्योः ।
भ॒रासः॑ का॒रिणा॑मिव ॥ ११२० ॥ २.८.१.५
६. रा॒जा॒नो न॑ प्र॒शस्ति॑भिः सो॒मासो॑ गो॒भिर॑ञ्ज ते ।
य॒ज्ञो न॑ सप्त॒ धातृ॑भिः ॥ ११२१ ॥ २.८.१.६
७. परि॑ स्वा॒नास॑ इ॒न्दवो॑ म॒दाय॑ ब॒र्हणा॑ गिरा ।
म॒धो अ॑र्षन्ति॒ धार॑या ॥ ११२२ ॥ २.८.१.७
८. आ॒पा॒नासो॑ वि॒वस्व॑तो जि॒न्वन्त॑ उ॒षसो॑ भ॒गम् ।
सू॒रा अ॑ण्वं वि॒ तन्व॑ते ॥ ११२३ ॥ २.८.१.८
९. अ॒प द्वा॒रा म॑तीनां प्र॒त्ना ऋ॑ण्वन्ति॒ कार॑वः ।
वृ॒ष्णो ह॑रस॒ आय॑वः ॥ ११२४ ॥ २.८.१.९
१०. स॒मीची॑नास॒ आश॑त॒ होता॑रः सप्त॒जान॑यः ।
प॒दमे॑कस्य॒ पिप्र॑तः ॥ ११२५ ॥ २.८.१.१०
११. ना॒भा ना॑भि न॒ आ द॑दे च॒क्षुषा॑ सू॒र्यं दृ॑शे ।
क॒वेर॑पत्य॒मा दु॑हे ॥ ११२६ ॥ २.८.१.११
१२. अ॒भि प्रि॑यं दि॒वस्प॑दम॒ध्वर्यु॑भिर्गुहा॒ हित॑म् ।
सू॒रः प॑श्यति॒ चक्ष॑सा ॥ ११२७ ॥ ॥१ (झै)॥ २.८.१.१२

[धा० ५३ । उ० ४ । स्व० ८ ॥]

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (२)

१. असृग्रमिन्दवः पथा धर्मवृत्तस्य सुश्रियः ।
विदाना अस्य योजना ॥ ११२८ ॥ २.८.२.१
२. प्र धारा मधो अग्रियो महीरपो वि गाहते ।
हविर्हविःषु वन्द्यः ॥ ११२९ ॥ २.८.२.२
३. प्र युजा वाचो अग्रियो वृषो अचक्रदद्वने ।
सद्भाभि सत्यो अध्वरः ॥ ११३० ॥ २.८.२.३
४. परि यत्काव्या कविर्नृम्णा पुनानो अर्षति ।
स्वर्वाजी सिषासति ॥ ११३१ ॥ २.८.२.४
५. पवमानो अभि स्पृधो विशो राजेव सीदति ।
यदीमृण्वन्ति वेधसः ॥ ११३२ ॥ २.८.२.५
६. अव्या वारे परि प्रियो हरिर्वनेषु सीदति ।
रेभो वनुष्यते मती ॥ ११३३ ॥ २.८.२.६
७. स वायुमिन्द्रमश्विना साकं मदेन गच्छति ।
रणा यो अस्य धर्मणा ॥ ११३४ ॥ २.८.२.७
८. ओ मित्रे वरुणे भगे मधोः पवन्त उर्मयः ।
विदाना अस्य शक्नभिः ॥ ११३५ ॥ २.८.२.८
९. अस्मभ्यः रोदसी रयिं मध्वो वाजस्य सातये ।
श्रवो वसूनि सञ्जितम् ॥ ११३६ ॥ २.८.२.९
१०. ओ ते दक्षं मयोभुवं वह्निमद्या वृणीमहे ।
पान्तमा पुरुस्पृहम् ॥ ११३७ ॥ २.८.२.१०

११. आ मन्द्रमा वरेण्यमा विप्रमा मनीषिणम् ।

पान्तमा पुरुस्पृहम् ॥ ११३८ ॥

२.८.२.११

१२. आ रयिमा सुचेतुनमा सुक्रतो तनूष्वा ।

पान्तमा पुरुस्पृहम् ॥ ११३९ ॥

॥ २ (ण) ॥

२.८.२.१२

[धा० ३८ । उ० ५ । स्व० ११ ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (३)

१. मूर्धानं दिवो अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृत आ जातमग्निम् ।

कविः सम्राजमतिथिं जनानामासन्नः पात्रं जनयन्त देवाः ॥ ११४० ॥

२.८.३.१

२. त्वां विश्वे अमृतं जायमानं शिशुं न देवा अभि सं नवन्ते ।

तव क्रतुभिरमृतत्वमायन्वैश्वानर यत्पित्रोरदीदे ॥ ११४१ ॥

२.८.३.२

३. नाभिं यज्ञानां सदनं रयीणां महामाहावमभि सं नवन्त ।

वैश्वानरं रथ्यमध्वराणां यज्ञस्य केतुं जनयन्त देवाः ॥ ११४२ ॥ ॥ ३ (कु) ॥ २.८.३.३

[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (४)

१. प्र वो मित्राय गायत वरुणाय विपा गिरा ।

महिक्शत्रावृतं बृहत् ॥ ११४३ ॥

२.८.३.४

२. सम्राजा या घृतयोनी मित्रश्चोभा वरुणश्च ।

देवा देवेषु प्रशस्ता ॥ ११४४ ॥

२.८.३.५

३. ता नः शक्तं पार्थिवस्य महो रायो दिव्यस्य ।

महि वां क्षत्रं देवेषु ॥ ११४५ ॥

॥४ (र)॥

२.८.३.६

[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (५)

१. इन्द्रा याहि चित्रभानो सुता इमे त्वायवः ।

अण्वीभिस्तना पूतासः ॥ ११४६ ॥

२.८.३.७

२. इन्द्रा याहि धियेषितो विप्रजूतः सुतावतः ।

उप ब्रह्माणि वाघतः ॥ ११४७ ॥

२.८.३.८

३. इन्द्रा याहि तूतुजान उप ब्रह्माणि हरिवः ।

सुते दधिष्व नश्चनः ॥ ११४८ ॥

॥५ (ही)॥

२.८.३.९

[धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (६)

१. तमीडिष्व यो अर्चिषा वना विश्वा परिष्वजत् ।

कृष्णा कृणोति जिह्वया ॥ ११४९ ॥

२.८.३.१०

२. य इद्ध आविवासति सुम्रमिन्द्रस्य मर्त्यः ।

द्युम्नाय सुतरा अपः ॥ ११५० ॥

२.८.३.११

३. ता नो वाजवतीरिष आशून्पितृमर्वतः ।

एन्द्रमग्निं च वोढवे ॥ ११५१ ॥

॥६ (य)॥

२.८.३.१२

[धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० १ ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (७)

१. प्रो अयासीदिन्दुरिन्द्रस्य निष्कृतं सखां सख्युर्न प्र मिनाति सङ्गिरम् ।

मर्यं इव युवतिभिः समर्षति सोमः कलशे शतयामना पथा ॥ ११५२ ॥

२.८.४.१

२. प्र वो धियो मन्द्रयुवो विपन्युवः पनस्युवः संवरणेष्वक्रमुः ।

हरिं क्रीडन्तमभ्यनूषत स्तुभोऽभि धेनवः पयसेदशिश्नयुः ॥ ११५३ ॥

२.८.४.२

३. आ नः सोम संयतं पिप्युषीमिषमिन्दो पवस्व पवमान ऊर्मिणा ।

या नो दोहते त्रिरहन्नसश्चुषी क्षुमद्वाजवन्मधुमत्सुवीर्यम् ॥ ११५४ ॥ ॥७ (ठि)॥ २.८.४.३

[धा० २८ । उ० २ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (८)

१. न किष्टं कर्मणा नशद्यश्चकार सदावृधम् ।

इन्द्रं न यज्ञैर्विश्वगूतमृभ्वसमधृष्टं धृष्णुमोजसा ॥ ११५५ ॥

२.८.४.४

२. अषाढमुग्रं पृतनासु सासहिं यस्मिन्महीरुरुज्रयः ।

सं धेनवो जायमाने अनोनवुर्द्यावः क्षामीरनोनवुः ॥ ११५६ ॥

॥८ (ही)॥

२.८.४.५

[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० ४ ॥]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

सूक्तं (९)

१. सखाय आ नि षौदत पुनानाय प्रगायत ।
शिंशुं न यज्ञैः परि भूषत श्रिये ॥ ११५७ ॥ २.८.५.१
२. समी वत्सं न मातृभिः सृजता गयसाधनम् ।
देवाव्यकऽमदमभि द्विशवसम् ॥ ११५८ ॥ २.८.५.२
३. पुनाता दक्षसाधनं यथा शर्धाय वीतये ।
यथा मित्राय वरुणाय शन्तमम् ॥ ११५९ ॥ ॥९ (पि)॥ २.८.५.३
- [धा० १५ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१०)

१. प्र वाज्यक्षाः सहस्रधारस्तिरः पवित्रं वि वारमव्यम् ॥ ११६० ॥ २.८.५.४
२. स वाज्यक्षाः सहस्रेता अद्विर्मृजानो गोभिः श्रीणानः ॥ ११६१ ॥ २.८.५.५
३. प्र सोम याहीन्द्रस्य कुक्षा नृभिर्यमानो अद्रिभिः सुतः ॥ ११६२ ॥ ॥१० (पु)॥ २.८.५.६
- [धा० १५ । उ० १ । स्व० ५ ।]

सूक्तं (११)

१. ये^१ सोमासः^{२२} परावति^{३२३} ये^१ अवावति^{२३१२} सुन्विरे^{३२} ।

ये वादः^२ शयणावति^{३१२३१२} ॥ ११६३ ॥

२.८.५.७

२. य^१ आर्जीकेषु^{२३२३} कृत्वसु^{१२३} ये मध्ये^१ पस्त्यानाम्^{२२३क२२} ।

ये वा^२ जनेषु^{३१२} पञ्चसु^{३१२} ॥ ११६४ ॥

२.८.५.८

३. ते^१ नो^२ वृष्टिं^{३२} दिवस्परि^{ऊउ} पवन्तामा^३ सुवीर्यम्^{१२३२३१२} ।

स्वाना^{३२३२३१२} देवास इन्द्रवः^३ ॥ ११६५ ॥

॥११ (चि)॥

२.८.५.९

[धा० ७ । उ० १ । स्व० ३ ॥]

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

सूक्तं (१२)

१. आ^१ ते^२ वत्सो^३ मनो^१ यमत्परमा^{२२} चित्सधस्थात्^{३१२३१२} ।

अग्ने^{२३} त्वा^१ कामये^२ गिरा^{३२} ॥ ११६६ ॥

२.८.६.१

२. पुरुत्रा^{३२उ} हि सटङ्गुसि^{ऊउ} दिशो^३ विश्वा^{२३} अनु^{२३} प्रभुः^{१२३२} ।

समत्सु^{३१२} त्वा^२ हवामहे^३ ॥ ११६७ ॥

२.८.६.२

३. समत्स्वग्निमवसे^{३२३१२२} वाजयन्तो^{३१२} हवामहे^२ ।

वाजेषु^{१२} चित्राधसम्^{३१२} ॥ ११६८ ॥

॥१२ (ठा)॥

२.८.६.३

[धा० १३ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१३)

१. त्वं न इन्द्रा भर ओजो नृम्णं शतक्रतो विचर्षणे ।

आ वीरं पृतनासहम् ॥ ११६९ ॥

२.८.६.४

२. त्वं हि नः पिता वसो त्वं माता शतक्रतो बभूविथ ।

अथा ते सुम्रमीमहे ॥ ११७० ॥

२.८.६.५

३. त्वां शुष्मिन्पुरुहूत वाजयन्तमुप ब्रुवे सहस्कृत ।

स नो रास्व सुवीर्यम् ॥ १३ (ल) ॥ ११७१ ॥

॥ १३ (ल) ॥

२.८.६.६

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (१४)

१. यदिन्द्र चित्र म इह नास्ति त्वादातमद्रिवः ।

राधस्तन्नो विदद्वस उभयाहस्त्या भर ११७२ ॥

२.८.६.७

२. यन्मन्यसे वरेण्यमिन्द्र द्युक्षं तदा भर ।

विद्याम तस्य ते वयमकूपारस्य दावनः ॥ ११७३ ॥

२.८.६.८

३. यत्ते दिक्षु प्रराध्यं मनो अस्ति श्रुतं बृहत् ।

तेन दृढा चिदद्रिव आ वाजं दर्षि सातये ॥ ११७४ ॥

॥ १४ (पी) ॥

२.८.६.९

[धा० २५ । उ० १ । स्व० ४ ॥]

इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

इति चतुर्थप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः ॥ २ ॥

चतुर्थप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ४ ॥

इति अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

अथ नवमोऽध्यायः ॥

अथ पञ्चमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ५-१ ॥

(१-२०) १ प्रतर्दिनो दैवोदासः; २, ३, ४ असितः काश्यपो देवलो वा; ५, ११ उचथ्य आंगिरसः; ६, ७ अमहीयुराङ्गिरसः; ८, १५ निधुविः काश्यपः; ९ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १० सुकक्ष आंगिरसः; १२ कविर्भार्गवः; १३ देवातिथिः काण्वः; १४ भर्गः प्रागाथः; १६ अम्बरीषो वार्षागिरः ऋजिश्वा भारद्वाजश्च; १७ अग्रये धिष्यया ऐश्वराः; १८ उशना काव्यः; १९ नृमेध आंगिरसः; २० जेता माधुच्छन्दसः ॥ १-८, ११-१२, १५-१७ पवमानः सोमः ; ९, १८ अग्निः; १०, १३, १४, १९-२० इन्द्रः ॥ १-९ त्रिष्टुप्; २-८, १०-११, १५, १८ गायत्री; जगती १३, १४ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); १६-२० अनुष्टुप् ; १७ द्विपदा विराट्; १९ उष्णिक् ॥

सूक्तं (१)

१. शिशुं जज्ञानं हयतं मृजन्ति शुम्भन्ति विप्रं मरुतो गणेन ।
कविर्गर्भिः काव्येना कविः सन्त्सोमः पवित्रमत्येति रेभन् ॥ ११७५ ॥ २.९.१.१
२. ऋषिमना य ऋषिकृत्स्वर्षाः सहस्रनीथः पदवीः कवीनाम् ।
तृतीयं धाम महिषः सिषासन्त्सोमो विराजमनु राजति ष्टुप् ॥ ११७६ ॥ २.९.१.२
३. चमूषच्छेनः शकुनो विभृत्वा गोविन्दुर्द्रप्स आयुधानि बिभ्रत् ।
अपामूर्मिः सचमानः समुद्रं तुरीयं धाम महिषो विवक्ति ॥ ११७७ ॥ ॥१ (लु)॥ २.९.१.३

[धा० २४ । उ० नास्ति । स्व० ५ ।]

सूक्तं (२)

१. ए॒ते सोमा॑ अभि॒ प्रियमिन्द्र॑स्य काममक्षरन् ।
वर्ध॑न्तो अस्य वीर्यम् ॥ ११७८ ॥

२.१.१.४

२. पु॒नाना॑सश्चमूषदो गच्छन्तो वायुमश्विना ।
ते नो॑ धत्त सुवीर्यम् ॥ ११७९ ॥

२.१.१.५

३. इन्द्र॑स्य सोमं राध॑से पु॒नानो॑ हार्दि॒ चोदय॑ ।
दे॒वानां॑ योनि॒मासदम् ॥ ११८० ॥

२.१.१.६

४. मृज॑न्ति त्वा दश॑ क्षिपो॒ हिन्वन्ति॑ सप्त॒ धीतयः॑ ।
अनु॑ वि॒प्रा अमा॑दिषुः ॥ ११८१ ॥

२.१.१.७

५. दे॒वेभ्य॑स्त्वा मदाय॑ क॒ सृजान॑मति मे॒ष्यः ।
सं गोभि॑र्वासयामसि ॥ ११८२ ॥

२.१.१.८

६. पु॒नानः॑ कलशेष्वा वस्त्राण्यरु॒षो हरिः॑ ।
परि॑ गव्या॒न्यव्यत॑ ॥ ११८३ ॥

२.१.१.९

७. मघो॑न आ पव॒स्व नो जहि॑ विश्वा अप॒ द्विषः॑ ।
इन्द्रो॑ सखाय॒मा वि॑श ॥ ११८४ ॥

२.१.१.१०

८. नृ॒चक्ष॑सं त्वा वयमिन्द्रपीत॑ स्वर्विदम् ।
भक्षी॑महि प्र॒जामि॑षम् ॥ ११८५ ॥

२.१.१.११

९. वृष्टि॑ दिवः परि॒ स्रव॑ द्यु॒म्नं पृथि॑व्या अधि ।
सहो॑ नः सोम पृ॒त्सु धाः॑ ॥ ११८६ ॥

॥२ (ति)॥

२.१.१.१२

[धा० ३९ । उ० १ । स्व० १३ ॥]

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (३)

१. सोमः पुनानो अर्षति सहस्रधारो अत्यविः ।
वायोरिन्द्रस्य निष्कृतम् ॥ ११८७ ॥ २.९.२.१
२. पवमानमवस्यवो विप्रमभि प्र गायत ।
सुष्वाणं देववीतये ॥ ११८८ ॥ २.९.२.२
३. पवन्ते वाजसातये सोमाः सहस्रपाजसः ।
गृणानां देववीतये ॥ ११८९ ॥ २.९.२.३
४. उत नो वाजसातये पवस्व बृहतीरिषः ।
द्युमदिन्दो सुवीर्यम् ॥ ११९० ॥ २.९.२.४
५. अत्या हियाना न हेतुभिरसृग्रं वाजसातये ।
वि वारमव्यमाशवः ॥ ११९१ ॥ २.९.२.५
६. ते नः सहस्रिण रयि पवन्तामा सुवीर्यम् ।
स्वाना देवास इन्द्रवः ॥ ११९२ ॥ २.९.२.६
७. वाश्रा अर्षन्तीन्दवोऽभि वत्सं न मातरः ।
दधन्विरे गभस्त्योः ॥ ११९३ ॥ २.९.२.७
८. जुष्ट इन्द्राय मत्सरः पवमानः कनिक्रदत् ।
विश्वा अप द्विषो जहि ॥ ११९४ ॥ २.९.२.८
९. अपघ्नन्तो अराव्यः पवमानाः स्वर्दृशः ।
योनावृतस्य सीदत ॥ ११९५ ॥ २.९.२.९

॥ ३ (दू) ॥

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (४)

१. सोमा^{१ २} असृग्रमिन्दवः^{३ १ २} सुता^{३ २ ३ २ ३} ऋतस्य^{३ १ २} धारया ।
इन्द्राय^{१ २ ३ १ २} मधुमत्तमाः ॥ ११९६ ॥ २.९.३.१
२. अभि^{३ १} विप्रा^{२ २} अनूषत^{३ १ २ ३ २ ३} गावो^{३ १ २} वत्सं न धेनवः ।
इन्द्र५ सोमस्य^{१ २ ३ १ २} पीतये ॥ ११९७ ॥ २.९.३.२
३. मदच्युत्क्षेति^{३ १ २ ३} सादने^{१ २ ३} सिन्धोरूमा^{१ २ ३ १ २ ३ २} विपश्चित् ।
सोमो^{१ २ ३ १} गौरी^{२ २} अधि^{३ २} श्रितः ॥ ११९८ ॥ २.९.३.३
४. दिवो^{३ १} नाभा^{२ २} विचक्षणोऽव्या^{३ २ ३ १ २} वारे^{३ १ २} महीयते ।
सोमो^{२ ३ २ ३ १ २ ३ २} यः सुक्रतुः^{३ २} कविः ॥ ११९९ ॥ २.९.३.४
५. यः सोमः^{१ २ २ ३ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} कलशेष्वा^{१ २} अन्तः^{१ २} पवित्र^{१ २} आहितः ।
तमिन्दुः^{२ ३ ३ १ २} परि^{३ १ २} षस्वजे ॥ १२०० ॥ २.९.३.५
६. प्र^{२ ३} वाचमिन्दुरिष्यति^{३ १ २} समुद्रस्याधि^{३ १ २ २ ३ १ २} विष्टपि ।
जिन्वन्कोशं^{२ ३ १ २ ३ १ २} मधुश्चुतम् ॥ १२०१ ॥ २.९.३.६
७. नित्यस्तोत्रो^{१ २ ३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} वनस्पतिर्धेनामन्तः^{३ १ २} सबर्दुधाम् ।
हिन्वानो^{३ १ २ २ ३ ३ २} मानुषा^{३ २} युजा ॥ १२०२ ॥ २.९.३.७

८. आ पवमान धारय रयिꣳ सहस्रवर्चसम् ।

अस्मे इन्दो स्वाभुवम् ॥ १२०३ ॥

२.९.३.८

९. अभि प्रिया दिवः कविविप्रः स धारया सुतः ।

सोमो हिन्वे परावति ॥ १२०४ ॥

॥४ (भे)॥

२.९.३.९

[धा० ४० । उ० ४ । स्व० ७ ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (५)

१. उत्ते शुष्मास ईरते सिन्धोरूमैरिव स्वनः ।

वाणस्य चोदया पविम् ॥ १२०५ ॥

२.९.४.१

२. प्रसवे त उदीरते तिस्रो वाचो मखस्युवः ।

यदव्य एषि सानवि ॥ १२०६ ॥

२.९.४.२

३. अव्या वारैः परि प्रियꣳ हरिꣳ हिन्वन्त्यद्रिभिः ।

पवमानं मधुश्चुतम् ॥ १२०७ ॥

२.९.४.३

४. आ पवस्व मदिन्तम पवित्रं धारया कवे ।

अर्कस्य योनिमासदम् ॥ १२०८ ॥

२.९.४.४

५. स पवस्व मदिन्तम गोभिरञ्जानो अक्तुभिः ।

एन्द्रस्य जठरं विश ॥ १२०९ ॥

॥५ (का)॥

२.९.४.५

[धा० ३१ उ० १ स्व० २ ।]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

सूक्तं (६)

१. अया वीती परि स्रव यस्त इन्दो मदेष्वा ।

अवाहन्नवतीर्नव ॥ १२१० ॥

२.१.५.१

२. पुरः सद्य इत्थाधिये दिवोदासाय शंबरम् ।

अध त्यं तुर्वशं यदुम् ॥ १२११ ॥

२.१.५.२

३. परि नो अश्वमश्वविद्रोमदिन्दो हिरण्यवत् ।

क्षरा सहस्रिणीरिषः ॥ १२१२ ॥

॥६ (हि)॥

२.१.५.३

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ३।]

सूक्तं (७)

१. अपघ्नन्पवते मृधोऽप सोमो अरावः ।

गच्छन्निन्द्रस्य निष्कृतम् ॥ १२१३ ॥

२.१.५.४

२. महो नो राय आ भर पवमान जही मृधः ।

रास्वेन्दो वीरवद्यशः ॥ १२१४ ॥

२.१.५.५

३. न त्वा शतं च न हुतो राधो दिवसन्तमा मिनन् ।

यत्पुनानो मखस्यसे ॥ १२१५ ॥

॥७ (खा)॥

२.१.५.६

[धा० ११ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (८)

१. अया पवस्व धारया यया सूर्यमरोचयः ।
हिन्वानो मानुषीरपः ॥ १२१६ ॥

२.१.५.७

२. अयुक्त सूर एतशं पवमानो मनावधि ।
अन्तरिक्षेण यातवे ॥ १२१७ ॥

२.१.५.८

३. उत त्या हरितो रथे सूर्यो अयुक्त यातवे ।
इन्दुरिन्द्र इति ब्रुवन् ॥ १२१८ ॥

॥८ (का)॥

२.१.५.९

[धा० ११ । उ० १ । स्व० १ ॥]

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

सूक्तं (९)

१. अग्निं वो देवमग्निभिः संजोषा यजिष्ठं दूतमध्वरे कृणुध्वम् ।
यो मर्त्येषु निधुर्विर्ऋतावा तपुर्मूर्धा घृतान्नः पावकः ॥ १२१९ ॥

२.१.६.१

२. प्रोथदश्वो न यवसेऽविष्यन्यदा महः संवरणाद्व्यस्थात् ।
आदस्य वातो अनु वाति शोचिरध स्म ते ब्रजनं कृष्णमस्ति ॥ १२२० ॥

२.१.६.२

३. उद्यस्य ते नवजातस्य वृष्णोऽग्रे चरन्त्यजरा इधानाः ।

अच्छा द्यामरुषो धूम एषि सं दूतो अग्र ईयसे हि देवान् ॥ १२२१ ॥ ॥९ (टी)॥ २.१.६.३

[धा० १८ । उ० १ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (१०)

१. तमिन्द्रं वाजयामसि महे वृत्राय हन्तवे ।
स वृषा वृषभो भुवत् ॥ १२२२ ॥

२.१.६.४

२. इन्द्रः स दामने कृत ओजिष्ठः स बलै हितः ।
द्युम्नी श्लोकी स सोम्यः ॥ १२२३ ॥

२.१.६.५

३. गिरा वज्रो न सम्भृतः सबलो अनपच्युतः ।
ववक्ष उग्रो अस्तृतः ॥ १२२४ ॥

॥१० (छे)॥

२.१.६.६

[धा० १७ । उ २ । स्व० ७।]

इति षष्ठः खण्डः ॥६॥

सूक्तं (११)

१. अध्वर्यो अद्रिभिः सुतंसोमं पवित्र आ नय ।
पुनाहीन्द्राय पातवे ॥ १२२५ ॥

२.१.७.१

२. तव त्य इन्दो अन्धसो देवा मधोर्व्याशत ।
पवमानस्य मरुतः ॥ १२२६ ॥

२.१.७.२

३. दिवः पीयूषमुत्तमं सोममिन्द्राय वज्रिणे ।
सुनोता मधुमत्तमम् ॥ १२२७ ॥

॥११ (खा)॥

२.१.७.३

[धा० ११ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१२)

१. धर्त्ता^{३ २} दिवः^{३ १} पवते^{२ ३} कृत्व्यो^{३ २ ३} रसो^{३ २ ३} दक्षो^{३ १ २} देवानामनुमाद्यो^{३ २ ३} नृभिः^{३ १ २} ।
हरिः^{१ २} सृजानो^{३ २ ३} अत्यो^{३ १} न सत्वभिर्वृथा^{२ २ ३ ३} पाजांसि^{३ १ २} कृणुषे^{३ २} नदीष्व ॥ १२२८ ॥ २.९.७.४
२. शूरो^{२ ३} न धत्त^{१ २ ३} आयुधा^{१ २ ३} गभस्त्योः^{३ २ ३} स्व३^{२ ३} सिषासत्रथिरो^{३ १ २} गविष्टिषु^{३ २} ।
इन्द्रस्य^{१ २ ३} शुष्ममीरयन्नपस्युभि^{३ २ ३ १ २}रिन्दुहिन्वानो^{३ १} अज्यते^{३ २ ३} मनीषिभिः^{३ १ २} ॥ १२२९ ॥ २.९.७.५
३. इन्द्रस्य^{१ २} सोम^{३ १ २} पवमान^{३ १ २} ऊर्मिणा^{३ १ २} तविष्यमाणो^{३ २ ३} जठरेष्व ॥ विश ।
प्र नः^{१ २} पिन्व^{३ २ ३ ३ ३} विद्युदभ्रेव^{३ १ २} रोदसी^{३ २} धिया^{३ २ ३} नो वाजांसि^{३ १ २} उप माहि^{३ १ २} शश्वतः^{३ १ २} ॥ १२३० ॥ ॥१२ (चा)॥
२.९.७.६

[धा० २७ । उ० १ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१३)

१. यदिन्द्र^{१ २ ३} प्रागपागुदङ्गवा^{३ ३ ३ २ २} हूयसे^{३ २ ३} नृभिः^{३ १ २} ।
सिमा^{१ २ ३} पुरू^{३ १ २ २} नृषूतो^{३ २ ३ १ २} अस्यानवेऽस्मि^{३ २ ३} प्रशर्ध^{३ १ २} तुर्वशे^{३ १ २} ॥ १२३१ ॥ २.९.७.७
२. यद्वा^{२ ३} रुमे^{२ ३} रुशमे^{१ २ ३} श्यावके^{१ २ ३} कृप^{२ ३} इन्द्र^{३ १ २} मादयसे^{३ १ २ ३} सचा^{३ १ २} ।
कण्वासस्त्वा^{१ २} स्तोमेभिर्ब्रह्मवाहस^{३ १ २ ३ १ २} इन्द्रा^{३ १} यच्छन्त्या^{३ १ २ २} गहि^{३ १ २} ॥ १२३२ ॥ ॥१३ (कि)॥ २.९.७.८
[धा० ११ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१४)

१. उभयं^{३ १ २} शृणवच्च^{३ १ २} न इन्द्रो^{३ १ २} अर्वागिदं^{३ २ ३ १} वचः^{३ २} ।
सत्राच्या^{३ १ २} मघवान्तसोमपीतये^{३ १ २} धिया^{३ १} शविष्ठ^{३ १ २ ३} आ गमत्^{३ १ २} ॥ १२३३ ॥ २.९.७.९

२. तं^{२३} हि^{३१३} स्वराजं^{३१} वृषभं^{२२} तमोजसा^{३१२} धिषणे^{३१२} निष्टतक्षतुः ।

उतोपमानां^{३२३१२} प्रथमो^{३१} नि^{२२} षीदसि^{३१२} सोमकामं^३ हि^२ ते^{३१२} मनः ॥ १२३४ ॥ ॥१४ (ची)॥ २.१.७.१०

[धा० १७ । उ० १ । स्व० ४ ॥]

इति सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥

सूक्तं (१५)

१. पवस्व^{१२} देव^{३१} आयुषगिन्द्रं^{२३१२२} गच्छतु^{३१२} ते^{३१२} मदः ।

वायुमा^{३१} रोह^{२२३१२} धर्मणा ॥ १२३५ ॥

२.१.८.१

२. पवमानं^{१२} नि^३ तोशसे^१ रयिं^२ सोमं^{३१२} श्रवाय्यम् ।

इन्द्रो^{१२} समुद्रमा^{३१} विश ॥ १२३६ ॥

२.१.८.२

३. अपघ्नन्पवसे^{३१२३} (मृधः^{१२} ऋतुवित्सोमं^{३१२} मत्सरः ॥

नुदस्वादेवयुं^{३१} जनम् ॥)* ॥ १२३७ ॥

॥१५ (लि)॥

२.१.८.३

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१६)

१. अभी^{३११} नो^२ वाजसातमं^{३१२} (रयिमर्षं^{३१२} शतस्पृहम् । ।

इन्द्रो^{१२} सहस्रभर्णसं^{३१२} तुविद्युम्नं^{३१} विभासहम् ॥)* ॥ १२३८ ॥

२.१.८.३

२. वयं^{३११} ते^२ अस्य^{३१} राधसो^{२२} वसोर्वसो^{३१२} पुरुस्पृहः ।

नि^१ नेदिष्ठतमा^{२२} इषः^{३१} स्याम^{२२} सुम्ने^{३११} ते^२ अघ्निगो ॥ १२३९ ॥

२.१.८.४

३. परि^{३३} स्य^२ स्वानो^{३१} अक्षरदिन्दुरव्ये^{२३२३२३} मदच्युतः^{१२} ।

धारा^{२३} य ऊर्ध्वो^{३३} अध्वरे^{२३२} भ्राजा^{३१} न याति^{२२} गव्ययुः^{३२} ॥ १२४० ॥ ॥१६ (ली)॥ २.१.८.५

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (१७)

१. पवस्व^{१२} सोम^{३१} महान्त्समुद्रः^{२३२} पिता^{३२} देवानां^{३२३} विश्वाभि^{२३१} धाम^{२२} ॥ १२४१ ॥

२.१.८.६

२. शुक्रः^{३१} पवस्व^२ देवेभ्यः^{३१२} सोम^{३१} दिवे^२ पृथिव्यै^{३१} शं च^{२२} प्रजाभ्यः^{३१२} ॥ १२४२ ॥

२.१.८.७

३. दिवो^{३२} धर्तासि^{३१२} शुक्रः^{३२} पीयूषः^{३१२} सत्ये^{३१} विधर्मन्वाजी^{२२} पवस्व^{३१} १२४३ ॥ ॥१७ (हि)॥ २.१.८.८

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ३ ॥]

इत्यष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥

सूक्तं (१८)

१. प्रेष्ठं^{१३} वो^३ अतिरिथिः^{१२} स्तुषे^{३२} मित्रमिव^{३१२} प्रियम्^{३२} ।

अग्ने^{२३} रथं^{२३} न वेद्यम्^{१२२} ॥ १२४४ ॥

२.१.९.१

२. कविमिव^{३१२} प्रशंस्यं^{३२} यं देवासं^{३२} इति^{३१} द्वितां^{३२} ।

नि^१ मर्त्येष्वदधुः^{३२} ॥ १२४५ ॥

२.१.९.२

३. त्वं^१ यविष्ठ^२ दाशुषो^{३२३} नृः^१ पाहि^२ शृणुही^{३१} गिरः^{२२} ।

रक्षा^{११} तोकमुत^{३२३१} त्मना^{२२} ॥ १२४६ ॥

॥१८ (यी)॥

२.१.९.३

[धा० १२ । उ० २ । स्व० ७ ।]

सूक्तं (१९)

१. ए॒न्द्र॑ नो गधि प्रिय॑ स॒त्राजि॑दगोह्य ।
गिरि॑र्न विश्वतः पृथुः पति॑र्दिवः ॥ १२४७ ॥ २.९.९.४
२. अ॒भि हि सत्य॑ सोमपा उ॒भे ब॒भूथ॑ रोदसी ।
इन्द्रा॑सि सु॒न्वतो वृधः॑ पति॑र्दिवः ॥ १२४८ ॥ २.९.९.५
३. त्वं॑ हि शश्वतीनामिन्द्र॑ धर्ता॑ पुरा॑मसि ।
हन्ता॑ दस्यो॒र्मनोवृधः॑ पति॑र्दिवः ॥ १२४९ ॥ ॥१९ (फे)॥ २.९.९.६
[धा० २० । उ० २ । स्व० ७ ।]

सूक्तं (२०)

१. पुरा॑ भिन्दुर्युवा क॒विर॑मितौजा अजायत ।
इन्द्रो॑ विश्वस्य कर्म॑णो धर्ता॑ वज्री॑ पुरु॒ष्टुतः॑ ॥ १२५० ॥ २.९.९.७
२. त्वं॑ वलस्य गोमतोऽपावर॑द्रिवो बिलम् ।
त्वां दे॒वा अ॒बिभ्युष॑स्तुज्यमानास आविषुः ॥ १२५१ ॥ २.९.९.८
३. इन्द्र॑मीशानमोजसाभि॑ स्तोमैरनूषत ।
सहस्रं॑ यस्य रातय॑ उत वा सन्ति॑ भूयसीः ॥ १२५२ ॥ ॥२० (ही)॥ २.९.९.९
[धा० ११ । उ० ना । स्व० ४ ॥]

इति नवमः खण्डः ॥ ९ ॥

इति पञ्चमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ५-१ ॥

इति नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

अथ दशमोऽध्यायः ॥

अथ पञ्चमप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः ॥ ५-२ ॥

(१-२३) १ पराशरः शाक्त्यः; २ शुनःशेष आजीर्गतिः स देवरातः कृत्रिमो वैश्वामित्रः; ३ असितः काश्यपो देवलो वा; ४, ७ राहूगण आंगिरसः; ५ (१-४), ५ (प्रथम पादः) प्रियमेध आंगिरसः; ५ (शेषास्त्रयः पादाः) ६ (प्रथमः पादः) १४ नृमेध आंगिरसः; ६ (शेषास्त्रयः पादाः) इध्मबाहो दार्ढ्युतः; ८ पवित्र आंगिरसो वा वसिष्ठो वा उभौ वा; ९ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १० वत्सः काण्वः; ११ शतं वैखानसः ; १२ सप्तर्षयः (१ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः, ३ गोतमो राहूगणः, ४ अत्रिर्भौमः, ५ विश्वामित्रो गाथिनः, ६ जमदग्निर्भार्गवः, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); १३ वसुर्भारद्वाजः; १५ भर्गः प्रागाथः; १६ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; १७ मनुराप्सवः; १८ अम्बरीषो वार्षगिरिः ऋजिश्वा भारद्वाजश्च; १९ अग्रयो धिष्ण्या ऐश्वराः; २० अमहीयुरांगिरसः; २१ त्रिशोकः काण्वः; २२ गोतमो राहूगणः; २३ मदुच्छन्दा वैश्वामित्रः ॥ १-७, ११-१३, १६-२० पवमानः सोमः ; ८ पवमानाध्येता; ९, १४-१५, २१ (२-३) २२-२३ इन्द्रः; ९ अग्निः; २१ (१) अग्नीन्द्रौ ॥ १, ६ त्रिष्टुप्; २-७, १०-११, १६, २०-२१ गायत्री ; ८, १८, २३ अनुष्टुप्; १२ (१-२), १४, १५ प्रगाथः = (विषमा बृहती, सतोबृहती); १३ (३), १९ द्विपदा विराट्; १३ जगती; १७, २२ उष्णिक् ॥

सूक्तं (१)

१. अक्रान्त्समुद्रः प्रथमे विधर्मन् जनयन्म्रजा भुवनस्य गोपाः ।
^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ ३ ३ १ २ ३ १ २ २ ३ ३ २}
वृषा पवित्रे अधि सानो अव्ये बृहत्सोमो वावृधे स्वानो अद्रिः ॥ १२५३ ॥ २.१०.१.१
२. मत्सि वायुमिष्टये राधसे नो मत्सि मित्रावरुणा पूयमानः ।
^{१ २ ३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
मत्सि शर्धो मारुतं मत्सि देवान्मत्सि द्यावापृथिवी देव सोम ॥ १२५४ ॥ २.१०.१.२
३. महत्तत्सोमो महिषश्चकारापां यद्गर्भोऽवृणीत देवान् ।
^{३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २}
अदधादिन्द्रे पवमान ओजोऽजनयत्सूर्ये ज्योतिरिन्दुः ॥ १२५५ ॥ ॥१ (टै)॥ २.१०.१.३

[धा० २८ । उ० १ । स्व० ८ ।]

सूक्तं (२)

१. ए॒ष दे॒वो अ॒मर्त्यः॑ प॒र्णवी॒रिव॑ दी॒यते ।
अ॒भि द्रो॑णान्यास॒दम् ॥ १२५६ ॥ २.१०.१.४
२. ए॒ष वि॒प्रैरभि॑ष्टुतोऽ॒पो दे॒वो वि गा॑हते ।
दध॒द्रत्नानि॑ दा॒शुषे ॥ १२५७ ॥ २.१०.१.५
३. ए॒ष विश्वा॑नि वा॒र्या शू॒रो यन्नि॑व स॒त्वभिः॑ ।
पव॑मानः सि॒षास॑ति ॥ १२५८ ॥ २.१०.१.६
४. ए॒ष दे॒वो रथ॑र्यति पव॑मानो दि॒शस्य॑ति ।
आ॒विष्कृ॑णोति व॒ग्वनु॑म् ॥ १२५९ ॥ २.१०.१.७
५. ए॒ष दे॒वो वि॒पन्यु॑भिः पव॑मान ऋ॒तायु॑भिः ।
ह॒रिर्वाजा॑य मृ॒ज्यते ॥ १२६० ॥ २.१०.१.८
६. ए॒ष दे॒वो वि॒षा कृ॑तोऽति ह॒रांसि॑ धावति ।
पव॑मानो अ॒दाभ्यः॑ ॥ १२६१ ॥ २.१०.१.९
७. ए॒ष दि॒वं वि धा॑वति ति॒रो रजा॑ंसि धा॒रया॑ ।
पव॑मानः क॒निक्र॑दत् ॥ १२६२ ॥ २.१०.१.१०
८. ए॒ष दि॒वं व्या॑सरत्ति॒रो रजा॑ंस्यस्तृ॒तः ।
पव॑मानः स्व॒ध्वरः॑ ॥ १२६३ ॥ २.१०.१.११
९. ए॒ष प्र॒लेन॑ जन्म॒ना दे॒वो दे॒वेभ्यः॑ सु॒तः ।
ह॒रिः प॑वि॒त्रे अ॑र्षति ॥ १२६४ ॥ २.१०.१.१२

१०. ए॒ष उ॒ स्य॑ पु॒रु॒व्र॒तो ज॒ज्ञा॒नो ज॒नय॑न्निषः ।

धा॒रया॑ प॒वते॑ सु॒तः ॥ १२६५ ॥

॥ २ (दू) ॥

२.१०.१.१३

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[धा० ३४ । उ० ३। स्व० ६ ॥]

सूक्तं (३)

१. ए॒ष धि॒या या॒त्य॒ण्व्या॑ शू॒रो र॒थेभि॑राशुभिः ।

गच्छ॑न्निन्द्रस्य निष्कृतम् ॥ १२६६ ॥

२.१०.२.१

२. ए॒ष पु॒रू धि॒याय॑ते बृ॒हते॑ दे॒वता॑तये ।

यत्रा॑मृतास आशत ॥ १२६७ ॥

२.१०.२.२

३. ए॒तं मृ॑जन्ति म॒ज्यमु॑प द्रो॒णेष्वा॑यवः ।

प्रच॑क्राणं म॒हीरि॑षः ॥ १२६८ ॥

२.१०.२.३

४. ए॒ष हि॒तो वि॑ नी॒यते॑ऽन्तः शु॒न्या॒वता॑ प॒था ।

यदी॑ तुञ्जन्ति भू॒र्णयः॑ ॥ १२६९ ॥

२.१०.२.४

५. ए॒ष रु॒क्मि॑भिरीयते वा॒जी शु॒भ्रैभि॑रशुभिः ।

पतिः॑ सिन्धूनां भवन् ॥ १२७० ॥

२.१०.२.५

६. ए॒ष शृ॒ङ्गाणि॑ दो॒धुव॑च्छि॒शीते॑ यू॒थ्यो॑ वृषा ।

नृ॒म्णा द॑धान ओजसा ॥ १२७१ ॥

२.१०.२.६

७. एष वसूनि पिबदनः परुषा ययिवाँ अति ।

अव शदिषु गच्छति ॥ १२७२ ॥

२.१०.२.७

८. एतमु त्यं दश क्षिपो हरिँ हिन्वन्ति यातवे ।

स्वायुधं मदन्तिमम् ॥ १२७३ ॥

॥ ३ (के) ॥

२.१०.२.८

[धा० ३१ । उ० १। स्व० ७ ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (४)

१. एष उ स्य वृषा रथोऽव्या वारिभिरव्यत ।

गच्छन्वाजँ सहस्रिणम् ॥ १२७४ ॥

२.१०.३.१

२. एतं त्रितस्य योषणो हरिँ हिन्वन्त्यद्रिभिः ।

इन्दुमिन्द्राय पीतये ॥ १२७५ ॥

२.१०.३.२

३. एष स्य मानुषीष्वा श्येनो न विक्षु सीदति ।

गच्छं जारो न योषितम् ॥ ३ ॥ ॥ १२७६ ॥

२.१०.३.३

४. एष स्य मद्यो रसोऽव चष्टे दिवः शिशुः ।

य इन्दुर्वारमाविशत् ॥ १२७७ ॥

२.१०.३.४

५. एष स्य पीतये सुतो हरिरर्षति धर्षसिः ।

क्रन्दन्योनिमभि प्रियम् ॥ १२७८ ॥

२.१०.३.५

६. एतं त्य॑ हरि॒तो द॑श म॒मृज्य॑न्ते अप॒स्युवः॑ ।

याभि॑र्म॒दाय॑ शु॒म्भते॑ ॥ १२७९ ॥

॥४ (बी)॥

२.१०.३.६

[धा० २५ । उ० ८ । स्व० ४ ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (५)

१. एष॑ वा॒जी हि॒तो नृ॑भिर्वि॒श्ववि॑न्मन॒सस्प॑तिः ।

अव्यं॑ वा॒रं वि॑ धावति ॥ १२८० ॥

२.१०.४.१

२. एष॑ पवि॒त्रे अ॑क्षर॒त्सोमो॑ दे॒वेभ्यः॑ सुतः ।

वि॒श्वा धा॑मान्यावि॒शन् ॥ १२८१ ॥

२.१०.४.२

३. एष॑ दे॒वः शु॒भाय॑तेऽधि॒ योना॑वम॒र्त्यः ।

वृ॒त्रहा॑ दे॒ववी॑तमः ॥ १२८२ ॥

२.१०.४.३

४. एष॑ वृषा॑ क॒निक्र॑दद्द॒शभि॑र्जामि॒भिर्य॑तः ।

अभि॑ द्रो॒णानि॑ धावति ॥ १२८३ ॥

२.१०.४.४

५. एष॑ सूर्य॑मरोचय॒त्पव॑मानो॒ अधि॑ द्यवि ।

पवि॒त्रे म॑त्सरो॒ मदः॑ ॥ १२८४ ॥

२.१०.४.५

६. एष॑ सूर्ये॑ण हा॒सते॑ स॒वसानो॑ वि॒वस्व॑ता ।

प॒तिर्वा॑चो॒ अदा॑भ्यः ॥ १२८५ ॥

॥५ (के)॥

२.१०.४.६

[धा० २६ । उ० १ । स्व० ७ ॥]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

सूक्तं (६)

१. एष^{३ २} कविरभिष्टुतः^{३ २ ३ १ २} पवित्रे^{३ २ ३} अधि^{१ २} तोशते ।
पुनानो^{३ २ ३} घ्नन्नप^{३ १ २} द्विषः ॥ १२८६ ॥ २.१०.५.१
२. एष^{३ २} इन्द्राय^{२ २} वायवे^{३ १ २} स्वर्जित्परि^{३ १ २} षिच्यते ।
पवित्रे^{३ १ २} दक्षसाधनः ॥ १२८७ ॥ २.१०.५.२
३. एष^{३ २} नृभिर्वि^{३ १ २} नीयते^{३ २} दिवो^{३ १ २} मूर्धा^{२ २} वृषा^{३ २} सुतः ।
सोमो^{३ २} वनेषु^{३ १ २} विश्ववित् ॥ १२८८ ॥ २.१०.५.३
४. एष^{३ २} गव्युरचिक्रदत्पवमानो^{३ १ २} हिरण्ययुः ।
इन्दुः^{१ २} सत्राजिदस्तृतः ॥ १२८९ ॥ २.१०.५.४
५. एष^{३ २ ३ २} शुष्यसिष्यददन्तरिक्षे^{३ १ २ ३ २ ३ १ २} वृषा^{३ २ ३} हरिः ।
पुनान^{३ २ ३} इन्दुरिन्द्रमा ॥ १२९० ॥ २.१०.५.५
६. एष^{३ २} शुष्यदाभ्यः^{३ १ २} सोमः^{३ १ २} पुनानो^{३ १ २} अर्षति ।
देवावीरघशसहा ॥ १२९१ ॥ ॥६ (गु)॥ २.१०.५.६

[धा० ३१ । उ० ३ । स्व० ५ ॥]

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

सूक्तं (७)

१. स सुतः पीतये वृषा सोमः पवित्रे अर्षति ।
विघ्नन्नक्षांसि देवयुः ॥ १२९२ ॥ २.१०.६.१
२. स पवित्रे विचक्षणो हरिरर्षति धर्णसिः ।
अभि योनिं कनिक्रदत् ॥२॥ ॥ १२९३ ॥ २.१०.६.२
३. स वाजी रोचनं दिवः पवमानो वि धावति ।
रक्षोहा वारमव्ययम् ॥ १२९४ ॥ २.१०.६.३
४. स त्रितस्याधि सानवि पवमानो अरोचयत् ।
जामिभिःसूर्यं सह ॥ १२९५ ॥ २.१०.६.४
५. स वृत्रहा वृषा सुतो वरिवोविददाभ्यः ।
सोमो वाजमिवासरत् ॥ १२९६ ॥ २.१०.६.५
६. स देवः कविनेषितोऽभि द्रोणानि धावति ।
इन्दुरिन्द्राय मंहयन् ॥ १२९७ ॥ ॥७ (खे) ॥ २.१०.६.६

[धा० २१ । उ० २ । स्व० ७ ॥]

इति षष्ठः खण्डः ॥६॥

सूक्तं (८)

१. यः पावमानीरध्येत्यृषिभिः सम्भृतः रसम् ।
सर्वैः स पूतमश्नाति स्वदितं मातरिश्चना ॥ १२९८ ॥ २.१०.७.१
२. पावमानीर्यो अध्येत्यृषिभिः सम्भृतः रसम् ।
तस्मै सरस्वती दुहे क्षीरं सर्पिर्मधूदकम् ॥ १२९९ ॥ २.१०.७.२
३. पावमानीः स्वस्त्ययनीः सुदुघा हि घृतश्चुतः ।
ऋषिभिः सभृतो रसो ब्राह्मणेष्वमृतं हितम् ॥ १३०० ॥ २.१०.७.३
४. पावमानीर्दधन्तु न इमं लोकमथो अमुम् ।
कामान्समर्धयन्तु नो देवीर्देवैः समाहृताः ॥ १३०१ ॥ २.१०.७.४
५. येन देवाः पवित्रेणात्मानं पुनते सदा ।
तेन सहस्रधारेण पावमानीः पुनन्तु नः ॥ १३०२ ॥ २.१०.७.५
६. पावमानीः स्वस्त्ययनीस्ताभिर्गच्छति नान्दनम् ।
पुण्यांश्च भक्षान्भक्षयत्यमृतत्वं च गच्छति ॥ १३०३ ॥ ॥८ (ती)॥ २.१०.७.६

[धा० ४४ । उ० १ । स्व० ४ ॥]

इति सप्तमः खण्डः ॥७॥

सूक्तं (९)

१. अगन्म महा नमसा यविष्ठं यो दीदाय समिद्धः स्वे दुरोणे ।
चित्रभानुं रोदसी अन्तरुर्वी स्वाहुतं विश्वतः प्रत्यश्चम् ॥ १३०४ ॥ २.१०.८.१

२. स॒ म॒ह॒ा वि॒श्व॒ा दु॒रि॒ता॒नि सा॒ह्वा॒नाग्नि॑ ष्ट॒वे द॒म आ॑ जा॒तवे॒दाः ।
स नो॑ र॒क्षिष॑द्दु॒रि॒ता॒दव॑द्यादस्मान्गृ॒णत॑ उ॒त नो॑ म॒घो॒नः ॥ १३०५ ॥ २.१०.८.२

३. त्वं॑ व॒रु॒ण उ॒त मि॒त्रो अ॒ग्ने त्वां॑ वर्ध॒न्ति म॑तिभिर्व॒सिष्ठाः॑ ।
त्वे॑ व॒सु सु॒षण॑नानि सन्तु यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॑ स॒दा नः॑ ॥ १३०६ ॥ ॥१ (ही)॥ २.१०.८.३
[धा० २१ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (१०)

१. म॒हा॒ इन्द्रो॑ य ओज॒सा प॑र्जन्यो वृ॒ष्टि॒मा इ॒व ।
स्तो॒मैर्व॑त्सस्य वावृ॒धे ॥ १३०७ ॥ २.१०.८.४

२. क॒ण्वा इन्द्र॑ यद॒क्रत॑ स्तो॒मैर्य॑ज्ञस्य सा॒धन॑म् ।
जा॒मि ब्रु॑वत आ॒यु॒धा ॥ १३०८ ॥ २.१०.८.५

३. प्र॒जामृ॑तस्य पि॒प्रतः॑ प्र य॒द्वर॑न्त व॒ह्यः ।
वि॒प्रा ऋ॑तस्य वा॒हसा ॥ १३०९ ॥ ॥१० (टि)॥ २.१०.८.६

[धा० ८ । उ० १ । स्व० ३ ॥]

इत्यष्टमः खण्डः ॥ ८ ॥

सूक्तं (११)

१. प॒व॒मा॒नस्य॑ जि॒घ्रतो॑ ह॒रेश्चन्द्रा॑ अ॒सृक्ष॑त ।
जी॒रा अ॑जि॒रशो॑चिषः ॥ १३१० ॥ २.१०.९.१

२. पवमानो रथीतमः शुभ्रेभिः शुभ्रशस्तमः ।

हरिश्चन्द्रो मरुद्गणः ॥ १३११ ॥

२.१०.९.२

३. पवमान व्यश्रुहि रश्मिभिर्वाजसातमः ।

दधत्स्तोत्रे सुवीर्यम् ॥ १३१२ ॥

॥११ (ह)॥

२.१०.९.३

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (१२)

१. परीतो पिश्रुता सुतः सोमो य उत्तमः हविः ।

दधन्वा यो नर्यो अप्सवन्तरा सुषाव सोममद्रिभिः ॥ १३१३ ॥

२.१०.९.४

२. नूनं पुनानोऽविभिः परि स्रवादब्धः सुरभिन्तरः ।

सुते चित्वाप्सु मदामो अन्धसा श्रीणन्तो गोभिरुत्तरम् ॥ १३१४ ॥

२.१०.९.५

३. परि स्वानश्चक्षसे देवमादनः क्रतुरिन्दुर्विचक्षणः ॥ १३१५ ॥

॥१२ (खा)॥

२.१०.९.६

[धा० १६ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१३)

१. असावि सोमो अरुषो वृषा हरी राजेव दस्मो अभि गा अचिक्रदत् ।

पुनानो वारमत्येष्यव्ययः श्येनो न योनिं घृतवन्तमासदत् ॥ १३१६ ॥

२.१०.९.७

२. पर्जन्यः पिता महिषस्य पर्णिनो नाभा पृथिव्या गिरिषु क्षयं दधे ।

स्वसार आपो अभि गा उदासरन्त्सं ग्रावभिर्वसते वीते अध्वरे ॥ १३१७ ॥

२.१०.९.८

३. कविर्वेधस्या पर्येषि माहिनमत्यो न मृष्टो अभि वाजमर्षसि ।

अपसेधन् दुरिता सोम नो मृड घृता वसानः परि यासि निर्णिजम् ॥ १३१८ ॥ ॥१३ (गू)॥

२.१०.१.९

[धा० २६ । उ० ३ । स्व० ६ ॥]

इति नवमः खण्डः ॥ ९ ॥

सूक्तं (१४)

१. श्रायन्त इव सूर्य विश्वेदिन्द्रस्य भक्षत ।

वसूनि जातो जनिमान्योजसा प्रति भागं न दीधिमः ॥ १३१९ ॥ २.१०.१०.१

२. अलर्षिरातिं वसुदामुप स्तुहि भद्रा इन्द्रस्य रातयः ।

यो अस्य कामं विधतो न रोषति मनो दानाय चोदयन् ॥ १३२० ॥ ॥१४ (लू)॥ २.१०.१०.२

[धा० १९ । उ० नास्ति । स्व० ६ ।]

(१५)

१. यत इन्द्र भयामहे ततो नो अभयं कृधि ।

मघवन्छग्धि तव तन्न ऊतये वि द्विषो वि मृधो जहि ॥ १३२१ ॥ २.१०.१०.३

२. त्वं हि राधसस्पते राधसो महः क्षयस्यासि विधर्ता ।

तं त्वा वयं मघवन्निन्द्र गिर्वणः सुतावन्तो हवामहे ॥ १३२२ ॥ ॥१५ (बा)॥ २.१०.१०.४

[धा० २० । उ० ३ । स्व० २।]

इति दशमः खण्डः ॥ १० ॥

सूक्तं (१६)

१. त्वं^१ सोमासि^२ धारयुर्मन्द्रं^{३ २ ३ १} ओजिष्ठो^{२ २} अध्वरे^{३ २} ।

पवस्व मंह्यद्रयिः^{१ २ ३ १ २} ॥ १३२३ ॥

२.१०.११.१

२. त्वं^२ सुतो^{३ २ ३ १ २} मदिन्तमो^{३ १ २ ३ १ २} दधन्वान्मत्सरिन्तमः ।

इन्दुः सत्राजिदस्तृतः^{१ २ २ १ २ २} ॥ १३२४ ॥

२.१०.११.२

३. त्वं^१ सुष्वाणो^{२ ३ १} अद्रिभिरभ्यर्षं^{२ २ ३ २ २ ३} कनिक्रदत्^{१ २} ।

द्युमन्तं^{३ २ २} शुष्ममा^{२ ३ १ १} भर ॥ १३२५ ॥

॥१६ (ली)॥

२.१०.११.३

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (१७)

१. पवस्व^{१ २} देववीतयं^{३ १ २ ३ २ ३} इन्दो^{१ २ ३ १ २} धाराभिरोजसा ।

आ^२ कलशं^{३ २ ३ १ २} मधुमान्तसोम नः सदः ॥ १३२६ ॥

२.१०.११.४

२. तव^{१ २ ३} द्रप्सा^{१ २ ३ २ ३ २ ३} उदप्रुतं^{२ ३ १ २} इन्द्रं^{३ १ २} मदाय वावृधुः ।

त्वां^{२ ३ १ २} देवासो^{३ १ २ ३} अमृताय कं पपुः^{१ २} ॥ १३२७ ॥

२.१०.११.५

३. आ^१ नः^२ सुतास इन्द्रवः^{३ १ २} पुनानां^{३ १ २} धावता रयिम् ।

वृष्टिद्यावो^{३ १ २} रीत्यापः^{३ १ २} स्वर्विदः ॥ १३२८ ॥

॥१७ (वौ)॥

२.१०.११.६

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति ।]

सूक्तं (१८)

१. परि^{२ ३} त्य^१ ह^{२ ३ १}र्यत^{२ ४} हरिं^{३ १} बभ्रुं^२ पुनन्ति^३ वारेण^{१ २} ।
यो देवान्विश्वा^{२ ३ २ ३} इत्परि^३ मदेन^{२ ३} सह^{३ १ २} गच्छति^{२ ४} ॥ १३२९ ॥ २.१०.११.७
२. द्विर्यं^{२ ३} पञ्च^३ स्वयशसं^{१ २ ३} सखायो^{१ २ ३} अद्रिसं^{१ २}हतम् ।
प्रियमिन्द्रस्य^{३ १ २ ४} काम्यं^३ प्रस्नापयन्त^{३ १ २} ऊर्मयः^{३ १ २} ॥ १३३० ॥ २.१०.११.८
३. इन्द्राय^{१ २ ३} सोमं^३ पातवे^{१ २} वृत्रघ्ने^{३ १} परि^{२ ४} षिच्यसे ।
नरे^{१ २} च^३ दक्षिणावते^{३ १ २} वीराय^{३ १ २} सदनासदे ॥ १३३१ ॥ ॥१८ (जी)॥ २.१०.११.९
- [धा० २२ । उ० ३ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (१९)

१. पवस्व^{१ २} सोमं^{३ २ ३ २} महं^{३ २ ३ १} दक्षायाश्चो^{२ ४} न निक्तो^{३ १} वाजी^{३ २} धनाय ॥ १३३२ ॥ २.१०.११.१०
२. प्र^{१ २} ते सौतारो^{३ २ ३ २ ३} रसं^{३ १ २} मदाय^{३ २ ३} पुनन्ति^{३ १ २} सोमं^{३ २} महं^{३ १ २} द्युम्नाय ॥ १३३३ ॥ २.१०.११.११
३. शिशुं^{१ २} जज्ञानं^{३ १} हरिं^{२ ४} मृजन्ति^{३ २ ३} पवित्रे^{३ २ ३} सोमं^{३ १ २} देवेभ्य इन्दुम्^{३ १ २} ॥ १३३४ ॥ ॥१९ (का)॥ २.१०.११.१२
- [धा० ११ । उ० १ । स्व० २ ।]

सूक्तं (२०)

१. उपो^{२ ३} षु जातमसुरं^{३ २ ३ २ ३} गोभिर्भङ्गं^{१ २ ३ १} परिष्कृतम्^{२ ४} ।
इन्दुं^{१ २} देवा^{३ १} अयासिषुः^२ ॥ १३३५ ॥ २.१०.११.१३

२. तमिद्वर्धन्तु नो गिरो वत्स॑स॑शिश्वरीरिव ।

य इन्द्रस्य हृद॑स॑निः ॥ १३३६ ॥

२.१०.११.१४

३. अर्षा॑ नः सोम॑ शं गवे॑ धुक्षस्व पिप्युषीमिषम् ।

वर्धा॑ समुद्रमुक्थ्य ॥ १३३७ ॥

॥२० (ही)॥

२.१०.११.१५

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ४ ॥]

इति एकादशः खण्डः ॥ ११ ॥

सूक्तं (२१)

१. आ॒ घा॒ ये अ॒ग्निमि॒न्धते॑ स्तृ॒णन्ति॑ ब॒हिरा॒नुष॑क् ।

येषा॑मिन्द्रो युवा॑ सखा ॥ १३३८ ॥

२.१०.१२.१

२. बृ॒हन्निदि॑ध्म एषा॑ भूरि॑ शस्त्रं पृथुः॑ स्वरुः॑ ।

येषा॑मिन्द्रो युवा॑ सखा ॥ १३३९ ॥

२.१०.१२.२

३. अ॒युद्ध॑ इद्यु॒धा वृ॒तः शू॒र आ॒जति॑ स॒त्वभिः॑ ।

येषा॑मिन्द्रो युवा॑ सखा ॥ १३४० ॥

॥२१ (ठ)॥

२.१०.१२.३

[धा० ३ । उ० २ । स्व० १ ।]

सूक्तं (२२)

१. य एक॑ इद्विदयते॑ वसु॑ मर्ताय॑ दाशुषे॑ ।

ईशानो॑ अप्रतिष्कृत॑ इन्द्रो॑ अङ्ग ॥ १३४१ ॥

२.१०.१२.४

२. यश्चिद्धि त्वा बहुभ्य आ सुतावाँ आविवासति ।

उग्रं तत्पत्यते शव इन्द्रो अङ्ग ॥ १३४२ ॥

२.१०.१२.५

३. कदा मर्तमराधसं पदा क्षुम्पमिव स्फुरत् ।

कदा नः शुश्रवद्विर इन्द्रो अङ्ग ॥ १३४३ ॥

॥२२ (कि)॥

२.१०.१२.६

[धा० ११ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (२३)

१. गायन्ति त्वा गायत्रिणोऽर्चन्त्यर्कमर्किणः ।

ब्रह्माणस्त्वा शतक्रत उद्वंशमिव येमिरे ॥ १३४४ ॥

२.१०.१२.७

२. यत्सानोः सान्वारुहो भूर्यस्पष्ट कर्त्वम् ।

तदिन्द्रो अर्थं चेतति यूथेन वृष्णिरेजति ॥ १३४५ ॥

२.१०.१२.८

३. युञ्ज्या हि केशिना हरी वृषणा कक्ष्यप्रा ।

अथा न इन्द्र सोमपा गिरामुपश्रुतिं चर ॥ १३४६ ॥

॥२३ (बी)॥

२.१०.१२.९

[धा० २५ । उ० ३ । स्व० ४ ॥]

इति द्वादशः खण्डः ॥ १२ ॥

इति पञ्चमप्रपाठके दितीयोऽर्धः, पञ्चमप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ५-२ ॥

इति दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

अथ एकादशोऽध्यायः ॥

अथ षष्ठप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ६-१ ॥

(१-११) १ मेधातिथिः काण्वः; २, १० वसिष्ठो मैत्रवरुणिः; ३ प्रगाथः काण्वः; ४ पराशरः शाक्यः; ५ प्रगाथो घोरः काण्वः; ६ मेध्यतिथिः काण्वः; ७ त्र्यरुणस्त्रैवृष्णः त्रसदस्युः पौरुकुत्स्य; ८ अग्नयो धिष्ण्या ऐश्वराः; ९ हिरण्यस्तूप आङ्गिरसः; १० सार्षराज्ञी ॥ १ आप्रीसूक्तं = (२१ इध्मः समिद्धोऽग्निर्वा, २ तनूनपात्, ३ नराशंसः, ४ इळः); २ आदित्यः; ३, ५-६ इन्द्रः; ४, ७-९ पवमानः सोमः; १० अग्निः; ११ आत्मा सूर्यो वा ॥ १-३, ११ गायत्री; ४ त्रिष्टुप्; ५-६ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतो बृहती); ७ पिपीलिकमध्या अनुष्टुप्; ८ द्विपदा विराट्; ९ जगती; १० विराट् ॥

सूक्तं (१)

१. सु^{१२}षमिद्धो न आ^३ वह^१ देवा^२ अग्ने^{३१२} हविष्मते ।
होतः^{१२} पावक^३ यक्षि^{१२} च ॥ १३४७ ॥ २.११.१.१
२. मधुमन्तं^{१२} तनूनपाद्यज्ञं^{३२} देवेषु^{३१२} नः कवे ।
अद्या^{३१२} कृणुह्यतये ॥ १३४८ ॥ २.११.१.२
३. नराशंसमिह^{२३१} प्रियमस्मिन्यज्ञ उप ह्वये ।
मधुजिह्व^{१२} हविष्कृतम् ॥ १३४९ ॥ २.११.१.३
४. अग्ने सुखतमे^{१२} रथे दवा^{३१२३} ईडित आ वह^{२२} ।
असि^{२३} होता मनुर्हितः ॥ १३५० ॥ ॥१ (रा)॥ २.११.१.४

[धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (२)

१. यदद्य सूर उदितेऽनागा मित्रो अर्यमा ।
सुवाति सविता भगः ॥ १३५१ ॥

२.११.१.५

२. सुप्रावीरस्तु स क्षयः प्र नु यामन्त्सुदानवः ।
ये नो अ॒होऽतिपिप्रति ॥ १३५२ ॥

२.११.१.६

३. उत स्वराजो अदितिरदब्धस्य व्रतस्य ये ।
महो राजान ईशते ॥ १३५३ ॥

॥ २ (खि) ॥

२.११.१.७

[धा० ११ । उ० २ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (३)

१. उ त्वा मदन्तु सोमाः कृणुष्व राधो अद्रिवः ।
अव ब्रह्मद्विषो जहि ॥ १३५४ ॥

२.११.१.८

२. पदा पणीनराधसो नि बाधस्व महा॑ असि ।
न हि त्वा कश्च न प्रति ॥ १३५५ ॥

२.११.१.९

३. त्वमीशिषे सुतानामिन्द्र त्वमसुतानाम् ।
त्व॑ राजा जनानाम् ॥ १३५६ ॥

॥ ३ (ठि) ॥

२.११.१.१०

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[धा० १३ । उ० २ । स्व० ३ ॥]

सूक्तं (४)

१. आ जागृर्विप्र ऋतां मतीनां सोमः पुनानो असदच्चमूषु ।
सपन्ति यं मिथुनासो निकामा अध्वर्यवो रथिरासः सुहस्ताः ॥ १३५७ ॥ २.११.२.१
२. स पुनान उप सूरं दधान ओभे अप्रा रोदसी वी ष आवः ।
प्रिया चिद्यस्य प्रियसास ऊती सतो धनं कारिणे न प्र यंसत् ॥ १३५८ ॥ २.११.२.२
३. स वर्धिता वर्धनः पूयमानः सोमो मीढ्वा अभि नो ज्योतिषावित् ।
यत्र नः पूर्वे पितरः पदज्ञाः स्वर्विदो अभि गा अद्रिमिष्णन् ॥ १३५९ ॥ ॥४ (तै)॥ २.११.२.३
[धा० १९ । उ० १ । स्व० ८ ।]

सूक्तं (५)

१. मा चिदन्यद्वि शंसत सखायो मा रिषण्यत ।
इन्द्रमितस्तोता वृषणं सचा सुते मुहुरुक्था च शंसत ॥ १३६० ॥ २.११.२.४
२. अवक्रक्षिणं वृषभं यथा जुवं गां न चर्षणीसहम् ।
विद्वेषणं संवननमुभयङ्करं मंहिष्ठमुभयाविनम् ॥ १३६१ ॥ ॥५ (यी)॥ २.११.२.५
[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (६)

१. उदु त्ये मधुमत्तमा गिरः स्तोमास ईरते ।
सत्राजितो धनसा अक्षितोतयो वाजयन्तो रथा इव ॥ १३६२ ॥ २.११.२.६

२. कण्वा इव भृगवः सूर्या इव विश्वमिद्धीतमाशत ।
 इन्द्रः स्तोमेभिर्महयन्त आयवः प्रियमेधासो अस्वरन् ॥ १३६३ ॥ ॥६ (ला)॥ २.११.२.७
 [धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (७)

१. पर्यु पु प्र धन्व वाजसातये परि वृत्राणि संक्षणिः ।
 द्विषस्तरध्या ऋण्या न ईरसे ॥ १३६४ ॥ २.११.२.८
२. अजीजनो हि पवमान सूर्य विधारे शक्नना पयः ।
 गोजीरया र॒हमाणः पुरन्ध्या ॥ १३६५ ॥ २.११.२.९
३. अनु हि त्वा सुतः सोम मदामसि (महे समर्यराज्ये) ।*
 वाजः अभि पवमान प्र गाहसे ॥ १३६६ ॥ ॥७ (ल)॥ २.११.२.१०
 [धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० १।]

सूक्तं (८)

१. परि प्र धन्व (धन्वेन्द्राय सोम स्वादुर्मित्राय पूष्णे भगाय ॥)* ॥ १३६७ ॥ २.११.२.११
२. एवामृताय महे क्षयाय स शुक्रो अर्ष दिव्यः पीयूषः ॥ १३६८ ॥ २.११.२.१२
३. इन्द्रस्ते सोम सुतस्य पेयात्क्रत्वे दक्षाय विश्वे च देवाः ॥ १३६९ ॥ ॥८ (ला)॥ २.११.२.१३

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० २ ॥]

सूक्तं (९)

१. सूर्यस्येव रश्मयो द्रावयित्वो मत्सरासः प्रसुतः साकमीरते ।
तन्तुं ततं परि सर्गास आशवो नेन्द्रादृते पवते धाम किं चन ॥ १३७० ॥ २.११.३.१
२. उपो मतिः पृच्यते सिच्यते मधु मन्द्राजनी चोदते अन्तरासनि ।
पवमानः सन्तनिः सुन्वतामिव मधुमान्द्रप्सः परि वारमर्षति ॥ १३७१ ॥ २.११.३.२
३. उक्षा मिमेति प्रति यन्ति धेनवो देवस्य देवीरूपं यन्ति निष्कृतम् ।
अत्यक्रमीदर्जुनं वारमव्ययमत्कं न नित्तं परि सोमो अव्यत ॥ १३७२ ॥ ॥९ (ग)॥ २.११.३.३
- [धा० २६ । उ० ३ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (१०)

१. अग्निं नरो दीधितिभिररण्योर्हस्तच्युतं जनयत प्रशस्तम् ।
दूरेदृशं गृहपतिमथव्युम् ॥ १३७३ ॥ २.११.३.४
२. तमग्निमस्ते वसवो न्यृण्वन्त्सुप्रतिचक्षमवसे कुतश्चित् ।
दक्षाव्यो यो दम आस नित्यः ॥ १३७४ ॥ २.११.३.५
३. प्रेद्धो अग्ने दीदिहि पुरो नोऽजस्रया सूर्या यविष्ठ ।
त्वां शश्वन्त उप यन्ति वाजाः ॥ १३७५ ॥ ॥१० (डी)॥ २.१०.३.६
- [धा० २८ । उ० ३ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (११)

१. आ॒यं गोः पृ॒श्नि॒र॒क्र॒मी॒द॒स॒द॒न्मा॒तरं॑ पु॒रः ।

पि॒तरं॑ च प्र॒यन्त॑स्वः ॥ १३७६ ॥

२.११.३.७

२. अ॒न्तश्च॑रति रो॒चना॑स्य प्रा॒णाद॑पा॒नती॑ ।

व्य॒ख्यन्म॑हि॒षो दि॒वम् ॥ १३७७ ॥

२.११.३.८

३. त्रि॒ंश॒द्वाम॑ वि॒ राज॑ति वा॒क्प॑त॒ङ्गाय॑ धी॒यते॑ ।

प्र॒ति व॑स्तो॒रह॑ द्यु॒भिः ॥ १३७८ ॥

॥११ (छि)॥

२.११.३.९

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

[धा० १७ । उ० २ । स्व० ३ ॥]

इति षष्ठप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ६-२ ॥

एकादशोऽध्यायः समाप्तः ॥ ११ ॥

अथ द्वादशोऽध्यायः ॥

अथ षष्ठप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ६-२ ॥

(१-२०) १ (१-२) गोतमो राहूगणः; १ (३), ८, ११ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; २, ७ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ३ प्रजापतिर्वैश्वामित्रो वाच्यो वा ; ४, १३ सोभरिः काण्वः; ५ मेधातिथि-मेध्यातिथी काण्वौ; ६ (१) ऋजिश्वा भारद्वाजः; ६ (२) ऊर्ध्वसद्मा आंगिरसः; ९ तिरश्चीराङ्गिरसः; १० सुतंभर आत्रेयः; १२, १९ नृमेध-पुरुमेधावाङ्गिरसौ; १४ शुनःशेष आजीगर्तिः; १५ नोधा गौतमः; १६ मेध्यातिथिः काण्वः; १७ रेणुर्वैश्वामित्रः; १८ कुत्स आङ्गिरसः; २० अगस्त्यो मैत्रावरुणिः ॥ १-२, ७, १०, १३-१४ अग्निः; ३, ६, ८, ११, १५, १७-१८ पवमानः सोमः ; ४, ५, ९, १२, १६, १९, २०, इन्द्रः ॥ १-२, ७, १०, १४ गायत्री ; ३, ९, १९ (१-२), २० (२-३) अनुष्टुप्; ४, ६, १३ काकुभः प्रगाथः = (विषमा ककुप्, , सम सतोबृहती); ५, १९ (३) बृहती; ८, ११, १५, १८ त्रिष्टुप्; १२, १५ प्रगाथः = (विषमा बृहती, सम सतोबृहती); १७ जगती; २० (१) स्कन्धोग्रीवी बृहती ॥

सूक्तं (१)

१. उपप्रयन्तो अध्वरं मन्त्रं वोचेमाग्रये ।
आरे अस्मे च शृण्वते ॥ १३७९ ॥ २.१२.१.१
२. यः स्नीहितीषु पूर्व्यः संजग्मानासु कृष्टिषु ।
अरक्षद्वाशुषे गयम् ॥ १३८० ॥ २.१२.१.२
३. स नो वेदो अमात्यमग्नी रक्षतु शन्तमः ।
उतास्मान्यात्वहसः ॥ १३८१ ॥ २.१२.१.३
४. उत ब्रुवन्तु जन्तव उदग्निर्वृत्रहाजनि ।
धनञ्जयो रणेरणे ॥ १३८२ ॥ ॥१ (ति)॥ २.१२.१.४

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

[धा० १९ । उ० १ । स्व० ३ ॥]

सूक्तं (२)

१. अग्ने यु॒ङ्वा॑ हि ये तवाश्वासो देव सा॒धवः॑ ।
अ॒रं वह॑न्त्याशवः ॥ १३८३ ॥

२.१२.२.१

२. अ॒च्छा॑ नो या॒ह्या॑ वहा॒भि प्रया॑सि वी॒तये॑ ।
आ दे॒वान्त्सो॑मपी॒तये॑ ॥ १३८४ ॥

२.१२.२.२

३. उद॒ग्ने भा॑रत द्यु॒म॒द॒ज॒स्रेण॑ द॒विद्यु॑तत् ।
शो॒चा वि॑ भा॒ह्यज॑र ॥ १३८५ ॥

॥२ (यी)॥

२.१२.२.३

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (३)

१. प्र सु॒न्वा॒नाया॑न्धसो म॒र्तो न॑ वष्ट तद्वचः ।
अप॑ श्वानमराधसं ह॒ता म॑खं न भृ॒गवः॑ ॥ १३८६ ॥

२.१२.२.४

२. आ जा॒मिर॑त्के अव्यत भु॒जे न॑ पु॒त्र ओ॒ण्योः॑ ।
सर॒ज्जारो॑ न योषणां व॒रो न॑ योनिमा॒सद॑म् ॥ १३८७ ॥

२.१२.२.५

३. स वी॒रो द॑क्षसाधनो वि यस्त॑स्तम्भ रो॒दसी॑ ।
ह॒रिः प॑वित्रे अव्यत वे॒धा न॑ योनिमा॒सद॑म् ॥ १३८८ ॥

॥ ३ (खै)॥

२.१२.२.६

[धा० २१ । उ० २ । स्व० ८ ।]

सूक्तं (४)

१. अ॒भ्रातृ॒व्यो अ॒ना त्वम॑नापि॒रिन्द्र॑ ज॒नुषा॑ स॒नाद॑सि ।
यु॒धेदा॑पि॒त्वमिच्छ॑से ॥ १३८९ ॥

२.१२.२.७

२. न की रे॒वन्त॑स॒ख्याय॑ वि॒न्दसे॑ पी॒यन्ति॑ ते सु॒राश्वः॑ ।
यदा॑ कृ॒णोषि॑ नद॒नुस॑मू॒हस्यादि॑त्पि॒तेव॑ हू॒यसे॑ ॥ १३९० ॥

॥४ (पि)। । २.१२.२.८

[धा० १५ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (५)

१. आ त्वा स॒हस्र॑मा श॒तं यु॒क्ता रथे॑ हि॒रण्य॑ये ।
ब्र॒ह्मयु॑जो ह॒रय॑ इन्द्र॒ केशि॑नो व॒हन्तु॑ सोम॒पीत॑ये ॥ १३९१॥

२.१२.२.९

२. आ त्वा रथे॑ हि॒रण्य॑ये ह॒री म॑यूर॒शेष्या॑ ।
शि॒तिपृ॑ष्ठा व॒हता॑ म॒ध्वो अ॒न्धसो॑ वि॒वक्ष॑णस्य पी॒तये॑ ॥ १३९२ ॥

२.१२.२.१०

३. पि॒बा त्व॑स्य॒ गिर्व॑णः सु॒तस्य॑ पू॒र्वपा॑ इव ।
परि॑ष्कृतस्य॒ रसि॑न इ॒यमा॑सु॒तिश्चा॒रुर्म॑दाय प॒त्यते॑ ॥ १३९३ ॥ ॥५ (प)॥

२.१२.२.११

[धा० २० । उ० १ । स्व० १ ।]

सूक्तं (६)

१. आ सो॒ता परि॑ पि॒श्वता॑श्च न स्तोम॑मसु॒रर॑जस्तु॒रम् ।
वन॑प्रक्षमु॒दप्रु॑तम् ॥ १३९४ ॥

२.१२.२.१२

२. ^{३ १ २}सहस्रधारं ^{३ १ २ ३ १ २}वृषभं ^{३ २ ३ २ ३}पयोदुहं ^{१ २}प्रियं देवाय जन्मने ।

^{३ २ ३ २}ऋतेन य ^{३ १ २}ऋतजातो ^{३ १ २ २ २ ३ २}विवावृधे राजा देव ऋतं बृहत् ॥ १३९५ ॥ ॥६ (या)॥ २.१२.२.१३

[धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० २ ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (७)

१. ^{३ २ ३ १ २}अग्निर्वृत्राणि ^{३ १ २ ३ १ २}जङ्घनद्रविणस्युर्विपन्यया ।

^{१ २}समिद्धः ^{३ १ २ २}शुक्र आहुतः ॥ १३९६ ॥

२.१२.३.१

२. ^{१ २}गर्भे ^{३ २}मातुः ^{३ २}पितुः ^{३ १ २}पिता ^{३ २}विदिद्युतानो ^{३ १ २}अक्षरे ।

^{१ २ ३ २}सीदन्तृतस्य ^{२ ३ २}योनिमा ॥ १३९७ ॥

२.१२.३.२

३. ^{१ २}ब्रह्म ^{३ २ ३ १ २ ३}प्रजावदा भर जातवेदो ^{१ २}विचर्षणे ।

^{२ ३}अग्ने ^{२ ३ १ २ ३ २}यद्दीदयद्वि ॥ १३९८ ॥

॥७ (व)॥

२.१२.३.३

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (८)

१. ^{३ २}अस्य ^{३ २ ३ १ २}प्रेषा ^{३ १ २}हेमना ^{३ २ ३ २}पूयमानो ^{३ १ २}देवो ^{३ १ २}देवेभिः ^{३ १ २}समपृक्त रसम् ।

^{३ २}सुतः ^{३ २ ३ १ २ ३}पवित्रं ^{३ १ २}पर्येति ^{३ २ ३ १ २}रेभन्मितेव ^{३ १ २}सद्म ^{३ २}पशुमन्ति ^{३ १ २}होता ॥ १३९९ ॥

२.१२.३.४

२. ^{३ १}भद्रा ^{२ २}वस्त्रा ^{३ २ ५ १ २}समन्याऽ ^{३ २}वसानो ^{३ २ ३ २ ३ १ २}महान्कविर्निवचनानि ^{१ २}शंसन् ।

^{१ २}आ ^{३ २}वच्यस्व ^{३ २ २ ३ १ २}चम्बोः ^{३ १}पूयमानो ^{२ २}विचक्षणो ^{३ १ २}जागृविर्देववीतौ ॥ १४०० ॥

२.१२.३.५

३. समु॑ प्रियो॑ मृज्यते॑ सानो॑ अव्ये॑ यशस्तरो॑ यशसा॑ क्षेतो॑ अस्मे॑ ।

अभि॑ स्वर॑ धन्वा॑ पूयमानो॑ यूय॑ पात॑ स्वस्तिभिः॑ सदा॑ नः ॥ १४०१ ॥ ॥८ (रि)।। २.१२.३.६

[धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (९)

१. एतो॑ न्विन्द्र॑ स्तवाम॑ शुद्ध॑ शुद्धेन॑ साम्ना॑ ।

शुद्धैरुक्थे॑र्वावृध्वा॑ स॑ शुद्धैराशी॑र्वान्ममत्तु॑ ॥ १४०२ ॥

२.१२.३.७

२. इन्द्र॑ शुद्धो॑ न आ॑ गहि॑ शुद्धः॑ शुद्धाभिरूतिभिः॑ ।

शुद्धो॑ रयि॑ वि॑ धारय॑ शुद्धो॑ ममद्धि॑ सोम्य॑ ॥ १४०३ ॥

२.१२.३.८

३. इन्द्र॑ शुद्धो॑ हि नो॑ रयि॑ शुद्धो॑ रत्नानि॑ दाशुषे॑ ।

शुद्धो॑ वृत्राणि॑ जिघ्रसे॑ शुद्धो॑ वाज॑ सिषाससि॑ ॥ १४०४ ॥

॥९ (यी)॥

२.१२.३.९

[धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ४ ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (१०)

१. अग्ने॑ स्तोमं॑ मनामहे॑ सिध्रमद्य॑ दिविस्पृशः॑ ।

देवस्य॑ द्रविणस्य॑वः॑ ॥ १४०५ ॥

२.१२.४.१

२. अग्निर्जुषत॑ नो॑ गिरो॑ होता॑ यो॑ मानुषेष्वा॑ ।

स॑ यक्षद्वैव्यं॑ जनम्॑ ॥ १४०६ ॥

२.१२.४.२

३. त्वमग्ने सप्रथा असि जुष्टो होता वरेण्यः ।

त्वया यज्ञं वि तन्वते ॥ १४०७ ॥

॥१० (रि)॥

२.१२.४.३

[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (११)

१. अभि त्रिपृष्ठं वृषणं वयोधामाङ्गोषिणमवावशन्तं वाणीः ।

वना वसानो वरुणो न सिन्धूर्वि रत्नधा दयते वार्याणि ॥ १४०८ ॥

२.१२.४.४

२. शूरग्रामः सर्ववीरः सहावान् जेता पवस्व सनिता धनानि ।

तिग्मायुधः क्षिप्रधन्वा समत्स्वषाढः साह्वान्मृतनासु शत्रून् ॥ १४०९ ॥

२.१२.४.५

३. उरुगव्यूतिरभयानि कृण्वन्त्समीचीने आ पवस्वा पुरन्धी ।

अपः सिषासन्नुषसः स्वऽर्गाः सं चिक्रदो महो अस्मभ्यं वाजान् ॥ १४१० ॥

॥११ (५)॥

२.१२.४.६

[धा० ३० । उ० १ । स्व० ६ ।]

सूक्तं (१२)

१. त्वमिन्द्र यशा अस्यृजीषी शवसस्पतिः ।

त्वं वृत्राणि हस्यप्रतीन्येक इत्पुर्वनुत्तश्चर्षणीधृतिः ॥ १४११ ॥

२.१२.४.७

२. तमु त्वा नूनमसुरं प्रचेतसं राधो भागमिवेमहे ।

महीव कृत्तिः शरणा त इन्द्र प्र ते सुम्ना नो अश्रवन् ॥ १४१२ ॥

॥१२ (त)॥

२.१२.४.८

[धा० १४ । उ० १ । स्व० १ ।]

सूक्तं (१३)

१. यजिष्ठं^{१ २} त्वा ववृमहे^{३ १ २ ३ १} देवं देवत्रा^{२ २ ३ १ २} होतारममर्त्यम् ।
अस्य^{३ २ ३ १ २ ३ १ २} यज्ञस्य सुक्रतुम् ॥ १४१३ ॥

२.१२.४.९

२. अपां^{३ १ २ २} नपातं सुभगं^{३ १ २} सुदीदितिमग्निमु^{३ १ २ ३ २ ३ १ २} श्रेष्ठशोचिषम् ।
स नो मित्रस्य^{१ २ ३ २ ३ १ २} वरुणस्य^{२ ३ २ ३} सो अपामा सुम्रं^{३ १ २} यक्षते दिवि^{३ २} ॥ ॥ १४१४ ॥ ॥१३ (ता)॥ २.१२.४.१०

[धा० १४ । उ० ना । स्व० २ ॥]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

सूक्तं (१४)

१. यमग्रे^{१ २ ३ २ ३} पृत्सु मर्त्यमवा^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ २} वाजेषु यं जुनाः ।
स यन्ता^{२ ३ ३ १ २ ३ १ २} शश्वतीरिषः ॥ १४१५ ॥

२.१२.५.१

२. न किरस्य^{१ २} सहन्त्य पर्येतां^{३ १ २ २} कयस्य चित् ।
वाजो अस्ति श्रवाय्यः^{१ २ ३ १ २} ॥ १४१६ ॥

२.१२.५.२

३. स वाजं विश्वचर्षणि^{१ २ २ ३ १ २ ३ १ २} रवद्विरस्तु तरुता ।
विप्रेभिरस्तु सनिता^{१ २ ३ १ २} ॥ १४१७ ॥

॥१४ (ठा)॥

२.१२.५.३

[धा० १८ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१५)

१. साकमुक्षो मर्जयन्त स्वसारो दश धीरस्य धीतयो धनुत्रीः ।
हरिः पर्यद्रवज्जाः सूर्यस्य द्रोणं ननक्षे अत्यो न वाजी ॥ १४१८ ॥ २.१२.५.४
२. सं मातृभिर्न शिशुर्वावशानो वृषा दधन्वे पुरुवारो अद्भिः ।
मर्यो न योषामभि निष्कृतं यन्त्सं गच्छते कलश उस्त्रियाभिः ॥ १४१९ ॥ २.१२.५.५
३. उत प्र पिप्य ऊधरघ्याया इन्दुर्धाराभिः सचते सुमेधाः ।
मूर्धानं गावः पयसा चमूष्वभि श्रीणन्ति वसुभिर्न नितैः ॥ १४२० ॥ ॥१५ (वू)॥ २.१२.५.६
- [धा० ३० । उ० नास्ति । स्व० ६ ।]

(१६)

१. पिबा सुतस्य रसिनो मत्स्वा न इन्द्र गोमतः ।
आपिनो बोधि सधमाद्ये वृधेऽस्मा अवन्तु ते धियः ॥ १४२१ ॥ २.१२.५.७
२. भूयाम ते सुमतौ वाजिनो वयं मा न स्तरभिमातये ।
अस्मां चित्राभिरवतादभिष्टिभिरा नः सुम्नेषु यामय ॥ १४२२ ॥ ॥१६ (ल)॥ २.१२.५.८
- [धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (१७)

१. त्रिरस्मै सप्त धेनवो दुदुहिरे सत्यामाशिरं परमे व्योमनि ।
चत्वार्यन्या भुवनानि निर्णिजे चारूणि चक्रे यदृतेरवर्धत ॥ १४२३ ॥ २.१२.५.९
२. स भक्षमाणो अमृतस्य चारुण उभे द्यावा काव्येना वि शश्रथे ।
तेजिष्ठा अपो म॒हना परि व्यत यदी देवस्य श्रवसा सदो विदुः ॥ १४२४ ॥ २.१२.५.१०

३. ते^{१ २} अस्य सन्तु^{३ १ २ २ ३ १ २} केतवोऽमृत्यवोऽदाभ्यासो^{३ १ २ ३ १ २ २} जनुषी उभे अनु ।

येभिर्नृम्णा च देव्या च पुनत आदिद्राजानं मनना अगृभ्णत ॥ १४२५ ॥ ॥१७ (चे)॥ २.१२.५.११

[धा० ३२ । उ० १ । स्व० ७ ॥]

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

सूक्तं (१८)

१. अभि^{३ २ ३ २ ३ २ २} वायुं वीत्यर्षा^{३ २ ५ २ ३ १ २ २} गृणानोऽभि मित्रावरुणा पूयमानः ।

अभी^{३ १ २ २ ३ १ २} नरं धीजवनं^{३ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} रथेष्ठामभीन्द्रं वृषणं वज्रबाहुम् ॥ १४२६ ॥ २.१२.६.१

२. अभि^{३ १ २ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २ ३ १ २} वस्त्रा सुवसनान्यर्षाभि धेनूः सुदुघाः पूयमानः ।

अभि^{३ १ ३ १ २ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} चन्द्रा भर्तवे नो हिरण्याभ्यश्वात्रथिनो देव सोम ॥ १४२७ ॥ २.१२.६.२

३. अभी^{३ १ २ ३ १ २ २ ३ २ ३ १ २} नो अर्ष दिव्या वसून्यभि विश्वा पार्थिवा पूयमानः ।

अभि^{३ २ ३ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} येन द्रविणमश्रवामाभ्यार्षेयं जमदग्निवन्नः ॥ १४२८ ॥ ॥१८ (ख)॥ २.१२.६.३

[धा० २१ । उ० २ । स्व० ७ ।]

सूक्तं (१९)

१. यज्ञायथा अपूर्व्यं^{१ २ २ ३ १ २ ३ १ २} मघवन्वृत्रहत्याय ।

तत्पृथिवीमप्रथयस्तदस्तम्ना^{१ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ २} उतो दिवम् ॥ १४२९ ॥ २.१२.६.४

२. तत्ते यज्ञो अजायत तदर्क उत हस्कृतिः ।

तद्विश्वमभिभूरसि यज्ञातं यच्च जन्त्वम् ॥ १४३० ॥ २.१२.६.५

३. आमासु पक्कमेरय आ सूर्य रोहयो दिवि ।

घर्म न सामं तपता सुवृक्तिभिर्जुष्टं गिर्वणसे बृहत् ॥ १४३१ ॥ ॥१९ (पे)॥ २.१२.६.६

[धा० ३० । उ० १ । स्व० ७ ।]

सूक्तं (२०)

१. मत्स्यपायि ते महः पात्रस्येव हरिवो मत्सरो मदः ।

वृषा ते वृष्णा इन्दुर्वाजी सहस्रसातमः ॥ १४३२ ॥ २.१२.६.७

२. आ नस्ते गन्तु मत्सरो वृषा मदो वरेण्यः ।

सहावा इन्द्र सानसिः पृतना षाडमर्त्यः ॥ १४३३ ॥ २.१२.६.८

३. त्वं हि शूरः सनिता चोदयो मनुषा रथम् ।

सहावान्दस्युमव्रतमोषः पात्रं न शोचिषा ॥ १४३४ ॥ ॥२० (बि)॥ २.१२.६.६

[धा० २५ । उ० ३ । स्व० ३ ॥]

इति षष्ठः खण्डः ॥६॥

इति षष्ठप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ६-२ ॥

इति द्वादशोऽध्यायः समाप्तः ॥ १२ ॥

अथ त्रयोदशोऽध्यायः ॥

अथ षष्ठप्रपाठके तृतीयोऽर्धः ॥ ६-३ ॥

(१-२०) १ कवि भार्गवः; २, ९, १६ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; ३ असितः काश्यपो देवलो वा; ४ सुकक्षः आंगिरसः; ५ विभ्राद्वोर्यः; ६, ८ वसिष्ठो मैत्रवरुणः; १०-१७ भार्गवः प्रागाथः; १०, १७ विश्वमित्रो गाथिनः; ११ मेधातिथिः काण्वः; १२ शतं वैखानसाः; १३ यजत आत्रेयः; १४ मदुच्छन्दा वैश्वामित्रः; १५ उशना काव्यः; १८ हर्यतः प्रागाथः; १९ बृहद्वि आथर्वर्णः; २० गृत्समदः शौनकः
॥ १, ३, १५ पवमानः सोमः ; २, ४, ६, ७, १४, १९, २० इन्द्रः; ८ सरस्वान्; ९ सरस्वती;
१० सविता; ११ ब्रह्मणस्पतिः; १२ अग्निः पवमानः; १३ मित्रावरुणौ; १६-१८ अग्निः ; १८ हवींषि
वा; ५ सूर्यः ॥ १, ३-४, ८-१४, १६ (२-३), १८ गायत्री ; २ (१-३) अनुष्टुप्; २ (४) बृहती; ६,
७ प्रगाथः = (विषमा बृहती , समा सतोबृहती); १६ (१) वर्धमाना; १९ त्रिष्टुप्; २० (१) अष्टिः;
२० (२-३) अतिशक्करी; ५ जगती ॥ १५

सूक्तं (१)

१. ^{१२}पवस्व ^{३२३}वृष्टिमा ^३सु ^{२३३}नोऽपामूर्मिं ^{३१}दिवस्परि ^{२२}।

^३अयक्ष्मा ^१बृहतीरिषः ॥ १४३५ ॥

२.१३.१.१

२. ^{१२}तया ^३पवस्व ^{१२}धारया ^३यया ^{२३}गाव ^{१२}इहागमन् ^{३२२}।

^१जन्यास ^{२३}उप ^{३२}नो गृहम् ॥ १४३६ ॥

२.१३.१.२

३. ^{३१}घृतं ^२पवस्व ^३धारया ^{१२}यज्ञेषु ^{३१२}देववीतमः ^{३१२}।

^३अस्मभ्यं ^{१२}वृष्टिमा ^{२२}पव ॥ १४३७ ॥

२.१३.१.३

४. ^{१२}स न ^{३२}ऊर्जे ^{३५}व्यव्ययं ^{१२}पवित्रं ^{३१२}धाव ^३धारया ^{१२}।

^{३१२}देवासः ^{२३}शृणवन्हि ^{१२}कम् ॥ १४३८ ॥

२.१३.१.४

५. पवमानो असिष्यदद्रक्षाः स्यपजङ्घनत् ।

प्रलवद्रोचयन्नुचः ॥ १४३९ ॥

॥१ (ची)॥

२.१३.१.५

[धा० २२ । उ० १ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (२)

१. प्रत्यस्मै पिपीषते विश्वानि विदुषे भर ।

अरङ्गमाय जग्मयेऽपश्चादध्वने नरः ॥ १४४० ॥

२.१३.१.६

२. एमेनं प्रत्येतन सोमेभिः सोमपातमम् ।

अमत्रेभिर्ऋजीषिणमिन्द्रः सुतेभिरिन्दुभिः ॥ १४४१ ॥

२.१३.१.७

३. यदी सुतेभिरिन्दुभिः सोमेभिः प्रतिभूषथ ।

वेदा विश्वस्य मेधिरो धृषत्तन्तमिदेषते ॥ १४४२ ॥

२.१३.१.८

४. अस्माअस्मा इदन्धसोऽध्वर्यो प्र भरा सुतम् ।

कुवित्समस्य जेन्यस्य शर्धतोऽभिश्स्तेरवस्वरत् ॥ १४४३ ॥

॥२ (ठ)॥

२.१३.१.९

[धा० २३ । उ० २ । स्व० १ ॥]

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (३)

१. बभ्रवे नु स्वतवसेऽरुणाय दिविस्पृशे ।

सोमाय गाथमर्चत ॥ १४४४ ॥

२.१३.२.१

२. ह॒स्तच्यु॑तेभि॒रद्रि॑भिः सु॒तः सोमं॑ पुनीतन ।

म॒धावा॑ धावता मधु ॥ १४४५ ॥

२.१३.२.२

३. नम॑सेदुप सीदत द॒ध्रेद॑भि श्रीणीतन ।

इन्द्र॑मिन्द्रे दधातन ॥ १४४६ ॥

२.१३.२.३

४. अ॒मित्र॑हा वि॒चर्ष॑णिः पव॒स्व सोम॑ शं गवे ।

दैवेभ्यो॑ अनु॒काम॑कृत् ॥ १४४७ ॥

२.१३.२.४

५. इन्द्रा॑य सोम पातवे म॒दाय॑ परि॒ षिच्य॑से ।

मन॑श्चिन्मनसस्पतिः ॥ १४४८ ॥

२.१३.२.५

६. पव॑मान सु॒वीर्यं॑ रयि॒ः सोम॑ रिरीहि णः ।

इन्द्र॑वि॒न्द्रेण॑ नो यु॒जा ॥ १४४९ ॥

॥ ३ (यू) ॥

२.१३.२.६

[धा० ३२ । उ० नास्ति । स्व० ६।]

सूक्तं (४)

१. उ॒द्धेद॑भि श्रुतामघं वृष॑भं नर्या॒पसम् ।

अ॒स्तार॑मेपि सूर्य ॥ १४५० ॥

२.१३.२.७

२. नव॑ यो नवतिं पुरो बिभेद बाह्वोजसा ।

अहिं॑ च वृत्र॒हाव॑धीत् ॥ १४५१ ॥

२.१३.२.८

३. स न इन्द्रः॑ शिवः सखा॒श्चाव॑द्रोमद्यवमत् ।

उरु॑धारेव दोहते ॥ १४५२ ॥

॥ ४ (ती) ॥

२.१३.२.९

[धा० ९ । उ० १ । स्व० ४ ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (५)

१. वि॒भ्रा॒ङ् बृ॒ह॒त्पि॒ब॒तु सो॒म्यं म॒ध्वायु॑र्दध॒द्यज्ञ॑प॒ताव॑वि॒हु॒तम् ।
वा॒तजू॒तो यो अ॒भिर॑क्ष॒ति त्म॑ना प्र॒जाः पि॒प॒र्ति बहु॑धा वि रा॒ज॒ति ॥ १४५३ ॥ २.१३.३.१
२. वि॒भ्रा॒ङ् बृ॒ह॒त्सु॒भृ॒तं वा॒ज॒सा॒त॒मं ध॑र्मं दि॒वो ध॑रु॒णे स॒त्यम॑र्पितम् ।
अ॒मि॒त्र॒हा वृ॒त्र॒हा द॑स्यु॒हन्त॑मं ज्योति॒र्ज॒ज्ञे अ॒सुर॑हा स॒प॒त्न॒हा ॥ १४५४ ॥ २.१३.३.२
३. इ॒दं श्रे॑ष्ठं ज्योति॒षां ज्योति॑रु॒त्त॒मं वि॒श्वजि॑द्ध॒नजि॑दुच्यते बृ॒ह॒त् ।
वि॒श्व॒भ्रा॒ङ् भ्रा॒जो म॒हि सूर्यो॑ दृ॒श उ॒रु प॑प्र॒थे स॒ह ओ॒जो अ॒च्यु॒तम् ॥ १४५५ ॥ ॥५ (जि)॥
२.१३.३.३

[धा० २७ । उ० ३ । स्व० ३।]

सूक्तं (६)

१. इन्द्र॑ क्र॒तुं न आ॑ भर पि॒ता पु॒त्रेभ्यो॑ यथा ।
शि॒क्षा णो अ॑स्मिन्पु॒रू॒ह॒तं या॑मनि जी॒वा ज्योति॑र॒शीम॑हि ॥ १४५६ ॥ २.१३.३.४
२. मा नो॑ अ॒ज्ञा॒ता वृ॒ज॒ना दुरा॑ध्यो॒ऽमा॒शि॒वा॒सोऽव॑ क्र॒मुः ।
त्वया॑ वयं प्र॒व॒तः श॑श्वती॒रपो॑ऽति शूर॒ तरा॑मसि ॥ १४५७ ॥ ॥६ (ल)॥ २.१३.३.५

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (७)

१. अद्याद्या श्वःश्व इन्द्र त्रास्व परे च नः ।

विश्वा च नो जरितृन्त्सत्पते अहा दिवा नक्तं च रक्षिषः ॥ १४५८ ॥

२.१३.३.६

२. प्रभङ्गी शूरो मघवा तुवीमघः सम्मिक्षो वीर्याय कम् ।

उभा ते बाहू वृषणा शतक्रतो नि या वज्रं मिमिक्षतुः ॥ १४५९ ॥ ॥७ (वी)॥ २.१३.३.७

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० ४ ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (८)

१. जनीयन्तो न्वग्रवः पुत्रीयन्तः सुदानवः ।

सरस्वन्तः हवामहे ॥ १४६० ॥

॥८ (रौ)॥

२.१३.४.१

[धा० ३ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति ।]

सूक्तं (९)

१. उत नः प्रिया प्रियासु सप्तस्वसा सुजुष्टा ।

सरस्वती स्तोम्या भूत् ॥ १४६१ ॥

॥९ (हौ)॥

२.१३.४.२

[धा० १ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति।]

सूक्तं (१०)

१. तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।

धियो यो नः प्रचोदयात् ॥१॥ ॥ १४६२ ॥

२.१३.४.३

२. सोमानां^{३ २ ३} स्वरणं^{१ २} (कृणुहि^{३ १ २} ब्रह्मणस्पते ।
कक्षीवन्तं^{३ १ २ ३} य औशिजः^{३ ३ २} ॥)* ॥ १४६३ ॥

२.१३.४.४

३. अग्र आयूँषि^{२ ३} पवसे^{१ २} (आ सुवोर्जमिषं^{३ २ ३ १ २} च नः ।
आरे^{३ १ २} बाधस्व^{३ १ २} दुच्छुनाम् ॥)* ॥ १४६४ ॥

॥१० (य)॥

२.१३.४.५

[धा० २ । उ० नास्ति । स्व० १।]

सूक्तं (११)

१. तां नः शक्तं^{१ २} पार्थिवस्य^{३ १ २} (महो^{३ २} रायो^{३ २} दिव्यस्य^{३ १ २} ।
महि^{१ २} वा क्षत्रं^{३ २} देवेषु^{३ १ २} ॥)* ॥ १४६५ ॥

२.१३.४.६

२. ऋतमृतेन^{३ २ ३ २ ३} सपन्तेषिरं^{१ २} दक्षमाशाते ।
अद्रुहा^{३ १ २} देवौ^{३ १} वर्धते^२ ॥ १४६६ ॥

२.१३.४.७

३. वृष्टिद्यावा^{३ १ २} रीत्यापेषस्पती^{३ २ २ ३ ३} दानुमत्याः ।
बृहन्तं^{३ २ ३} गर्तमाशाते^{३ १ २} ॥ १४६७ ॥

॥११ (पा)॥

२.१३.४.८

[धा० ५ । उ० १ । स्व० २।]

सूक्तं (१२)

१. युञ्जन्ति^{३ १ २} ब्रध्नमरुषं^{३ १ २ ३ १} चरन्तं^{२ २ ३} परि तस्थुषः ।
रोचन्ते^{१ २} रोचनां^{३ २} दिवि ॥ १४६८ ॥

२.१३.४.९

२. युञ्जन्त्यस्य^{३ १ २} काम्या^{३ २} हरी^{३ २ ३} विपक्षसा^{१ २} रथे ।
शोणा^{१ २} धृष्णू^{३ २ ३ १ २} नृवाहसा ॥ १४६९ ॥

२.१३.४.१०

३. केतुं कृण्वन्नकेतवे पेशो मर्या अपेशसे ।

समुषद्विरजायथाः ॥ १४७० ॥

॥१२ (य)॥

२.१३.४.११

[धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० १।]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

सूक्तं (१३)

१. अयं सोम इन्द्र तुभ्यं सुन्वे तुभ्यं पवते त्वमस्य पाहि ।

त्वं ह यं चकृषे त्वं ववृष इन्द्रं मदाय युज्याय सोमम् ॥ १४७१ ॥

२.१३.५.१

२. स ईरं रथो न भुरिषाडयोजि महः पुरुणि सातये वसूनि ।

आदी विश्वा नहुष्याणि जाता स्वर्षाता वन ऊर्ध्वा नवन्त ॥ १४७२ ॥

२.१३.५.२

३. शुष्मी शर्यो न मारुतं पवस्वानभिशस्ता दिव्या यथा विट् ।

आपो न मक्षू सुमतिर्भवा नः सहस्राप्साः पृतनाषाण्य यज्ञः ॥ १४७३ ॥ ॥१३ (घी)॥ २.१३.५.३

[धा० २६ । उ० ४ । स्व० ४।]

सूक्तं (१४)

१. त्वमग्रे यज्ञानां होता विश्वेषां हितः ।

देवेभिर्मानुषे जने ॥ १४७४ ॥

२.१३.५.४

२. स नो मन्द्राभिरध्वरे जिह्वाभिर्यजा महः ।

आ देवान्वक्षि यक्षि च ॥ १४७५ ॥

२.१३.५.५

३. वेत्था^२ हि^३ वेधो^१ अध्वनः^२ पथश्च^३ देवाञ्जसा^१ ।

अग्ने^१ यज्ञेषु^२ सुक्रतो ॥ १४७६ ॥

॥१५ (वू)॥

२.१३.५.६

[धा० ६ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति।]

सूक्तं (१५)

१. होता^१ देवो^२ अमर्त्यः^३ पुरस्तादेति^२ मायया^३ ।

विदथानि^३ प्रचोदयन्^२ ॥ १४७७ ॥

२.१३.५.७

२. वाजी^३ वाजेषु^१ धीयते^२ ऽध्वरेषु^३ प्र^१ णीयते ।

विप्रो^१ यज्ञस्य^२ साधनः^३ ॥ १४७८ ॥

२.१३.५.८

३. धिया^३ चक्रे^१ वरेण्यो^२ भूतानां^३ गर्भमा^१ दधे ।

दक्षस्य^१ पितरं^२ तना ॥ १४७९ ॥

॥१५ (रा)॥

२.१३.५.९

[धा० २३ । उ० नास्ति । स्व० २ ॥]

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

सूक्तं (१६)

१. आ^२ सुते^३ सिञ्चत^१ श्रियं^२ रोदस्योरभि^३ श्रियम् ।

रसा^३ दधीत^१ वृषभम्^२ ॥ १४८० ॥

२.१३.६.१

२. ते^१ जानत^२ स्वमोक्षं^३ सं वत्सासो^२ न मातृभिः^३ ।

मिथो^३ नसन्त^१ जामिभिः^२ ॥ १४८१ ॥

२.१३.६.२

३. उप स्रक्केषु बप्सतः कृण्वते धरुणं दिवि ।

इन्द्रे अग्रा नमः स्वः ॥ १४८२ ॥

॥१६ (च)॥

२.१३.६.३

[धा० १२ । उ० १ । स्व० १ ।]

सूक्तं (१८)

१. तदिदास भुवनेषु ज्येष्ठं यतो जज्ञ उग्रस्त्वेषनृम्णः ।

सद्यो जज्ञानो नि रिणाति शत्रूननु यं विश्वे मदन्त्यूमाः ॥ १४८३ ॥

२.१३.६.४

२. वावृधानः शवसा भूर्योजाः शत्रुर्दासाय भियसं दधाति ।

अव्यनच्च व्यनच्च सस्त्रि सं ते नवन्त प्रभृता मदेषु ॥ १४८४ ॥

२.१३.६.५

३. त्वं क्रतुमपि वृञ्जन्ति विश्वे द्विर्यदेते त्रिर्भवन्त्यूमाः ।

स्वादोः स्वादीयः स्वादुना सृजा समदः सु मधु मधुनाभि योधीः ॥ १४८५ ॥ ॥१७ (णी)॥

२.१३.६.६

[धा० २३ । उ० ५ । स्व० ४ ।]

४. त्रिकद्रुकेषु महिषो यवाशिरं तुविशुष्मस्तृम्पत्सोममपिबद्विष्णुना सुतं यथावशम् ।

स ई ममाद महि कर्म कर्तवे महामुरुः सैनः सश्वदेवो देवः सत्य इन्दुः सत्यमिन्द्रम् ॥ १४८६

॥

२.१२.६.७

५. साकं जातः क्रतुना साकमोजसा ववक्षिथ साकं वृद्धो वीर्यैः सासहिर्मृधो विचर्षणिः ।

दाता राध स्तुवते काम्यं वसु प्रचेतन सैनः सश्वदेवो देवः सत्य इन्दुः सत्यमिन्द्रम् ॥ १४८७ ॥

२.१३.६.८

६. अध त्विषीमाः अभ्योजसा कृविं युधाभवदा रोदसी आपृणदस्य मज्मना प्र वावृधे ।

अधत्तान्यं जठरे प्रेमरिच्यत प्र चेतय सैनः सश्वदेवो देवः सत्य इन्दुः सत्यमिन्द्रम् ॥ १४८८ ॥

॥१८ (थि)॥

२.१३.६.९

[धा० ५४ । उ० २ । स्व० १३ ॥]

इति षष्ठः खण्डः ॥६ ॥

इति षष्ठप्रपाठके तृतीयोऽर्धः षष्ठप्रपाथकश्च समाप्तः॥ ६ ॥

इति त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

अथ चथुर्दशोऽध्यायः ॥

अथ सप्तमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ७-१ ॥

(१-२०) १ , ९ प्रियमेध आङ्गिरसः; २ नृमेध-पुरुमेधावाङ्गिरसौ; ३, ७ त्र्यरुणस्त्रैवृष्णः त्रसदस्युः पौरुकुत्सः; ४ शुनःशेष आजीगर्तिः; ५ वत्स काण्वः; ६ अग्निस्तापसः; ८ विश्वमना वैयश्वः १० वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ११ सौभरिः काण्वः; १२ शतं वैखानसः; १३ वसूयव आत्रेयः; १४ गोतमो राहूगणः; १५ केतुराग्रेयः; १६ विरूप आङ्गिरसः ॥ १-२, ५, ८-९ इन्द्रः; ३, ७ पवमानः सोमः; ४, १०-११, १३-१६ अग्निः; ६ विश्वेदेवाः; १२ अग्निः पवमानः ॥ १, ४-५, १२-१६ गायत्री; २, १० प्रगाथः = (विषमा बृहती , सम सतोबृहती) ३, ७ ऊर्ध्वा बृहती; ६ अनुष्टुप्; ८-९ उष्णिक्; ११ बृहती ॥

सूक्तं (१)

१. अभि^{३१} प्र गोपतिं^{२४} गिरेन्द्रमर्च^{३१ २ ३ १ २ ३ २} यथा विदे ।
सूनु^{३ २} सत्यस्य^{३ २ ३ १ २} सत्पतिम् ॥ १४८९ ॥

२.१४.१.१

२. आ^{१ २ ४} हरयः ससृजिरे^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} ऽरुषीरधि बर्हिषि ।
यत्राभि^{२ ३ २ ३ १ २} संनवामहे ॥ १४९० ॥

२.१४.१.२

३. इन्द्राय^{१ २ ३ १ २ ३ १ २} गाव आशिरं^{३ १ २ ३ २ ३ २ ३ १ २} दुदुहे वज्रिणे मधु ।
यत्सीमुपह्वरे^{१ २} विदत् ॥ १४९१ ॥

॥१ (हा)॥

२.१४.१.३

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (२)

१. आ नो विश्वासु हव्यमिन्द्र५ समत्सु भूषत ।

उप ब्रह्माणि सवनानि वृत्रहन्परमज्या ऋचीषम ॥ १४९२ ॥

२.१४.१.४

२. त्वं दाता प्रथमो राधसामस्यसि सत्य ईशानकृत् ।

तुविद्युमस्य युज्या वृणीमहे पुत्रस्य शवसो महः ॥ १४९३ ॥

॥१२(य)॥

२.१४.१.५

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (३)

१. प्रलं पीयूषं पूर्यं यदुक्थ्यं महो गाहदिव आ निरधुक्षत ।

इन्द्रमभि जायमान५ समस्वरन् ॥ १४९४ ॥

२.१४.१.६

२. आदीं के चित्पश्यमानास आप्यं वसुरुचो दिव्या अभ्यनूषत ।

दिवो न वार५ सविता व्यूर्णते ॥ १४९५ ॥

२.१४.१.७

३. अध यदिमे पवमान रोदसी इमा च विश्वा भुवनाभि मज्मना ।

यूथे न निष्ठा वृषभो वि राजसि ॥ १४९६ ॥

॥ ३ (खू)॥

२.१४.१.८

[धा० १६ । उ० २ । स्व० ६ ।]

सूक्तं (४)

१. इममू षु त्वमस्माक५ सनि गायत्रं नव्या५सम् ।

अग्ने देवेषु प्र वोचः ॥ १४९७ ॥

२.१४.१.९

२. विभक्तासि चित्रभानो सिन्धोरूर्मा उपाक आ ।

सद्यो दाशुषे क्षरसि ॥ १४९८ ॥

२.१४.१.१०

३. आ^१ नो^२ भज^{३१} परमेष्वा^{२४} वाजेषु^{३१२} मध्यमेषु^{३१२} ।

शिक्षा^२ वस्वो^३ अन्तमस्य^{१२} ॥ १४९९ ॥

॥४ (टा)॥

२.१४.१.११

[धा० १६ । उ० २ । स्व० ६ ।]

सूक्तं (५)

१. अहमिद्धि^{३३} पितुष्परि^{३१} मेधामृतस्य^{२४} जग्रह^{३१२} ।

अहं^{३१} सूर्य^{२४} इवाजनि ॥ १५०० ॥

२.१४.१.१२

२. अहं^{३२} प्रलेन^{३२३} जन्मना^{१२३} गिरः^{१२} शुम्भामि^{३२} कण्ववत् ।

येनेन्द्रः^{३३} शुष्मिद्धे^{३२३२} ॥ १५०१ ॥

२.१४.१.१३

३. ये^१ त्वामिन्द्र^{२४} न तुष्टुवुर्ऋषयो^{३१} ये च तुष्टुवुः^{३२} ।

ममेद्वर्धस्व^{१२४} सुष्टुतः^{३१२} ॥ १५०२ ॥

॥५ (थु)॥

२.१४.१.१४

[धा० १४ । उ० २ । स्व० ५ ॥]

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (६)

१. अग्ने^{२३} विश्वेभिरग्निभिर्जोषि^{३१३} ब्रह्म^{२३} सहस्कृत^{१२} ।

ये^१ देवत्रा^{२३२३} य आयुषु^{३२३} तेभिर्नो^{१२} महया^३ गिरः^{१२} ॥ १५०३ ॥

२.१४.२.१

२. प्र^१ स विश्वेभिरग्निभिरग्निः^{२४३१२२३} स यस्य^{२४} वाजिनः^{३१२} ।

तनये^{१२} तोके^{३२} अस्मदा^{३२३} सम्यङ्वाजैः^{३२३} परीवृतः^{३१२} ॥ १५०४ ॥

२.१४.२.२

३. त्वं नो अग्ने अग्निभिर्ब्रह्म यज्ञं च वर्धय ।

त्वं नो देवतातये रायो दानाय चोदय ॥ १५०५ ॥

॥६ (डि)॥

२.१४.२.३

[धा० १८ । उ ३ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (७)

१. त्वे सोम प्रथमा वृक्तबर्हिषो महे वाजाय श्रवसे धियं दधुः ।

स त्वं नो वीर वीर्याय चोदय ॥ १५०६ ॥

२.१४.२.४

२. अभ्यभि हि श्रवसा ततर्दिथोत्सं न कं चिञ्जनपानमक्षि तम् ।

शर्याभिर्न भरमाणो गभस्त्योः ॥ १५०७ ॥

२.१४.२.५

३. अजीजनो अमृत मर्त्याय अमृतस्य धर्मन्नमृतस्य चारुणः ।

सदासरो वाजमच्छा सनिष्यदत् ॥ १५०८ ॥

॥७ (ले)॥

२.१४.२.६

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० ७ ।]

सूक्तं (८)

१. एन्दुमिन्द्राय सिञ्चत पिबाति सोम्यं मधु ।

प्र राधांसि चोदयते महित्वना ॥ १५०९ ॥

२.१४.२.७

२. उपो हरीणां पतिं राधः पृश्नन्तमब्रवम् ।

नूनं श्रुधि स्तुवतो अश्वस्य ॥ १५१० ॥

२.१४.२.८

३. न ह्यङ्गं पुरा च न जज्ञे वीरतरस्वत् ।

न की राया नैवथा न भन्दना ॥ १५११ ॥

॥८(चा)॥

२.१४.२.९

[धा० १७ । उ० १ । स्व० ७७ ।]

सूक्तं (९)

१. नदं^{३२} व^३ ओदतीनां^{१२} नदं^{३१} योयुवतीनाम् ।

पतिं^{१२} वो^३ अघ्नानां^{१२} धेनूनामिषुध्यसि ॥ १५१२ ॥

॥९ (व)॥

२.१४.२.१०

[धा० ५ । उ० नास्ति । स्व० १ ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (१०)

१. देवां^{३१} वो^२ द्रविणोदाः^{३२} पूर्णां^{३१} विवध्वसिचम् ।

उद्वा^{१२} सिञ्चध्वमुप^{३२} वा पृणध्वमादिद्वौ^{३१} देव ओहते १५१३ ॥

२.१४.३.१

२. त२ होतारमध्वरस्य^{३२} प्रचेतसं^{३१} वह्निं^{३१} देवा अकृण्वत ।

दधाति^{१२} रत्नं^{३१} विधते^{३२} सुवीर्यमग्निर्जनाय^{३१} दाशुषे ॥ १५१४ ॥

॥१० (लि)॥

२.१४.३.२

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (११)

१. अदर्शि^{१२} गातुवित्तमो^{३१} यस्मिन्ब्रतान्यादधुः ।

उपो^२ षु जातमार्यस्य^{३१} वर्धनमग्निं^{३१} नक्षन्तु^{३१} नो गिरः ॥ १५१५ ॥

२.१४.३.३

२. यस्माद्रेजन्त^२ कृष्टयश्चकृत्यानि^{३१} कृण्वतः ।

सहस्रसां^३ मेधसाताविव^{३१} त्मनाग्निं^{३१} धीभिर्नमस्यत ॥ १५१६ ॥

२.१४.३.४

३. प्र^१ दैवो^२दासो^३ अग्नि^४ (देव^३ इन्द्रो^२ न मज्मना^३ ।

अनु^१ मातरं^३ पृथिवीं^२ वि वावृते^२ तस्थौ^३ नाकस्य^२ शर्मणि॥)* ॥ १५१७ ॥ ॥११ (हा)॥ २.१४.३.५

[धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (१२)

१. अग्र^२ आयूषि^३ पवसं^३ (आ^२ सुवोर्जमिषं^३ च नः ।

आरं^३ बाधस्व^२ दुच्छुनाम् ॥)* ॥ १५१८ ॥

२.१४.३.६

२. अग्निर्ऋषिः^३ पवमानः^३ पाञ्चजन्यः^३ पुरोहितः^३ ।

तमीमहे^३ महागयम् ॥ १५१९ ॥

२.१४.३.७

३. अग्ने^२ पवस्व^३ स्वपा^३ अस्मे^३ वर्चः^२ सुवीर्यम्^३ ।

दधद्रयि^३ मयि^३ पोषम् ॥ १५२० ॥

॥१२ (फ)॥

२.१४.३.८

[धा० १० । उ० २ । स्व० १ ।]

सूक्तं (१३)

१. अग्ने^३ पावक^३ रोचिषा^३ मन्द्रया^३ देव जिह्वया^३ ।

आ देवान्वक्षि^३ यक्षि^३ च ॥ १५२१ ॥

२.१४.३.९

२. तं त्वा^२ घृतस्रवीमहे^३ चित्रभानो^३ स्वर्दृशम्^३ ।

देवाः आ वीतये वह ॥ १५२२ ॥

२.१४.३.१०

३. वीतिहोत्रं^३ त्वा कवे^३ द्युमन्तः^३ समिधीमहि^३ ।

अग्ने^३ बृहन्तमध्वरे^३ ॥ १५२३ ॥

॥१३ (टौ)॥

२.१४.३.११

[धा० १८ । उ० १ । स्व० ना ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (१४)

१. अवा॑ नो अग्र॑ ऊ॒तिभिर्गा॑यत्रस्य प्र॒भर्म॑णि ।
वि॒श्वा॒सु धी॑षु व॒न्द्य ॥ १५२४ ॥ २.१४.४.१
२. आ॑ नो अ॒ग्रे रयि॑ भर॒ सत्रा॑साहं वरे॒ण्यम् ।
वि॒श्वा॒सु पृ॒त्सु दुष्ट॑रम् ॥ १५२५ ॥ २.१४.४.२
३. आ॑ नो अ॒ग्रे सु॒चेतु॑ना रयि॑ वि॒श्वायु॑पोषसम् ।
मा॒र्डीकं॑ धेहि जीव॑से ॥ १५२६ ॥ ॥१४ (वौ)॥ २.१४.४.३

[धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति ।]

सूक्तं (१५)

१. अ॒ग्नि॑ हि॒न्वन्तु॑ नो धि॒यः स॑तिमाशुमिवा॒जिषु॑ ।
तेन॑ जेष्म॑ धन॑धनम् ॥ १५२७ ॥ २.१४.४.४
२. यया॑ गा आ॒कराम॑हे से॒नया॑ग्रे तवो॒त्या ।
ता॑ नो हि॒न्व म॑घत्तये ॥ १५२८ ॥ २.१४.४.५
३. आ॒ग्रे स्थू॑र रयि॑ भर॒ पृथु॑ गोम॒न्तम॑श्विनम् ।
अ॒ङ्घ्रि॑ खं वर्त॑या पवि॒म् ॥ १५२९ ॥ २.१४.४.६

४. अग्ने नक्षत्रमजरमा सूर्यं रोहयो दिवि ।

दधज्ज्योतिर्जनेभ्यः ॥ १५३० ॥

२.१४.४.७

५. अग्ने केतुर्विशामसि प्रेष्ठः श्रेष्ठ उपस्थसत् ।

बोधा स्तोत्रे वयो दधत् ॥ १५३१ ॥

॥१५ (था)॥

२.१४.४.८

[धा० १९ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१६)

१. अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम् ।

अपां रेतांसि जिन्वति ॥ १५३२ ॥

२.१४.४.९

२. ईशिषे वार्यस्य हि दात्रस्याग्ने स्वःपतिः ।

स्तोता स्यां तव शर्मणि ॥ १५३३ ॥

२.१४.४.१०

३. उदग्ने शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त ईरते ।

तव ज्योतींष्यर्चयः ॥ १५३४ ॥

॥१६ (ली)॥

२.१४.४.११

[धा० ४ । उ० नास्ति । स्व० ४ ॥]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

इति सप्तमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ७-१ ॥

इति चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥

अथ पञ्चदशोऽध्यायः ॥

अथ सप्तमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ७-२ ॥

(१-१४) १, ११ गोतमो राहूगणः; २, ९ विश्वामित्रो गाथिनः; ३ विरूप आङ्गिरसः; ४, ७ भर्गः प्रागाथः; ५ त्रित आस्य; १० सोभरिः काण्वः; १२ गोपवन आत्रेयः; १३ भरद्वाजो बार्हस्पत्यो वीतहव्य आङ्गिरसो वा ; १३ प्रयोगो भार्गवः पावकोऽग्निर्बार्हस्पत्यो वा गृहपति-यविष्ठौ सहसः पुत्रवान्यतरो वा ॥ १-२, ५, ८-९ इन्द्रः; ३, ७ पवमानः सोमः ; ॥ अग्निः ॥ १-३, ६, ९, १४ गायत्री; ४, ७ प्रगाथः = (विषमा बृहती , समा सतोबृहती); ११ उष्णिक्; १२ अनुष्टुमुखः प्रगाथः = (अनुष्टुप् + गायत्र्यौ); १३ जगती ॥

सूक्तं (१)

१. कस्ते^{१ २} जामिर्जनानामग्ने^{३ १ २२ ३ २ ३} को दाश्वध्वरः^{३ २ २} ।
को ह^{२ ३} कस्मिन्नसि^{१ २} श्रितः^{३ २} ॥ १५३५ ॥ २.१५.१.१
२. त्वं^२ जामिर्जनानामग्ने^{३ १ २२ ३ १ २} मित्रो^{३ १} असि^२ प्रियः^{३ २} ।
सखा^{२ ३} सखिभ्य^{१ २ ३} ईडाः^{१ २} ॥ १५३६ ॥ २.१५.१.२
३. यजा^{१ २} नो मित्रावरुणा^{३ १ २२ ३} यजा^{१ २} देवां^{३ २} ऋतं^{३ २} बृहत्^{३ २} ।
अग्ने^{२ ३} यक्षि^{२ ३} स्वं^{१ २} दमम्^{२ २} ॥ १५३७ ॥ ॥१ (रु)॥ २.१५.१.३

[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० ५ ।]

सूक्तं (२)

१. ईडेन्यो^{३ १ २} नमस्यस्तिरस्तमां^{३ १ २२} सि^{३ २} दर्शतः^{३ २} ।
समग्निरिध्यते^{२ ३ १ २} वृषा^{३ १ २} ॥ १५३८ ॥ २.१५.१.४

२. वृषो^{१२} अग्निः^{३१} समिध्यतेऽश्वो^{२२ ३२} न देववाहनः ।

त^२ हविष्मन्त ईडते ॥ १५३९ ॥

२.१५.१.५

३. वृषणं^{१२} त्वा वयं^{३१} वृषन्वृषणः^{२३ १२ ३} समिधीमहि ।

अग्ने^{२३} दीद्यतं^{१२} बृहत् ॥ १५४० ॥

॥२ (लि)॥

२.१५.१.६

[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० ५ ।]

सूक्तं (३)

१. उत्ते^{१२} बृहन्तो^{३१} अर्चयः^२ समिधानस्य^{३१ २} दीदिवः ।

अग्ने^{१२} शुक्रास ईरते ॥ १५४१ ॥

२.१५.१.७

२. उप^{१२} त्वा जुहो^{३२ ५} मम^{१२} घृताचीर्यन्तु^{३१ २} हर्यत ।

अग्ने^{१२} हव्या^३ जुषस्व नः ॥ १५४२ ॥

२.१५.१.८

३. मन्द्र^{३१} होतारमृत्विजं^{२२} चित्रभानुं^{३१ २} विभावसुम् ।

अग्निमीडे^{३१ २ ३} स उ श्रवत् ॥ १५४३ ॥

॥ ३ (ह)॥

२.१५.१.९

[धा० ६ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (४)

१. पाहि^{३१} नो अग्र^२ एकया^{३१ २} पाह्यु^{३ २ ५} त द्वितीयया ।

पाहि^{३२} गीर्भिस्तिसृभिर्रूजां^{३१ २} पते पाहि^{३१} चतसृभिर्वसो ॥ १५४४ ॥

२.१५.१.१०

२. पाहि^{३१} विश्वस्माद्रक्षसो^{२२} अरोव्यः^{३२ ३} प्र स्म वाजेषु^{१२} नोऽव ।

त्वामिद्धि^१ नेदिष्ठं^{२२} देवतातय^{३१ २} आपिं^{३१} नक्षामहे^{२२} वृधे ॥ १५४५ ॥

॥४ (यि)॥

२.१५.१.११

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० ३ ॥]

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (५)

१. इ॒नो॑ रा॒जन्न॑रतिः॒ समि॑द्धो रौ॒द्रो द॑क्षाय सु॒षुमा॑ꣳ अ॒दर्शि॑ ।
चि॒कि॒द्वि भा॑ति भा॒सा बृ॑हता॒सि॒क्रीमे॑ति रु॒शती॑मपाजन् ॥ १५४६ ॥ २.१५.२.१
२. कृ॒ष्णा य॑दे॒नीम॑भि॒ वर्प॑साभू॒ज्जन॑य॒न्योषां॑ बृ॒हतः॑ पि॒तुर्जाम् ।
ऊ॒र्ध्वं भा॑नुꣳ सूर्य॑स्य स्त॒भाय॑न्दि॒वो व॑सु॒भिर॑रतिर्वि॒ भाति॑ ॥ १५४७ ॥ २.१५.२.२
३. भ॒द्रो भ॑द्रया सच॒मान आ॑गात्स्व॒सारं जा॑रो अ॒भ्येति॑ पश्चात् ।
सु॒प्रके॑तैर्द्यु॒भिर॑ग्निर्वि॒तिष्ठ॑न्नु॒शद्वि॑र्व॒णैर॑भि॒ राम॑मस्थात् ॥ १५४८ ॥ ॥५ (यो)॥ २.१५.२.३

[धा० २७ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (६)

१. कया॑ ते अ॒ग्ने अ॒ङ्गिर॑ ऊ॒र्जो न॑पादुपस्तुतिम् ।
वरा॑य दे॒व मन्य॑वे ॥१॥ ॥ १५४९ ॥ २.१५.२.४
२. दा॒शेम॑ कस्य॒ मनसा॑ य॒ज्ञस्य॑ स॒हसो॑ यहो ।
कदु॑ वोच॒ इदं॑ नमः ॥२॥ ॥ १५५० ॥ २.१५.२.५
३. अधा॑ त्वꣳ हि न॒स्करो॑ वि॒श्वा अ॑स्मभ्यꣳ सु॒क्षितीः॑ ।
वा॒ज॒द्रवि॑णसो गिरः ॥ ३ ॥ ॥ १५५१ ॥ ॥६ (ट)॥ २.१५.२.६

[धा० १८ । उ० १ । स्व० १ ।]

सूक्तं (७)

१. अ॒ग्न आ॑ या॒ह्यग्नि॑भिर्हो॒तारं॑ त्वा वृणीमहे ।
आ॑ त्वा॒मन॑क्तु प्रय॒ता ह॑विष्मती यजिष्ठं ब॒र्हि॒रास॑दे ॥ १५५२ ॥ २.१५.२.७

२. अ॒च्छा हि॑ त्वा॒ सह॑सः सू॒नो अ॒ङ्गिरः॑ सु॒चश्च॑रन्त्यध्व॒रे ।
ऊ॒र्जो न॑पातं घृ॒तके॑शमीमहेऽग्निं यज्ञेषु पू॒र्व्यम् ॥ १५५३ ॥ ॥ ७ (या)॥ २.१५.२.८

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (८)

१. अ॒च्छा नः॑ शी॒रशो॑चिषं गि॒रो य॑न्तु दर्श॒तम् ।
अ॒च्छा य॒ज्ञासो॑ नम॒सा पु॒रूव॑सुं पु॒रुप्र॑शस्तमू॒तये ॥ १५५४ ॥ २.१५.२.९

२. अ॒ग्निं॑ सू॒नुं॑ सह॒सो जा॑तवे॒दसं॑ दा॒नाय॑ वा॒र्या॑णाम् ।
द्वि॒ता यो॑ भू॒दमृ॑तो म॒र्त्येष्वा॑ होता म॒न्द्रत॑मो वि॒शि ॥ १५५५ ॥ ॥ ८ (टा)॥ २.१५.२.१०

[धा० ८ । उ० १ । स्व० २ ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (९)

१. अ॒दाभ्यः॑ पु॒रए॑ता वि॒शाम॑ग्नि॒र्मानु॑षीणाम् ।
तू॒र्णी र॑थः स॒दा न॑वः ॥ १५५६ ॥ २.१५.३.१

२. अभि^{३ १} प्रया^{२ २}सि^{३ १ २} वाहसा^{३ १} दाश्वा^२ अश्रोति^{३ १ २} मर्त्यः ।

क्षयं^{१ २} पावकशोचिषः^{३ १ २} ॥ १५५७ ॥

२.१५.३.२

३. साह्वान्विश्वा^{३ १} अभियुजः^{२ २} ऋतुर्देवानाममृक्तः^{३ २ ३ १ २ ३ २ ३ १ २} ।

अग्निस्तुविश्रवस्तमः^{३ २ ३ १ २} ॥ १५५८ ॥

॥९ (वि)॥

२.१५.३.३

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१०)

१. भद्रो^{३ १} नो^२ अग्निराहुतो^{३ १ २ २} भद्रा^{३ २} रातिः^{३ १} सुभग^{३ १} भद्रो^{२ ३ २} अध्वरः ।

भद्रा^{३ २} ऊत^{३ १} प्रशस्तयः^{२ २} ॥ १५५९ ॥

२.१५.३.४

२. भद्रं^{३ १} मनः^{२ २} कृणुष्व^{३ २ ३} वृत्रतूर्ये^{३ १} येना^२ समत्सु^{३ १} सासहिः^{३ २} ।

अव^{१ २} स्थिरा^{३ १} तनुहि^२ भूरि^{३ २} शर्धतां^{३ १ २} वनेमा^{३ १ २} ते अभिष्टये ॥ १५६० ॥

॥१० (लि)॥

२.१५.३.५

[धा० ४ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (११)

१. अग्ने^{२ ३} वाजस्य^{१ २ ३} गोमत^{३ १ २ ३} ईशानः^{३ १} सहसो^{३ २} यहो ।

अस्मे^{३ १} देहि^२ जातवेदो^{३ २ ३} महि^{३ १} श्रवः^२ ॥ १५६१ ॥

२.१५.३.६

२. स^{१ २} इधानो^{३ १} वसुष्कविरग्निरिडेन्यो^{२ २ ३ २ ३ १ २} गिरा^{३ २} ।

रेवदस्मभ्यं^{३ २ ३ १ २} पुर्वणीक^{३ १} दीदिहि ॥ १५६२ ॥

२.१५.३.७

३. क्षपो^{३ १} राजन्नुत^२ त्मनाग्ने^{३ १} वस्तोरुतोषसः^{२ ३ १ २ २} ।

स^१ तिग्मजम्भ^{३ १} रक्षसो^{३ १ २} दह^{३ १ २} प्रति ॥ १५६३ ॥

॥११ (टा)॥

२.१५.३.८

४.

[धा० १६ । उ० १ । स्व० २ ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (१२)

१. विशो^३विशो^१ वो^२ अतिथिं^३ वाजयन्तः^१ पुरुप्रियम्^२ ।
अग्निं^३ वो^१ दुर्य^२ वच^३ स्तुषे^१ शूषस्य^२ मन्मभिः^३ ॥ १५६४ ॥ २.१५.४.१
२. यं^१ जनासो^२ हविष्मन्तो^३ मित्रं^४ न सर्पिरासुतिम्^१ ।
प्रशंसन्ति^३ प्रशस्तिभिः^१ ॥ १५६५ ॥ २.१५.४.२
३. पन्यांसं^१ जातवेदसं^२ यो^३ देवतात्युद्यता^४ ।
हव्यान्यैरयद्वि^३ ॥ १५६६ ॥ ॥१२ (टा)॥ २.१५.४.३

[धा० १३ । उ० १ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१३)

१. समिद्धमग्निं^१ समिधा^२ गिरा^३ गृणे^४ शुचिं^५ पावकं^६ पुरो^७ अध्वरे^८ ध्रुवम्^९ ।
विप्रं^{१०} होतारं^{११} पुरुवारमद्रुहं^{१२} कविं^{१३} सुमेरीमहे^{१४} जातवेदसम्^{१५} ॥ १५६७ ॥ २.१५.४.४
२. त्वां^१ दूतमग्ने^२ अमृतं^३ युगेयुगे^४ हव्यवाहं^५ दधिरे^६ पायुमीड्यम्^७ ।
देवासश्च^८ मर्त्तासश्च^९ जागृविं^{१०} विभुं^{११} विश्पतिं^{१२} नमसा^{१३} नि^{१४} षेदिरे^{१५} ॥ १५६८ ॥ २.१५.४.५
३. विभूषन्नग्रं^१ उभयां^२ अनु^३ व्रतां^४ दूतो^५ देवानां^६ रजसी^७ समीयसे^८ ।
यत्ते^९ धीतिं^{१०} सुमतिमावृणीमहे^{११} ऽध^{१२} स्म^{१३} नस्त्रिवरूथः^{१४} शिवो^{१५} भव^{१६} ॥ १५६९ ॥ ॥१३ (या)॥ २.१५.४.६

[धा० २२ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (१४)

१. उ॒प त्वा जाम॑यो गि॒रो दै॒दिशती॑र्ह॒विष्कृतः॑ ।

वा॒योर्नी॑के अ॒स्थिरन् ॥ १५७० ॥

२.१५.४.७

२. य॒स्य त्रि॑धा॒त्ववृ॑तं ब॒र्हिस्त॑स्था॒वस॑न्दि॒नम् ।

आ॒पश्चि॑न्नि द॒धा प॑दम् ॥ १५७१ ॥

२.१५.४.८

३. प॒दं दे॒वस्य॑ मी॒ढुषो॑ऽना॒धृष्टा॑भि॒रूति॑भिः ।

भ॒द्रा सूर्य॑ इ॒वोप॑दृक् ॥ १५७२ ॥

२.१५.४.९

[धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० ५ ॥]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

इति सप्तमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ७-२ ॥

इति पञ्चदशोऽध्यायः समाप्तः ॥ १५ ॥

अथ षोडशोऽध्यायः ॥

अथ सप्तमप्रपाठके तृतीयोऽर्धः ॥ ७-३ ॥

(१-२१) १, ८, १८ मेध्यातिथिः काण्वः; २ विश्वामित्रो गाथिनः; ३-४ भर्गः प्रागाथः ५ सोभरिः काण्वः; ६, १५ शुनःशेष आजीगर्तिः; ७ सुकक्ष आङ्गिरसः; ९ विश्वकर्मा भौवनः; १० अनानतः पारुच्छेपिः; ११ भरद्वाजो बार्हस्पत्यः; १२ गोतमो राहूगणः; १३ ऋजिश्वा भारद्वाजः; १४ वामदेवो गौतमः; १७ देवातिथिः काण्वः; १९ वालखिल्यः (श्रुष्टिगुः काण्वः) ; २० पर्वतनारदौ; २१ अत्रिभौमः ॥ १, ३-४, ७-८, १५, १७-१९ इन्द्रः; २ इन्द्राग्नी; ६ वरुणः; ९ विश्वकर्मा ; १०, २०, २१ पवमानः सोमः ; ११ पूषा; १२ मरुतः; १३ विश्वे देवाः; १४ द्यावापृथिवी; १६ अग्निः हवींषि वा ॥ १, ३-५, ८, १७-१९ प्रगाथः = (विषमा बृहती , समा सतोबृहती) २, ६-७, ११-१६ गायत्री; ९ त्रिष्टुप्; १० अत्यष्टिः; २० उष्णिक्; २१ जगती ॥

सूक्तं (१)

१. अ॒भि॒ त्वा॑ प॒र्व॒पी॒तय॑ इन्द्र॒ स्तो॒मे॒भि॒रा॒यवः॑ ।

स॒मी॒ची॒ना॒स ऋ॒भ॒वः॑ स॒म॒स्व॒र॒नु॒द्रा गृ॒णन्त॑ पू॒र्व्यम् ॥ १५७३ ॥

२.१६.१.१

२. अ॒स्ये॒दिन्द्रो॑ वावृ॒धे वृ॒ष्ण्य॑ श॒वो म॒दे सु॒तस्य॑ वि॒ष्ण॒वि ।

अ॒द्या त॒मस्य॑ म॒हि॒मा॒न॒मा॒य॒वोऽनु॑ ह्रु॒वन्ति॑ पू॒र्वथा॑ ॥ १५७४ ॥

॥१ (रि)॥

२.१६.१.२

[धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (२)

१. प्र॒ वाम॑र्चन्त्यु॒क्थि॒नो नी॒था॒वि॒दो ज॒रि॒तारः॑ ।

इन्द्रा॒ग्नी इ॒ष आ॑ वृ॒णे ॥ १५७५ ॥

२.१६.१.३

२. इन्द्राग्नी नवति पुरो दासपत्नीरधूनुतम् ।
साकमेकेन कर्मणा ॥ १५७६ ॥

२.१६.१.४

३. इन्द्राग्नी अपसस्पर्युप प्र यन्ति धीतयः ।
ऋतस्य पथ्याऽनु ॥ १५७७ ॥

२.१६.१.५

४. इन्द्राग्नी तविषाणि वाऽसधस्थानि प्रयाऽसि च ।
युवोरसूर्यऽहितम् ॥ १५७८ ॥

॥२ (टा)॥

२.१६.१.६

[धा० १३ । उ० १ । स्व० २ ।]

सूक्तं (३)

१. शग्ध्यूऽपु शचीपत इन्द्र विश्वाभिरूतिभिः ।
भगं न हि त्वा यशसं वसुविदमनु शूर चरामसि ॥ १५७९ ॥

२.१६.१.७

२. पौरो अश्वस्य पुरुकृद्वामस्युत्सो देव हिरण्ययः ।
न किर्हि दानं परि मर्षिषत्वे यद्यद्यामि तदा भर ॥ १५८० ॥

॥ ३ (चु)॥

२.१६.१.८

[धा० १७ । उ० १ । स्व० ५ ।]

सूक्तं (४)

१. त्वऽह्येहि चेरवे विदा भगं वसुत्तये ।
उद्धावृषस्व मघवन्गविष्टये उदिन्द्राश्वमिष्टये ॥ १५८१ ॥

२.१६.१.९

२. त्वं पुरु सहस्राणि शतानि च यूथा दानाय मऽहसे ।
आ पुरन्दरं चकृम विप्रवचस इन्द्रं गायन्तोऽवसे ॥ १५८२ ॥

॥४ (फौ)॥

२.१६.१.१०

[धा० १५ । उ० २ । स्व० नास्ति ।]

सूक्तं (५)

१. यो विश्वा दयते वसु होता मन्द्रो जनानाम् ।
मघोर्न पात्रा प्रथमान्यस्मै प्र स्तोमा यन्त्वग्रये ॥ १५८३ ॥ २.१६.१.११

२. अश्वं न गीर्भी रथ्य सुदानवो मर्मृज्यन्ते देवयवः ।
उभे तोके तनये दस्म विस्पते पर्षि राधो मघोनाम् ॥ १५८४ ॥ ॥५ (पु)॥ २.१६.१.१२

[धा० १५ । उ० १ । स्व० ५ ॥]

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (६)

१. इमं मे वरुण श्रुधी हवमद्या च मृडय ।
त्वामवस्युरा चके ॥१॥ ॥६ (व)॥ ॥ १५८५ ॥ २.१६.२.१

[धा० ५ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (७)

१. कया त्वं न ऊत्याभि प्र मन्दसे वृषन् ।
कया स्तोतृभ्य आ भर ॥ १५८६ ॥ ॥७ (य)॥ २.१६.२.२

[धा० २ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (८)

१. इन्द्रमिद्वेतातय इन्द्रं प्रयत्यध्वरे ।
 इन्द्रं समीके वनिनो हवामह इन्द्रं धनस्य सातये ॥ १५८७ ॥ २.१६.२.३
२. इन्द्रो महा रोदसी पप्रथच्छव इन्द्रः सूर्यमरोचयत् ।
 इन्द्रे ह विश्वा भुवनानि येमिर इन्द्रे स्वानास इन्दवः ॥ १५८८ ॥ ॥८ (वा)॥ २.१६.२.४
- [धा० १५ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (९)

१. विश्वकर्महविषा वावृधानः स्वयं यजस्व तन्व३५ स्वां हि ते ।
 मुह्यन्त्वन्ये अभितो जनास इहास्माकं मघवा सूरिरस्तु ॥ १५८९ ॥ ॥९ (ला)॥ २.१६.२.५
- [धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (१०)

१. अया रुचा हरिण्या पुनानो विश्वा द्वेषांसि तरति सयुग्वभिः सूरौ न सयुग्वभिः ।
 धारा पृष्ठस्य रोचते पुनानो अरुषो हरिः ।
 विश्वा यद्रूपा परियास्यृक्कभिः सप्तास्येभिर्ऋक्कभिः ॥ १५९० ॥ २.१६.२.६
२. प्राचीमनु प्रदिशं याति चेकितत्सं रश्मिभिर्यतते दर्शतो रथो दैव्यो दर्शतो रथः ।
 अगमन्नुक्थानि पौंस्येन्द्रं जैत्राय हर्षयन् ।
 वज्रश्च यद्ववथो अनपच्युता समत्स्वनपच्युता ॥ १५९१ ॥ २.१६.२.७

३. त्वं ह त्यत्पणीनां विदो वसु सं मातृभिर्मर्जयसि स्व आ दम ऋतस्य धीतिभिर्दमे ।

परावतो न साम तद्यत्रा रणन्ति धीतयः ।

त्रिधातुभिररुषीभिर्वयो दधे रोचमानो वयो दधे ॥ १५९२ ॥

॥१० (डे)॥

२.१६२.८

[धा० ४१ । उ० ५ । स्व० ७ ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

।

सूक्तं (११)

१. उत नो गोषणिं धियमश्वसां वाजसामुत ।

नृवत्कृणुह्यतये ॥ १५९३ ॥

॥११ (यौ)॥

२.१६.३.१

[धा० २ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति ।]

सूक्तं (१२)

१. शशमानस्य वा नरः स्वेदस्य सत्यशवसः ।

विदा कामस्य वैनतः ॥ १५९४ ॥

॥१२ (व)॥

२.१६.३.२

[धा० ३ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति ।]

सूक्तं (१३)

१. उप नः सूनवो गिरः शृण्वन्त्वमृतस्य ये ।

सुमृडीका भवन्तु नः ॥ १५९५ ॥

॥१३ (रौ)॥

२.१६.३.३

[धा० ५ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (१४)

१. प्र वां म॒हि द्यवीं अ॒भ्युप॑स्तुतिं भ॒राम॑हे ।

शुचीं उप प्रशस्तये ॥ १५९६ ॥

२.१६.३.४

२. पुनाने तन्वा मिथः स्वेन दक्षेण राजथः ।

ऊह्याथे सनादतम् ॥ १५९७ ॥

२.१६.३.५

३. मही मित्रस्य साधथस्तरन्ती पिप्रती ऋतम् ।

परि यज्ञं नि षेदथुः ॥ १५९८ ॥

॥१४ (का)॥

२.१६.३.६

[धा० ६ । उ० १ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१५)

१. अयमु ते समतसि कपोत इव गर्भधिम् ।

वचस्तच्चित्र ओहसे ॥ १५९९ ॥

२.१६.३.७

२. स्तोत्रं राधानां पतेर्गिर्वाहो वीर यस्य ते ।

विभूतिरस्तु सूनृता ॥ १६०० ॥

२.१६.३.८

३. ऊर्ध्वस्तिष्ठा न ऊतयेऽस्मिन्वाजे शतक्रतो ।

समन्येषु ब्रवावहे ॥ १६०१ ॥

॥१५ (ह)॥

२.१६.३.९

[धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (१६)

१. गाव उप वदावटे म॒हि य॒ज्ञस्य॑ र॒प्सुदा॑ ।

उ॒भा क॑र्णा हिर॒ण्यया॑ ॥ १६०२ ॥

२.१६.३.१०

२. अ॒भ्यार॑मिद॒द्रयो॑ नि॒षिक्तं॑ पु॒ष्करे॑ मधु ।

अ॒वट॑स्य वि॒सर्ज॑ने ॥ १६०३ ॥

२.१६.३.११

३. सि॒ञ्चन्ति॑ नम॒सावट॑मु॒च्चाच॑क्रं परि॒ज्मान॑म् ।

नी॒चीन॑बार॒मक्षि॑तम् ॥ १६०४ ॥

॥१६ (रा)॥

२.१६.३.१२

[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० २ ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (१७)

१. मा भेम॑ मा श्रमि॒ष्मो॒ग्रस्य॑ स॒ख्ये तव॑ ।

म॒हत्ते॑ वृ॒ष्णो अ॒भिच॑क्ष्यं कृतं पश्ये॒म तुर्व॑शं यदु॒म् ॥ १६०५ ॥

२.१६.४.१

२. स॒व्याम॑नु स्फि॒ग्यं वा॒वसे॑ वृ॒षा न॑ दानो॒ अस्य॑ रोषति ।

म॒ध्वा स॑पृ॒क्ताः सा॒रघे॑ण धे॒नव॑स्तू॒यमे॒हि द्र॒वा पि॒ब ॥ १६०६ ॥

॥१७ (वी)॥

२.१६.४.२

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (१८)

१. इ॒मा उ॑ त्वा पु॒रूव॑सो गि॒रो वर्ध॑न्तु या म॒म ।

पा॒वक॑वर्णाः शु॒चयो॑ वि॒पश्चि॑तोऽभि॒ स्तोमै॑रनूषत ॥ १६०७ ॥

२.१६.४.३

२. अयं सहस्रमृषिभिः सहस्कृतः समुद्र इव पप्रथे ।

सत्यः सो अस्य महिमा गृणे शवो यज्ञेषु विप्राज्ये ॥ १६०८ ॥ ॥१८ (रि)॥ २.१६.४.४

[धा० १८ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१९)

१. यस्यायं विश्व आयो दासः शेवधिपा अरिः ।

तिरश्चिदर्ये रुशमे पवीरवि तुभ्येत्सो अज्यते रयिः ॥ १६०९ ॥ २.१६.४.५

२. तुरण्यवो मधुमन्तं घृतश्चुतं विप्रासो अर्कमानृचुः ।

अस्मे रयिः पप्रथे वृष्ण्यं शवोऽस्मे स्वानास इन्द्रवः ॥ १६१० ॥ ॥१९ (त)॥ २.१६.४.६

[धा० १४ । उ० १ । स्व० १ ।]

सूक्तं (२०)

१. गोमन्त्र इन्दो अश्ववत्सुतः सुदक्ष धनिव ।

शुचिं च वर्णमधि गोषु धारय ॥ १६११ ॥ २.१६.४.७

२. स नो हरीणां पत इन्दो देवप्सरस्तमः ।

सखेव सख्ये नर्यो रुचे भव ॥ १६१२ ॥ २.१६.४.८

३. सनेमि त्वमस्मदा अदेवं कं चिदत्रिणम् ।

साह्यां इन्दो परि बाधो अप द्वयुम् ॥ १६१३ ॥ ॥२० (ल)॥ २.१६.४.९

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (२१)

१. अञ्जते व्यञ्जते समञ्जते ऋतुः रिहन्ति मध्वाभ्यञ्जते ।

सिन्धोरुच्छ्वासे पतयन्तमुक्षणः हिरण्यपावाः पशुमप्सु गृभ्णते ॥ १६१४ ॥

२.१६.४.१०

२. विपश्चिते पवमानाय गायत मही न धारात्यन्धो अर्षति ।

अहिर्न जूर्णामति सर्पति त्वचमत्यो न क्रीडन्नसरद्वृषा हरिः ॥ १६१५ ॥

२.१६.४.११

३. अग्रेगो राजाप्यस्तविष्यते विमानो अह्ना भुवनेष्वर्षितः ।

हरिर्घृतस्रुः सुदृशीको अर्णवो ज्योतीरथः पवते राय ओक्चः ॥ १६१६ ॥ ॥२१ (ले)॥ २.१६.४.१२

[धा० ३९ । उ० नास्ति । स्व० ७ ॥]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

इति सप्तमप्रपाठके तृतीयोऽर्धः सप्तमः प्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ७-३ ॥

इति षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥

अथ सप्तदशोऽध्यायः ॥

अथाष्टमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ८-१ ॥

(१-१४) १, ७ शुनःशेष आजीगर्तिः; २ मधिच्छन्दा वैश्वामित्रः; ३ शंयुर्बार्हस्पत्यः (तृणपाणीः); ४ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ५ वामदेवो गौतमः; ६ रेभसूनु काश्यपौ; ८ नृमेध आंगिरसः; ९, ११ गोषूक्त्याश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ ; १० श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; १२ विरूप आंगिरसः; १३ वत्सः काण्वः ॥ १, ३, ७, १२ अग्निः; २, ८-११, १३ इन्द्रः; ४ विष्णुः; ५ (१) वायु, ५ (२-३) इन्द्रवायु; ६ पवमानः सोमः ॥ १-२, ७, ९, १०, १२, १३ गायत्री; ३, ८ प्रगाथः = (विषमा बृहती , समा सतोबृहती); ४ त्रिष्टुप्; ५, ६ अनुष्टुप्; ११ उष्णिक् ॥

सूक्तं (१)

१. विंश्वेभिरग्ने अग्निभिरिमं यज्ञमिदं वचः ।

चनो धाः सहसा यहो ॥ १६१७ ॥

२.१७.१.१

२. यच्चिद्धि शश्वता तना देवदेवं यजामहे ।

त्वे इद्धूयते हविः ॥ १६१८ ॥

२.१७.१.२

३. प्रियो नो अस्तु विश्वपतिर्होता मन्द्रो वरेण्यः ।

प्रियाः स्वग्रयो वयम् ॥ १६१९ ॥

॥१ (ही)॥

२.१७.१.३

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (२)

१. इन्द्रं वो विश्वतस्परि हवामहे जनेभ्यः ।

अस्माकमस्तु केवलः ॥ १६२० ॥

२.१७.१.४

२. स^१ नो^२ वृषन्नमुं^{३२} चरुं^{३१} सत्रादावन्नपां^{२२} वृधि^{३१} ।

अस्मभ्यमप्रतिष्कृतः ॥ १६२१ ॥

२.१७.१.५

३. वृषा^१ यूथेव^२ वः^{३२}सगः^१ कृष्टीरियत्यो^२जसा^{३१} ।

ईशानो^१ अप्रतिष्कृतः ॥ १६२२ ॥

॥२ (र)॥

२.१७.१.६

[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (३)

१. त्वं^१ नश्चित्रं^२ ऊत्यां^{३२} वसो^३ राधांसि^१ चोदय ।

अस्य^३ रायस्त्वमग्ने^२ रथीरसि^{३१} विदा^३ गाधं^२ तुचे^{३२} तु नः^{३१} ॥ १६२३ ॥

२.१७.१.७

२. पर्षि^१ तोकं^२ तनयं^{३१} पतृभिश्चमदब्धैरप्रयुत्वभिः^२ ।

अग्ने^२ हेडांसि^१ दैव्या^३ युयोधि^२ नोऽदेवानि^{३१} हरांसि^२ च ॥ १६२४ ॥ ॥ ३ (क)॥ २.१७.१.८

[धा० ११ । उ० १ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (४)

१. किमित्ते^१ विष्णो^२ परिचक्षिं^{३२} नाम^३ प्र^२ यद्ववक्षे^{३१} शिपिविष्टो^२ अस्मि ।

मा^१ वर्षो^२ अस्मदप^३ गूह^१ एतद्यदन्यरूपः^२ समिथे^{३२} बभूथ ॥ १६२५ ॥

२.१७.१.९

२. प्र^१ तत्ते^२ अद्य^{३१} शिपिविष्ट^२ हव्यमर्यः^{३२} शंसामि^{३१} वयुनानि^२ विद्वान् ।

तं^१ त्वा^२ गृणामि^{३२} तवसमतव्यान्क्षयन्तमस्य^{३१} रजसः^२ पराके ॥ १६२६ ॥

२.१७.१.१०

३. वर्षट्^१ ते^२ विष्णवासं^{३१} आ^२ कृणोमि^३ तन्मे^१ जुषस्व^२ शिपिविष्ट^{३१} हव्यम् ।

वर्धन्तु^१ त्वा^२ सुष्टुतयो^{३२} गिरो^{३१} मे^३ यूयं^२ पात^{३१} स्वस्तिभिः^२ सदा^{३१} नः ॥ १६२७ ॥ ॥४ (ते)॥ २.१७.१.११

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (५)

१. वायो^१ शुक्रो^२ अयामि^३ ते मध्वो^४ अग्रं^५ दिविष्टिषु ।
आ^१ याहि^२ सोमपीतये^३ स्पार्हो^४ देव नियुत्वता ॥ १६२८ ॥ २.१७.२.१
२. इन्द्रश्च^१ वायवेषां^२ सोमानां^३ पीतिमर्हथः ।
युवां^४ हि यन्तीन्द्रवो^५ निम्नमापो^६ न सध्यक् ॥ १६२९ ॥ २.१७.२.२
३. वायविन्द्रश्च^१ शुष्मिणा^२ सरथं^३ शवसस्पती ।
नियुत्वन्ता^४ न ऊतय^५ आ यातं^६ सोमपीतये ॥ १६३० ॥ ॥५ (ता)॥ २.१७.२.३

[धा० १९ । उ० १ । स्व० २ ।]

सूक्तं (६)

१. अध^१ क्षपां^२ परिष्कृतो^३ वाजां^४ अभि^५ प्र गाहसे ।
यदी^६ विवस्वतो^७ धियो^८ हरिं^९ हिन्वन्ति यातवे ॥ १६३१ ॥ २.१७.२.४
२. तमस्य^१ मर्जयामसि^२ मदो^३ य इन्द्रपातमः ।
यं^४ गाव आसभिर्दधुः^५ पुरा^६ नूनं^७ च सूरयः ॥ १६३२ ॥ २.१७.२.५
३. तं^१ गाथया^२ पुराण्यां^३ पुनानमभ्यनूषत ।
उतो^४ कृपन्त^५ धीतयो^६ देवानां^७ नाम बिभ्रतीः ॥ १६३३ ॥ ॥६ (लु)॥ २.१७.२.६

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ५ ।]

सूक्तं (७)

१. अश्वं न त्वा वारवन्तं वन्दध्या अग्निं नमोभिः ।

सम्राजन्तमध्वराणाम् ॥ १६३४ ॥

२.१७.२.७

२. स घा नः सूनुः शवसा पृथुप्रगामा सुशेवः ।

मीढ्वा अस्माकं बभूयात् ॥ १६३५ ॥

२.१७.२.८

३. स नो दूराच्चासाच्च नि मर्त्यादघायोः ।

पाहि सदमिद्विश्वायुः ॥ १६३६ ॥

॥७ (टि)॥

२.१७.२.९

[धा० १३ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (८)

१. त्वमिन्द्र प्रतूर्तिष्वभि विश्वा असि स्पृधः ।

अशस्तिहा जनिता वृत्रतूरसि त्व तूर्य तरुष्यतः ॥ १६३७ ॥

२.१७.२.१०

२. अनु ते शुष्मं तुरयन्तमीयतुः क्षोणीं शिशुं न मातरा ।

विश्वास्ते स्पृधः श्रथयन्त मन्यवे वृत्रं यदिन्द्र तूर्वसि ॥ १६३८ ॥

॥८ (टा)॥

२.१७.२.११

[धा० १८ । उ० ३ । स्व० २ ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (९)

१. य॒ज्ञ इन्द्र॑मवर्धयद्यद्भूमिं॑ व्यवर्तयत् ।

चक्रा॑ण ओप॒शं दि॒वि ॥ १६३९ ॥

२.१७.३.१

२. व्य॒ञ्न्तरि॑क्षमतिरन्मदे॑ सोम॑स्य रोच॒ना ।

इन्द्रो॑ यदभि॒नद्व॑लम् ॥ १६४० ॥

२.१७.३.२

३. उ॒द्गा आ॒जद॑ङ्गिरोभ्य॑ आविष्कृ॒ण्वन्गुहा॑ सतीः ।

अवा॑ञ्च नुनुदे॑ वलम् ॥ १६४१ ॥

॥९ (पी)॥

२.१७.३.३

[धा० २० । उ० १ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (१०)

१. त्यमु॑ वः सत्रासाहं॑ विश्वा॒सु गी॒र्ष्वाय॑तम् ।

आ॑ च्यावय॒स्यूत॑ये ॥ १६४२ ॥

२.१७.३.४

२. यु॒ध्मꣳस॑न्तमन॒र्वाणꣳसो॑मपा॒मन॑पच्युतम् ।

नर॑मवा॒र्यक्र॑तुम् ॥ १६४३ ॥

२.१७.३.५

३. शि॒क्षा ण इन्द्र॑ रा॒य आ पु॒रु वि॒द्वाꣳऋ॑चीषम ।

अवा॑ नः पा॒र्ये ध॑ने ॥ १६४४ ॥

॥१० (ता)॥

२.१७.३.६

[धा० १४ । उ० १ । स्व० २ ।]

सूक्तं (११)

१. तव॑ त्यदिन्द्रि॒यं बृ॑हत्तव॒ दक्ष॑मुत॒ क्रतु॑म् ।

वज्रꣳ शि॒शाति॑ धि॒षणा॑ वरे॒ण्यम् ॥ १६४५ ॥

२.१७.३.७

२. तव^{२३} द्यौरिन्द्र^{१२३} पौ^१स्य^२ पृथिवी^३ वर्धति^३ श्रवः^{१२} ।

त्वामापः^{२३} पर्वतासश्च^३ हिन्विरे ॥ १६४६ ॥

२.१७.३.८

३. त्वां^१ विष्णुर्बृहन्क्षयो^{२३१} मित्रो^{२४} गृणाति^{३१२} वरुणः^{३१२} ।

त्वा^१ शर्धो^{२४} मदत्यनु^{३२३} मारुतम्^{१२} ॥ १६४७ ॥

॥११ (ठी)॥

२.१९.३.९

[धा० १३ । उ० २ । स्व० ४ ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (१२)

१. नमस्ते^{१२} अग्नौ^३ ओजसे^{३१२} गृणन्ति^{३१२} देव^{३१२} कृष्टयः^{३१२} ।

अमेरमित्रमर्दय^{१२३१२} ॥ १६४८ ॥

२.१७.४.१

२. कुवित्सु^{३२३} नो^३ गविष्टयेऽग्रे^{१२३१२} संवेषिपो^{३१२} रयिम्^{३२} ।

उरुकृदुरु^{१२} णस्कृधि^{३१२} ॥ १६४९ ॥

२.१७.४.२

३. मा^१ नो^२ अग्ने^{३१} महाधने^{२४} परा^{३१२} वर्गर्भृद्यथा^{३१२} ।

संवर्गे^{३२३} स^२ रयिं^{३१२} जय^२ ॥ १६५० ॥

॥१२ (प)॥

२.१७.४.३

[धा० १५ । उ० १ । स्व० १।]

सूक्तं (१३)

१. समस्य^{१२} मन्यवे^{३२३} विशो^{२३} विश्वा^{१२} नमन्त^{३१२} कृष्टयः^{३१२} ।

समुद्रायेव^{३१२३} सिन्धवः^{१२} ॥ १६५१ ॥

२.१७.४.४

२. वि^१ चिद्वृत्रस्य^{२३२३} दोधतः^३ शिरो^{१२३} बिभेद^३ वृष्णिना^{१२} ।

वज्रेण^{१२} शतपर्वणा^{३१२} ॥ १६५२ ॥

२.१७.४.५

३. ओजस्तदस्य^{२३१२} तित्विष^{३२३} उभे^{३१२} यत्समवर्तयत् ।

इन्द्रश्चर्मैव^{२३१२३१२} रोदसी ॥ १६५३ ॥

॥१३ (तौ)॥

२.१७.४.६

[धा० १४ । उ० १ । स्व० नास्ति ।]

सूक्तं (१४)

१. सुमन्मा^{३२३२३१२३१२} वस्वी^३ रन्ती^{३१२} सूनरी ॥ १६५४ ॥

२.१७.४.७

२. सरूप^{१२} वृषन्ना^{३१२३२३१} गहीमौ^{२२३२} भद्रौ^{३१} धुर्यावभि ।

ताविमा^{२३१२२} उप सर्पतः ॥ १६५५ ॥

२.१७.४.८

३. नीव^{२२} शीर्षाणि^{३१२} मृद्वं^३ मध्यं^{२३} आपस्य^{३१२} तिष्ठति ।

शृङ्गेभिर्दशभिर्दिशन्^{१२३१२३२} ॥ १६५६ ॥

॥१४ (यि)॥

२.१७.४.९

[धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० ३ ॥]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

इत्यष्टमप्रपाठकस्य प्रथमोऽर्धः ॥ ८-१ ॥

इति सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

अथाष्टादशोऽध्यायः ।

अथाष्टमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ८-२ ॥

(१-१९) १ मेध्यातिथिः काण्वः प्रियमेधश्चाङ्गिरसः; २ श्रुतकक्षः सुकक्षो वा आङ्गिरसः; ३ शुनःशेष आजीगर्तिः; ४ शंयुर्बार्हस्पत्यः; ५ मेधातिथिः काण्वः; ६, ९ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; ७ वालखिल्यम् (आयुः काण्वः); ८ अम्बरिषो वार्षागिरः ऋजिश्वा भारद्वाजश्च; १० विश्वमना वैयश्वः; २२ सोभरिः काण्वः; १२ सप्तर्षयः (१ भरध्वाजो बार्हस्पत्यः, २ कश्यपो मारीचः, ३ गोतमो राहूगणः, ४ अत्रिर्भौमः, ५ विश्वामित्रो गाथिनः, ६ जमदग्निर्भार्गवः, ७ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः); १३ कलिः प्रागाथः; १४, १७ विश्वामित्रः प्रागाथः; १५ मेध्यातिथिः काण्वः; १६ निधुविः काश्यपः; १८ भरद्वाजो बर्हस्पत्यः ॥ १-२, ४, ६-७, ९-१०, १३, १५ इन्द्रः; ३, ११, १८ अग्निः; ५ विष्णुः; ५ (६) देवो वा; ८, १२, १६ पवमानः सोमः; १४, १७ इन्द्राग्नी ॥ १-५, १४, १६-१८ गायत्री; ६, ७, ९, १२, १३ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); ८ अनुष्टुप्; १० उष्णिक्; ११ काकुभः प्रगाथः = (विषमा ककुप्, समा सतोबृहती); १५ बृहती ॥

सूक्तं (१)

१. प॒न्यं॑प॒न्यमि॑त्सोतारं आ॒ धा॒वतं॑ म॒द्याय॑ ।

सोमं॑ वी॒राय॑ शू॒राय॑ ॥ १६५७ ॥

२.१८.१.१

२. ए॒ह ह॒री ब्र॑ह्मयुजा शग्मा वक्षतः सखायम् ।

इन्द्रं॑ गो॒भिर्गिर्व॑णसम् ॥ १६५८ ॥

२.१८.१.२

३. पा॒ता वृ॒त्रहा॑ सु॒तमा॑ घा गमन्नारे अस्मत् ।

नि॒ यम॑ते शतमू॒तिः ॥ १६५९ ॥

॥१ (ति)॥

२.१८.१.३

[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (२)

१. आ त्वा^१ विशन्ति^२वन्दवः^३ समुद्रमिव^१ सिन्धुवः^२ ।
न त्वामिन्द्राति^३ रिच्यते ॥ १६६० ॥

२.१८.१.४

२. विव्यक्थ^३ महिना^१ वृषन्भक्ष^२ सोमस्य^३ जागृवे^२ ।
य इन्द्र^१ जठरेषु^२ ते ॥ १६६१ ॥

२.१८.१.५

३. अरं^१ त इन्द्र^२ कुक्षये^३ सोमो^१ भवतु वृत्रहन् ।
अरं^२ धामभ्य^३ इन्द्रवः^१ ॥ १६६२ ॥

॥ २ (क) ॥

२.१८.१.६

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (३)

१. जराबोध^१ तद्विविडु^२ विशेविशे^३ यज्ञियाय^२ ।
स्तोम^१ रुद्राय^२ दृशीकम्^३ ॥ १६६३ ॥

२.१८.१.७

२. स नो महा^१ अनिमानो^२ धूमकेतुः^३ पुरुश्चन्द्रः^२ ।
धिये^३ वाजाय^२ हिन्वतु ॥ १६६४ ॥

२.१८.१.८

३. स रेवा^२ इव^३ विश्वपतिदेव्यः^२ केतुः^३ शृणोतु नः ।
उक्थैरग्निर्बृहद्भानुः^३ ॥ १६६५ ॥

२.१८.१.९

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (४)

१. तद्वो^{१ २} गाय सुते^{३ १} सचा^{२ २} पुरुहूताय^{३ २ ३} सत्वने^{१ २} ।

शं^{२ ३} यद्रवे^{३ २} न शाकिने^{३ १ २} ॥ १६६६ ॥

२.१८.१.१०

२. न घा^{२ ३} वसुर्नि^{३ १} यमते^{२ २} दानं^{३ १} वाजस्य^{३ २} गोमतः^{१ २} ।

यत्सीमुपश्रवद्भिरः^{२ ३ २ ३ २ ३ १ २} ॥ १६६७ ॥

२.१८.१.११

३. कुवित्सस्य^{३ १ २ ३ २ ३} प्र हि वज्रं^{३ १} गोमन्तं^{२ २} दस्युहा^{३ १} गमत्^{२ २} ।

शचीभिरप^{१ २ ३ १ २} नो वरत् ॥ १६६८ ॥

॥ ४ (फी) ॥

२.१८.१.१२

[धा० १५ । उ० २ । स्व० ४ ॥]

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (५)

१. इदं^{३ ३} विष्णुर्वि^{३ १} चक्रमे^{२ २} त्रेधा^{३ १} नि दधे^{२ २} पदम् ।

समूढमस्य^{१ २} पा५सुले^{३ २} ॥ १६६९ ॥

२.१८.२.१

२. त्रीणि^{१ २ ३ १} पदा वि चक्रमे^{२ २} विष्णुर्गोपा^{३ १ २ ३ १} अदाभ्यः^{२ २} ।

अतो^{२ ३} धर्माणि^{१ २} धारयन् ॥ १६७० ॥

२.१८.२.२

३. विष्णोः^{२ ३} कर्माणि^{३ १ २} पश्यत^{३ १ २} यतो^{३ १ २} व्रतानि^{३ २} पस्पशे^{३ २} ।

इन्द्रस्य^{१ २ ३ २ ३} युज्यः^{३ १ २} सखा ॥ १६७१ ॥

२.१८.२.३

४. तद्विष्णोः^{१ २ २ ३ २ ३ १} परमं^{२ २} पदं^{३ १} सदा^{२ २} पश्यन्ति^{३ १ २} सूरयः ।

दिवीव^{३ २ ३ २ ३ १ २} चक्षुराततम् ॥ १६७२ ॥

२.१६.२.४

५. तद्विप्रासो विपन्युवो जागृवाँसः समिन्धते ।

विष्णोर्यत्परमं पदम् ॥ १६७३ ॥

२.१८.२.५

६. अतो देवा अवन्तु नो यतो विष्णुर्विचक्रमे ।

पृथिव्या अधि सानवि ॥ १६७४ ॥

॥५ (हू)॥

२.१८.२.६

[धा० २३ । उ० २ । स्व० ६।]

सूक्तं (६)

१. मां षु त्वा वाघतश्च नारे अस्मन्नि रीरमन् ।

आरात्ताद्वा सधमादं न आ गहीह वा सन्नुप श्रुधि ॥ १६७५ ॥

२.१८.२.७

२. इमे हि ते ब्रह्मकृतः सुते सचा मधौ न मक्ष आसते ।

इन्द्रे कामं जरितारो वसूयवो रथे न पादमा दधुः ॥ १६७६ ॥

॥६ (डी)॥

२.१८.२.८

[धा० १३ । उ० ४ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (७)

१. अस्तावि मन्म पूर्वं ब्रह्मेन्द्राय वोचत ।

पूर्वीर्ऋतस्य बृहतीरनूषत स्तोतुर्मधा असृक्षत ॥ १६७७ ॥

२.१८.२.९

२. समिन्द्रो रायो बृहतीरधूनुत सं क्षोणी समु सूर्यम् ।

संशुक्रासः शुचयः सं गवाशिरः सोमा इन्द्रममन्दिषुः ॥ १६७८ ॥

॥७ (ठा)॥

२.१८.२.१०

[धा० १३ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (८)

१. इन्द्राय सोमं पातवे वृत्रघ्ने परि पिच्यसे ।

नरे च दक्षिणावते वीराय सदानासदे ॥ १६७९ ॥

२.१८.२.११

२. तं सखायः पुरुरुचं वयं यूयं च सूरयः ।

अश्याम वाजगन्ध्यं सनेम वाजपस्त्यम् ॥ १५८० ॥

२.१८.२.१२

३. परि त्यं हर्यतं हरिं (बभ्रुं पुनन्ति वारेण । ।

यो देवान् विश्वां इत् परि मदेन सह गच्छति॥)* ॥ १६८१ ॥ ॥८ (हा)॥ २.१८.२.१३

[धा० १६ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (९)

१. कस्तमिन्द्र त्वा वस [वसो |आ] (त्वा वसवां मर्त्यो दधर्षति ।

श्रद्धा इत् ते मघवन् पार्ये दिवि वाजी वाजं सिषासति ॥)* ॥ १६८२ ॥

२.१८.२.१४

२. मघोनः स्म वृत्रहृत्येषु चोदय ये ददति प्रिया वसु ।

तव प्रणीती हर्यश्च सूरिभिर्विश्वा तरेम दुरिता ॥ १६८३ ॥

॥९ (यि)॥

२.१८.२.१४

[धा० १७ । उ० ना । स्व० ३ ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (१०)

१. एदु मधोर्मदिन्तरं सिश्वाध्वर्यो अन्धसः ।

एवा हि वीरं स्तवते सदावृधः ॥ १६८४ ॥

२.१८.३.१

२. इन्द्र^{१ २} स्थातर्हरीणां^३ न^१ किष्टे^२ पूर्व्यस्तुतिम् ।
उदानश्श^{१ २} शवसा^{३ १ २} न भन्दना ॥ १६८५ ॥

२.१८.३.२

३. तं^१ वो^३ वाजानां^{१ २ ३} पतिमहूमहि^{२ ३ १ २} श्रवस्यवः ।
अप्रायुभिर्यज्ञैर्भिर्वावृधेन्यम् ॥ १६८६ ॥

॥१० (क)॥

२.१८.३.३

[धा० १६ । उ० १ । स्व० १ ॥]

सूक्तं (११)

१. तं^१ गूर्द्धया^{२ ३क २४} स्वर्णरं^{३ १ २} देवासो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २} देवमरतिं^२ दधन्विरे ।
देवत्रा^{३ १ २} हव्यमूहिषे ॥ १६८७ ॥

२.१८.३.४

२. विभूतरातिं^{१ २} विप्रं^{३ १ २} चित्रशोचिषमग्निमीडिष्व^{३ १ २} यन्तुरम् ।
अस्य^{३ १ २४} मेधस्य^{३ १ २} सोम्यस्य^{३ १ २ ३ २ ३ १ २} सोभरे^{३ १ २} प्रेमध्वराय^{३ १ २} पूर्व्यम् ॥ १६९८ ॥

॥११ (या)॥

२.१८.३.५

[धा० १७ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (१२)

१. आ^{१ २} सोम^{३ १} स्वानो^{२४} अद्रिभिस्तिरो^{३ १} वाराण्यव्यया ।
जनो^{२ ३ २ ३ २ ३क २४} न^{३ २ ३ २ ३ १ २} पुरिं^{३ १ २} चम्बोर्विशद्धरिः^{३ १ २} सदो^{३ १ २} वनेषु^{३ १ २} दग्धिषे ॥ १६८९ ॥

२.१८.३.६

२. स^{१ २} मामृजे^{३ १} तिरो^{२४} अण्वानि^{३क २४} मेष्ठ्यो^{३ २ ३} मीढ्वात्सप्तिर्न^{३ १ २ ३ २} वाजयुः ।
अनुमाद्यः^{३ २ ३ १ २} पवमानो^{३ २ ३} मनीषिभिः^{३ २ ३} सोमो^{३ १ २ ३ १ २} विप्रेभिर्ऋक्भिः ॥ १६९० ॥

॥१२ (तु)॥

२.१८.३.७

[धा० १४ । उ० १ । स्व० ५ ।]

सूक्तं (१३)

१. वयमेनमिदा ह्योऽपीपेमेह वज्रिणम् ।

तस्मा उ अद्य सवने सुते भरा नून भूषत श्रुते ॥ १६९१ ॥

२.१८.३.८

२. वृकश्चिदस्य वारण उरामथिरा वयुनेषु भूषति ।

सेमं न स्तोमं जुजुषाण आ गहीन्द्र प्र चित्रया धिया ॥ १६९२ ॥ ॥१३ (खा)॥ २.१८.३.९

[धा० १६ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१४)

१. इन्द्राग्नी रोचना दिवः परि वाजेषु भूषथः ।

तद्वा चेति प्र वीर्यम् ॥ १६९३ ॥

२.१८.३.१०

२. इन्द्राग्नी अपसस्परि (उप प्र यन्ति धीतयः ।

ऋतस्य पथ्याऽनु ॥)* ॥ १६९४ ॥

२.१८.३.११

३. इन्द्राग्नी तविषाणि वाम् (सधस्थानि प्रयासि च ।

युवोरमूर्य हितम् ॥)* ॥ १६९५ ॥

॥१४ (क)॥

२.१८.३.१२

[धा० ६ । उ० १ । स्व० १ ।]

सूक्तं (१५)

१. क ई वेद सुते सचा (पिबन्तं कद् वयो दधे ।

अयं यः पुरो विभिनत्योजसा मन्दानः शिप्रयन्धसः ॥)* ॥ १६९६ ॥

२.१८.३.१३

२. दाना मृगो न वारणः पुरुत्रा चरथं दधे ।

न किष्वा नि यमदा सुते गमो महाश्चरस्योजसा ॥ १६९७ ॥

२.१८.३.१४

३. य उग्रः सन्ननिष्टतः स्थिरो रणाय सःस्कृतः ।

यदि स्तोतुर्मघवा शृणवद्धव नेन्द्रो योषत्या गमत् ॥ १६९८ ॥ ॥१३ (ही)॥ २.१८.३.१५

[धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० ४ ॥]

सूक्तं (१६)

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

१. पवमाना असृक्षत सोमाः शुक्रास इन्द्रवः ।

अभि विश्वानि काव्या ॥ १६९९ ॥ २.१८.४.१

२. पवमाना दिवस्पयन्तरिक्षादसृक्षत ।

पृथिव्या अधि सानवि ॥ १७०० ॥ २.१८.४.२

३. पवमानास आशवः शुभ्रा असृग्रमिन्द्रवः ।

घ्नन्तो विश्वा अप द्विषः ॥ १७०१ ॥ ॥१६ (फ)॥ २.१८.४.३

[धा० १५ । उ० २ । स्व० १ ।]

सूक्तं (१७)

१. तोशा वृत्रहणा हुवे सजित्वानापराजिता ।

इन्द्राग्नी वाजसातमा ॥ १७०२ ॥ २.१८.४.४

२. प्र वामर्चन्त्युक्थिनः (नीथाविदो जरितारः ।

इन्द्राग्नी इष आ वृणे ॥)* ॥ १७०३ ॥ २.१८.४.५

३. इन्द्राग्नी नवति पुरो (दासपत्नीरधूनुतम् ।
साकमेकेन कर्मणा ॥)* ॥ १७०४ ॥

॥१७ (र)॥

२.१८.४.६

[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (१८)

१. उप त्वा रण्वसन्दृशं प्रयस्वन्तः सहस्कृत ।
अग्ने ससृज्महे गिरः ॥ १७०५ ॥

२.१८.४.७

२. उप च्छायामिव घृणेरगन्म शर्म ते वयम् ।
अग्ने हिरण्यसन्दृशः ॥ १७०६ ॥

२.१८.४.८

३. य उग्र इव शर्यहा तिग्मशृङ्गो न वःसगः ।
अग्ने पुरो रुरोजिथ ॥ १७०७ ॥

॥१८ (य)॥

२.१८.४.९

[धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (१९)

१. ऋतावानं वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिम् ।
अजस्रं घर्ममीमहे ॥ १७०८ ॥

२.१८.४.१०

२. य इदं प्रतिपप्रथे यज्ञस्य स्वरुतिरन् ।
ऋतूनुत्सृजते वशी ॥ १७०९ ॥

२.१८.४.११

३. अग्निः प्रियेषु धामसु कामो भूतस्य भव्यस्य ।
सम्राडेको वि राजति ॥ १७१० ॥

॥१९ (का)॥

२.१८.४.१२

[धा० ११ । उ० १ । स्व० २ ॥]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

इत्यष्टमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ ८-२ ॥

इत्यष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥

अथैकोनविंशोऽध्यायः ॥

अथाष्टमप्रपाठके तृतीयोऽर्धः ॥ ८-३ ॥

(१-१८) १ विरूप आङ्गिरसः; २, १८ अवत्सरः काश्यपः; ३ विश्वामित्रो गाथिनः; ४ देवातिथिः काण्वः; ५, ८, ९, १६ गोतमो राहूगणः; ६ वामदेवो गौतमः; ७ प्रस्कण्वः काण्वः; १० वसुश्रुत आत्रेयः; ११ सत्यश्रवा आत्रेयः; १२ अवस्युरात्रेयः; १३ बुधगविष्टिरावात्रेयौ; १४ कुत्स आङ्गिरसः; १६ अत्रिर्भौमः; १७ दीर्घतमा औचथ्यः ॥ १, १०, १३ अग्निः; २, १८ पवमानः सोमः; ३-५ इन्द्रः; ६, ८, ११, १४ (१ उत्तरार्धः रात्रिश्च), १६ उषाः; ७, ९, १२, १५, १७ अश्विनौ ॥ १-२, ६-७, १८ गायत्री; ३, १३-१५ त्रिष्टुप्; ४, ५ प्रगाथः = (विषमा बृहती , समा सतोबृहती); ८-९ उष्णिक् १०-१२ पङ्क्तिः; १६, १७ जगती ॥

सूक्तं (१)

१. अग्निः^३ प्रलेन^२ जन्मना^३ शुम्भानस्तन्व^३ स्वा^२म् ।

कविर्विप्रेण^३ वावृधे^२ ॥ १७११ ॥

२.१९.१.१

२. ऊर्जो^३ नपातमा^२ हुवेऽग्निं^३ पावकशोचिषम् ।

अस्मिन्यज्ञे^३ स्वध्वरे^२ ॥ १७१२ ॥

२.१९.१.२

३. स^१ नो मित्रमहस्त्वमग्ने^३ शुक्रेण^२ शोचिषा^३ ।

दैवैरा^३ सत्सि^२ बर्हिषि^३ ॥ १७१३ ॥

॥१ (ली)॥

२.१९.१.३

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (२)

१. उत्ते शुष्मासो अस्थू रक्षो भिन्दन्तो अद्रिवः ।

नुदस्व याः परिस्पृधः ॥ १७१४ ॥

२.१९.१.४

२. अया निजघ्निरोजसा रथसङ्गे धने हिते ।

स्तवा अबिभ्युषा हृदा ॥ १७१५ ॥

२.१९.१.५

३. अस्य व्रतानि नाधृषे पवमानस्य दूढ्या ।

रुजं यस्त्वा पृतन्यति ॥ १७१६ ॥

२.१९.१.६

४. तं हिन्वन्ति मदच्युतं हरिं नदीषु वाजिनम् ।

इन्दुमिन्द्राय मत्सरम् ॥ १७१७ ॥

॥२ (पी)॥

२.१९.१.७

[धा० २० । उ० १ । स्व० ४ ।]

सूक्तं (३)

१. ओ मन्द्रैरिन्द्र हरिभिर्याहि मयूररोमभिः ।

मा त्वा के चिन्नि येमुरिन्न पाशिनोऽति धन्वेव तां इहि ॥ १७१८ ॥

२.१९.१.८

२. वृत्रखादो वलं रुजः पुरां दर्शो अपामजः ।

स्थाता रथस्य हर्योरभिस्वर इन्द्रो दृढा चिदारुजः ॥ १७१९ ॥

२.१९.१.९

३. गम्भीरां उदधीरिव क्रतुं पुष्यसि गा इव ।

प्र सुगोपा यवसं धेनवो यथा हृदं कुल्या इवाशत ॥ १७२० ॥

॥ ३ (छा)॥

२.१९.१.१०

[धा० १७ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (४)

१. यथा गौरो अपा कृतं तृष्यन्नेत्यवेरिणम् ।

आपित्वे नः प्रपित्वे तूयमा गहि कण्वेषु सु सचा पिब ॥ १७२१ ॥

२.१६.१.११

२. मन्दन्तु त्वा मघवन्निन्द्रेन्दवो राधोदेयाय सुन्वते ।

आमुष्या सोममपिबश्चमू सुतं ज्येष्ठं तदधिषे सहः ॥ १७२२ ॥

॥४ (घ)॥

२.१९.१.१२

[धा० २१ । उ० ४ । स्व० १ ।]

सूक्तं (५)

१. त्वमङ्ग प्र शःसिषो देवः शविष्ठ मर्त्यम् ।

न त्वदन्यो मघवन्नस्ति मर्दितेन्द्र ब्रवीमि ते वचः ॥ १७२३ ॥

२.१६.१.१३

२. मा ते राधाःसि मा त ऊतयो वसोऽस्मान्कदा चना दभन् ।

विश्वा च न उपमिमिहि मानुष वसूनि चर्षणिभ्य आ ॥ १७२४ ॥

॥५ (का)॥

२.१९.१.१४

[धा० २१ । उ० १ । स्व० २ ॥]

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (६)

१. प्रति ष्या सूनरी जनी व्युच्छन्ती परि स्वसुः ।

दिवो अदर्शि दुहिता ॥ १७२५ ॥

२.१९.२.१

२. अश्वेव चित्रारुषी माता गवामृतावरी ।

सखा भूदश्विनोरुषाः ॥ १७२६ ॥

२.१९.२.२

३. उत सखास्यश्विनोरुत माता गवामसि ।

उतोषो वस्व ईशिषे ॥ १७२७ ॥

॥६ (लि)॥

२.१९.२.३

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (७)

१. एषो उषा अपूर्व्या व्युच्छति प्रिया दिवः ।

स्तुषे वामश्विना बृहत् ॥ १७२८ ॥

२.१९.२.४

२. या दस्त्रा सिन्धुमातरा मनोतरा रयीणाम् ।

धिया देवा वसुविदा ॥ १७२९ ॥

२.१९.२.५

३. वच्यन्ते वां ककुहासो जूर्णायामधि विष्टपि ।

यद्वाꣳ रथो विभिष्यतात् ॥ १७३० ॥

॥७ (लि)॥

२.१९.२.६

[धा० १४ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (८)

१. उषस्तच्चित्रमा भरास्मभ्यं वाजिनीवति ।

येन तोकं च तनयं च धामहे ॥ १७३१ ॥

२.१९.२.७

२. उषो अद्येह गोमत्यश्वावति विभावरि ।

रेवदस्मे व्युच्छ सूनृतावति ॥ १७३२ ॥

२.१९.२.८

३. युङ्क्ता हि वाजिनीवत्यश्वाꣳ अद्यारुणाꣳ उषः ।

अथा नो विश्वा सौभगान्या वह ॥ १७३३ ॥

॥८ (हि)॥

२.१९.२.९

[धा० ६ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (९)

१. अ॒श्विना॑ व॒र्तिर॑स्मदा गोम॒द॒स्त्रा॑ हिर॒ण्यव॑त् ।
अ॒वा॒ग्रथ॑ꣳ स॒मन॑सा नि॒ यच्छ॑तम् ॥ १७३४ ॥ २.१९.२.१०
२. ए॒ह दे॒वा म॑योभु॒वा द॑स्त्रा हिर॒ण्यव॑र्त्तनी ।
उ॒ष॒र्बुधो॑ व॒हन्तु॑ सोम॒पीत॑ये ॥ १७३५ ॥ २.१९.२.११
३. या॒वि॒त्था श्लो॑क॒मा दि॒वो ज्यो॑ति॒र्जना॑य च॒क्रथुः॑ ।
आ॒ न ऊ॒र्जं व॑ह॒तम॑श्विना यु॒वम् ॥ १७३६ ॥ ॥९ (भा)॥ २.१९.२.१२

[धा० २० । उ० ४ । स्व० २ ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (१०)

१. अ॒ग्निं तं म॑न्ये यो वसु॒रस्तं॑ यं य॒न्ति धे॑नवः ।
अ॒स्तम॑र्वन्त आ॒शवो॑ऽस्तं॑ नि॒त्यासो॑ वा॒जिनं॑ इषꣳ स्तो॒तृभ्य॑ आ॒ भर॑ ॥ १७३७ ॥ २.१९.३.१
२. अ॒ग्निर्हि॑ वा॒जिनं॑ वि॒शे द॑दाति वि॒श्वच॑र्षणिः ।
अ॒ग्नी रा॑ये स्वा॒भुवꣳ स॑ प्रीतो याति वा॒र्यमि॑षꣳ स्तो॒तृभ्य॑ आ॒ भर॑ ॥ १७३८ ॥ २.१९.३.२
३. सो॒ अ॒ग्निर्यो॑ वसु॒गृणे॑ सं यमा॒यन्ति॑ धे॒नवः॑ ।
स॒मर्व॑न्तो रघु॒द्रुवः॑ सꣳ सु॒जाता॑सः सू॒रय॑ इषꣳ स्तो॒तृभ्य॑ आ॒ भर॑ ॥ १७३९ ॥ ॥१० (घु)॥ २.१९.३.३

[धा० १६ । उ० ४ । स्व० ५ ।]

सूक्तं (११)

१. महे नो अद्य बोधयोषो राये दिवित्मती ।
यथा चित्रो अबोधयः सत्यश्रवसि वाय्ये सुजाते अश्वसूनृते ॥ १७४० ॥ २.१९.३.४
२. या सुनीथे शौचद्रथे व्यौच्छो दुहितर्दिवः ।
सा व्युच्छ सहीयसि सत्यश्रवसि वाय्ये सुजाते अश्वसूनृते ॥ १७४१ ॥ २.१९.३.५
३. सा नो अद्याभरद्वसुर्व्युच्छा दुहितर्दिवः ।
यो व्यौच्छः सहीयसि सत्यश्रवसि वाय्ये सुजाते अश्वसूनृते ॥ १७४२ ॥ ॥११ (तु)॥ २.१९.३.६

[धा० १९ । उ० १ । स्व० ५ ।]

सूक्तं (१२)

१. प्रति प्रियतमं रथं वृषणं वसुवाहनम् ।
स्तोता वामश्विनावृषिं स्तोमेभिर्भूषति प्रति माध्वी मम श्रुतं हवम् ॥ १७४३ ॥ २.१९.३.७
२. अत्यायातमश्विना तिरो विश्वा अहं सना ।
दस्त्रा हिरण्यवर्तनी सुषुम्णा सिन्धुवाहसा माध्वी मम श्रुतं हवम् ॥ १७४४ ॥ २.१९.३.८
३. आ नो रत्नानि बिभ्रतावश्विना गच्छतं युवम् ।
रुद्रा हिरण्यवर्तनी जुषाणा वाजिनीवसू माध्वी मम श्रुतं हवम् ॥ १७४५ ॥ ॥१२ (वा)॥
२.१९.३.९

[धा० ३० । उ० नास्ति । स्व० २ ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (१३)

१. अबोध्यग्निः समिधा जनानां प्रति धेनुमिवायतीमुषासम् ।
यद्वा इव प्र वयामुज्जिहानाः प्र भानवः सस्रते नाकमच्छ ॥ १७४६ ॥ २.१९.४.१
२. अबोधि होता यजथाय देवानूर्ध्वो अग्निः सुमनाः प्रातरस्थात् ।
समिद्धस्य रुशददर्शि पाजो महान्देवस्तमसो निरमोचि ॥ १७४७ ॥ २.१९.४.२
३. यदीं गणस्य रशनामजीगः शुचिरङ्गे शुचिभिर्गोभिरग्निः ।
आद्वक्षिणा युज्यते वाजयन्त्युत्तानामूर्ध्वो अधयञ्जुहूभिः ॥ १७४८ ॥ ॥१३ (लि)॥ २.१९.४.३

[धा० १९ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१४)

१. इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरागाच्चित्रः प्रकेतो अजनिष्ट विभ्वा ।
यथा प्रसूतासवितुः सवायैवा रात्र्युषसे योनिमारैक् ॥ १७४९ ॥ २.१९.४.४
२. रुशद्वत्सा रुशती श्वेत्यागादरेगु कृष्णा सदनान्यस्याः ।
समानबन्धू अमृते अनूचो द्यावा वर्णं चरत आमिनाने ॥ १७५० ॥ २.१९.४.५
३. समानो अध्वा स्वस्त्रोरनतस्तमन्यान्या चरतो देवशिष्टे ।
न मेथेते न तस्थतुः सुमेके नक्तोषासा समनसा विरूपे ॥ १७५१ ॥ ॥१४ (म)॥ २.१९.४.६

[धा० ३० । उ० ५ । स्व० १ ।]

सूक्तं (१५)

१. आ^१ भा^२त्य^३ग्निरु^२षसा^३मनी^२कमु^३द्विप्रा^२णां दे^३वया^२ वाचो^३ अस्थुः ।
अर्वा^३श्चा^२ नून^३५ रथ्ये^२ह यातं पी^३पिवा^२५सम^३श्विना^२ घर्म^३मच्छ ॥ १७५२ ॥ २.१९.४.७
२. न^१ स^२५स्कृतं प्र^३ मिमी^२तो ग^३मिष्ठा^२न्ति नून^३मश्विनो^२पस्तुतेह ।
दिवा^३भिपित्वे^२ऽवसा^३गमिष्ठा^२ प्रत्यव^३र्त्ति दा^२शुषे शम्भ^३विष्ठा ॥ १७५३ ॥ २.१९.४.८
३. उता^३ यात^२५ संगवे^३ प्रातरहो^२ मध्य^३न्दिन उदिता^२ सूर्य^३स्य ।
दिवा^२ नक्तमवसा^३ शन्तमेन^२ नेदानीं पी^३तिरश्विना^२ ततान ॥ १७५४ ॥ ॥१५ (लो)॥ २.१९.४.९

[धा० २४ । उ० नास्ति । स्व० ९ ॥]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

सूक्तं (१६)

१. एता^३ उ^२ त्या^३ उषसः^२ केतु^३मक्रत^२ पूर्वे^३ अर्धे^२ रजसो^३ भानु^२मञ्जते ।
निष्कृ^३ण्वाना^२ आयु^३धानीव धृ^२ष्णवः प्रति गावो^३ऽरुषीर्यन्ति मातरः ॥ १७५५ ॥ २.१९.५.१
२. उदप^३त्नरुणा^२ भानवो^३ वृथा^२ स्वायु^३जो अरुषी^२र्गा अयु^३क्षत ।
अक्र^३न्नुषासो वयु^२नानि पूर्व^३था रुशन्तं भानु^२मरुषीरशि^३श्रयुः ॥ १७५६ ॥ २.१९.५.२
३. अर्च^३न्ति नारीर^२पसो न विष्टि^३भिः समानेन^२ योजनेना^३ परावतः ।
इषं^३ वहन्तीः सुकृते^२ सुदानवे विश्वे^३दह यजमानाय^२ सुन्वते ॥ १७५७ ॥ ॥१६ (कि)॥ २.१९.५.३

[धा० २६ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१७)

१. अबोध्याग्निर्ज्म उदेति सूर्यो व्यूषाश्चन्द्रा मह्यवो अर्चिषा ।
आयुक्षातामश्विना यातवे रथं प्रासावीद्देवः सविता जगत्पृथक् ॥ १७५८ ॥ २.१९.५.४
२. यद्युजाथे वृषणमश्विना रथं घृतेन नो मधुना क्षत्रमुक्षतम् ।
अस्माकं ब्रह्म पृतनासु जिन्वतं वयं धना शूरसाता भजेमहि ॥ १७५९ ॥ २.१९.५.५
३. अर्वाङ् त्रिचक्रो मधुवाहनो रथो जीराश्वो अश्विनोर्यातु सुष्टुतः ।
त्रिवन्धुरो मघवा विश्वसौभगः शं न आ वक्षद्विपदे चतुष्पदे ॥ १७६० ॥ ॥१७ (छा)॥ २.१९.५.६

[धा० २२ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१८)

१. प्र ते धारा असश्चतो दिवो न यन्ति वृष्टयः ।
अच्छा वाजं सहस्रिणम् ॥ १७६१ ॥ २.१९.५.७
२. अभि प्रियाणि काव्या विश्वा चक्षाणो अर्षति ।
हरिस्तुज्जान आयुधा ॥ १७६२ ॥ २.१९.५.८
३. स मर्मजान आयुभिरिभो राजेव सुव्रतः ।
श्येनो न वसु षीदति ॥ १७६३ ॥ २.१९.५.९
४. स नो विश्वा दिवो वसूतो पृथिव्या अधि ।
पुनान इन्दवा भर ॥ १७६४ ॥ ॥१८ (ती)॥ २.१९.५.१०

[धा० १४ । उ० १ । स्व० ४ ॥]

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

इति अष्टमप्रपाठके तृतीयोऽर्धः अष्टमप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ ८ ॥

इत्येकोनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥

अथ विंशोऽध्यायः ॥

अथ नवमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥ ९-१ ॥

(१-१८) १ नृमेध आङ्गिरसः; २-३ प्रियमेध आङ्गिरसः; ४ दीर्घतमा औचथ्यः; ५ वामदेवो गौतमः; ६ प्रस्कण्वः काण्वः; ७ बृहदुक्थो वामदेव्यः; ८ बिन्दुः पूतदक्षो वा आंगिरसः; ९, १७ जमदग्निर्भार्गवः; १० सुकक्ष आंगिरसः; ११-१३ वसिष्ठो मैत्रावरुणिः; १४ सुदाः पैजवनः; १५ मेधातिथिः काण्वः; १६ नीपातिथिः काण्वः; १८ परुच्छेपो दैवो दासिः ॥ १, १७ पवमानः सोमः; ३, ७, १०, १६ इन्द्रः; ४-६, १८ अग्निः; ९ मरुतः; १० सूर्यः २ - - - ॥ १, ८, १०, १५-१७ गायत्री; (१७ नित्यपदा) २ - - - ३ अनुष्टुप्मुखः प्रगाथः = (१ अनुष्टुप् + गायत्र्यौ); ४, ११, १३ विराट्; ५ पदपंक्तिः; ६, ९, १२ प्रगाथः = (विषमा बृहती, समा सतोबृहती); ७ त्रिष्टुप्; १४ शक्करी; १८ अत्यष्टिः ॥

सूक्तं (१)

१. प्रास्य^{२ ३} धारा^{१ २} अक्षरन्वृष्णः^{३ १ २ ३ १ २ २} सुतस्याजसः ।

देवा^{३ १ २ २ ३ १ २} अनु प्रभूषतः ॥ १७६५ ॥

२.२०.१.१

२. सप्ति^{१ २} मृजन्ति वेधसो^{३ १ २ ३ १ २ ३ १ २ ३ २} गृणन्तः कारवो गिरा ।

ज्योतिर्जज्ञानमुक्थ्यम् ॥ १७६६ ॥

२.२०.१.२

३. सुषहा^{३ १ २} सोम तानि^{३ १ २} ते पुनानाय^{३ १ २} प्रभूवसो ।

वर्धा^{१ २ ३ १ २} समुद्रमुक्थ्य ॥ १७६७ ॥

॥१ (यि)॥

२.२०.१.३

[धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (२)

१. ए॒ष ब्र॒ह्मा य ऋ॒त्विय इन्द्रो॑ नाम श्रु॒तो गृ॒णे ॥ १७६८ ॥ २.२०.१.४
२. त्वा॒मिच्छ॑वसस्पते॒ यन्ति॑ गि॒रो न सं॑यतः ॥ १७६९ ॥ २.२०.१.५
३. वि॒ स्मृतयो॑ यथा॒ पथः॑ (इन्द्र॑ त्वद्यन्तु रा॒तयः॑ ॥)* ॥ १७७० ॥ ॥ २ (प) ॥ २.२०.१.६
- [धा० ५ । उ० १ । स्व० १ ।]

सूक्तं (३)

१. आ त्वा॒ रथं॑ यथो॒तये॑ (सु॒म्राय॑ वर्त्तयामसि ।
तु॒विकूर्मि॑मृ॒तीष॑हमिन्द्रं शवि॒ष्ठं स॑त्पतिम् ॥)* ॥ १७७१ ॥ २.२०.१.७
२. तु॒विशु॑ष्मं तु॒वि॒क्रतो॑ शची॒वो वि॑श्वया॒ मते॑ ।
आ॒ प॒प्राथ॑ महि॒त्वना॑ ॥ १७७२ ॥ २.२०.१.८
३. यस्य॑ ते महि॒ना महः॑ परि॒ ज्माय॑न्तमी॒यतुः॑ ।
ह॒स्ता वज्रं॑ हिर॒ण्यय॑म् ॥ १७७३ ॥ ॥ ३ (व) ॥ २.२०.१.९
- [धा० ११ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (४)

१. आ यः पुरं॑ ना॒र्मिणी॑मदीदे॒दत्यः॑ कवि॒र्नभ॑न्यो॒र्न ना॒र्वा ।
सू॒रो न रुरु॑क्वाञ्छता॒त्मा ॥ १७७४ ॥ २.२०.१.१०
२. अ॒भि द्वि॑जन्मा॒ त्री रो॑चनानि वि॒श्वा र॑जांसि शुशु॒चानो॑ अ॒स्थात् ।
हो॒ता य॑जिष्ठो अ॒पा स॑धस्थे ॥ १७७५ ॥ २.२०.१.११

३. अयं स होता यो द्विजन्मा विश्वा दधे वार्याणि श्रवस्या ।

मर्तो यो अस्मै सुतुको ददाश ॥ १७७६ ॥

॥ ४ (छ) ॥

२.२०.१.१२

[धा० १२ । उ० २ । स्व० १ ।]

सूक्तं (५)

१. अग्ने तमद्याश्वं न स्तोमैः क्रतुं न भद्रं हृदिस्पृशम् ।

ऋध्यामा त ओहैः ॥ १७७७ ॥

२.२०.१.१३

२. अधा ह्यग्ने क्रतोभद्रस्य दक्षस्य साधोः ।

रथीर्ऋतस्य बृहतो बभूथ ॥ १७७८ ॥

२.२०.१.१४

३. एभिर्नो अर्कैर्भवा नो अर्वाङ्क स्वर्णज्योतिः ।

अग्ने विश्वेभिः सुमना अनीकैः ॥ १७७९ ॥

॥ ५ (चि) ॥

२.२०.१.१५

[धा० ७ । उ० १ । स्व० ३ ॥]

इति प्रथमः खण्डः ॥ १ ॥

सूक्तं (६)

१. अग्ने विवस्वदुषसश्चित्रं राधो अमर्त्य ।

आ दाशुषे जातवेदो वहा त्वमद्या देवा उषर्बुधः ॥ १७८० ॥

२.२०.२.१

२. जुष्टो हि दूतो असि हव्यवाहनोऽग्ने रथीरध्वराणाम् ।

सजूरश्विभ्यामुषसा सवीर्यमस्मे धेहि श्रवो बृहत् ॥ १७८१ ॥

॥ ६ (ला) ॥

२.२०.२.२

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (७)

१. विधुं दद्राण॑ समने बहूनां युवान॑ संतं पलितो जगार ।
देवस्य पश्य काव्यं महित्वाद्या ममार स ह्यः समान ॥ १७८२ ॥ २.२०.२.३
२. शाक्मना शाको अरुणः सुपर्ण आ यो महः शूरः सनादनीडः ।
यच्चिकेत सत्यमित्तन्न मोघं वसु स्पार्हमुत जेतोत दाता ॥ १७८३ ॥ २.२०.२.४
३. ऐभिर्ददे वृण्या पौ॑स्यानि येभिरौक्षद्वृत्रहत्याय वज्री ।
ये कर्मणः क्रियमाणस्य मह ऋते कर्ममुदजायन्त देवाः ॥ १७८४ ॥ ॥७ (घे)॥ २.२०.२.५

[धा० ३१ । उ० ४ । स्व० ७ ।]

सूक्तं (८)

१. अस्ति सोमो अय॑ सुतः पिबन्त्यस्य मरुतः ।
उत स्वराजो अश्विना ॥ १७८५ ॥ २.२०.२.६
२. पिबन्ति मित्रो अर्यमा तना पूतस्य वरुणः ।
त्रिषधस्थस्य जावतः ॥ १७८६ ॥ २.२०.२.७
३. उतो न्वस्य जोषमा इन्द्रः सुतस्य गोमतः ।
प्रातर्होतेव मत्सति ॥ १७८७ ॥ ॥८ (ली)॥ २.२०.२.८

[धा० ९ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (९)

१. ब॒ण्महा॑ अ॒सि सूर्य॑ ब॒डादित्य॑ महा॑ अ॒सि ।

मह॑स्ते स॒तो महि॑मा प॒निष्टम॑ महा॑ दे॒व महा॑ अ॒सि ॥ १७८८ ॥

२.२०.२.९

२. बट् सूर्य॑ श्रवसा॑ महा॑ अ॒सि सत्रा॑ दे॒व महा॑ अ॒सि ।

महा॑ दे॒वानाम॑सूर्यः पुरो॑हितो वि॒भु ज्योति॑रदा॒भ्यम् ॥ १७८९ ॥

॥१ (त)॥

२.२०.२.१०

[धा० १४ । उ० १ । स्व० १ ॥]

इति द्वितीयः खण्डः ॥ २ ॥

सूक्तं (१०)

१. उप॑ नो ह॒रिभिः॑ सु॒तं याहि॑ म॒दानां॑ प॒ते ।

उप॑ नो ह॒रिभिः॑ सु॒तम् ॥ १७९० ॥

२.२०.३.१

२. द्वि॒ता यो वृ॒त्रह॑न्त॒मो वि॒द इन्द्रः॑ श॒तक्र॑तुः ।

उप॑ नो ह॒रिभिः॑ सु॒तम् ॥ १७९१ ॥

२.२०.३.२

३. त्व॑ हि वृ॒त्रह॑न्त्रेषां पा॒ता सोमा॑नाम॒सि ।

उप॑ नो ह॒रिभिः॑ सु॒तम् ॥ १७९२ ॥

॥१० (री)॥

२.२०.३.३

[धा० १३ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (११)

१. प्र॑ वो म॒हे म॒हेवृ॑धे भ॒रध्वं॑ प्र॒चेत॑से प्र॒ सुम॑तिं कृ॒णुध्व॑म् ।

वि॒शः पूर्वीः॑ प्र॒ चर॑ च॒र्षणि॑प्राः ॥ १७९३ ॥

२.२०.३.४

२. उ॒रुव्य॑च॒से म॒हिने॑ सु॒वृक्ति॑मिन्द्रा॒य ब्र॒ह्म ज॑नयन्त॒ विप्राः॑ ।
तस्य॑ ब्र॒तानि॑ न॒ मि॒नन्ति॑ धी॒राः ॥ १७९४ ॥

२.२०.३.५

३. इन्द्र॑ वा॒णीरनु॑त्तम॒न्युमे॒व स॒त्रा रा॑जानं॒ दधिरे॑ सह॒ध्वै ।
ह॒र्यश्वा॑य ब॒र्हया॑ स॒मापी॑न् ॥ १७९५ ॥

॥११ (हि)॥

२.२०.३.६

[धा० २६ । उ० नास्ति । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१२)

१. यदिन्द्र॑ याव॒तस्त्वमे॑ताव॒दह॑मीशी॒य ।

स्तो॒तार॑मि॒द्वधि॑षे र॒दाव॑सो न॒ पाप॑त्वाय॒ र॒सिष॑म् ॥ १७९६ ॥

२.२०.३.७

२. शि॒क्षेय॑मि॒न्मह॑यते दि॒वेदि॑वे रा॒य आ॑ कु॒हचि॑द्वि॒दे ।

न हि॑ त्वद॒न्यन्म॑घव॒न्न आ॑प्यं व॒स्यो अ॑स्ति पि॒ता च॑ न ॥ १७९७ ॥ ॥१२ (ता)॥ २.२०.३.८

[धा० १४ । उ० १ । स्व० २ ।]

सूक्तं (१३)

१. श्रु॒धी ह॑वं वि॒पिपान॑स्या॒द्रेर्बो॑धा वि॒प्रस्यार्च॑तो म॒नीषा॑म् ।

कृ॒ष्वा दु॒वा॒स्यन्त॑मा स॒चेमा॑ ॥ १७९८ ॥

२.२०.३.९

२. न॒ ते गि॑रो अ॒पि मृ॒ष्ये तुर॑स्य न॒ सुष्टु॑तिम॒सुर्य॑स्य वि॒द्वान् ।

सदा॑ ते ना॒म स्व॑य॒शो वि॒वक्त्रि॑ ॥ १७९९ ॥

२.२०.३.१०

३. भू॒रि हि॑ ते स॒वना॑ मा॒नुषे॑षु भू॒रि म॑नी॒षी ह॑वते॒ त्वामि॑त् ।

मा॒रे अ॒स्मन्म॑घव॒ज्योक्त्रः॑ ॥ १८०० ॥

॥ १३ (बा)॥

२.२०.३.११

[धा० १५ । उ० ३ । स्व० २ ॥]

इति तृतीयः खण्डः ॥ ३ ॥

सूक्तं (१४)

१. प्रो^१ ष्वस्मै^२ पुरोरथमिन्द्राय^३ शूषमर्चत^४ ।
अभीके^५ चिदु^६ लोककृत्सङ्गे^७ समत्सु^८ वृत्रहा^९ ।
अस्माकं^{१०} बोधि^{११} चोदिता^{१२} नभन्तामन्यकेषां^{१३} ज्याका^{१४} अधि^{१५} धन्वसु^{१६} ॥ १८०१ ॥ २.२०.४.१
२. त्वं^{१७} सिन्धू^{१८} रवासृजोऽधराचो^{१९} अहन्नहिम्^{२०} ।
अशत्रुरिन्द्र^{२१} जज्ञिषे^{२२} विश्वं^{२३} पुष्यसि^{२४} वार्यम्^{२५} ।
तं त्वा^{२६} परि^{२७} ष्वजामहे^{२८} नभन्तामन्यकेषां^{२९} ज्याका^{३०} अधि^{३१} धन्वसु^{३२} ॥ १८०२ ॥ २.२०.४.२
३. वि^{३३} षु विश्वा^{३४} अरातयोऽर्यो^{३५} नशन्त^{३६} नो धियः^{३७} ।
अस्तासि^{३८} शत्रवे^{३९} वर्ध^{४०} यो न इन्द्र^{४१} जिघांसति^{४२} ।
या ते^{४३} रातिर्दिवसु^{४४} नभन्तामन्यकेषां^{४५} ज्याका^{४६} अधि^{४७} धन्वसु^{४८} ॥ १८०३ ॥ ॥१४ (टि)॥ २.२०.४.३

[धा० ४३ । उ० ६ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१५)

१. रेवा^१ इद्रेवत^२ स्तोता^३ स्यात्त्वावतो^४ मघोनः^५ ।
प्रेदु^६ हरिवः^७ सुतस्य^८ ॥ १८०४ ॥ २.२०.४.४
२. उक्थं^९ च न शस्यमानं^{१०} नागो^{११} रयिरा^{१२} चिकेत^{१३} ।
न गायत्रं^{१४} गीयमानम्^{१५} ॥ १८०५ ॥ २.२०.४.५

३. मां न इन्द्र पीयलवे मां शर्धते परा दाः ।

शिक्षा शचीवः शचीभिः ॥ १८०६ ॥

॥१५ (ति)॥

२.२०.४.६

[धा० १४ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१६)

१. एन्द्र याहि हरिभिरुप कण्वस्य सुष्टुतिम् ।

दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ १८०७ ॥

२.२०.४.७

२. अत्रा वि नैमिरेषामुरां न धूनुते वृकः ।

दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ १८०८ ॥

२.२०.४.८

३. आ त्वा ग्रावा वदन्निह सोमी घोषेण वक्षतु ।

दिवो अमुष्य शासतो दिवं यय दिवावसो ॥ १८०९ ॥

॥१६ (व)॥

२.२०.४.९

[धा० ५ । उ० नास्ति । स्व० १ ।]

सूक्तं (१७)

१. पवस्व सोम मन्दयन्निन्द्राय मधुमत्तमः ॥ १८१० ॥

२.२०.४.१०

२. ते सुतासो विपश्चितः शुक्रा वायुमसृक्षत ॥ १८११ ॥

२.२०.४.११

३. असृग्रं देववीतये वाजयन्तो रथा इव ॥ १८१२ ॥

॥१७ (रौ)॥

२.२०.४.१२

[धा० ८ । उ० नास्ति । स्व० नास्ति ॥]

इति चतुर्थः खण्डः ॥ ४ ॥

सूक्तं (१८)

१. अग्निं^{३ १} होतारं^{२ २} मन्ये^३ दास्वन्तं^{१ २ ३} वसोः^{१ २ ३ १} सूनू^{३ १}
 सहसो^{२ २} जातवेदसं^{३ १ २ ३} विप्रं^{२ ३} न जातवेदसम् ।^{३ १ २}
 य ऊर्ध्वरो^२ स्वध्वरो^{३ १ २} देवो^{३ २} देवाच्या^{३ १ २} कृपा ।
 घृतस्य^{३ २ ३} विभ्राष्टिमनु^{३ १ २ ३ १ २} शुक्रशोचिष^{३ १ २} आजुह्वानस्य^{३ १ २} सर्पिषः ॥ १८१३ ॥ २.२०.५.१
२. यजिष्ठं^{१ २} त्वा यजमाना^{३ १ २} हुवेमं^३ ज्येष्ठमङ्गिरसां^{२ ३ १ २}
 विप्रं^३ मन्मभिर्विप्रेभिः^{३ १ २ ३ १ २} शुक्रं^३ मन्मभिः ।
 परिज्मानमिव^{१ २} द्यां^३ होतारं^{२ २} चर्षणीनाम् ।
 शोचिष्केशं^{३ १ २ ३} वृषणं^{३ १ २ ३} यमिमां^{२ ३ २ ३} विशः^३ प्रावन्तु^{३ १ २} जूतये^{३ २ ३} विशः ॥ १८१४ ॥ २.२०.५.२
३. स हि^{२ ३} पुरू चिदोजसा^{३ १ २} विरुक्मता^{३ १ २ ३} दीद्यानो^{३ १ २ ३}
 भवति^{१ २} द्रुहन्तरः^{३ १ २ ३ १ २ २} परशुर्न^{३ २} द्रुहन्तरः ।
 वीडु चिद्यस्य^{३ २} समृतौ^{३ १ २ ३} श्रुवद्वनेव^{२ ३ १ २ ३} यत्स्थिरम् ।
 निष्पहमाणो^{३ १ २} यमते^३ नायते^{३ १ २} धन्वासहा^{३ २ ३} नायते ॥ १८१५ ॥ ॥१८ (ठी)॥ २.२०.५.३
- [धा० ४३ । उ० २ । स्व० ४ ॥]

इति नवमप्रपाठके प्रथमोऽर्धः ॥

अथ नवमप्रपाठके द्वितीयोऽर्धः ॥ १-२ ॥

(१-१३) १ अग्निः पावकः; २ सोभरिः काण्वः; ३ अरुणो वैतहव्यः; ५-६ अवत्सारः काश्यपः; ९ गोषूक्त्यश्वसुक्तिनौ काण्वायनौ; १० त्रिशिरात्वाष्ट्रः सिन्धुद्वीप आम्बरीषो वा; ११ उलो वातायनः; १३ वेनो भार्गवः ॥ ४, ७, ८, १२ । १-४; ७-८, १२ अग्निः; ५-६ विश्वे देवाः; ९ इन्द्रः; १० आपः; ११ वायुः; १३ वेनः ॥ १ (१-२) विष्टारपंक्तिः; १ (३-५) सतोबृहती; १ (६) उपरिष्टाज्ज्योतिः; २ काकुभः प्रगाथः = (विषमा ककुप्, समा सतोबृहती); ३ जगती; ५-६, १३ त्रिष्टुप्; ४, ७-११ गायत्री; ४, ७, ८, १२ । ॥

सूक्तं (१)

१. अग्ने तव श्रवो वयो महि भ्राजन्ते अर्चयो विभावसो ।
बृहद्भानो शवसा वाजमुक्थ्याः२ दधासि दाशुषे कवे ॥ १८१६॥ २.२०.५.४
२. पावकवर्चाः शुक्रवर्चा अनूनवर्चा उदियर्षि भानुना ।
पुत्रो मातरा विचरन्नुपावसि पृणक्षि रोदसी उभे ॥ १८१७॥ २.२०.५.५
३. ऊर्जो नपाञ्जातवेदः सुशस्तिभिर्मन्दस्व धीतिभिर्हितः ।
त्वे इषः सं दधुर्भूरिवर्षसश्चित्रोतयो वामजाताः ॥ १८१८ ॥ २.२०.५.६
४. इरज्यन्तग्ने प्रथयस्व जन्तुभिरस्मे रायो अमर्त्य ।
स दर्शतस्य वपुषो वि राजसि पृणक्षि दर्शतं क्रतुम् ॥ १८१९ ॥ २.२०.५.७
५. इष्कर्त्तारमध्वरस्य प्रचेतसं क्षयन्तः२ राधसो महः ।
रातिं वामस्य सुभगां महीमिषं दधासि सानसिः२ रयिम् ॥ १८२० ॥ २.२०.५.८
६. ऋतावानं महिषं विश्वदर्शतमग्निः२ सुम्नाय दधिरे पुरो जनाः ।
श्रुत्कर्णः२ सप्रथस्तमं त्वा गिरा दैव्यं मानुषा युगा ॥ १८२१॥ ॥१ (दि)॥ २.२०.५.९

[धा० ५९ । उ० ३ । स्व० ३ ॥]

इति पञ्चमः खण्डः ॥ ५ ॥

सूक्तं (२)

१. प्र सो अग्ने तवोतिभिः सुविराभिस्तरति वाजकर्मभिः ।
यस्य त्वः२ सख्यमाविथ ॥१ ॥ ॥ १८२२ ॥ २.२०.६.१

२. तव^{१ २ ३} द्रप्सो^१ नीलवान्वाशं^{२ ४} ऋत्वियं^{३ २ ३ २ ३ १ २} इन्धानः^{३ १ ३} सिष्णवां^{३ १ ३} ददे ।

त्वं^{२ ३ १ २ ३ १ २} महीनामुषसामसि^{३ २ ३ १ २ ४} प्रियः^{३ २ ३ १ २ ४} क्षपो^{३ २ ३ १ २ ४} वस्तुषु^{३ २ ३ १ २ ४} राजसि ॥ १८२३ ॥ ॥२ (यी)॥

२.२०.६.२

[धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (३)

१. तमोषधीर्दधिरे^{१ २ ४} गर्भमृत्वियं^{३ १ २ ३ २ ३ १ २ ४} तमापो^{३ १ २} अग्निं^{३ १ २} जनयन्त मातरः ।

तमित्समानं^{१ २ ४ ३ २ ३ १ २} वनिनश्च^{३ २ ३ १ २ ४} वीरुधोऽन्तर्वतीश्च^{३ १ २} सुवते^{३ १ २} च विश्वहा ॥ १८२४ ॥ ॥ ३ (रि)॥ २.२०.६.३

[धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (४)

१. अग्निरिन्द्राय^{३ १ २ ४} पवते^{३ २ ३ १ २ ४} दिवि शुक्रो^{३ २ ४} वि राजति ।

महिषीव^{१ २ ४ ३ १ २} वि जायते ॥ १८२५ ॥

॥४ (या)॥

२.२०.६.४

[धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (५)

१. यो जागारं^{२ ३ २ ३ १ २ ४} तमृचः^{३ २ ३ २ ३ १ २} कामयन्ते यो जागारं^{३ २ ३ २ ३ १ २} तमु सामानि यन्ति ।

यो जागारं^{२ ३ २ ३ २ ३ १ २ ४} तमयं सोम आह तवाहमस्मि^{३ २ ३ १ २ ४} सख्ये न्योकाः ॥ १८२६ ॥ ॥५ (या)॥ २.२०.६.५

[धा० ७ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (६)

१. अ॒ग्नि॒र्जा॒गारं॑ त॒मृचः॑ का॒मय॑न्तेऽग्नि॒र्जा॒गारं॑ त॒मु॒ सा॒मा॒नि य॑न्ति ।

अ॒ग्नि॒र्जा॒गारं॑ त॒मय॑ꣳ सोम॑ आ॒ह त॒वा॒हम॑स्मि स॒ख्ये न्यो॑काः ॥ १८२७ ॥ ॥६ (वा)॥ २.२०.६.६

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० २]

सूक्तं (७)

१. नमः॑ स॒खि॒भ्यः॑ पू॒र्वस॑द्ध्यो नमः॑ सा॒कन्नि॑षेभ्यः ।

यु॒ञ्जे वाच॑ꣳ श॒तप॑दीम् ॥ १८२८ ॥

२.२०.६.७

२. यु॒ञ्जे वाच॑ꣳ श॒तप॑दीं गा॒ये स॒हस्र॑वर्त॒नि ।

गा॒यत्रं॑ त्रै॒ष्टुभं॑ जग॑त् ॥ १८२९ ॥

२.२०.६.८

३. गा॒यत्रं॑ त्रै॒ष्टुभं॑ जग॑द्वि॒श्वा रू॒पाणि॑ स॒म्भृता॑ ।

दे॒वा ओ॒काꣳसि॑ च॒क्रिरे॑ ॥ १८३० ॥

॥७ (यु)॥

२.२०.६.९

[धा० १२ । उ० नास्ति । स्व० ५ ।]

सूक्तं (८)

१. अ॒ग्नि॒ज्योति॑र्योति॒रग्नि॑रिन्द्रो॒ ज्योति॑र्योति॒रिन्द्रः॑ ।

सूर्यो॑ ज्योति॒र्योतिः॑ सूर्यः॑ ॥ १८३१ ॥

२.२०.६.१०

२. पु॒नरू॒र्जा नि॑ वर्त्त॒स्व पु॒नर॑ग्न इ॒षायु॑षा ।

पु॒नर्नः॑ पा॒ह्यꣳह॑सः ॥ १८३२ ॥

२.२०.६.११

३. स॒ह र॑य्या नि॑ वर्त्त॒स्वाग्ने॑ पि॒न्वस्व॑ धा॒रया॑ ।

वि॒श्वप्स्व्या॑ वि॒श्वत॑स्प॒रि ॥ १८३३ ॥

॥८ (ठा)॥

२.२०.६.१२

[धा० ८ । उ० २ । स्व० २ ॥]

इति षष्ठः खण्डः ॥ ६ ॥

सूक्तं (९)

१. य॒दिन्द्रा॑हं यथा त्वमीशीय वस्व एक इत् ।
स्तोता मे गोसखा स्यात् ॥ १८३४ ॥ २.२०.७.१
२. शिक्षेयमस्मै दि॒त्सेयै॑ शचीपते मनीषिणे ।
यदहं गोपतिः स्याम् ॥ १८३५ ॥ २.२०.७.२
३. धेनु॑ष्ट इन्द्र सूनृता यजमानाय सुन्वते ।
गाम॑श्च पि॒प्युषी॑ दुहे ॥ १८३६ ॥ ॥९ (पि)॥ २.१६.७.३

[धा० १५ । उ० १ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (१०)

१. आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन ।
महे रणाय चक्षसे ॥ १८३७ ॥ २.२०.७.४
२. यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः ।
उशतीरिव मातरः ॥ १८३८ ॥ २.२०.७.५
३. तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ ।
आपो जनयथा च नः ॥ १८३९ ॥ ॥१० (वा)॥ २.२०.७.६

[धा० १० । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (११)

१. वात॑ आ॒ वातु॑ भेषज॑ शम्भु॑ मयोभु॑ नो हृदे॑ ।

प्र॒ न आ॒यू॑षि तारिषत् ॥ १८४० ॥

२.२०.७.७

२. उत॑ वात॑ पितासि॑ न उत॑ भ्रातो॑ नः सखा॑ ।

स॑ नो जीवा॑तवे कृधि ॥ १८४१ ॥

२.२०.७.८

३. यदो॑ वात॑ ते गृहे॑ऽमृतं॑ निहितं॑ गुहा॑ ।

तस्य॑ नो धेहि जीव॑से ॥ १८४२ ॥

॥११ (पौ)॥

२.२०.७.९

[धा० १० । उ० १ । स्व० नास्ति ।]

सूक्तं (१२)

१. अभि॑ वाजी॑ विश्व॑रूपो जनि॑त्रः हिरण्य॑यं बिभ्र॑दत्कः सुपर्णः॑ ।

सूर्य॑स्य भानु॑मृतु॒था वसानः॑ परि॒ स्वयं॑ मेध॑मृज्जो जजान ॥ १८४३ ॥

२.२०.७.१०

२. अप्सु॑ रेतः॑ शिश्रि॑ये विश्व॑रूपं तेजः॑ पृथि॑व्यामधि॑ यत्सम्ब॑भूव ।

अन्तरि॑क्षे स्व॑ महि॑मानं मि॒मानः॑ कनि॑क्रन्ति वृ॒ष्णो अश्व॑स्य रेतः॑ ॥ १८४४ ॥

२.२०.७.११

३. अयं॑ सह॑स्रा परि॑ युक्ता॑ वसानः॑ सूर्य॑स्य भानु॑ यज्ञो दा॑धार ।

सह॑स्रदाः शत॑दा भूरि॑दावा धर्ता॑ दिवो॑ भुवन॑स्य वि॒श्वपतिः॑ ॥ ३ ॥ ॥ १८४५ ॥

॥१२ (पु)॥

२.२०.७.१२

[धा० २० । उ० १ । स्व० ५ ।]

सूक्तं (१३)

१. नाके सुपर्णमुप यत्पतन्तः हृदा वेनन्तो अभ्यचक्षत त्वा ।
हिरण्यपक्षं वरुणस्य दूतं यमस्य योनौ शकुनं भुरण्युम् ॥ १८४६ ॥ २.२०.७.१३
२. ऊर्ध्वो गन्धर्वो अधि नाके अस्थात्प्रत्यङ्घ्रित्रा बिभ्रदस्यायुधानि ।
वसानो अत्कः सुरभिं दृशे कः स्वाऽर्णं नाम जनत प्रियाणि ॥ १८४७ ॥ २.२०.७.१४
३. द्रप्सः समुद्रमभि यज्जिगाति पश्यन्गृध्रस्य चक्षसा विधर्मन् ।
भानुः शुक्रेण शोचिषा चकानस्तृतीये चक्रे रजसि प्रियाणि ॥ १८४८ ॥ ॥१३ (खु)॥ २.२०.७.१५

[धा० २३ । उ० २ । स्व० ५ ॥]

इति सप्तमः खण्डः ॥ ७ ॥

इति नवमप्रपाठकस्य द्वितीयोऽर्धः ॥

इति विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥

अथैकविंशोऽध्यायः ॥

अथ नवमप्रपाठके तृतीयोऽर्धः ॥ १-३ ॥

(१-१) १-४, ५ (१०२) अप्रतिरथ ऐन्द्रः; ५ (३), ६ (३), ८ (१, ३) पायुर्भारध्वाजः; ७ (१-२) ज्ञासो भारध्वाजः; ९ (१) जय ऐन्द्रः, ९ (२-३) गोतमो राहूगणः; ४ (३), ६ (१-२) - - - , ७ (३) - - - , ८ (२) - - - ॥ १, २ (२-३), ३-४, ५ (२), ६, ७, ९ (१) इन्द्रः; ८ (२) इन्द्रो मरुतो वा; २ (१) बृहस्पतिः; ५ (१) अप्वा देवी; ५ (३) इषवः; ६ (३) (संग्रामाशिषः) युद्धभूमि-कवचब्राह्मणस्पत्यादितयः; ८ (१, ३) [संग्रामाशिषः १ वर्म-सोम-वरुणाः; ३ देवब्रह्माणि]; ९ सोमावरुणौ (२-३) विश्वे देवाः; ८ (३) - - - ॥ ३ ॥ ॥ १-४, ५ (१), ६ (१), ८ (१), ९ (१-२) त्रिष्टुप्; ५ (२-३), ६ (२), ७ (१-२), ८ (२) अनुष्टुप्; ६ (३) पंक्तिः; ९ (३) विराट् स्थानाः; ७(३) विराट् जगती; ८ (२) - - - ॥

सूक्तं (१)

१. आशुः शिशानो वृषभो न भीमो घनाघनः क्षोभणश्चर्षणीनाम् ।
सङ्क्रन्दनोऽनिमिष एकवीरः शतं सेना अजयत्साकमिन्द्रः ॥ १८४९ ॥ २.२१.१.१
२. सङ्क्रन्दनेनानिमिषेण जिष्णुना युत्कारेण दुश्चवनेन धृष्णुना ।
तदिन्द्रेण जयत तत्सहध्वं युधो नर इषुहस्तेन वृष्णा ॥ १८५० ॥ २.२१.१.२
३. स इषुहस्तैः स निषङ्गिभिर्वशी सः स्रष्टा स युध इन्द्रो गणेन ।
सः सृष्टजित्सोमपा बाहुशर्ध्युग्रधन्वा प्रतिहिताभिरस्ता ॥ १८५१ ॥ ॥१ (फे)॥ २.२१.१.३

[धा० ४० । उ० २ । स्व० ७ ।]

सूक्तं (२)

१. बृहस्पते^{१२} परि^३ दीया^{१२} रथेन^३ रक्षोहामित्रा^{३१२२} अपबाधमानः^{३१२} ।
 प्रभञ्जन्सेनाः^{३१२२} प्रमृणो^{३२} युधा^{३१२२३१२} जयत्रस्माकमेध्यविता^{३१२२} रथानाम् ॥ १८५२ ॥ २.२१.१.४
२. बलविज्ञायः^३ स्थविरः^{१२३१२३१२} प्रवीरः^{३१२२} सहस्वान्वाजी^{३२} सहमान उग्रः ।
 अभिवीरो^{३१२} अभिसत्वा^{३१२} सहोजा^{३१} जैत्रमिन्द्र^{३२३१२} रथमा^{३२} तिष्ठ गोवित् ॥ १८५३ ॥ २.२१.१.५
३. गोत्रभिदे^{३१२} गोविदे^{३२३१२} वज्रबाहु^{३१२३१२} जयन्तमज्म^{३२३१२} प्रमृणन्तमोजसा ।
 इमं^{३१} सजाता^२ अनु^{३१२} वीरयध्वमिन्द्रं^{३१२} सखायो^{३२३१२} अनु^२ सं^२ रभध्वम् ॥ १८५४ ॥ ॥२ (हे)॥ २.२१.१.६
 [धा० ३६ । उ० नास्ति । स्व० ७ ।]

सूक्तं (३)

१. अभि^{३२} गोत्राणि^{३२३१२३१२} सहसा^{३२३२३१२३१२} गाहमानोऽदयो^{३२३२३१२३१२} वीरः^{३२३२३१२३१२} शतमन्युरिन्द्रः ।
 दुश्श्रवणः^{३१२३१२३२} पृतनाषाडुयुध्योऽस्माकं^{२३१२३२३२} सेना^{३२३२} अवतु प्र युत्सु ॥ १८५५ ॥ २.२१.१.७
२. इन्द्र^{१२} आसां^{३२३} नेता^{३२३१२} बृहस्पतिर्दक्षिणा^{३२३१२३१२} यज्ञः^{३२३१२३१२} पुर एतु सोमः ।
 देवसेनानामभिभञ्जतीनां^{३१२२२} जयन्तीनां^{३१२३१२} मरुतो^{३१२३१२} यन्त्वग्रम् ॥ १८५६ ॥ २.२१.१.८
३. इन्द्रस्य^{१२३२३१२} वृष्णो^{३१२} वरुणस्य^{३१२} राज्ञा^{३१२३२३१२} आदित्यानां^{३२३१२३२} मरुतां^{३२३१२३२} शर्धे^{३२३१२} उग्रम् ।
 महामनसां^{३१२} भुवनच्यवानां^{३२३१२३२३१२३१२} घोषो^{३१२} देवानां^{३१२} जयतामुदस्थात् ॥ १८५७ ॥ ॥ ३ (च)॥ २.२१.१.९
 [धा० २७ । उ० १ । स्व० १ ।]

सूक्तं (४)

१. उद्धर्षय^{१२} मघवन्नायुधान्युत्सत्त्वनां^{३१२३१२२२} मामकानां^{३२३१२} मनांसि ।
 उद्धृहन्वाजिनां^{१२३२३१२३१२२३१२} वाजिनान्युद्रथानां^{३१२} जयतां^{३१२} यन्तु घोषाः ॥ १८५८ ॥ २.२१.१.१०

२. अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयन्तु ।
अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्माँ उ देवा अवता ह्वेषु ॥ १८५९ ॥ २.२१.१.११

३. असौ या सेना मरुतः परेषामभ्येति न ओजसा स्पर्धमाना ।
तां गूहत तमसापव्रतेन यथैतेषामन्यो अन्यं न जानात् ॥ १८६० ॥ ॥४ (चु)॥ २.२१.१.१२

[धा० ३२ । उ० १ । स्व० ५ ।]

सूक्तं (५)

१. अमीषां चित्तं प्रतिलोभयन्ती गृहाणाङ्गान्यज्वे परेहि ।
अभि प्रेहि निर्दह हृत्सु शोकैरन्धेनामित्रास्तमसा सचन्ताम् ॥ १८६१ ॥ २.२१.१.१३

२. प्रेता जयता नर इन्द्रो वः शर्म यच्छतु ।
उग्रा वः सन्तु बाहवोऽनाधृष्या यथासथ ॥ १८६२ ॥ २.२१.१.१४

३. अवसृष्टा परा पत शरव्ये ब्रह्मसंशिते ।
गच्छामित्रान् पद्यस्व मामीषां कं च नोच्छिषः ॥ १८६३ ॥ ॥५ (ठा)॥ २.२१.१.१५

[धा० १८ । उ० २ । स्व० २ ।]

सूक्तं (६)

१. कङ्काः सुपर्णा अनु यन्त्वेनान्गृहाणामन्नमसावस्तु सेना ।
मैषां मोच्यघहारश्च नेन्द्र वयाँस्येनाननुसयन्तु सर्वान् ॥ १८६४ ॥ २.२१.१.१६

२. अमित्रसेनां मघवन्नस्माञ्छत्रयतीमभि ।
उभौ तामिन्द्र वृत्रहन्नग्निश्च दहतं प्रति ॥ १८६५ ॥ २.२१.१.१७

३. यत्र बाणाः सम्पतन्ति कुमारा विशिखा इव ।

तत्र नो ब्रह्मणस्पतिरदितिः शर्म यच्छतु विश्वाहा शर्म यच्छतु ॥ १८६६ ॥ ॥६ (या)॥ २.२१.१.१८

[धा० २७ । उ० नास्ति । स्व० २ ।]

सूक्तं (७)

१. वि रक्षो वि मृधो जहि वि वृत्रस्य हनू रुज ।

वि मन्युमिन्द्र वृत्रहन्मित्रस्याभिदासतः ॥ १८६७ ॥

२.२१.१.१९

२. वि न इन्द्र मृधो जहि नीचा यच्छ पृतन्यतः ।

यो अस्माँ अभिदासत्यधरं गमया तमः ॥ १८६८ ॥

२.२१.१.२०

३. इन्द्रस्य बाहू स्थविरौ युवानावनाधृष्यौ सुप्रतीकावसह्यौ ।

तौ युञ्जीत प्रथमौ योग आगते याभ्यां जितमसुराणाँ सहो महत् ॥ १८६९ ॥ ॥७ (थि)॥

२.२१.१.२१

[धा० २९ । उ० २ । स्व० ३ ।]

सूक्तं (८)

१. मर्माणि ते वर्मणा च्छादयामि सोमस्त्वा राजामृतेनानु वस्ताम् ।

उरोर्वरीयो वरुणस्ते कृणोतु जयन्तं त्वानु देवा मदन्तु ॥ १८७० ॥

२.२१.१.२२

२. अन्धा अमित्रा भवताशीर्षाणोऽहय इव ।

तेषां वो अग्निनुन्नानामिन्द्रो हन्तु वरंवरम् ॥ १८७१ ॥

२.२१.१.२३

३. यो नः स्वोऽरणो यश्च निष्ठो जिघाँसति ।

देवास्तँ सर्वे धूर्वन्तु ब्रह्म वर्म ममान्तरँ शर्म वर्म ममान्तरम् ॥ १८७२ ॥ ॥८ (वी)॥ २१.१.२४

[धा० २५ । उ० नास्ति । स्व० ४ ।]

सूक्तं (९)

१. मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः परावत आ जगन्था परस्याः ।
सुकं सशायं पविमिन्द्र तिग्मं वि शत्रू ताढि वि मृधौ नुदस्व ॥ १८७३ ॥ २.२१.१.२५
२. भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवा भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳ सस्तनूभिर्व्यशेमहि देवहितं यदायुः ॥ १८७४ ॥ २.२१.१.२६
३. स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥
ॐ स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥ १८७५ ॥ ॥९ (कू)॥ २.२१.१.२७

[धा० २६ । उ० १ । स्व० ६ ।]

इति नवमप्रपाठकस्य तृतीयोऽर्धः, नवमप्रपाठकश्च समाप्तः ॥ १-३ ॥

इत्येकविंशोऽध्यायः ॥ २१ ॥

॥ इत्युत्तरार्चिकः समाप्तः ॥

॥ इति सामवेदसंहिता समाप्ता ॥